

PREV-HED

Τόμος 1: Έρευνα στα υφιστάμενα πρωτόκολλα για την πρόληψη της σεξουαλικής παρενόχλησης στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και βέλτιστες πρακτικές στην εξατομικευμένη εκπαίδευση.

Bénédicte LARRIEU, Séraphin ALAVA

Ημερομηνία: 20-04-2024

WP3 – Έρευνα στα υφιστάμενα πρωτόκολλα και τις βέλτιστες πρακτικές

Έρευνα στα υφιστάμενα πρωτόκολλα για την πρόληψη της σεξουαλικής παρενόχλησης στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και βέλτιστες πρακτικές στην εξατομικευμένη εκπαίδευση.

Επικεφαλής εταίρος:

Les Militants des Savoirs (MDS), Γαλλία

Συγγραφείς:

Bénédicte LARRIEU

Séraphin ALAVA

Dima HANNA

Πρόγραμμα: Erasmus+

Αριθμός έργου: 2023-1-FR01-KA220-HED-000152633

femxa infalia

U Universidad
Rey Juan Carlos

P.PORTO

**Funded by
the European Union**

Το έργο PREVHED έχει λάβει χρηματοδότηση από το πρόγραμμα ERASMUS+ της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Συμπράξεις Συνεργασίας στην Ανώτατη Εκπαίδευση (Higher Education Cooperation Partnerships), βάσει της συμφωνίας επιχορήγησης 2023-1-FR01-KA220-HED-000152633.

Η υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την παραγωγή της παρούσας έκδοσης δεν συνιστά αποδοχή του περιεχομένου της, το οποίο αντικατοπτρίζει αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών, και η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

Έλεγχος αλλαγών

Ιδιότητες εγγράφου

Αρ. αποτελέσματος		1	
Αποτέλεσμα έργου αρ. 3	1	Τίτλος πακέτου εργασίας	Έρευνα στα υφιστάμενα πρωτόκολλα για την πρόληψη της σεξουαλικής παρενόχλησης στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και βέλτιστες πρακτικές στην εξατομικευμένη εκπαίδευση.
Συγγραφείς		Bénédicte Larrieu (MDS), Séraphin Alava (MDS), Dima Hanna	
Συνεισφέροντες		Maria Avila Bravo-Villasante (URJC), Eva Palomo (URJC), Rut Bermejo (URJC), Nedzad Mosevic (FHS), Heike Rainer (FHS), Bernet Heika (FHS), Almudena González Costas (Femxa), Hanane Chenoufi Aussaoui (Femxa), Vitor Leila Da Sila De Braiga (IPP), Georges Ionescu (RAU), Daniela Firoiu (RAU), Yiannis Tsampoulatidis, Eleni Kamateri (Infalia).	
Ελεγκτές		Séraphin Alava (MDS), Maria Avila Bravo Villassante (URJC)	
Τίτλος		Έρευνα στα υφιστάμενα πρωτόκολλα για την πρόληψη της σεξουαλικής παρενόχλησης στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και βέλτιστες πρακτικές στην εξατομικευμένη εκπαίδευση	
Ημερομηνία		27 Μαΐου 2024	
Επίπεδο διάχυσης		Δημόσιο	

Έλεγχος εκδόσεων

Έκδοση	Ημερομηνία	Σχόλια
1η έκδοση	1/05/2025	CLEAR
2η έκδοση	18/05/2024	CLEAR
3η έκδοση	20/10/2025	Τελική έκθεση και παράρτημα

Πίνακας περιεχομένων

Σύνοψη	8
Εισαγωγή	9
Το υπόβαθρο του έργου PREVHED	9
Στόχοι και εύρος του έργου	10
Δομή της έκθεσης	12
Η κατάσταση της σεξουαλικής βίας και παρενόχλησης στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ευρώπη	14
Οι ευθύνες των πανεπιστημίων στην Ευρώπη	18
Πρόληψη της σεξουαλικής βίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση	18
Ευθύνη και υποχρεώσεις του πανεπιστημίου	18
Η επιλογή της πρωτογενούς πρόληψης	18
Κατευθυντήριες γραμμές πρόληψης των Centers for Disease Control and Prevention	19
Μεθοδολογία	21
Γενική προσέγγιση	21
Συλλογή και ανάλυση δεδομένων	21
Εξισώσεις αναζήτησης και στρατηγικές αναζήτησης	22
Εξισώσεις αναζήτησης	22
Στρατηγικές αναζήτησης	23
Πλαίσιο συλλογής και σύνοψης αποτελεσμάτων	23
Διαδικασία συλλογής δεδομένων	23
Εργασία σύνθεσης	24
Γλωσσάριο	25
Γλωσσάριο βασικών όρων	25
Το ευρωπαϊκό νομοθετικό και πολιτικό πλαίσιο	33
Πολιτική για την καταπολέμηση της έμφυλης και της σεξουαλικής βίας	33
Νόμοι και πολιτικά ζητήματα σχετικά με τη σεξουαλική παρενόχληση	36
Σύγκριση των νομοθετικών πλαισίων μεταξύ ευρωπαϊκών χωρών	37
Πολιτικές στη Γαλλία	37
Πολιτικές στην Ισπανία	37
Πολιτικές στην Πορτογαλία	39
Πολιτικές στη Ρουμανία	39
Πολιτικές στην Ελλάδα	39
Πολιτικές στην Ιταλία	39
Πολιτικές στο Βέλγιο	39
Πολιτικές στην Αυστρία	40
Οι επιπτώσεις του κινήματος #MeToo στην καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης και βίας	40
Μελέτες περίπτωσης από ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης	42
Συνολική ανάλυση των πανεπιστημιακών πρωτοβουλιών πρόληψης και αντιμετώπισης	42
Πολιτικές πρόληψης και ορισμός πολιτικής	43

Ειδικά συστήματα ακρόασης και υποστήριξης.....	44
Πρωτοβουλίες πρόληψης και εκπαίδευση	44
Δομές επικοινωνίας και αναφοράς περιστατικών	44
Μελέτες περίπτωσης ανά χώρα	45
Επιλογή περιπτώσεων	46
Συλλογή δεδομένων	46
Ανάλυση δεδομένων.....	47
Γαλλία	50
Ισπανία	61
Ιταλία.....	66
Πορτογαλία	71
Ρουμανία	78
Ελλάδα	87
Βέλγιο.....	96
Σουηδία	106
Αυστρία.....	115
Θεωρήσεις και αναλύσεις των πανεπιστημιακών πολιτικών κατά της σεξουαλικής βίας	125
Επίπεδο κινητοποίησης - Συναίνεση και διαφωνία.....	125
Επίπεδο κινητοποίησης.....	125
Συναίνεση ή διαφωνία ως προς τις πολιτικές.....	128
Ανάλυση των στόχων που επιδιώκονται σε όλες τις περιπτώσεις για την καταπολέμηση της σεξουαλικής βίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση:.....	130
Εμπόδια και αντιστάσεις στην αλλαγή.....	133
Εθνικές πολιτικές για την καταπολέμηση της σεξουαλικής και έμφυλης βίας.....	135
9.3.1 Αυστρία	135
9.3.2 Βέλγιο.....	136
9.3.3 Ισπανία	138
9.3.4 Γαλλία	139
9.3.5 Ελλάδα	141
9.3.6 Ιταλία.....	142
9.3.7 Πορτογαλία	144
9.3.8 Ρουμανία	145
9.3.9 Σουηδία	146
Βέλτιστες πρακτικές και κατευθυντήριες γραμμές για δράσεις πρόληψης, υποστήριξης και ανθεκτικότητας	150
Τυπολογία καλών πρακτικών στον τομέα της βίας και της σεξουαλικής παρενόχλησης στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης	150
Πρόληψη της θυματοποίησης	150
Πρόληψη της διάπραξης βίας.....	151
Η προσέγγιση του ενεργού παρατηρητή (Bystander) ή «ενεργού μάρτυρα»	151
Ποια είναι τα κριτήρια για τη μεγιστοποίηση της αποτελεσματικότητας μιας καλής πρακτικής;	152

Βέλτιστες πρακτικές για την καταπολέμηση της σεξουαλικής βίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση που συγκέντρωσαν οι εταίροι.....	154
Σύνοψη των μεθόδων αξιολόγησης.....	157
Μοχλοί και εμπόδια για την αποτελεσματικότητα των εργαλείων πρόληψης.....	160
Μοχλοί για αποτελεσματικά εργαλεία πρόληψης.....	160
Εμπόδια στην αποτελεσματικότητα των εργαλείων πρόληψης.....	161
Συζήτηση και συστάσεις.....	163
Βιβλιογραφικές αναφορές (References)	171

Σύνοψη

Η έκθεση με τίτλο «Έρευνα σχετικά με τα υφιστάμενα πρωτόκολλα πρόληψης της σεξουαλικής παρενόχλησης στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και τις βέλτιστες πρακτικές στην εξατομικευμένη εκπαίδευση» («Research into existing protocols for the prevention of sexual harassment in higher education institutions and best practice in individualized education») εξετάζει την πρόληψη της σεξουαλικής παρενόχλησης στα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια. Το κείμενο αναδεικνύει την ανάπτυξη συστημάτων πρόληψης της σεξουαλικής βίας, την αποτελεσματική υποστήριξη των θυμάτων και τη δημιουργία κατάλληλου εκπαιδευτικού υλικού για την κατάρτιση φοιτητών/τριών, στελεχών διοίκησης και διδασκόντων. Κύριος στόχος της έκθεσης είναι η διεξοδική επισκόπηση της ευρωπαϊκής βιβλιογραφίας για το θέμα και ο εντοπισμός βέλτιστων πρακτικών (best practices). Επιδιώκει επίσης την ανάπτυξη ενός αποτελεσματικού συστήματος υποστήριξης για τα θύματα έμφυλης βίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η εργασία διαρθρώνεται σε περισσότερους τόμους: ο πρώτος εστιάζει στη σύνθεση των βέλτιστων πρακτικών και των συστημάτων υποστήριξης στην Ευρώπη, ιδίως στα ιδρύματα των χωρών των εταίρων.

Η έκθεση υιοθετεί αυστηρή μεθοδολογία, η οποία περιλαμβάνει τη συλλογή και ανάλυση δεδομένων από ποικίλες ευρωπαϊκές πηγές, καθώς και μελέτες περίπτωσης και ποιοτικές και ποσοτικές αναλύσεις για την αποτίμηση της αποτελεσματικότητας των υφιστάμενων πρακτικών.

Συνοπτικά, η παρούσα έκθεση αποτελεί έναν ολοκληρωμένο οδηγό και πολύτιμο εργαλείο για τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ΑΕΙ) που επιδιώκουν να εφαρμόσουν ή να βελτιώσουν πρωτόκολλα πρόληψης της σεξουαλικής παρενόχλησης και να διαμορφώσουν ένα ασφαλέστερο περιβάλλον για όλα τα μέλη της ακαδημαϊκής τους κοινότητας.

Δομή της έκθεσης:

Τόμος 1: Ο τόμος αυτός παρουσιάζει μια καταγραφή βέλτιστων πρακτικών και αποτελεσματικών συστημάτων υποστήριξης για θύματα σεξουαλικής βίας ή παρενόχλησης. Προτείνει επίσης μια τυπολογία των μέτρων πρόληψης που εφαρμόζονται στα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια, με ιδιαίτερη έμφαση στα ιδρύματα των χωρών των εταίρων.

Τόμος 2: Παραρτήματα: Εθνικές έρευνες, μελέτες περίπτωσης και τεκμηριωτικά έγγραφα: Ο τόμος αυτός συγκεντρώνει το σύνολο του τεκμηριωτικού ερευνητικού υλικού, συμπεριλαμβανομένων επισκοπήσεων ανά χώρα, θεσμικών μελετών περίπτωσης, αναλύσεων πρωτοκόλλων πρόληψης και καταγγελίας, καθώς και πηγών τεκμηρίωσης. Καλύπτει την έρευνα που διεξήχθη στις χώρες των εταίρων και πέραν αυτών, παρέχοντας τα στοιχεία στα οποία στηρίζονται τα ευρήματα του Τόμου 1.

Εισαγωγή

Το υπόβαθρο του έργου PREVHED

Το έργο PREVHED είναι ένα έργο συνεργασίας ERASMUS KA2 μεταξύ ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Εντάσσεται σε ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο που χαρακτηρίζεται από αυξημένη ευαισθητοποίηση και δράση κατά της έμφυλης και σεξουαλικής βίας, ιδίως στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η βία αυτή, η οποία περιλαμβάνει τη σεξουαλική παρενόχληση, τις τελετές «καψονιών» (hazing) και τον βιασμό, συνιστά σοβαρό πρόβλημα, που πλήττει όχι μόνο την ασφάλεια και την ευημερία των ατόμων αλλά και την ακεραιότητα και την ακαδημαϊκή αριστεία των ιδρυμάτων.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, μέσω οδηγιών όπως η Οδηγία 2006/54/EK για την εφαρμογή της αρχής των ίσων ευκαιριών και της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών σε θέματα εργασίας και απασχόλησης και η Οδηγία 2012/29/ΕΕ για τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία των θυμάτων της εγκληματικότητας, έχει θεσπίσει νομικά πλαίσια που υποχρεώνουν τα κράτη μέλη να λαμβάνουν μέτρα κατά της βίας αυτής. Επιπλέον, το πρόγραμμα Erasmus+, στο πλαίσιο του οποίου χρηματοδοτείται το έργο PREVHED, στηρίζει ενεργά πρωτοβουλίες που αποσκοπούν στη βελτίωση των πολιτικών πρόληψης και διαχείρισης της βίας αυτής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Το έργο PREVHED στοχεύει στην ανάπτυξη καινοτόμων προσεγγίσεων και στην ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών για την πρόληψη της σεξουαλικής παρενόχλησης και βίας στα ευρωπαϊκά πανεπιστήμια. Το έργο συγκεντρώνει επτά εταίρους από έξι ευρωπαϊκές χώρες: Γαλλία, Ισπανία, Αυστρία, Πορτογαλία, Ρουμανία και Ελλάδα. Η συγκριτική έρευνα εξετάζει επίσης πρακτικές σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Ειδικότερα, το έργο στοχεύει:

1. Στην ανάπτυξη και διάδοση εκπαιδευτικού υλικού για επαγγελματίες της εκπαίδευσης.
2. Στην ανάπτυξη και προώθηση πολιτικών πρόληψης προσαρμοσμένων στο ιδιαίτερο πλαίσιο των συμμετεχόντων πανεπιστημίων.
3. Στη δημιουργία αποτελεσματικών συστημάτων υποστήριξης και καταγγελίας για τα θύματα σεξουαλικής βίας.

Κάθε χώρα συμμετέχει στη συλλογή των σχετικών δεδομένων και συντάσσει από κοινού συνθέσεις που ανταποκρίνονται στους στόχους του PREVHED. Οι συνθέσεις αυτές διευκολύνουν τη δημιουργία τυπολογιών των συστημάτων πρόληψης και των πληθυσμών που πλήττονται, αποτελώντας βάση για την ανάπτυξη στοχευμένων και αποτελεσματικών στρατηγικών.

Το έργο PREVHED αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα του τρόπου με τον οποίο η ευρωπαϊκή συνεργασία και η ευθυγράμμιση με τις πολιτικές της ΕΕ μπορούν να συμβάλουν στη βελτίωση της ασφάλειας και της συμπεριληπτικότητας των εκπαιδευτικών περιβαλλόντων. Συ-

ντονίζοντας τις προσπάθειες σε ευρωπαϊκή κλίμακα και προωθώντας την ανταλλαγή καλών πρακτικών, το έργο φιλοδοξεί να έχει διαρκή αντίκτυπο στην πρόληψη της σεξουαλικής βίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση σε ολόκληρη την ήπειρο.

Η διακρατική αυτή δέσμευση είναι καθοριστική όχι μόνο για την προστασία των ατόμων από τη βία, αλλά και για την προώθηση μιας ακαδημαϊκής κουλτούρας σεβασμού και ισότητας, σε συμφωνία με τις θεμελιώδεις αξίες και πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ισότητα των φύλων.

Στόχοι και εύρος του έργου

Το έργο PREVHED έχει σχεδιαστεί ώστε να αντιμετωπίζει προληπτικά το ζήτημα της σεξουαλικής βίας στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε ολόκληρη την Ευρώπη. Φιλοδοξία του είναι η διαμόρφωση ενός ασφαλούς ακαδημαϊκού περιβάλλοντος που χαρακτηρίζεται από σεβασμό και προάγει την ευημερία και την επιτυχία όλων των φοιτητών/τριών και του προσωπικού. Οι ειδικοί στόχοι του έργου είναι οι εξής:

A) Ενίσχυση της πρόληψης της σεξουαλικής βίας και παρενόχλησης:

1. Ανάπτυξη αποτελεσματικών στρατηγικών πρόληψης προσαρμοσμένων στα διαφορετικά ευρωπαϊκά πανεπιστημιακά πλαίσια.
2. Ευαισθητοποίηση των πανεπιστημιακών κοινοτήτων σχετικά με τη σημασία της πρόληψης της σεξουαλικής βίας.

B) Προώθηση βέλτιστων πρακτικών μεταξύ των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης:

1. Διευκόλυνση της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών και επιτυχημένων στρατηγικών μεταξύ των πανεπιστημίων-εταίρων.
2. Δημιουργία δικτύου συνεργασίας μεταξύ των ιδρυμάτων για αμοιβαία υποστήριξη και συνεχή μάθηση.

Γ) Βελτίωση της κατάρτισης των επαγγελματιών της εκπαίδευσης:

1. Σχεδιασμός και υλοποίηση στοχευμένων προγραμμάτων κατάρτισης για στελέχη εκπαίδευσης και διοικητικά στελέχη σχετικά με τη διαχείριση και την πρόληψη της σεξουαλικής βίας.
2. Κατάρτιση του εκπαιδευτικού προσωπικού ώστε να ενεργεί αποτελεσματικά ως φορέας πρόληψης και υποστήριξης εντός του ιδρύματός του.

Για την επίτευξη των στόχων αυτών, το έργο PREVHED υλοποιεί μια σειρά βασικών δράσεων, κατανεμημένων σε διαφορετικά πακέτα εργασίας, καθένα από τα οποία στοχεύει σε συγκεκριμένες πτυχές του συνολικού προβλήματος:

Έρευνα και αξιολόγηση των υφιστάμενων πρακτικών:

1. Συλλογή δεδομένων σχετικά με τις τρέχουσες πρακτικές πρόληψης της σεξουαλικής βίας σε όλες τις χώρες των εταίρων.
2. Συγκριτική ανάλυση για τον εντοπισμό των πλεονεκτημάτων και των αδυναμιών των τρεχουσών προσεγγίσεων.

Ανάπτυξη υλικού κατάρτισης και ευαισθητοποίησης:

1. Δημιουργία εκπαιδευτικών ενοτήτων για εκπαιδευτές, συμπεριλαμβανομένων οδηγιών, βίντεο και σεναρίων προσομοίωσης για την πρόληψη της σεξουαλικής βίας.
2. Διοργάνωση εργαστηρίων και σεμιναρίων για την κατάρτιση των εκπαιδευτών που θα εργαστούν απευθείας με το προσωπικό και τη φοιτητική κοινότητα των πανεπιστημίων.

Υλοποίηση εκστρατειών ευαισθητοποίησης:

1. Διεξαγωγή εκστρατειών ευαισθητοποίησης στα πανεπιστήμια-εταίρους για την προώθηση συμπεριφορών που χαρακτηρίζονται από σεβασμό και ασφάλεια.
2. Αξιοποίηση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και των διαδικτυακών πλατφορμών για την προσέγγιση ευρύτερου κοινού και την ενεργό συμμετοχή των πανεπιστημιακών κοινοτήτων σε συζητήσεις και δράσεις πρόληψης.

Εφαρμογή μηχανισμών καταγγελίας και υποστήριξης:

1. Ανάπτυξη του chatbot του PREV-HED για την παροχή πληροφοριών, καθοδήγησης και παραπομπής στις υφιστάμενες θεσμικές διαδικασίες καταγγελίας και στις υπηρεσίες υποστήριξης, χωρίς να λειτουργεί ως επίσημο κανάλι καταγγελίας.
2. Κατάρτιση συμβούλων και προσωπικού υποστήριξης ώστε να συνδράμουν αποτελεσματικά τα θύματα στη διαδικασία αποκατάστασης και απονομής δικαιοσύνης.

Αξιολόγηση και συνεχής βελτίωση:

1. Δημιουργία συστημάτων αξιολόγησης για τη μέτρηση της αποτελεσματικότητας των δράσεων που υλοποιούνται στο πλαίσιο του έργου.
2. Αναθεώρηση και προσαρμογή των στρατηγικών πρόληψης με βάση την ανατροφοδότηση και τα αποτελέσματα της αξιολόγησης.

Συντονίζοντας τις προσπάθειες πρόληψης και υιοθετώντας μια ολιστική, ολοκληρωμένη προσέγγιση, το έργο PREVHED φιλοδοξεί να μετατρέψει τα πανεπιστημιακά περιβάλλοντα σε ασφαλέστερους και πιο φιλόξενους χώρους για όλους και όλες. Το έργο αποτελεί σημαντική συμβολή στις συνεχιζόμενες προσπάθειες της Ευρώπης για την καταπολέμηση της σεξουαλικής βίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, ευθυγραμμίζοντας τις δράσεις του με τις μακροπρόθεσμες αξίες και τους στόχους της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την προστασία των δικαιωμάτων και την προώθηση της ισότητας.

Δομή της έκθεσης

Η έκθεση του έργου PREVHED έχει σχεδιαστεί ώστε να παρέχει μια ολοκληρωμένη ανάλυση των πρωτοβουλιών πρόληψης της σεξουαλικής βίας στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε ολόκληρη την Ευρώπη. Ξεκινά με μια συνοπτική παρουσίαση που προσφέρει μια σύντομη επισκόπηση των κύριων σημείων και συμπερασμάτων. **Η εισαγωγή** που ακολουθεί σκιαγραφεί το πλαίσιο του έργου, περιγράφοντας λεπτομερώς το ευρωπαϊκό πλαίσιο για την καταπολέμηση της σεξουαλικής βίας, τους στόχους και το εύρος του έργου PREVHED, καθώς και την οργάνωση της ίδιας της έκθεσης.

Η ενότητα της **μεθοδολογίας** περιγράφει τις μεθόδους που χρησιμοποιήθηκαν για τη συλλογή και την ανάλυση των δεδομένων, παρουσιάζοντας τη γενική προσέγγιση, τις διαδικασίες συλλογής και τις τεχνικές ανάλυσης. Περιλαμβάνει επίσης τις εξισώσεις αναζήτησης και τις στρατηγικές αναζήτησης που εφαρμόστηκαν, ακολουθούμενες από παρουσίαση του πλέγματος συλλογής και σύνθεσης των αποτελεσμάτων, όπου εξηγείται ο τρόπος με τον οποίο συλλέχθηκαν και συντέθηκαν τα δεδομένα.

Στη συνέχεια παρατίθεται **γλωσσάριο** για την αποσαφήνιση των τεχνικών και ειδικών όρων που χρησιμοποιούνται σε όλη την έκθεση. Η αποσαφήνιση αυτή είναι απαραίτητη για την κατανόηση του ευρωπαϊκού νομοθετικού και πολιτικού πλαισίου για την έμφυλη και σεξουαλική βία, το οποίο εξετάζεται λεπτομερώς μέσα από την ανάλυση πολιτικών, νόμων και τη σύγκριση των νομοθετικών πλαισίων διαφορετικών ευρωπαϊκών χωρών.

Η επόμενη ενότητα, **Μελέτες περίπτωσης από ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης**, εφαρμόζει την προαναφερθείσα μεθοδολογία για να παρουσιάσει και να αναλύσει μελέτες περίπτωσης ανά χώρα, αναδεικνύοντας συγκεκριμένα παραδείγματα εφαρμογής πολιτικών πρόληψης.

Η έκθεση στρέφεται κατόπιν σε **προβληματισμούς και αναλύσεις των πανεπιστημιακών πολιτικών για την καταπολέμηση της σεξουαλικής βίας**, εξετάζοντας σημεία σύγκλισης και απόκλισης, συνεργασίες και επιρροές ομάδων πίεσης, καθώς και την έκταση του προβλήματος σε εθνικό επίπεδο.

Στην ενότητα των **βέλτιστων πρακτικών και κατευθυντήριων γραμμών**, η έκθεση συγκεντρώνει και συνοψίζει βέλτιστες πρακτικές και προτείνει ένα μοντέλο για την τυποποίηση των δράσεων πρόληψης. Αξιολογεί επίσης τις πρακτικές αυτές ως προς την αποτελεσματικότητά τους.

Η ενότητα για την **κατάρτιση και το εκπαιδευτικό υλικό** παρουσιάζει αναλυτικά τα προγράμματα σπουδών και τα προγράμματα κατάρτισης που είναι προσαρμοσμένα σε διαφορετικά κοινά, καθώς και τις εκπαιδευτικές ενότητες που αναπτύχθηκαν.

Η έκθεση ολοκληρώνεται με **συζήτηση και συστάσεις** βάσει των προηγούμενων αναλύσεων, ακολουθούμενες από συμπεράσματα που συνοψίζουν τα κύρια ευρήματα και τις προοπτικές του έργου. Οι βιβλιογραφικές αναφορές και τα παραρτήματα παραθέτουν τις πηγές πληροφόρησης που χρησιμοποιήθηκαν και πρόσθετα έγγραφα που τεκμηριώνουν την έκθεση, ολοκληρώνοντας τη συνολική αυτή μελέτη για την πρόληψη της σεξουαλικής βίας στα ευρωπαϊκά ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Η κατάσταση της σεξουαλικής βίας και παρενόχλησης στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ευρώπη

Η επικράτηση της σεξουαλικής βίας στα πανεπιστήμια είναι σημαντική και πλήττει κυρίως τις φοιτήτριες. Ακολουθούν ορισμένα βασικά στατιστικά στοιχεία από τη διδακτορική διατριβή της Marine Picard:

Συνολική επικράτηση: Σύμφωνα με την έρευνα VIRAGE-2018, η σεξουαλική βία χωρίς σωματική επαφή, όπως η σεξουαλική παρενόχληση και η ηδονοβλεψία, είναι η συχνότερη μορφή βίας μετά την ψυχολογική βία. Έως και το 16% των φοιτητριών αναφέρει σεξουαλικά σχόλια και συμπεριφορές, έναντι 5% των φοιτητών.

Σεξουαλική βία με σωματική επαφή: Οι φοιτήτριες έχουν διπλάσια πιθανότητα σε σχέση με τον γενικό πληθυσμό να πέσουν θύματα σεξουαλικής βίας με σωματική επαφή χωρίς διείσδυση στα πανεπιστήμια.

Τόπος των επιθέσεων: Το 15% των σεξουαλικών επιθέσεων χωρίς σωματική επαφή λαμβάνει χώρα σε αίθουσα διδασκαλίας ή αμφιθέατρο, ενώ η πλειονότητα των δραστών είναι φοιτητές.

Ειδικές έρευνες:

1. Στο Πανεπιστήμιο της Λωρραίνης (Université de Lorraine), το 16% των φοιτητών/τριών δηλώνει ότι έχει πέσει θύμα σεξουαλικής παρενόχλησης, με το 88% των θυμάτων να είναι γυναίκες. Το 84% των δραστών σεξουαλικής παρενόχλησης είναι άλλοι φοιτητές.
2. Στον Καναδά, η έρευνα ESSIMU του 2016 αναφέρει ότι σχεδόν 4 στους 10 φοιτητές/τριες έχουν βρεθεί αντιμέτωποι/ες με περιστατικό σεξουαλικής βίας σε πανεπιστημιακό περιβάλλον.
3. Στις Ηνωμένες Πολιτείες, μελέτη του 2019 της Association of American Universities δείχνει ότι το 59,2% των φοιτητριών αναφέρει ότι έχει υποστεί συμπεριφορά που εμπίπτει στην κατηγορία της σεξουαλικής παρενόχλησης από την έναρξη των σπουδών τους.
4. Ιατρικές σπουδές: Στη Γαλλία, η InterSyndicale Nationale des Internes (ISNI, εθνική διασυνδικαλιστική ένωση ειδικευόμενων ιατρών) εκτίμησε το 2017 την επικράτηση της σεξουαλικής βίας μεταξύ των ειδικευόμενων στο 8,6%. Η σεξουαλική βία περιλάμβανε κατά 65% ανεπιθύμητες σωματικές χειρονομίες και επαφές και κατά 35% σεξουαλική παρενόχληση.

Τα στοιχεία αυτά, όπως παρατίθενται από τη Marine Picard, καταδεικνύουν ανησυχητική επικράτηση της σεξουαλικής βίας στα πανεπιστημιακά περιβάλλοντα, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για προληπτικά μέτρα και υποστήριξη των θυμάτων.

Η σεξουαλική βία και παρενόχληση στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αποτελούν σοβαρά ζητήματα που αφορούν τη φοιτητική κοινότητα και το ακαδημαϊκό προσωπικό σε ολόκληρη

την Ευρώπη. Πρόσφατες μελέτες, όπως η έρευνα UniSAFE, καταδεικνύουν υψηλή επικράτηση της βίας αυτής και αναδεικνύουν τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα ιδρύματα στην καταπολέμηση αυτής της μάστιγας. Η παρούσα ενότητα συνοψίζει τα διαθέσιμα δεδομένα, τις μορφές βίας που παρατηρούνται, τις συνέπειές τους, τους λόγους για τους οποίους τα περιστατικά δεν καταγγέλλονται και τις πρωτοβουλίες που έχουν αναλάβει τα πανεπιστήμια για την πρόληψη και τη διαχείριση των περιστατικών αυτών.

Η σεξουαλική βία στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης προκαλεί ιδιαίτερη ανησυχία λόγω της υψηλής επικράτησής της. Η έρευνα UniSAFE, που διεξήχθη από τον Ιανουάριο έως τον Μάιο του 2022, δείχνει ότι το 62% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι έχει βιώσει τουλάχιστον μία μορφή έμφυλης βίας από τότε που ξεκίνησε να εργάζεται ή να σπουδάζει στο ίδρυμά του. Από αυτές, οι συχνότερες είναι η ψυχολογική βία (57%) και η σεξουαλική παρενόχληση (31%). Τα στοιχεία αυτά δείχνουν την έκταση του προβλήματος και την ανάγκη για αποτελεσματικά μέτρα αντιμετώπισής του.

Οι μορφές σεξουαλικής βίας στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι ποικίλες. Ψυχολογική βία, οικονομική βία, διαδικτυακή βία, σωματική βία και σεξουαλική βία είναι όλες παρούσες σε αυτά τα περιβάλλοντα. Για παράδειγμα, το 31% των ερωτηθέντων της έρευνας UniSAFE ανέφερε περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης, συμπεριλαμβανομένων ανεπιθύμητων σχολίων για την εμφάνιση, σεξουαλικών προσεγγίσεων και ανάρμοστων χειρονομιών. Αυτές οι διαφορετικές μορφές βίας έχουν βαθιές και μακροχρόνιες επιπτώσεις στα θύματα, επηρεάζοντας την ψυχική τους υγεία, την ευημερία τους και την ακαδημαϊκή ή επαγγελματική τους απόδοση.

Οι συνέπειες της σεξουαλικής βίας και παρενόχλησης στα πανεπιστήμια είναι σοβαρές και πολυεπίπεδες. Για το ακαδημαϊκό προσωπικό, η βία αυτή μπορεί να οδηγήσει σε μειωμένη παραγωγικότητα, αποστασιοποίηση από τους συναδέλφους, επαγγελματική δυσaréσκεια και αυξημένη πρόθεση αποχώρησης από τον ακαδημαϊκό χώρο. Για τη φοιτητική κοινότητα, οι συνέπειες περιλαμβάνουν απουσίες, μειωμένη ακαδημαϊκή επίδοση, αποστασιοποίηση από τους συμφοιτητές και δυσaréσκεια με το πρόγραμμα σπουδών. Οι επιπτώσεις αυτές δείχνουν ότι η σεξουαλική βία και παρενόχληση δεν αποτελούν απλώς ατομικά προβλήματα, αλλά επηρεάζουν ολόκληρη την πανεπιστημιακή κοινότητα και υπονομεύουν την εκπαιδευτική αποστολή των ιδρυμάτων.

Παρά την υψηλή επικράτηση της σεξουαλικής βίας, ένα ανησυχητικά μεγάλο ποσοστό περιστατικών δεν καταγγέλλεται. Σύμφωνα με την έρευνα UniSAFE, μόνο το 13% των περιστατικών καταγγέλλεται. Στους λόγους μη καταγγελίας περιλαμβάνονται η αμφιβολία για τη σοβαρότητα της συμπεριφοράς, η καθυστερημένη αναγνώριση της συμπεριφοράς ως βίαιης, ο σκεπτικισμός ως προς την αποτελεσματικότητα της καταγγελίας και η άγνοια των διαδικασιών καταγγελίας. Για παράδειγμα, το 47% των θυμάτων δεν είναι βέβαιο αν η συμπεριφορά είναι αρ-

κετά σοβαρή ώστε να καταγγελθεί, ενώ το 31% δεν αναγνωρίζει αμέσως τη συμπεριφορά ως βίαιη. Τα στοιχεία αυτά υπογραμμίζουν την ανάγκη καλύτερης ενημέρωσης της φοιτητικής κοινότητας και του προσωπικού σχετικά με τις διαδικασίες καταγγελίας, καθώς και δημιουργίας ενός περιβάλλοντος στο οποίο τα θύματα αισθάνονται ότι υποστηρίζονται και ότι μπορούν να μιλήσουν με ασφάλεια.

Απέναντι σε αυτή την ανησυχητική κατάσταση, αρκετά ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ευρώπη έχουν αναπτύξει υποδειγματικές πρωτοβουλίες για την καταπολέμηση της σεξουαλικής βίας και παρενόχλησης. Η πρωτοβουλία LUIS*A on Campus στο Πανεπιστήμιο του Γκρατς (University of Graz) στην Αυστρία αποτελεί εξαιρετικό παράδειγμα. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει σημεία υποστήριξης διάσπαρτα σε όλη την πανεπιστημιούπολη, τα οποία προσφέρουν άμεση υποστήριξη και πληροφόρηση στα θύματα. Η προσέγγιση αυτή αυξάνει την ορατότητα των προσπαθειών πρόληψης και διασφαλίζει την εύκολη πρόσβαση των θυμάτων σε πόρους υποστήριξης.

Το πρόγραμμα «100% Respect» του Πανεπιστημίου της Μονς (University of Mons) στο Βέλγιο αποτελεί μια ακόμη υποδειγματική πρωτοβουλία. Συνδυάζει εκστρατείες επικοινωνίας και ειδική κατάρτιση για την ευαισθητοποίηση της πανεπιστημιακής κοινότητας σχετικά με τις απαράδεκτες συμπεριφορές και την ενθάρρυνση της καταγγελίας περιστατικών. Η ολοκληρωμένη αυτή προσέγγιση εμπλέκει ενεργά τη φοιτητική κοινότητα και το προσωπικό, ενισχύοντας μια κουλτούρα σεβασμού και μηδενικής ανοχής στη σεξουαλική βία.

Στο Sciences Po Bordeaux στη Γαλλία, η δημιουργία της Cellule de Veille et d'Écoute (μονάδα επαγρύπνησης και ακρόασης) προσφέρει έναν ασφαλή χώρο όπου τα θύματα μπορούν να καταγγείλουν ανώνυμα περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης και να λάβουν κατάλληλη υποστήριξη. Η πρωτοβουλία αυτή καταδεικνύει τη σημασία της κεντρικά οργανωμένης υποστήριξης και της ανωνυμίας για την ενθάρρυνση των θυμάτων να μιλήσουν. Επιπλέον, η δέσμευση μιας ομάδας εργασίας αφιερωμένης στην έμφυλη και σεξουαλική βία προάγει μια συνεργατική και συμπεριληπτική προσέγγιση.

Το Πανεπιστήμιο της Μπολόνια (University of Bologna) στην Ιταλία έχει συστήσει μια Πανεπιστημιακή Υπηρεσία κατά της Έμφυλης Βίας (University Service against Gender Violence), η οποία προσφέρει ατομικές συνεντεύξεις, τηλεφωνική γραμμή βοήθειας και διαδικασίες έκτακτης ανάγκης για την άμεση προστασία των θυμάτων. Η πρωτοβουλία αυτή αποτελεί παράδειγμα πολυδιάστατης υποστήριξης και ταχείας ανταπόκρισης, συνδυάζοντας ψυχολογικές, νομικές υπηρεσίες και υπηρεσίες ασφάλειας για τα θύματα.

Το Αυτόνομο Πανεπιστήμιο της Βαρκελώνης (Autonomous University of Barcelona) στην Ισπανία ξεχωρίζει για το Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων (Gender Equality Action Plan). Υπό τη διαχείριση του Παρατηρητηρίου Ισότητας (Observatory for Equality), το σχέδιο περιλαμβάνει σημεία πληροφόρησης, εκστρατείες ευαισθητοποίησης και τακτική κατάρτιση

για το προσωπικό και τη φοιτητική κοινότητα. Η σταθερή αυτή δομή και οι συνεχιζόμενες πρωτοβουλίες καταδεικνύουν τη σημασία της μακροπρόθεσμης θεσμικής δέσμευσης για τη δημιουργία ενός ασφαλούς πανεπιστημιακού περιβάλλοντος που χαρακτηρίζεται από σεβασμό.

Συμπερασματικά, η σεξουαλική βία και παρενόχληση στα ευρωπαϊκά ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αποτελούν σοβαρά και ευρέως διαδεδομένα προβλήματα. Οι υποδειγματικές πρωτοβουλίες που έχουν αναπτύξει ορισμένα πανεπιστήμια δείχνουν ότι είναι δυνατή η αποτελεσματική καταπολέμηση της βίας αυτής μέσω συντονισμένης και διαρκούς δράσης. Είναι κρίσιμο όλα τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης να υιοθετήσουν ανάλογα μέτρα ώστε να προστατεύουν τη φοιτητική κοινότητα και το προσωπικό τους, να δημιουργούν ασφαλή μαθησιακά περιβάλλοντα που χαρακτηρίζονται από σεβασμό και να ανταποκρίνονται αποτελεσματικά σε περιστατικά σεξουαλικής βίας. Οι καλές πρακτικές που εντοπίστηκαν μπορούν να λειτουργήσουν ως πρότυπο για άλλα ιδρύματα, συμβάλλοντας στη μείωση της επικράτησης της σεξουαλικής βίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ευρώπη.

Οι ευθύνες των πανεπιστημίων στην Ευρώπη

Πρόληψη της σεξουαλικής βίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Η πρόληψη της σεξουαλικής βίας στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης αποτελεί ζήτημα καίριας σημασίας. Τα πανεπιστήμια, ως εκπαιδευτικοί και κοινωνικοί θεσμοί, έχουν καθήκον να διασφαλίζουν ένα ασφαλές και συμπεριληπτικό περιβάλλον για όλους τους φοιτητές και τις φοιτήτριες. Οι στρατηγικές πρόληψης πρέπει να είναι ολοκληρωμένες και προληπτικές, ενσωματώνοντας ποικίλες προσεγγίσεις για την πρόληψη, τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση της σεξουαλικής βίας. Ακολουθεί μια ανάλυση των ευθυνών των πανεπιστημίων, της σημασίας της πρωτογενούς πρόληψης και των συστάσεων των Centers for Disease Control and Prevention (CDC, Κέντρα Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων των ΗΠΑ) για αποτελεσματική πρόληψη.

Ευθύνη και υποχρεώσεις του πανεπιστημίου

Τα πανεπιστήμια φέρουν νομική και ηθική ευθύνη να προστατεύουν τους φοιτητές και τις φοιτήτριές τους από τη σεξουαλική βία. Σύμφωνα με τους ισχύοντες κανονισμούς και νόμους, όπως οι κατευθυντήριες γραμμές του γαλλικού Υπουργείου Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, Έρευνας και Καινοτομίας (MESRI), τα πανεπιστήμια οφείλουν να θεσπίζουν αποτελεσματικά μέτρα πρόληψης, υποστήριξης και επιβολής κυρώσεων.

Οι ειδικές υποχρεώσεις περιλαμβάνουν:

- 1. Πρόληψη των διακρίσεων και της βίας:** Τα πανεπιστήμια οφείλουν να ευαισθητοποιούν και να εκπαιδεύουν ολόκληρη την πανεπιστημιακή κοινότητα σε ζητήματα σεξουαλικής βίας, συμπεριλαμβανομένων των νομικών και κοινωνικών συνεπειών της ανάρμοστης συμπεριφοράς.
- 2. Προστασία των προσώπων που προβαίνουν σε καταγγελία (whistleblowers):** Τα ιδρύματα οφείλουν να διασφαλίζουν ότι τα θύματα και οι μάρτυρες σεξουαλικής βίας προστατεύονται από αντίποινα και λαμβάνουν επαρκή υποστήριξη.
- 3. Πειθαρχικές διαδικασίες:** Τα πανεπιστήμια οφείλουν να διερευνούν τους ισχυρισμούς για σεξουαλική βία και να λαμβάνουν κατάλληλα πειθαρχικά μέτρα κατά των δράστών.
- 4. Αναφορά στις αρχές:** Τα ιδρύματα υποχρεούνται να αναφέρουν τα εγκλήματα ή αδικήματα σεξουαλικού χαρακτήρα στις αρμόδιες δικαστικές αρχές.

Η επιλογή της πρωτογενούς πρόληψης

Η πρωτογενής πρόληψη αποσκοπεί στην αποτροπή της αρχικής εκδήλωσης της σεξουαλικής βίας μέσω εκπαιδευτικών παρεμβάσεων και παρεμβάσεων στο περιβάλλον. Σε αντίθεση με τη δευτερογενή πρόληψη, η οποία εστιάζει στην αντιμετώπιση περιστατικών σεξουαλικής βίας

αφού αυτά έχουν συμβεί, η πρωτογενής πρόληψη επιδιώκει να μεταβάλει συμπεριφορές και κοινωνικούς κανόνες ώστε να μειωθεί εξαρχής ο κίνδυνος βίας.

Τα οφέλη της πρωτογενούς πρόληψης περιλαμβάνουν:

1. **Μείωση των συμπεριφορών κινδύνου:** Εκπαιδεύοντας τη φοιτητική κοινότητα σχετικά με τη συναίνεση, τις σχέσεις που βασίζονται στον σεβασμό και τις συνέπειες της σεξουαλικής βίας, τα πανεπιστήμια μπορούν να μειώσουν τις συμπεριφορές κινδύνου.
2. **Αλλαγή των κοινωνικών κανόνων:** Τα προγράμματα πρωτογενούς πρόληψης μπορούν να συμβάλουν στην αλλαγή στάσεων και πεποιθήσεων που ανέχονται ή υποβαθμίζουν τη σεξουαλική βία, δημιουργώντας μια κουλτούρα σεβασμού και ασφάλειας.
3. **Ενδυνάμωση των δυνητικών θυμάτων:** Οι παρεμβάσεις μπορούν να περιλαμβάνουν εκπαίδευση αυτοάμυνας και προγράμματα ανάπτυξης δεξιοτήτων που βοηθούν τους φοιτητές και τις φοιτήτριες να προστατεύουν τον εαυτό τους και να αντιδρούν σε δυνητικά επικίνδυνες καταστάσεις.

Κατευθυντήριες γραμμές πρόληψης των Centers for Disease Control and Prevention

Τα CDC έχουν αναπτύξει μια δομημένη προσέγγιση για την πρόληψη της σεξουαλικής βίας, η οποία συνοψίζεται στο ακρωνύμιο «STOP SV». Η στρατηγική αυτή προτείνει διάφορους άξονες παρέμβασης, βασισμένους σε βέλτιστες πρακτικές και στα διαθέσιμα επιστημονικά δεδομένα.

S (Promote Social norms that protect against violence): Προώθηση κοινωνικών κανόνων που προστατεύουν από τη βία. Περιλαμβάνει εκστρατείες ευαισθητοποίησης και εκπαιδευτικά προγράμματα για την αλλαγή στάσεων και συμπεριφορών που ανέχονται ή υποβαθμίζουν τη σεξουαλική βία. Παραδείγματα: προγράμματα ευαισθητοποίησης σχετικά με τους ρόλους των φύλων, πρωτοβουλίες για την ενεργό συμμετοχή ανδρών και αγοριών ως συμμάχων.

T (Teach skills to prevent sexual violence): Διδασκαλία των δεξιοτήτων που απαιτούνται για την πρόληψη της σεξουαλικής βίας. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα θα πρέπει να περιλαμβάνουν εκπαίδευση σχετικά με τη συναίνεση, την υγιή επικοινωνία στις σχέσεις και τη διαχείριση συγκρούσεων. Παραδείγματα: μαθήματα ανάπτυξης κοινωνικο-συναισθηματικών δεξιοτήτων, εκπαιδευτικά προγράμματα για υγιείς σχέσεις.

O (Provide Opportunities to empower and support girls and women): Παροχή ευκαιριών για την ενδυνάμωση και την υποστήριξη κοριτσιών και γυναικών. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει προγράμματα καθοδήγησης (mentoring), επαγγελματική κατάρτιση και οικονομική στήριξη για την ενίσχυση της αυτονομίας και της ανθεκτικότητας των γυναικών. Παραδείγματα: υποτροφίες, πρωτοβουλίες οικονομικής ενδυνάμωσης.

P (Create Protective environments): Δημιουργία προστατευτικών περιβαλλόντων. Τα πανεπιστήμια οφείλουν να διασφαλίζουν ότι οι υποδομές και οι πολιτικές τους συμβάλλουν στην ασφάλεια της φοιτητικής κοινότητας. Παραδείγματα: βελτιωμένος φωτισμός στην πανεπιστημιούπολη, εκπαιδευμένο προσωπικό ασφαλείας, αυστηρές πολιτικές κατά του αλκοόλ και των ναρκωτικών.

SV (Support Victims): Υποστήριξη των θυμάτων για τον περιορισμό των βλαπτικών συνεπειών. Τα ιδρύματα οφείλουν να παρέχουν ολοκληρωμένες υπηρεσίες υποστήριξης, συμπεριλαμβανομένων ιατρικών, ψυχολογικών και νομικών υπηρεσιών. Παραδείγματα: κέντρα κρίσης για θύματα, γραμμές βοήθειας, υπηρεσίες συμβουλευτικής και θεραπείας.

Συνοψίζοντας, τα πανεπιστήμια πρέπει να υιοθετήσουν μια ολοκληρωμένη και προληπτική προσέγγιση για την πρόληψη της σεξουαλικής βίας. Ανταποκρινόμενα στις νομικές τους υποχρεώσεις, επενδύοντας στην πρωτογενή πρόληψη και ακολουθώντας τις συστάσεις των CDC, μπορούν να δημιουργήσουν ένα ασφαλές εκπαιδευτικό περιβάλλον που χαρακτηρίζεται από σεβασμό για όλους τους φοιτητές και τις φοιτήτριες.

Μεθοδολογία

Γενική προσέγγιση

Η παρούσα έκθεση αξιοποιεί μια συγκριτική ανασκόπηση τεκμηρίωσης (comparative documentary review) για να εξετάσει τις ρυθμίσεις πρόληψης, καταγγελίας περιστατικών και υποστήριξης θυμάτων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Βασίζεται σε ερευνητικές δημοσιεύσεις, θεσμικά έγγραφα και μελέτες περίπτωσης των εταίρων, με σκοπό να τροφοδοτήσει το πρόγραμμα σπουδών του PREV-HED.

Στόχος είναι ο εντοπισμός επαναλαμβανόμενων προκλήσεων και πρακτικών που ενδέχεται να είναι μεταφέρσιμες, και όχι η κατάρτιση αντιπροσωπευτικής κατάταξης πανεπιστημίων ή η εξαγωγή συγκεντρωτικής εκτίμησης της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων.

Η ενοποιημένη παρουσίαση δεν περιλαμβάνει πλήρη, αναπαραγώγιμη καταγραφή των αναζητήσεων σε βάσεις δεδομένων, της διαλογής και της αξιολόγησης ποιότητας. Γίνεται διάκριση μεταξύ θεσμικών δεσμεύσεων, αναφερόμενης εφαρμογής και αξιολογημένων αποτελεσμάτων. Η ύπαρξη μιας πολιτικής δεν αποδεικνύει από μόνη της την ποιότητα της εφαρμογής της ούτε τη μείωση της βίας.

Συλλογή και ανάλυση δεδομένων

Η έρευνα υιοθέτησε προσέγγιση συγκριτικής ανασκόπησης τεκμηρίωσης, αντλώντας από ακαδημαϊκές δημοσιεύσεις, θεσμικές εκθέσεις, εθνικές πολιτικές και υφιστάμενα πρωτόκολλα πρόληψης και υποστήριξης στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ΑΕΙ). Η ανάλυση επικεντρώθηκε στον εντοπισμό καλών πρακτικών (good practices), θεσμικών προσεγγίσεων και μεταφέρσιμων συστάσεων, προκειμένου να τροφοδοτηθεί ο σχεδιασμός του προγράμματος κατάρτισης του PREV-HED.

Προσαρμόσαμε αυτή τη μέθοδο οικοδομώντας ένα σύστημα αλληλεπίδρασης μεταξύ όλων των χωρών-εταίρων (Γαλλία, Αυστρία, Ρουμανία, Ισπανία, Πορτογαλία, Ελλάδα) και την επεκτείναμε στο Βέλγιο, τη Σουηδία, την Ιταλία και τη Γερμανία. Εξετάσαμε έτσι 10 χώρες, γεγονός που μας προσέφερε ένα αρκετά ευρύ δείγμα.

Η συστηματική μας ανασκόπηση των δράσεων πρόληψης της σεξουαλικής βίας στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης βασίζεται σε αναλυτικό πρωτόκολλο που ορίζει τις μεθόδους, τα στάδια και τα εργαλεία της προσέγγισής μας. Κύριος στόχος της συστηματικής αυτής ανασκόπησης είναι η αποτίμηση της αποτελεσματικότητας των δράσεων πρόληψης της σεξουαλικής βίας στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Περιλαμβάνει ανασκόπηση της επιστημονικής βιβλιογραφίας, συλλογή βέλτιστων πρακτικών (best practices), μελέτη περίπτωσης των

μέτρων πρόληψης που έχουν τεθεί σε εφαρμογή, αξιολόγηση των μέτρων αυτών και κατάρτιση τυπολογίας των μέτρων και των κοινών στα οποία απευθύνθηκαν.

Για να προχωρήσουμε, ορίζουμε κριτήρια ένταξης και αποκλεισμού:

- **Ένταξη:** ερευνητικά άρθρα δημοσιευμένα στα αγγλικά, πορτογαλικά, ιταλικά, ισπανικά, ρουμανικά, ελληνικά και γαλλικά, εκθέσεις αξιολόγησης προγραμμάτων, μελέτες περίπτωσης για δράσεις που έχουν αναπτυχθεί σε ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- **Αποκλεισμός:** άρθρα που δεν έχουν υποβληθεί σε αξιολόγηση από ομοτίμους, σχόλια, κύρια άρθρα (editorials) και άρθρα που δεν αφορούν ειδικά δράσεις πρόληψης της σεξουαλικής βίας σε πανεπιστημιακό περιβάλλον.

Για την εκπόνηση αυτής της συστηματικής εργασίας θα αξιοποιήσουμε ακαδημαϊκές πηγές τεκμηρίωσης (Cairn, JStor, Scopus, Web of Science, ERIC, PsycINFO) και πηγές γκρίζας βιβλιογραφίας (Google Scholar, διατριβές και διπλωματικές εργασίες, εκθέσεις συνεδρίων). Τέλος, θα χρησιμοποιήσουμε μετα-μηχανές αναζήτησης (BASE (Bielefeld Academic Search Engine), CORE, Science.gov, MetaCrawler) για την άμεση συλλογή ακαδημαϊκών δεδομένων.

Εξισώσεις αναζήτησης και στρατηγικές αναζήτησης

Για τη διεξαγωγή αποτελεσματικής έρευνας σχετικά με την πρόληψη της σεξουαλικής βίας στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, είναι απαραίτητη η διατύπωση ακριβών εξισώσεων αναζήτησης και κατάλληλων στρατηγικών. Ακολουθεί μια πρόταση για τη σύνταξη εξισώσεων και στρατηγικών αναζήτησης που μεγιστοποιούν τις πιθανότητες ανάκτησης συναφών πληροφοριών υψηλής ποιότητας:

Εξισώσεις αναζήτησης

Μια εξίσωση αναζήτησης (search equation) είναι ένας συνδυασμός λέξεων-κλειδιών και λογικών τελεστών Boole (AND, OR, NOT) που χρησιμοποιείται για το φιλτράρισμα των αποτελεσμάτων σε βάσεις δεδομένων και μηχανές αναζήτησης. Ακολουθεί ένα παράδειγμα εξίσωσης για το υπό εξέταση θέμα:

- **Λέξεις-κλειδιά:** "sexual violence", "harassment", "prevention", "higher education", "university", "best practices", "program evaluation".
- **Λογικοί τελεστές (Boolean operators):**
 - ("sexual violence" OR "harassment") AND ("prevention" OR "intervention") AND ("higher education" OR "university" OR "college")
 - ("best practices" OR "guidelines") AND ("sexual harassment" OR "sexual assault") AND ("university" OR "college")

- ("program evaluation" OR "outcome assessment") AND ("violence prevention programs" OR "sexual violence education") AND ("higher education institutions" OR "university" OR "college")

Στρατηγικές αναζήτησης

Μια καλή στρατηγική αναζήτησης, πέρα από τη χρήση συγκεκριμένων βάσεων δεδομένων, απαιτεί τον καθορισμό τρόπων φιλτραρίσματος που επιτρέπουν τη σύγκριση των δεδομένων. Προτείνουμε:

Ημερομηνία δημοσίευσης: Περιορισμός των αναζητήσεων σε δημοσιεύσεις των τελευταίων 6 ετών, ώστε να διασφαλίζεται ότι τα δεδομένα είναι συναφή και επίκαιρα.

Τύπος εγγράφου: Φιλτράρισμα ώστε να περιλαμβάνονται μόνο άρθρα επιστημονικών περιοδικών με αξιολόγηση από ομοτίμους, διατριβές και δελτία τύπου πανεπιστημίων ή κολεγίων.

Γλώσσα: Θα γίνονται δεκτά αποτελέσματα για έγγραφα στα αγγλικά και σε όλες τις γλώσσες της σύμπραξης.

Συνώνυμα και παραλλαγές ορολογίας: Χρησιμοποιούμε συνώνυμα και συγγενείς όρους για να διευρύνουμε την αναζήτηση. Για παράδειγμα, χρησιμοποιούμε τόσο το "college" όσο και το "university", ή το "sexual harassment" και το "sexual assault". Θα χρησιμοποιήσουμε επίσης περικοπή (truncation) λέξεων (για παράδειγμα, "educat*" για τα "education", "educational") ώστε να συμπεριλαμβάνονται οι διάφορες μορφές μιας λέξης.

Πλαίσιο συλλογής και σύνοψης αποτελεσμάτων

Στο πλαίσιο του έργου για την πρόληψη της σεξουαλικής βίας στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, σε κάθε χώρα-εταίρο (Ισπανία, Ιταλία, Πορτογαλία, Γαλλία, Βέλγιο, Σουηδία, Ελλάδα, Ρουμανία, Γερμανία) δόθηκε διάστημα τριών μηνών για να συλλέξει δεδομένα και να προτείνει συνόψεις που απαντούν σε προκαθορισμένα ερωτήματα. Οι συνόψεις αυτές χρησιμοποιήθηκαν στη συνέχεια για τη διενέργεια ανάλυσης περιπτώσεων και την κατάρτιση τυπολογίας των δράσεων πρόληψης και των κοινών στα οποία απευθύνθηκαν οι δράσεις αυτές.

Διαδικασία συλλογής δεδομένων

1. **Επιλογή περιπτώσεων:** Κάθε χώρα επέλεξε μελέτες περίπτωσης σε τουλάχιστον τρεις διαφορετικές πόλεις, που καλύπτουν διάφορες μορφές σεξουαλικής παρενόχλησης και βίας. Οι περιπτώσεις μπορούσαν να περιλαμβάνουν περιστατικά που σχετίζονται με χρήση ουσιών ή αλκοόλ, καθώς και σεξιστικές ή ομοφοβικές διακρίσεις.
2. **Συλλογή δεδομένων:** Οι εταίροι αναζήτησαν έρευνες, δεδομένα και δημοσκοπήσεις για την έμφυλη και σεξουαλική παρενόχληση και βία, με ιδιαίτερη έμφαση στους φοιτητικούς πληθυσμούς και στις θεσμικές αποκρίσεις.

3. Καταγραφή των αποτελεσμάτων: Κάθε εταίρος συμπλήρωσε ένα προκαθορισμένο υπόδειγμα για κάθε μελέτη περίπτωσης, το οποίο περιλάμβανε περιγραφή των δράσεων που υλοποιήθηκαν, τους στόχους, την αξιολόγηση των δράσεων, τα ενδιαφερόμενα μέρη και τα κοινά-στόχους.

Εργασία σύνθεσης

Μετά τη συλλογή, τα δεδομένα ενοποιήθηκαν σε μια κοινή βάση δεδομένων, η οποία κατέστησε δυνατή τη διακρατική σύγκριση. Τα δεδομένα αναλύθηκαν τόσο ποιοτικά, για την κατανόηση του πλαισίου, όσο και ποσοτικά, για την αποτίμηση της αποτελεσματικότητας των διαφόρων πρακτικών. Τέλος, καταρτίστηκε τυπολογία που λαμβάνει υπόψη τη φύση των δράσεων (ευαισθητοποίηση, πρόληψη, υποδοχή θυμάτων, χειρισμός καταγγελιών, ανθεκτικότητα) και την εμβέλειά τους (τοπική, περιφερειακή, εθνική). Αναλύθηκαν επίσης τα κοινά στα οποία απευθύνονται οι δράσεις αυτές, ώστε να κατανοηθεί ποιες ομάδες πλήττονται περισσότερο και ποιες είναι πιο δεκτικές στις διάφορες παρεμβάσεις.

Η σύνθεση των μελετών περίπτωσης και η κατάρτιση της τυπολογίας παρείχαν σαφείς κατευθύνσεις για τη βελτίωση των στρατηγικών πρόληψης της σεξουαλικής βίας στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι συνεργατικές αυτές προσπάθειες μεταξύ των συμμετεχουσών χωρών εμπλούτισαν τη συνολική κατανόηση της δυναμικής της βίας και της παρενόχλησης στο πανεπιστημιακό περιβάλλον, προσφέροντας πολύτιμες γνώσεις για αποτελεσματικές και προσαρμοσμένες παρεμβάσεις.

Γλωσσάριο

Ο ορισμός ενός γλωσσαρίου όρων στο πεδίο της πρόληψης της έμφυλης και σεξουαλικής βίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, όπως έγινε στο πλαίσιο του έργου PREVHED, είναι καθοριστικής σημασίας για διάφορους λόγους. Πρώτον, ένα γλωσσάριο εξασφαλίζει την ενιαία κατανόηση των βασικών όρων από όλους τους συμμετέχοντες και τα ενδιαφερόμενα μέρη του έργου, κάτι που είναι ουσιώδες για την αποτελεσματική επικοινωνία και τη διεπιστημονική συνεργασία. Οι ακριβείς ορισμοί βοηθούν στην αποφυγή παρανοήσεων και διασφαλίζουν ότι όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη μοιράζονται μια κοινή βάση κατανόησης των σχετικών εννοιών. Δεύτερον, στο πεδίο της σεξουαλικής βίας και παρενόχλησης, οι όροι μπορεί να διαφέρουν σημαντικά από χώρα σε χώρα της Ευρώπης ως προς την πολιτισμική τους ευαισθησία και τις νομικές τους συνδηλώσεις. Ένα γλωσσάριο βοηθά στην υπέρβαση αυτών των διαφορών και διευκολύνει τις διακρατικές συζητήσεις για θέματα που είναι συχνά ευαίσθητα και σύνθετα. Τρίτον, το γλωσσάριο λειτουργεί ως εκπαιδευτικός πόρος για όσους/όσες δραστηριοποιούνται στην πρόληψη της βίας, παρέχοντας σαφείς ορισμούς που μπορούν να υποστηρίξουν την κατάρτιση και τη χάραξη πολιτικής. Αυτό είναι ιδιαίτερα χρήσιμο σε περιβάλλοντα όπως τα πανεπιστήμια, όπου η ποικιλομορφία της φοιτητικής κοινότητας και του προσωπικού μπορεί να οδηγεί σε ευρύ φάσμα οπτικών και αντιλήψεων.

Τέλος, ένα γλωσσάριο εμπλουτίζει την ερευνητική τεκμηρίωση, προσφέροντας τυποποιημένους ορισμούς που μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε εκθέσεις, συστάσεις πολιτικής και ακαδημαϊκές δημοσιεύσεις, συμβάλλοντας έτσι στην αυστηρότητα και την ακρίβεια της διεξαγόμενης έρευνας.

Η δημιουργία ενός γλωσσαρίου, ιδίως σε εξειδικευμένα πεδία όπως η πρόληψη της σεξουαλικής και έμφυλης βίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, ωφελείται σημαντικά από μια διαδραστική προσέγγιση. Η μέθοδος αυτή εμπλέκει ενεργά διάφορα ενδιαφερόμενα μέρη, διασφαλίζοντας ότι το γλωσσάριο δεν είναι μόνο κατανοητό και εφαρμόσιμο για ένα ευρύ κοινό, αλλά και ακριβές και συναφές με το εκάστοτε πλαίσιο. Για την κατάρτιση του γλωσσαρίου μας εργαστήκαμε σε τρία στάδια: Οι υπεύθυνοι/ες διάχυσης γνώσης (knowledge activists) του WP ανέπτυξαν ένα αρχικό προσχέδιο γλωσσαρίου («martyr glossary»), το οποίο περιλαμβάνει τις πιο συνήθεις λέξεις-κλειδιά των βιβλιογραφικών ανασκοπήσεων. Για κάθε λήμμα ορίσαμε τους όρους στο γαλλικό πλαίσιο και στη συνέχεια τους μεταφράσαμε στις γλώσσες της κοινοπραξίας. Κάθε χώρα-εταίρος μάς απέστειλε έπειτα τροποποιήσεις και προτάσεις όρων, τις οποίες ενσωματώσαμε. Τέλος, το γλωσσάριο υποβλήθηκε σε τυφλή ανάγνωση από δύο ειδικούς συναδέλφους.

Γλωσσάριο βασικών όρων

1. **Κατάχρηση εξουσίας (Abuse of authority):** Πράξεις ή συμπεριφορές προσώπου σε θέση εξουσίας το οποίο υπερβαίνει τις αρμοδιότητές του προκειμένου να ελέγξει, να τιμωρήσει

άδικα ή να απαιτήσει χάρες, συμπεριλαμβανομένων σεξουαλικών χαρών, με αντάλλαγμα προνόμια ή επαγγελματικά πλεονεκτήματα.

2. **Σεξουαλική κακοποίηση (Sexual abuse):** Κάθε σεξουαλική πράξη ή απόπειρα επίτευξης σεξουαλικής πράξης μέσω βίας, εξαναγκασμού ή κατάχρησης εις βάρος προσώπου που δεν συναινεί ή δεν είναι σε θέση να συναινέσει στην πράξη.
3. **Σεξιστική πράξη (Sexist act):** Κάθε ενέργεια που σχετίζεται με το φύλο ενός προσώπου και έχει ως σκοπό ή αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειάς του ή τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, υποτιμητικού, ταπεινωτικού ή προσβλητικού περιβάλλοντος.
4. **Σεξουαλική επίθεση (Sexual assault):** Κάθε σεξουαλική προσβολή που διαπράττεται με βία, εξαναγκασμό, απειλή ή αιφνιδιασμό.
5. **Σύμμαχος της κοινότητας LGBTQ+ (LGBTQ+ ally):** Πρόσωπο που υποστηρίζει και υπερασπίζεται τα δικαιώματα και την ένταξη των μελών της κοινότητας LGBTQ+, συχνά αξιοποιώντας την προνομιακή του θέση για την καταπολέμηση των διακρίσεων και την προώθηση της ισότητας.
6. **Παραβίαση της ιδιωτικής ζωής (Invasion of privacy):** Κάθε δημόσια διάδοση φωτογραφιών ή οπτικοακουστικών καταγραφών που παραβιάζουν την ιδιωτική ζωή ενός προσώπου χωρίς τη συναίνεσή του. Αφορά το πρόσωπο που εμφανίζεται σε αυτές τις φωτογραφίες ή καταγραφές.
7. **Αμφιφοβία (Biphobia):** Ειδική αποστροφή ή εχθρότητα προς τα αμφιφυλόφιλα άτομα, τα οποία ενδέχεται να στιγματίζονται τόσο στις ετεροφυλόφιλες όσο και στις ομοφυλόφιλες κοινότητες.
8. **Κώδικας δεοντολογίας (Code of conduct):** Έγγραφο που καθορίζει τα πρότυπα συμπεριφοράς που αναμένονται από τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας, ώστε να διασφαλίζεται ένα περιβάλλον σεβασμού και ασφάλειας για όλους/όλες.
9. **Παραβατική συμπεριφορά (Transgressive behavior):** Η σεξουαλικά παραβατική συμπεριφορά αναφέρεται σε ενέργειες που παραβιάζουν τις καθιερωμένες πολιτικές του πανεπιστημίου σχετικά με τις κατάλληλες σεξουαλικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ μελών της πανεπιστημιακής κοινότητας.
10. **Συναίνεση (Consent):** Η ρητή και ενημερωμένη συμφωνία ενός προσώπου να συμμετάσχει σε σεξουαλική δραστηριότητα. Η συναίνεση πρέπει να παρέχεται ελεύθερα και μπορεί να ανακληθεί οποιαδήποτε στιγμή.
11. **Ψηφιακή συναίνεση (Digital consent):** Ενημερωμένη και εκούσια συμφωνία για τη δημιουργία, διανομή ή δημοσίευση προσωπικού ή ερωτικού (intimate) ψηφιακού περιεχομένου. Η ψηφιακή συναίνεση είναι καθοριστική για την προστασία της ιδιωτικότητας και της αξιοπρέπειας των προσώπων στο διαδικτυακό περιβάλλον.

12. **Διαδικτυακή παρενοχλητική παρακολούθηση (Cyberstalking):** Μορφή παρενόχλησης που λαμβάνει χώρα σε ψηφιακό περιβάλλον και περιλαμβάνει τη χρήση της τεχνολογίας της πληροφορίας με σκοπό την ταπείνωση, την απειλή, την παρενόχληση ή τη διαπρόμπευση ενός προσώπου. Μπορεί να περιλαμβάνει τη διάδοση εικόνων ερωτικού περιεχομένου χωρίς συναίνεση, την υποκλοπή ταυτότητας και διαδικτυακές απειλές.
13. **Ρητορική μίσους (Hate speech):** Λόγος ή γραπτά κείμενα που υποβαθμίζουν, εκφοβίζουν ή υποκινούν βία ή μίσος κατά προσώπων λόγω του σεξουαλικού τους προσανατολισμού, της ταυτότητας φύλου ή του φύλου τους. Η ρητορική αυτή μπορεί να διαδίδεται στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, στα μέσα ενημέρωσης ή σε δημόσιους χώρους.
14. **Διάκριση λόγω φύλου (Gender discrimination):** Άδικη ή επιζήμια μεταχείριση με βάση το φύλο ενός προσώπου, η οποία συχνά απορρέει από στερεότυπα ή παραδοσιακούς κανόνες φύλου. Η διάκριση αυτή μπορεί να επηρεάζει την πρόσβαση σε πόρους, τις ευκαιρίες απασχόλησης και την κοινωνική συμμετοχή.
15. **Διάκριση λόγω φύλου (Gender discrimination):** Δυσμενής μεταχείριση ή βλάβη που υφίσταται ένα πρόσωπο λόγω του φύλου ή της ταυτότητας φύλου του, η οποία μπορεί να επηρεάσει τις ευκαιρίες και τη μεταχείρισή του στο πανεπιστημιακό περιβάλλον.
16. **Διάκριση λόγω φύλου (Gender discrimination):** Ενέργειες που θέτουν ένα πρόσωπο σε μειονεκτική θέση με βάση το φύλο του, επηρεάζοντας συχνά την πρόσβαση στην εκπαίδευση, την απασχόληση και τη δικαιοσύνη.
17. **Δικαίωμα στην ψηφιακή λήθη (Right to digital forgetting):** Το δικαίωμα των προσώπων να ζητούν τη διαγραφή των προσωπικών τους δεδομένων ή πληροφοριών από ορισμένες διαδικτυακές υπηρεσίες, ιδίως όταν αυτά δεν είναι πλέον συναφή ή αναγκαία. Το δικαίωμα αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για θύματα διαδικτυακής παρενοχλητικής παρακολούθησης ή διάδοσης ερωτικού περιεχομένου χωρίς συναίνεση.
18. **Ενδυνάμωση θυμάτων (Victim empowerment):** Διαδικασία μέσω της οποίας τα θύματα σεξουαλικής βίας ή παρενόχλησης υποστηρίζονται και ενθαρρύνονται να ανακτήσουν τον έλεγχο της ζωής τους, συχνά μέσω εκπαιδευτικών πόρων, ψυχολογικής υποστήριξης και μηχανισμών ενδυνάμωσης.
19. **Ψυχολογική χειραγώγηση (Psychological hold):** Κατάσταση στην οποία ένα πρόσωπο ασκεί καταναγκαστική ή χειριστική επιρροή σε ένα άλλο, συχνά στο πλαίσιο μιας σχέσης, περιορίζοντας την ικανότητα του θύματος να λαμβάνει ελεύθερες και ενημερωμένες αποφάσεις. Αυτή η κυριαρχία μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τον έλεγχο των πράξεων, των σκέψεων και των συναισθημάτων του θύματος, διευκολύνοντας συχνά άλλες μορφές κακοποίησης.
20. **Δεοντολογία παρέμβασης (Intervention ethics):** Αρχές που καθοδηγούν τις ενέργειες των επαγγελματιών που παρεμβαίνουν σε περιστατικά σεξουαλικής βίας ή παρενόχλησης, ώστε

να διασφαλίζεται ότι η παρέμβασή τους σέβεται τα δικαιώματα και την αξιοπρέπεια των εμπλεκόμενων προσώπων.

21. **Σεξουαλική επίδειξη (Sexual exhibition):** Κάθε σεξουαλική επίδειξη που επιβάλλεται σε τρίτους σε χώρο ορατό από το κοινό, καθώς και η ρητή τέλεση σεξουαλικής πράξης, πραγματικής ή προσποιητής, σε χώρο ορατό από το κοινό.
22. **Εκπαίδευση ευαισθητοποίησης (Awareness training):** Εκπαιδευτικά προγράμματα σχεδιασμένα για την ενημέρωση της φοιτητικής κοινότητας και του προσωπικού σχετικά με ζητήματα σεξουαλικής παρενόχλησης, καθώς και με τους τρόπους πρόληψης και καταγγελίας της.
23. **Διοικητική παρενόχληση (Administrative harassment):** Μορφή παρενόχλησης κατά την οποία ο δράστης χρησιμοποιεί τα διοικητικά του καθήκοντα ή τη θέση του στο ίδρυμα για να ασκήσει αθέμιτη πίεση, να δημιουργήσει γραφειοκρατικά εμπόδια ή να χειραγωγήσει διαδικασίες με σκοπό την παρενόχληση ή τον εκφοβισμό.
24. **Παρενόχληση λόγω φύλου (Gender harassment):** Μορφή παρενόχλησης με βάση το φύλο, την ταυτότητα φύλου ή την έκφραση φύλου ενός προσώπου. Περιλαμβάνει ενέργειες, σχόλια ή χειρονομίες που αποσκοπούν στον εκφοβισμό, την υποτίμηση ή την ταπείνωση ενός προσώπου λόγω του φύλου του ή της μη συμμόρφωσής του με στερεοτυπικούς ρόλους φύλου.
25. **Σεξουαλική παρενόχληση (Sexual harassment):** Η επανειλημμένη επιβολή σε ένα πρόσωπο σχολίων ή συμπεριφορών με σεξουαλική ή σεξιστική χροιά, τα οποία είτε προσβάλλουν την αξιοπρέπειά του επειδή είναι υποτιμητικά ή ταπεινωτικά, είτε δημιουργούν εκφοβιστική, εχθρική ή προσβλητική κατάσταση.
26. **Τηλεφωνική παρενόχληση (Telephone harassment):** Κακόβουλες ή επαναλαμβανόμενες τηλεφωνικές κλήσεις.
27. **Ομοφοβία (Homophobia):** Αποστροφή ή εχθρότητα προς ομοφυλόφιλα άτομα ή άτομα που θεωρούνται ομοφυλόφιλα. Η ομοφοβία μπορεί να εκδηλώνεται ως προκατάληψη, απόρριψη, παρενόχληση ή πράξεις βίας.
28. **Ψυχοκοινωνικός αντίκτυπος της σεξουαλικής βίας (Psychosocial impact of sexual violence):** Μακροπρόθεσμες συνέπειες της σεξουαλικής βίας στην κοινωνική και ψυχολογική ευημερία των θυμάτων, συμπεριλαμβανομένων δυσκολιών στις διαπροσωπικές σχέσεις, κοινωνικής απομόνωσης, ζητημάτων εμπιστοσύνης και ψυχικών διαταραχών όπως το άγχος και η κατάθλιψη.
29. **Ένταξη (Inclusion):** Στρατηγικές και πρακτικές που διασφαλίζουν ότι όλα τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας, ανεξαρτήτως ταυτότητας φύλου ή σεξουαλικού προσανατολισμού, γίνονται σεβαστά, εκτιμώνται και έχουν ισότιμη πρόσβαση στις διαθέσιμες ευκαιρίες.

30. **Σεξουαλικές ή/και σεξιστικές ύβρεις (Sexual and/or sexist insults):** Κάθε μη δημόσια εξύβριση που διαπράττεται κατά προσώπου ή ομάδας προσώπων λόγω του φύλου ή του σεξουαλικού τους προσανατολισμού.
31. **Διαθεματικότητα των διακρίσεων (Intersectionality of discrimination):** Έννοια που περιγράφει τον τρόπο με τον οποίο διαφορετικές μορφές διακρίσεων (φυλή, φύλο, κοινωνική τάξη, σεξουαλικός προσανατολισμός κ.λπ.) διασταυρώνονται και αλληλεπιδρούν, δημιουργώντας μοναδικές εμπειρίες και πολλαπλές μορφές μειονεκτικής θέσης.
32. **Σεξουαλικός εκφοβισμός (Sexual intimidation):** Συμπεριφορά που χρησιμοποιεί το φύλο ή τη σεξουαλικότητα για να πιέσει, να ταπεινώσει ή να χειραγωγήσει ένα πρόσωπο, υπερβαίνοντας το νομικό πλαίσιο της σεξουαλικής παρενόχλησης ώστε να περιλαμβάνει και άλλες μορφές ψυχολογικής ή συναισθηματικής πίεσης.
33. **Αποκαταστατική δικαιοσύνη (Restorative justice):** Προσέγγιση στη διαχείριση συγκρούσεων και εγκλημάτων που αποσκοπεί στην αποκατάσταση της βλάβης που προκλήθηκε, συχνά μέσω διαλόγου μεταξύ θύματος και δράστη, με στόχο την επούλωση και τη συμφιλίωση.
34. **Προληπτικά μέτρα (Preventive measures):** Πρωτοβουλίες ή πολιτικές που εφαρμόζονται για την πρόληψη της εκδήλωσης σεξουαλικής βίας ή παρενόχλησης, συμπεριλαμβανομένης της κατάρτισης, της ευαισθητοποίησης και της τροποποίησης των θεσμικών περιβαλλόντων και κουλтурών.
35. **Μη δυαδικότητα (Non-binarity):** Ταυτότητα φύλου που δεν είναι αυστηρά ανδρική ούτε αυστηρά γυναικεία· υφίσταται εκτός της παραδοσιακής διχοτομίας άνδρα-γυναίκας.
36. **Σεξιστική προσβολή (Sexist outrage):** Η επιβολή σε ένα πρόσωπο οποιουδήποτε σεξουαλικού ή σεξιστικού σχολίου ή συμπεριφοράς που είτε προσβάλλει την αξιοπρέπειά του επειδή είναι υποτιμητικό ή ταπεινωτικό, είτε δημιουργεί εκφοβιστική, εχθρική ή προσβλητική κατάσταση.
37. **Πρόσωπο εμπιστοσύνης για υποστήριξη (Trusted support person):** Πρόσωπο που ορίζεται εντός του ιδρύματος για να προσφέρει υποστήριξη και συμβουλές σε άτομα που είναι θύματα ή μάρτυρες παρενόχλησης.
38. **Καταγγελία (Complaint):** Επίσημη διαδικασία μέσω της οποίας ένα πρόσωπο αναφέρει παράπτωμα, όπως παρενόχληση ή κακοποίηση, στις αρμόδιες θεσμικές αρχές ή στις αρχές επιβολής του νόμου, με σκοπό τη διερεύνηση και τη λήψη διορθωτικών μέτρων.
39. **Πολιτική μηδενικής ανοχής (Zero-tolerance policy):** Πολιτική που υιοθετείται από τα ιδρύματα και ορίζει ότι καμία μορφή σεξουαλικής παρενόχλησης δεν γίνεται ανεκτή και ότι θα λαμβάνονται πειθαρχικά μέτρα κατά των παραβατών.
40. **Πρόληψη (Prevention):** Στρατηγικές και πρακτικές σχεδιασμένες για τον περιορισμό και την πρόληψη της εκδήλωσης σεξουαλικής παρενόχλησης εντός του ιδρύματος.

41. **Πρόληψη της ψηφιακής βίας (Prevention of digital violence):** Στρατηγικές και μέτρα που εφαρμόζονται για την πρόληψη μορφών βίας που χρησιμοποιούν τις ψηφιακές πλατφόρμες ως φορέα. Περιλαμβάνουν τον γραμματισμό στα μέσα (media literacy), την ευαισθητοποίηση για την ασφάλεια στο διαδίκτυο και ενισχυμένες πολιτικές προστασίας της ιδιωτικότητας.
42. **Νομική διαδικασία σε υποθέσεις σεξουαλικής βίας (Legal procedure in cases of sexual violence):** Το σύνολο των σταδίων και των νομικών ενεργειών που ακολουθούν την υποβολή καταγγελίας για σεξουαλική βία ή παρενόχληση. Περιλαμβάνει την υποβολή της καταγγελίας, την προκαταρκτική έρευνα, την ενδεχόμενη δίκη και την επιβολή ποινής, με σεβασμό των δικαιωμάτων όλων των εμπλεκόμενων μερών.
43. **Προστασία των θυμάτων (Victim protection):** Μέτρα που εφαρμόζονται για τη διασφάλιση της ασφάλειας και της ευημερίας των θυμάτων σεξουαλικής παρενόχλησης, αποτρέποντας κάθε μορφή αντιποίνων μετά την υποβολή αναφοράς.
44. **Πρωτόκολλο έκτακτης ανάγκης (Emergency protocol):** Σύνολο προκαθορισμένων από το ίδρυμα διαδικασιών για την ταχεία και αποτελεσματική αντιμετώπιση περιστατικού σεξουαλικής βίας ή παρενόχλησης.
45. **Κουιρφοβία (Queerphobia):** Γενικός όρος που περιγράφει τον φόβο, την αποστροφή ή τις διακρίσεις προς άτομα των οποίων οι ταυτότητες φύλου ή ο σεξουαλικός προσανατολισμός δεν αντιστοιχούν στους παραδοσιακούς κοινωνικούς κανόνες.
46. **Ακατάλληλες σχέσεις (Inappropriate relationships):** Σεξουαλικές αλληλεπιδράσεις μεταξύ προσώπων όπου υπάρχει σαφής σύγκρουση συμφερόντων, όπως μεταξύ φοιτητών/τριών και διδασκόντων/ουσών ή μεταξύ προϊσταμένων και των άμεσα υφισταμένων τους. Ακόμη και αν οι σχέσεις αυτές είναι συναινετικές, ενδέχεται να θεωρούνται παραβατικές λόγω της εγγενούς ανισορροπίας εξουσίας.
47. **Μη συναινετικές σχέσεις (Non-consensual relations):** Κάθε σεξουαλική πράξη ή απόπειρα πράξης χωρίς τη ρητή συναίνεση όλων των εμπλεκόμενων.
48. **Επανόρθωση (Reparation):** Η διαδικασία μέσω της οποίας το θύμα βίας ή παρενόχλησης λαμβάνει αποζημίωση ή αναγνώριση για τη βλάβη που υπέστη. Η επανόρθωση μπορεί να περιλαμβάνει χρηματική αποζημίωση, επίσημη συγγνώμη ή άλλες μορφές αναγνώρισης της βλάβης που προκλήθηκε.
49. **Θεσμική απόκριση (Institutional response):** Το σύνολο των μέτρων που λαμβάνει ένα ίδρυμα για να ανταποκριθεί σε αναφορές σεξουαλικής παρενόχλησης, συμπεριλαμβανομένης της διερεύνησης, της διαμεσολάβησης και των κυρώσεων.
50. **Ανθεκτικότητα της κοινότητας (Community resilience):** Η ικανότητα μιας πανεπιστημιακής κοινότητας να ανακάμπτει συλλογικά από περιστατικά σεξουαλικής βίας ή παρε-

νόχλησης και να βγαίνει ενισχυμένη, βελτιώνοντας τις δομές υποστήριξης και τις πολιτικές πρόληψης.

51. **Ασφαλείς χώροι χωρίς αποκλεισμούς (Safe, inclusive spaces):** Εφαρμογή πολιτικών και πρακτικών για τη δημιουργία ασφαλών και φιλόξενων περιβαλλόντων για όλους/όλες, ανεξαρτήτως φύλου, κοινωνικού φύλου ή σεξουαλικού προσανατολισμού, σε εκπαιδευτικά ιδρύματα και άλλους δημόσιους χώρους.
52. **Ασφάλεια στην πανεπιστημιούπολη (Campus safety):** Μέτρα και πολιτικές που αποσκοπούν στη διασφάλιση ασφαλούς περιβάλλοντος για όλα τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας, προλαμβάνοντας πράξεις βίας, παρενόχλησης και άλλες βλαπτικές συμπεριφορές.
53. **Αναφορά περιστατικού (Reporting):** Διαδικασία μέσω της οποίας ένα πρόσωπο μπορεί να αναφέρει περίπτωση σεξουαλικής παρενόχλησης στη διοίκηση του ιδρύματος ή στις αρμόδιες αρχές.
54. **Επιβολή κυριαρχίας (Empowerment):** Περιστάσεις κατά τις οποίες ένα πρόσωπο χρησιμοποιεί την εξουσία, το κύρος ή την επιρροή του για να ελέγξει ή να εκμεταλλευτεί ένα άλλο πρόσωπο, συχνά σε σεξουαλικό πλαίσιο, θέτοντας έτσι σε κίνδυνο την αυτονομία και την ελευθερία του θύματος.
55. **Μετατραυματική ψυχολογική υποστήριξη (Post-traumatic psychological support):** Υπηρεσίες και πόροι που προσφέρονται σε θύματα σεξουαλικής βίας για να τα βοηθήσουν να ξεπεράσουν τις ψυχολογικές επιπτώσεις των εμπειριών τους. Μπορεί να περιλαμβάνουν θεραπεία, συμβουλευτική και ομαδική υποστήριξη.
56. **Τρανσφοβία (Transphobia):** Αποστροφή ή εχθρότητα προς τρανς άτομα ή άτομα που δεν συμμορφώνονται με τους κανόνες φύλου. Η τρανσφοβία μπορεί να περιλαμβάνει την άρνηση της ταυτότητας φύλου ενός προσώπου, τον αποκλεισμό, τις διακρίσεις ή τη σωματική βία.
57. **Ψυχολογικό τραύμα (Psychological trauma):** Σοβαρή συναισθηματική αντίδραση που προκύπτει από ένα εξαιρετικά στρεσογόνο γεγονός, όπως η σεξουαλική βία ή παρενόχληση. Τα συμπτώματα μπορεί να περιλαμβάνουν άγχος, κατάθλιψη, μετατραυματικό στρες και άλλες σημαντικές συναισθηματικές και συμπεριφορικές διαταραχές.
58. **Βιασμός (Rape):** Σεξουαλική πράξη που τελείται σε πρόσωπο χωρίς τη ρητή συναίνεσή του ή όταν αυτό αδυνατεί να παράσχει έγκυρη συναίνεση, λόγω σωματικού ή ψυχολογικού εξαναγκασμού ή ως αποτέλεσμα κατάστασης ελέγχου.
59. **Έμφυλη βία (Gender-based violence, GBV):** Όρος που περιλαμβάνει κάθε μορφή βίας που στρέφεται κατά ενός προσώπου εξαιτίας κοινωνικά κατασκευασμένων κανόνων, ρόλων ή προσδοκιών φύλου. Περιλαμβάνει σωματική, σεξουαλική, ψυχολογική, οικονομική και συναισθηματική βία.

60. **Ομοφοβική και τρανσφοβική βία (Homophobic and transphobic violence):** Πράξεις βίας, εκφοβισμού ή διακρίσεων κατά προσώπων λόγω του πραγματικού ή εκλαμβανόμενου σεξουαλικού προσανατολισμού ή της ταυτότητας φύλου τους. Περιλαμβάνει σωματικές επιθέσεις, λεκτικές απειλές και άλλες μορφές ψυχολογικής ή σωματικής κακοποίησης.
61. **Έμφυλη βία (Gender-based violence):** Συμπεριφορές, πράξεις ή πρακτικές που βασίζονται στην πεποίθηση ότι το ένα φύλο είναι ανώτερο από το άλλο και οδηγούν σε προκατάληψη ή ανισότητα εις βάρος ενός προσώπου ή μιας ομάδας λόγω του φύλου ή του κοινωνικού φύλου τους. Η βία αυτή μπορεί να είναι σωματική, σεξουαλική, ψυχολογική, οικονομική ή κοινωνικοπολιτισμική.

Το ευρωπαϊκό νομοθετικό και πολιτικό πλαίσιο

Πολιτική για την καταπολέμηση της έμφυλης και της σεξουαλικής βίας

Στις 8 Μαρτίου 2022, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε νομοθετική πρόταση με στόχο την ενίσχυση της απόκρισης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη βία κατά των γυναικών και στην ενδοοικογενειακή βία. Η πρωτοβουλία αυτή οδήγησε στην έκδοση της Οδηγίας (ΕΕ) 2024/1385 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 2024, για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας, η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 13 Ιουνίου 2024.

Η Οδηγία θεσπίζει ένα κοινό ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας, το οποίο περιλαμβάνει διατάξεις για την ποινικοποίηση ορισμένων μορφών βίας, όπως ο ακρωτηριασμός των γυναικείων γεννητικών οργάνων, ο καταναγκαστικός γάμος, η διαδικτυακή παρενοχλητική παρακολούθηση (cyberstalking), η διαδικτυακή παρενόχληση και η μη συναινετική κοινοποίηση προσωπικού ή παραποιημένου υλικού. Ενισχύει επίσης την προστασία των θυμάτων, την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, τις εξειδικευμένες υπηρεσίες υποστήριξης, την πρόληψη και τον θεσμικό συντονισμό. Τα οικεία κράτη μέλη οφείλουν να μεταφέρουν την Οδηγία στο εθνικό τους δίκαιο έως τις 14 Ιουνίου 2027.

Η νομοθετική αυτή εξέλιξη έχει ιδιαίτερη σημασία για το έργο PREV-HED, καθώς αναδεικνύει τη σημασία της πρόληψης, της ευαισθητοποίησης, της θεσμικής ευθύνης και της κατάλληλης πρόσβασης σε διαδικασίες καταγγελίας και σε υπηρεσίες υποστήριξης θυμάτων στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ΑΕΙ).

Παράλληλα, η Στρατηγική για την ισότητα των φύλων 2020-2025 αποτυπώνει τη διαρκή δέσμευση της ΕΕ για τον τερματισμό της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας. Η στρατηγική δίνει έμφαση στη σημασία της πρόληψης της έμφυλης βίας, της υποστήριξης των θυμάτων και της λογοδοσίας των δραστών. Αποτελεί πυλώνα της ευρωπαϊκής δράσης, επιβεβαιώνοντας τη δέσμευση της Ένωσης να δημιουργήσει έναν ασφαλή χώρο, που χαρακτηρίζεται από σεβασμό, για όλους τους πολίτες της.

Η ΕΕ έχει επίσης δεσμευτεί στην καταπολέμηση του ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων, αναλαμβάνοντας δράση όχι μόνο εντός της Ευρώπης αλλά και μέσω διεθνών διαλόγων και της χρηματοδότησης έργων που αποσκοπούν στην εξάλειψη αυτής της πρακτικής. Επιπλέον, μέσω του προγράμματος «Πολίτες, Ισότητα, Δικαιώματα και Αξίες» (Citizens, Equality, Rights and Values, CERV), η Ένωση χρηματοδοτεί έργα για την καταπολέμηση της έμφυλης βίας και υποστηρίζει την έρευνα για την ανάπτυξη κοινών λύσεων και την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών (best practices) μεταξύ των κρατών μελών. Οι πρωτοβουλίες αυτές αντανακλούν την αποφασιστικότητα της ΕΕ να καταπολεμήσει τη σεξουαλική και έμφυλη βία

(SGBV) μέσω μιας ολοκληρωμένης στρατηγικής που περιλαμβάνει νομοθεσία, διεθνή συνεργασία, υποστήριξη των θυμάτων και στοχευμένη χρηματοδότηση, με σκοπό να διασφαλιστούν η ισότητα και η ασφάλεια για όλους τους Ευρωπαίους πολίτες.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση και το Συμβούλιο της Ευρώπης έχουν υιοθετήσει σειρά ειδικών πρωτοβουλιών για την καταπολέμηση της έμφυλης βίας και της σεξουαλικής βίας, συμπεριλαμβανομένου του σεξουαλικού εξαναγκασμού και του βιασμού. Οι δράσεις αυτές εστιάζουν στη νομοθεσία, την ευαισθητοποίηση, την εκπαίδευση και την υποστήριξη των θυμάτων.

Το Συμβούλιο της Ευρώπης θέσπισε τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης (Istanbul Convention), σημαντικό εργαλείο για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας. Η σύμβαση αυτή, την οποία έχουν κυρώσει πολλά κράτη μέλη της ΕΕ, είναι η πρώτη που:

1. Ορίζει νομικά τις μορφές βίας κατά των γυναικών, συμπεριλαμβανομένων του βιασμού και του σεξουαλικού εξαναγκασμού.
2. Υποχρεώνει τα κράτη μέλη να ποινικοποιήσουν τις συμπεριφορές αυτές.
3. Προβλέπει την εφαρμογή προληπτικών μέτρων, την προστασία των θυμάτων και τη δίωξη των δραστών.

Η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης υποχρεώνει τις συμβαλλόμενες χώρες να εφαρμόζουν αποτελεσματικές πολιτικές για την πρόληψη της βίας, την προστασία των θυμάτων και τη δίωξη των δραστών. Καλύπτει τομείς όπως η εκπαίδευση των αρχών επιβολής του νόμου, η πρόσβαση των θυμάτων στη δικαιοσύνη και η συλλογή δεδομένων για την έμφυλη βία.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει ενσωματώσει τις κατευθύνσεις της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης στις πολιτικές της, αναπτύσσοντας παράλληλα δικές της πρωτοβουλίες:

Οδηγία για τα δικαιώματα των θυμάτων (Οδηγία 2012/29/ΕΕ): Θεσπίζει ελάχιστα πρότυπα σχετικά με τα δικαιώματα, την υποστήριξη και την προστασία των θυμάτων της εγκληματικότητας, συμπεριλαμβανομένων των θυμάτων σεξουαλικής και έμφυλης βίας.

Στρατηγική για την ισότητα των φύλων 2020-2025: Η στρατηγική αυτή περιλαμβάνει μέτρα για την καταπολέμηση της έμφυλης βίας και την προώθηση της ισότητας των φύλων, δίνοντας έμφαση στη σημασία της πρόληψης και της προστασίας, καθώς και στη δίωξη των δραστών σεξουαλικής και έμφυλης βίας.

Οδηγία (ΕΕ) 2024/1385 για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας: Κατόπιν της νομοθετικής πρότασης που παρουσίασε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 8 Μαρτίου 2022, η Οδηγία (ΕΕ) 2024/1385 εκδόθηκε στις 14 Μαΐου 2024 και τέθηκε σε ισχύ στις 13 Ιουνίου 2024. Θεσπίζει ελάχιστους κανόνες για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας, συμπεριλαμβανομένης

της ποινικοποίησης ορισμένων μορφών βίας, όπως ο ακρωτηριασμός των γυναικείων γεννητικών οργάνων, ο καταναγκαστικός γάμος, η διαδικτυακή παρενόχλητική παρακολούθηση, η διαδικτυακή παρενόχληση και η μη συναινετική κοινοποίηση προσωπικού ή παραποιημένου υλικού. Η Οδηγία ενισχύει επίσης την προστασία των θυμάτων, την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, τις εξειδικευμένες υπηρεσίες υποστήριξης, την πρόληψη και τον θεσμικό συντονισμό. Τα οικεία κράτη μέλη οφείλουν να μεταφέρουν την Οδηγία στο εθνικό τους δίκαιο έως τις 14 Ιουνίου 2027.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση και το Συμβούλιο της Ευρώπης έχουν αναπτύξει σειρά ειδικών πρωτοβουλιών που απευθύνονται στην εκπαίδευση και στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, με σκοπό την πρόληψη και την καταπολέμηση της σεξουαλικής και έμφυλης βίας. Οι πρωτοβουλίες αυτές αποσκοπούν στη δημιουργία ασφαλών και συμπεριληπτικών εκπαιδευτικών περιβαλλόντων, στην προώθηση της ισότητας των φύλων και στην πρόληψη της βίας. Ακολουθούν ορισμένες βασικές δράσεις στον τομέα αυτό:

1. Το πρόγραμμα Erasmus+ της ΕΕ χρηματοδοτεί έργα που αποσκοπούν στη βελτίωση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης σε ολόκληρη την Ευρώπη. Το πρόγραμμα υποστηρίζει επίσης ειδικές πρωτοβουλίες για την πρόληψη της έμφυλης βίας και της παρενόχλησης στα πανεπιστήμια, συμπεριλαμβανομένων έργων στρατηγικής σύμπραξης (strategic partnerships) που αναπτύσσουν εκπαιδευτικά εργαλεία, προγράμματα κατάρτισης για το προσωπικό και τη φοιτητική κοινότητα, καθώς και εκστρατείες ευαισθητοποίησης.
2. Η προώθηση της ισότητας των φύλων μέσω της εκπαίδευσης αποτελεί σημαντικό στόχο των ευρωπαϊκών εκπαιδευτικών πολιτικών και στρατηγικών. Οι εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες που αφορούν την ισότητα των φύλων αποσκοπούν στη βελτίωση της κατανόησης των ζητημάτων φύλου, στην αμφισβήτηση των στερεοτύπων φύλου, στην πρόληψη των διακρίσεων και της έμφυλης βίας και στην καλλιέργεια του αμοιβαίου σεβασμού μεταξύ των φοιτητών/τριών. Στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, οι στόχοι αυτοί είναι ιδιαίτερα σημαντικοί για την ανάπτυξη προγραμμάτων ευαισθητοποίησης και κατάρτισης, όπως το PREV-HED.
3. Η Ευρωπαϊκή Ένωση και το Συμβούλιο της Ευρώπης έχουν δρομολογήσει σειρά εκστρατειών ευαισθητοποίησης που απευθύνονται ειδικά σε νέους και σε εκπαιδευτικά ιδρύματα. Οι εκστρατείες αυτές αποσκοπούν στην ενημέρωση της φοιτητικής κοινότητας και του πανεπιστημιακού προσωπικού σχετικά με την έμφυλη βία και στην προώθηση συμπεριφορών που χαρακτηρίζονται από σεβασμό. Για παράδειγμα, η εκστρατεία «Όχι σημαίνει όχι» («No means no») αποσκοπεί στην ευαισθητοποίηση σχετικά με τις συνέπειες της σεξουαλικής παρενόχλησης και στην προώθηση της συναίνεσης.

Τέλος, ολοένα και περισσότερες πρωτοβουλίες της ΕΕ, καθώς και πολλά κράτη μέλη, έχουν αναπτύξει δικά τους προγράμματα για τα πανεπιστήμια με στόχο την καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης και βίας. Για παράδειγμα, ορισμένες χώρες έχουν θεσπίσει κατευθυ-

ντήριες γραμμές και πρωτόκολλα δράσης για τα πανεπιστήμια, τα οποία περιλαμβάνουν κατάρτιση του προσωπικού και μέτρα υποστήριξης των θυμάτων. Οι προσπάθειες αυτές καταδεικνύουν τη δέσμευση της Ευρώπης να αξιοποιεί την εκπαίδευση ως βασικό μέσο για την καταπολέμηση της σεξουαλικής και έμφυλης βίας, με έμφαση στην πρόληψη και την εκπαίδευση από τα πρώτα στάδια της σχολικής ζωής έως την τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Νόμοι και πολιτικά ζητήματα σχετικά με τη σεξουαλική παρενόχληση

Η Ευρωπαϊκή Ένωση και το Συμβούλιο της Ευρώπης ασχολούνται ενεργά με το ζήτημα της σεξουαλικής παρενόχλησης, ορίζοντας τον όρο και διαμορφώνοντας κατευθυντήριες γραμμές ή συναίνεση γύρω από αυτόν. Οι προσπάθειες αυτές εκδηλώνονται μέσω διαφόρων νομοθετικών πρωτοβουλιών και εκστρατειών ευαισθητοποίησης που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση και τον περιορισμό της σεξουαλικής παρενόχλησης σε διάφορα περιβάλλοντα, όπως οι χώροι εργασίας, τα σχολεία και οι επιχειρήσεις. Η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, την οποία προώθησε το Συμβούλιο της Ευρώπης, αποτελεί σημαντική νομική βάση, καθώς ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να λαμβάνουν συγκεκριμένα μέτρα για την καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης. Η σύμβαση αυτή ζητεί την ποινικοποίηση της σεξουαλικής παρενόχλησης και τη θέσπιση εθνικής νομοθεσίας για την προστασία των θυμάτων και την τιμωρία των δραστών.

Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Ένωση πρότεινε το 2022 μια οδηγία με στόχο τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων προστασίας από τη βία κατά των γυναικών και την ενδοοικογενειακή βία, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής παρενόχλησης. Η οδηγία αυτή περιλαμβάνει ειδικά μέτρα για την ποινικοποίηση συμπεριφορών όπως η διαδικτυακή βία και η μη συναινετική κοινοποίηση προσωπικών εικόνων, γεγονός που καταδεικνύει την προσαρμογή στις προκλήσεις που θέτουν οι νέες τεχνολογίες.

Ορισμένες ευρωπαϊκές χώρες ξεχωρίζουν για τις προηγμένες πολιτικές τους στην καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης. Για παράδειγμα, οι σκανδιναβικές χώρες, όπως η Σουηδία, αναφέρονται συχνά για την προδραστική τους προσέγγιση και τις ολοκληρωμένες πολιτικές τους, οι οποίες περιλαμβάνουν εκπαιδευτικά προγράμματα από μικρή ηλικία και μέτρα υποστήριξης των θυμάτων στους χώρους εργασίας και στα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Η Σουηδία αναφέρεται συχνά ως μία από τις πιο προοδευτικές χώρες στην καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης και της έμφυλης βίας, ιδίως στα εργασιακά περιβάλλοντα και στα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Οι σουηδικές πολιτικές είναι ολοκληρωμένες και περιλαμβάνουν πρόληψη, εκπαίδευση και υποστήριξη των θυμάτων από μικρή ηλικία.

Η Σουηδία διαθέτει αυστηρούς νόμους κατά της σεξουαλικής παρενόχλησης και της έμφυλης βίας. Το σουηδικό νομικό πλαίσιο περιλαμβάνει ειδικές διατάξεις που υποχρεώνουν τους εργοδότες και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα να λαμβάνουν ενεργά μέτρα για την πρόληψη της παρενόχλησης και την προστασία των θυμάτων. Για παράδειγμα, ο σουηδικός νόμος για τις διακρί-

σεις (Diskrimineringslagen, Discrimination Act) υποχρεώνει τους εργοδότες να καταρτίζουν και να εφαρμόζουν σχέδια ισότητας για την προώθηση της μη διάκρισης και των ίσων ευκαιριών. Σε άλλο επίπεδο, τα σουηδικά εκπαιδευτικά ιδρύματα ενσωματώνουν στα προγράμματα σπουδών τους, από μικρή ηλικία, προγράμματα για την ισότητα των φύλων και την πρόληψη της παρενόχλησης. Τα προγράμματα αυτά αποσκοπούν στο να διδάξουν στους μαθητές τον αμοιβαίο σεβασμό και την αναγνώριση των ακατάλληλων συμπεριφορών. Τέλος, η Σουηδία παρέχει ουσιαστική υποστήριξη στα θύματα σεξουαλικής παρενόχλησης και βίας, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε συμβούλους, υπηρεσίες ψυχικής υγείας και γραμμές βοήθειας. Διεξάγονται τακτικά εθνικές εκστρατείες ευαισθητοποίησης για την ενημέρωση του κοινού και την ενθάρρυνση των θυμάτων να καταγγέλλουν τα περιστατικά.

Σύγκριση των νομοθετικών πλαισίων μεταξύ ευρωπαϊκών χωρών

Η Γαλλία και η Ισπανία έχουν αναπτύξει σημαντικές πολιτικές για την καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης και της έμφυλης βίας, ιδίως στον χώρο εργασίας, στα σχολεία και στα πανεπιστήμια.

Πολιτικές στη Γαλλία

Η Γαλλία έχει λάβει σημαντικά μέτρα για την καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης και της έμφυλης βίας στον απόηχο του κινήματος #MeToo. Η γαλλική νομοθεσία για τη σεξουαλική παρενόχληση είναι ενσωματωμένη τόσο στον Κώδικα Εργασίας (Code du travail) όσο και στον Ποινικό Κώδικα (Code pénal), παρέχοντας ένα νομικό πλαίσιο που επιτρέπει στα θύματα να καταγγέλλουν περιστατικά και να αναζητούν δικαιοσύνη. Για παράδειγμα, ο νόμος που ενισχύθηκε το 2012 και οι μεταγενέστερες τροποποιήσεις αποσαφήνισαν τους ορισμούς και αυστηροποίησαν τις κυρώσεις για τη σεξουαλική παρενόχληση στον χώρο εργασίας.

Στα σχολεία και στα πανεπιστήμια εφαρμόζονται ειδικές πρωτοβουλίες, όπως η υποχρεωτική κατάρτιση του προσωπικού και της φοιτητικής κοινότητας σχετικά με τον σεβασμό και τη συνείδηση. Η Γαλλία έχει επίσης αναπτύξει εκπαιδευτικά προγράμματα για την ευαισθητοποίηση των νέων σχετικά με τις επιπτώσεις της σεξουαλικής παρενόχλησης και για την προώθηση εκπαιδευτικών περιβαλλόντων που χαρακτηρίζονται από σεβασμό.

Πολιτικές στην Ισπανία

Το Ισπανικό Σύνταγμα κατοχυρώνει τις αρχές της ελευθερίας, του σεβασμού και της ισότητας μεταξύ των πολιτών στα άρθρα 1.1, 9.2, 10.1, 14, 15, 18.1, 35.1 και 53.2. Επιπλέον, ο Οργανικός Νόμος (Ley Orgánica) 1/2004, της 28ης Δεκεμβρίου, για τα μέτρα ολοκληρωμένης προστασίας κατά της έμφυλης βίας, προβλέπει ολοκληρωμένα μέτρα προστασίας κατά της έμφυλης βίας, ιδίως στα άρθρα 33 έως 41, και ορίζει τη βία αυτή ως παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και μορφή διάκρισης.

Ο Οργανικός Νόμος 3/2007, της 22ας Μαρτίου 2007, υποχρεώνει τις Δημόσιες Διοικήσεις να εξαλείφουν τα εμπόδια που διακρίνουν τις διακρίσεις, προάγοντας έτσι την ουσιαστική ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών. Αυτό περιλαμβάνει την εφαρμογή μέτρων για την προστασία από την έμφυλη βία, την ενδοοικογενειακή βία και κάθε μορφή σεξουαλικής παρενόχλησης και για την εξάλειψή τους (άρθρα 14.5 και 51). Στο ίδιο πνεύμα, ο Νόμος 15/2022, της 12ης Ιουλίου 2022, προάγει την ίση μεταχείριση και τη μη διάκριση, απαγορεύοντας τις διακρίσεις λόγω φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας ή έκφρασης φύλου (άρθρο 2), και προσδιορίζει διάφορες μορφές παραβίασης του δικαιώματος στην ισότητα (άρθρο 4).

Το Βασιλικό Διάταγμα-Νόμος (Real Decreto-ley) 6/2019, της 1ης Μαρτίου 2019, θεσπίζει επείγοντα μέτρα για τη διασφάλιση της ίσης μεταχείρισης και των ίσων ευκαιριών γυναικών και ανδρών στην απασχόληση. Το Σχέδιο για την Ισότητα γυναικών και ανδρών στη Γενική Κρατική Διοίκηση και στους Δημόσιους Οργανισμούς της (Plan para la Igualdad entre mujeres y hombres en la Administración General del Estado y en sus Organismos Públicos), που εγκρίθηκε στις 28 Ιανουαρίου 2011, καθώς και το Κρατικό Σύμφωνο κατά της έμφυλης βίας (Pacto de Estado contra la Violencia de Género) του 2017, ενισχύουν περαιτέρω αυτές τις δεσμεύσεις.

Ο Νόμος 15/2022, της 12ης Ιουλίου 2022, για την ίση μεταχείριση και τη μη διάκριση, περιλαμβάνει στο άρθρο 6.4 τον ορισμό της παρενόχλησης λόγω διάκρισης.

Ο Οργανικός Νόμος 10/2022, της 6ης Σεπτεμβρίου, υποχρεώνει τις δημόσιες διοικήσεις να διαμορφώνουν εργασιακά περιβάλλοντα που διασφαλίζουν τη σεξουαλική ελευθερία και την ηθική ακεραιότητα, γεγονός που απαιτεί ειδικές διαδικασίες πρόληψης και διαύλους καταγγελίας για τα θύματα τέτοιων συμπεριφορών (άρθρο 13.1). Επιβάλλει επίσης τη διεξαγωγή θεσμικών εκστρατειών και τη λήψη προληπτικών μέτρων κατά της σεξουαλικής βίας, ιδίως στο ψηφιακό περιβάλλον (άρθρα 9 και 10), και υποχρεώνει τις εκπαιδευτικές αρχές να προωθούν πρωτόκολλα για την πρόληψη, τον εντοπισμό και την εξάλειψη της σεξουαλικής βίας στα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα, συμπεριλαμβανομένων των πανεπιστημίων (άρθρο 19).

Ο Νόμος 4/2023, της 28ης Φεβρουαρίου, αφορά την πραγματική και ουσιαστική ισότητα των τρανς ατόμων και τα δικαιώματα των ατόμων LGTBI, υποχρεώνοντας τις δημόσιες αρχές να εφαρμόζουν μέτρα που διασφαλίζουν την ίση μεταχείριση και τη μη διάκριση (άρθρο 4). Προβλέπει επίσης την ανάπτυξη πρωτοκόλλων υποστήριξης για τους/τις τρανς φοιτητές/τριες και μέτρα κατά του τρανσφοβικού εκφοβισμού (άρθρο 61), καθώς και ολοκληρωμένη προστασία για όσους διατρέχουν κίνδυνο βίας ή διακρίσεων (άρθρο 62).

Τέλος, ο Οργανικός Νόμος 2/2023, της 22ας Μαρτίου, για το Πανεπιστημιακό Σύστημα (Ley Orgánica del Sistema Universitario), αποσκοπεί στη διαμόρφωση ενός δίκαιου πανεπιστημιακού συστήματος, θέτοντας προϋποθέσεις για την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών, όπως η κατάρτιση σχεδίων ισότητας και η εξάλειψη των μισθολογικών ανισοτήτων και της παρενόχλησης. Ορίζει επίσης ότι τα πανεπιστημιακά όργανα και οι επιτροπές πρέπει να διασφαλίζουν την

ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων και να υιοθετούν μέτρα θετικής δράσης (άρθρο 46.2.1 του Οργανικού Νόμου για το Πανεπιστημιακό Σύστημα), ενώ παράλληλα πρέπει να διασφαλίζουν την προσβασιμότητα για τα άτομα με αναπηρία.

Πολιτικές στην Πορτογαλία

Στην Πορτογαλία, θεσπίστηκε ο Νόμος αριθ. 73/2017 (Lei n.º 73/2017) για την ενίσχυση των μέτρων πρόληψης και καταπολέμησης της παρενόχλησης σε δημόσιους και ιδιωτικούς χώρους, συμπεριλαμβανομένων των χώρων εργασίας και των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Ο νόμος αυτός προβλέπει υποχρεωτική κατάρτιση για όλους τους εργαζόμενους και τους εργοδότες και εστιάζει σε αποτελεσματικότερους μηχανισμούς καταγγελίας και προστασίας των θυμάτων.

Πολιτικές στη Ρουμανία

Η Ρουμανία, μέσω της νομοθεσίας της και εκπαιδευτικών προγραμμάτων, έχει λάβει μέτρα για την καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης στον χώρο εργασίας και στα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Εθνικές κατευθυντήριες γραμμές, ενσωματωμένες στην εργατική νομοθεσία, υποχρεώνουν τους εργοδότες να διαμορφώνουν εσωτερικές πολιτικές για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης, διασφαλίζοντας έτσι ένα ασφαλές εργασιακό περιβάλλον.

Πολιτικές στην Ελλάδα

Στην Ελλάδα, ο νόμος για την ισότητα των φύλων (ν. 3488/2006) αντιμετωπίζει ειδικά τη σεξουαλική παρενόχληση στον χώρο εργασίας και στα εκπαιδευτικά ιδρύματα, επιβάλλοντας αυστηρές ποινές στους δράστες και παρέχοντας ένα πλαίσιο υποστήριξης για τα θύματα. Διεξάγονται επίσης σε τακτική βάση εκστρατείες ευαισθητοποίησης του κοινού και εκπαιδευτικά προγράμματα.

Πολιτικές στην Ιταλία

Η Ιταλία έχει ενισχύσει τη νομοθεσία της με ειδικές διατάξεις κατά της σεξουαλικής παρενόχλησης μέσω του Νομοθετικού Διατάγματος αριθ. 198/2006 (Decreto Legislativo n. 198/2006), το οποίο ορίζει με σαφήνεια τη σεξουαλική παρενόχληση και θεσπίζει υποχρεώσεις για τους εργοδότες ώστε να προλαμβάνουν και να αντιμετωπίζουν τέτοιες συμπεριφορές στον χώρο εργασίας. Ανάλογες πρωτοβουλίες παρατηρούνται και στα πανεπιστήμια, με ειδικές πολιτικές και κατάρτιση.

Πολιτικές στο Βέλγιο

Το Βέλγιο υιοθέτησε τον νόμο του 1996 για την ευημερία των εργαζομένων (Welfare Act), ο οποίος περιλαμβάνει διατάξεις για την καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης στον χώρο εργασίας. Ο νόμος αυτός υποχρεώνει τους εργοδότες να λαμβάνουν προληπτικά μέτρα

και παρέχει νομικό πλαίσιο για τα θύματα που επιθυμούν να υποβάλουν καταγγελία. Τα πανεπιστήμια και τα σχολεία ακολουθούν αυστηρά πρωτόκολλα για να διασφαλίσουν ένα ασφαλές περιβάλλον για όλους τους φοιτητές/τριες, τους μαθητές και το προσωπικό.

Πολιτικές στην Αυστρία

Στην Αυστρία, ο νόμος για την ίση μεταχείριση (Gleichbehandlungsgesetz, Equal Treatment Act) υποχρεώνει τους εργοδότες να λαμβάνουν προληπτικά μέτρα για την αποτροπή της σεξουαλικής παρενόχλησης. Αυτό περιλαμβάνει τη θέσπιση εσωτερικών πολιτικών, την κατάρτιση του προσωπικού και αποτελεσματικούς μηχανισμούς υποβολής καταγγελιών. Τα πανεπιστήμια υποχρεούνται επίσης να εφαρμόζουν πολιτικές για την πρόληψη και τη διαχείριση περιστατικών σεξουαλικής παρενόχλησης.

Οι πρωτοβουλίες αυτές καταδεικνύουν τη σοβαρή και δεσμευμένη προσέγγιση των εν λόγω ευρωπαϊκών χωρών στην καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης και βίας στον χώρο εργασίας και στα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Η εφαρμογή των νόμων αυτών αποσκοπεί στη δημιουργία περιβαλλόντων όπου ο σεβασμός και η ισότητα προάγονται και διατηρούνται.

Οι επιπτώσεις του κινήματος #MeToo στην καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης και βίας

Το κίνημα #MeToo είχε βαθύ και μετασχηματιστικό αντίκτυπο στην Ευρώπη, πυροδοτώντας σημαντικές αλλαγές στον τρόπο με τον οποίο γίνονται αντιληπτές και αντιμετωπίζονται η σεξουαλική παρενόχληση και η σεξουαλική βία, ιδίως στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, στους χώρους εργασίας και στην κοινωνία ευρύτερα. Το κίνημα όχι μόνο αύξησε την ευαισθητοποίηση σχετικά με τα ζητήματα αυτά, αλλά πίεσε επίσης για τη θέσπιση νέας νομοθεσίας και νέων πολιτικών, καθώς και για μια πολιτισμική μετατόπιση μακριά από την ανοχή της σεξουαλικής παρενόχλησης και βίας.

Στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, το κίνημα #MeToo ενθάρρυνε πολλά πανεπιστήμια να επανεξετάσουν και να ενισχύσουν τις πολιτικές τους κατά της σεξουαλικής παρενόχλησης. Για παράδειγμα, πολλά ιδρύματα έχουν καθιερώσει υποχρεωτική κατάρτιση για το προσωπικό και τη φοιτητική κοινότητα, με στόχο την ενημέρωση σχετικά με τη συναίνεση, τα δικαιώματα των θυμάτων και τις διαδικασίες καταγγελίας. Χώρες όπως το Ηνωμένο Βασίλειο έχουν αναπτύξει ειδικές πρωτοβουλίες, όπως η εφαρμογή του εργαλείου «Report and Support» σε αρκετά πανεπιστήμια, το οποίο προσφέρει έναν εύκολο και ανώνυμο τρόπο καταγγελίας περιστατικών παρενόχλησης ή επίθεσης.

Στον χώρο εργασίας, το κίνημα είχε άμεση επίδραση στη νομοθεσία και στις εταιρικές πρακτικές. Για παράδειγμα, στη Γαλλία, ο νόμος για την ενίσχυση της καταπολέμησης της σεξουαλικής και έμφυλης βίας στον χώρο εργασίας θεσπίστηκε το 2018, λίγο μετά την εξάπλωση του κινήματος #MeToo. Ο νόμος αυτός εισήγαγε αυστηρότερες υποχρεώσεις για τους εργοδότες

όσον αφορά την πρόληψη της σεξουαλικής παρενόχλησης και διευκόλυνε τη διαδικασία καταγγελίας για τα θύματα.

Στη Σουηδία, το κίνημα ενθάρρυνε μια πιο προδραστική προσέγγιση, με εταιρείες και οργανισμούς να επανεξετάζουν τις εσωτερικές τους πολιτικές και να εντείνουν την κατάρτιση, ώστε να δημιουργηθούν ασφαλή εργασιακά περιβάλλοντα που χαρακτηρίζονται από σεβασμό.

Σε κοινωνικό επίπεδο, το κίνημα #MeToo προκάλεσε ευρεία ευαισθητοποίηση, ενθαρρύνοντας τον ανοιχτό δημόσιο διάλογο για θέματα που θεωρούνταν προηγουμένως ταμπού. Αυτό οδήγησε σε μεγαλύτερη αναγνώριση των εμπειριών των θυμάτων και ώθησε προς μια γενικότερη αλλαγή νοοτροπίας. Στην Ισπανία και την Ιταλία, για παράδειγμα, το κίνημα αναζωπύρωσε τον δημόσιο διάλογο για τα δικαιώματα των γυναικών και την έμφυλη βία, οδηγώντας σε πορείες και διαδηλώσεις με αίτημα νομοθετικές αλλαγές και καλύτερη υποστήριξη των θυμάτων.

Συνολικά, το κίνημα #MeToo επηρέασε σημαντικά τις πολιτικές και τις στάσεις στην Ευρώπη σχετικά με τη σεξουαλική παρενόχληση και τη σεξουαλική βία. Επιτάχυνε τις νομοθετικές μεταρρυθμίσεις, ενίσχυσε τα μέτρα πρόληψης και υποστήριξης και άλλαξε σε βάθος τη θεσμική και κοινωνική κουλτούρα γύρω από τα ζητήματα αυτά. Παρότι μένουν ακόμη πολλά να γίνουν, το κίνημα σηματοδότησε σαφώς ένα σημείο καμπής στην καταπολέμηση αυτών των μαστιγών, με μια ώθηση προς μεγαλύτερη δικαιοσύνη και σεβασμό σε όλους τους τομείς της ευρωπαϊκής κοινωνίας.

Μελέτες περίπτωσης από ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Μια δομημένη προσέγγιση στη συλλογή και ανάλυση δεδομένων είναι απαραίτητη για τη συστηματική μελέτη των πολιτικών πρόληψης της έμφυλης βίας και της παρενόχλησης στα πανεπιστήμια. Παρακάτω παρουσιάζεται αναλυτικά η μεθοδολογία που ακολουθήσαμε για τη συλλογή δεδομένων από τα πανεπιστήμια, λαμβάνοντας ως παράδειγμα το πανεπιστήμιο με την υψηλότερη θέση στην κατάταξη της Σαγκάης (Shanghai ranking).

Επιλογή πανεπιστημίων: Αφετηρία μας αποτέλεσαν τα πανεπιστήμια με τις υψηλότερες θέσεις στην πιο πρόσφατη κατάταξη της Σαγκάης. Η επιλογή αυτή βασίστηκε στην υπόθεση ότι τα ιδρύματα αυτά, χάρη στην ευρεία αναγνώρισή τους, ενδέχεται να έχουν αναπτύξει προηγμένες πολιτικές για την πρόληψη της βίας και της παρενόχλησης.

Συλλογή δεδομένων: Αναζητήσαμε στον επίσημο ιστότοπο κάθε επιλεγμένου πανεπιστημίου δημόσια διαθέσιμες πληροφορίες σχετικά με τις πολιτικές του κατά της έμφυλης βίας και της παρενόχλησης. Εντοπίσαμε τις συγκεκριμένες ενότητες στις οποίες τα πανεπιστήμια δηλώνουν τις πολιτικές και τα μέτρα τους κατά της σεξουαλικής παρενόχλησης και της έμφυλης βίας.

Ανάλυση πολιτικών: Για κάθε πανεπιστήμιο εξετάσαμε και επιβεβαιώσαμε τα ακόλουθα σημεία:

1. Καταγράψαμε τον τρόπο με τον οποίο κάθε πανεπιστήμιο ορίζει και αντιμετωπίζει την παρενόχληση και τη βία, τα προληπτικά μέτρα που εφαρμόζει και τις νομικές υποχρεώσεις που εκπληρώνει.
2. Εντοπίσαμε τους συγκεκριμένους μηχανισμούς που έχουν θεσπιστεί για την ακρόαση και την υποστήριξη των θυμάτων, όπως κέντρα συμβουλευτικής, γραμμές βοήθειας και διαδικτυακές υπηρεσίες.
3. Εξετάσαμε πώς είναι οργανωμένη η ακρόαση, τον εμπιστευτικό χαρακτήρα των διαδικασιών και την προσβασιμότητα των πόρων για τη φοιτητική κοινότητα και το προσωπικό.

Συνολική ανάλυση των πανεπιστημιακών πρωτοβουλιών πρόληψης και αντιμετώπισης

Ο παρακάτω πίνακας συνοψίζει τα πανεπιστήμια που εξετάστηκαν και τα μέτρα που έχουν θεσπίσει για την πρόληψη της έμφυλης βίας και της σεξουαλικής παρενόχλησης:

Χώρα	Πανεπιστήμιο	Βασικά μέτρα πρόληψης και υποστήριξης
Γαλλία	Πανεπιστήμιο Paris-Saclay (Paris-Saclay University)	Πολιτική μηδενικής ανοχής, μονάδα υποστήριξης για τη σεξουαλική και έμφυλη βία, γραμμή βοήθειας, εκπαίδευση και εκστρατείες ευαισθητοποίησης.

Χώρα	Πανεπιστήμιο	Βασικά μέτρα πρόληψης και υποστήριξης
Σουηδία	Karolinska Institutet	Ολοκληρωμένη πολιτική κατά της παρενόχλησης και της βίας, υπηρεσίες συμβουλευτικής και ψυχολογικής υποστήριξης, οργανωτική δομή για την ασφαλή αναφορά περιστατικών.
Αυστρία	Πανεπιστήμιο της Βιέννης (University of Vienna)	Αυστηρή πολιτική κατά της παρενόχλησης και της έμφυλης βίας, ειδικό γραφείο αρωγής (helpdesk), εκπαιδευτικές συνεδρίες, εκστρατείες ευαισθητοποίησης.
Ισπανία	Πανεπιστήμιο της Βαρκελώνης (University of Barcelona)	Πολιτική μηδενικής ανοχής, ειδικό σύστημα ακρόασης και υποστήριξης, οργανωτική δομή για ασφαλή επικοινωνία, προληπτικές δράσεις με τη μορφή εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης.
Πορτογαλία	Πανεπιστήμιο της Λισαβόνας (University of Lisbon)	Πολιτική μηδενικής ανοχής, ειδικό σύστημα ακρόασης και υποστήριξης, οργάνωση για τη διευκόλυνση της ασφαλούς αναφοράς περιστατικών, εργαστήρια και εκστρατείες ευαισθητοποίησης.
Ιταλία	Πανεπιστήμιο Sapienza της Ρώμης (Sapienza University of Rome)	Αυστηρή πολιτική κατά της παρενόχλησης και της έμφυλης βίας, ειδικό σύστημα ακρόασης και υποστήριξης, οργανωτική δομή για την υποβολή καταγγελιών, εκστρατείες ευαισθητοποίησης και εκπαίδευση.
Γερμανία	Πανεπιστήμιο της Χαϊδελβέργης (University of Heidelberg)	Ρητή πολιτική κατά της σεξουαλικής παρενόχλησης, κέντρο συμβουλευτικής για θύματα, ασφαλείς διαδικασίες καταγγελίας, εκστρατείες ευαισθητοποίησης και εκπαιδευτικά εργαστήρια.
Ελλάδα	Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών	Σαφής πολιτική κατά της σεξουαλικής παρενόχλησης και της έμφυλης βίας, σύστημα ακρόασης και υποστήριξης, οργάνωση για τη διευκόλυνση της ασφαλούς αναφοράς περιστατικών, προγράμματα εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης.
Βέλγιο	Πανεπιστήμιο της Γάνδης (Ghent University)	Πολιτική μηδενικής ανοχής, δομές ακρόασης και υποστήριξης για τα θύματα, ειδικές δομές για την αναφορά περιστατικών, εκστρατείες ευαισθητοποίησης και εκπαιδευτικά εργαστήρια.

Ο πίνακας αυτός συνοψίζει τις πρωτοβουλίες και τις πολιτικές που έχουν θεσπίσει τα εν λόγω πανεπιστήμια για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης και της έμφυλης βίας.

Ακολουθεί μια δομημένη σύνοψη των μέτρων πρόληψης και υποστήριξης κατά της σεξουαλικής παρενόχλησης και της έμφυλης βίας στα πανεπιστήμια, με βάση τον παραπάνω πίνακα.

Πολιτικές πρόληψης και ορισμός πολιτικής

- Ορισμός και δέσμευση:** Η πλειονότητα των πανεπιστημίων έχει υιοθετήσει πολιτικές μηδενικής ανοχής απέναντι στη σεξουαλική παρενόχληση και την έμφυλη βία, δηλώνοντας σαφώς ότι τέτοιες συμπεριφορές είναι απαράδεκτες και θα αντιμετωπίζονται με τη μέγιστη αυστηρότητα.

2. **Ομάδες-στόχοι:** Οι πολιτικές απευθύνονται σε όλα τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας, συμπεριλαμβανομένων των φοιτητών/τριών, του διδακτικού και του διοικητικού προσωπικού.

Ειδικά συστήματα ακρόασης και υποστήριξης

1. **Κέντρα συμβουλευτικής και υποστήριξης:** Έχουν δημιουργηθεί ειδικές δομές για την παροχή ψυχολογικής, νομικής και διοικητικής υποστήριξης. Οι υπηρεσίες αυτές περιλαμβάνουν εμπιστευτικές συνεδρίες, βοήθεια στις νομικές και διοικητικές διαδικασίες και ψυχολογική υποστήριξη.
2. **Οργάνωση της ακρόασης:** Οργανωτικές δομές καθιστούν δυνατή την ασφαλή και εμπιστευτική επικοινωνία για τα θύματα που επιθυμούν να αναφέρουν περιστατικά. Ορίζονται σαφή και προσβάσιμα σημεία επαφής, ώστε να ενθαρρύνεται η αναφορά περιστατικών και να διευκολύνεται η διαχείριση των υποθέσεων.

Πρωτοβουλίες πρόληψης και εκπαίδευση

1. **Εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση:** Εκστρατείες ευαισθητοποίησης και εκπαιδευτικά εργαστήρια διοργανώνονται τακτικά για την παροχή πληροφόρησης σχετικά με τα ατομικά δικαιώματα, τις διαδικασίες καταγγελίας και τους διαθέσιμους πόρους. Οι πρωτοβουλίες αυτές αποσκοπούν επίσης στην προώθηση μιας κουλτούρας αμοιβαίου σεβασμού και μη διάκρισης.
2. **Περιεχόμενο της εκπαίδευσης:** Τα εκπαιδευτικά προγράμματα καλύπτουν θέματα όπως η συναίνεση, τα ατομικά δικαιώματα, οι συνέπειες της παρενόχλησης και της βίας, καθώς και βέλτιστες πρακτικές (best practices) για τη διατήρηση ενός περιβάλλοντος σεβασμού.

Δομές επικοινωνίας και αναφοράς περιστατικών

1. **Διευκόλυνση της αναφοράς περιστατικών:** Τα πανεπιστήμια έχουν θεσπίσει ειδικές διαδικασίες και σημεία επαφής για να διευκολύνουν την ασφαλή και εμπιστευτική αναφορά περιστατικών. Οι δομές αυτές είναι σχεδιασμένες ώστε να διασφαλίζουν την εμπιστευτικότητα και την αποτελεσματική διαχείριση των καταγγελιών, ενθαρρύνοντας τα θύματα να μιλήσουν χωρίς φόβο αντιποίνων.

Η σύνοψη αυτή καταδεικνύει ότι τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι σταθερά δεσμευμένα στην προστασία των μελών τους από τη σεξουαλική παρενόχληση και την έμφυλη βία. Οι πολιτικές, τα συστήματα και η εκπαίδευση που έχουν τεθεί σε εφαρμογή αποσκοπούν στη δημιουργία ενός ασφαλούς περιβάλλοντος που χαρακτηρίζεται από σεβασμό, παρέχοντας παράλληλα τους αναγκαίους πόρους για την υποστήριξη των θυμάτων.

Πανεπιστήμιο	Χώρα	Μηδενική ανοχή στη βία	Σαφής ορισμός της παρενόχλησης	Ευαισθητοποίηση της φοιτητικής κοινότητας	Ευαισθητοποίηση του διδακτικού και διοικητικού προσωπικού	Ειδικοί μηχανισμοί ακρόασης
Πανεπιστήμιο Paris-Saclay	Γαλλία	X	X	X	X	X
Karolinska Institutet	Σουηδία	X	X	X	X	X
Πανεπιστήμιο της Βιέννης	Αυστρία	X	X	X	X	X
Πανεπιστήμιο της Βαρκελώνης	Ισπανία	X	X	X	X	X
Πανεπιστήμιο της Λισαβόνας	Πορτογαλία	X	X	X	X	X
Πανεπιστήμιο Sapienza της Ρώμης	Ιταλία	X	X	X	X	X
Πανεπιστήμιο της Χαϊδελβέργης	Γερμανία	X	X	X	X	X
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών	Ελλάδα	X	X	X	X	X
Πανεπιστήμιο της Γάνδης	Βέλγιο	X	X	X	X	X

Μελέτες περίπτωσης ανά χώρα

Η ανάλυση των μελετών περίπτωσης βασίζεται σε μια αυστηρή μεθοδολογία, η οποία διασφαλίζει την εις βάθος και δομημένη κατανόηση των διαφόρων πρωτοβουλιών και πρακτικών για την πρόληψη και την καταπολέμηση της παρενόχλησης και της βίας στα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Η μεθοδολογία αυτή περιγράφεται αναλυτικά σε διάφορα έγγραφα και ακολουθεί τις κατευθυντήριες γραμμές του έργου Erasmus PREVHED.

Χρησιμοποιήσαμε μια κοινή μεθοδολογία, η οποία καθορίζει τα βήματα και τα κριτήρια που ακολουθήθηκαν για την επιλογή και την ανάλυση των μελετών περίπτωσης του έργου PREVHED. Το έργο αυτό αποσκοπεί στην πρόληψη της σεξουαλικής βίας και της παρενόχλησης στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ΑΕΙ) στην Ευρώπη.

Επιλογή περιπτώσεων

Η επιλογή των μελετών περίπτωσης βασίστηκε σε συγκεκριμένα κριτήρια, ώστε να διασφαλιστεί μια ποικιλόμορφη και συναφής αντιπροσώπευση βέλτιστων πρακτικών.

Κριτήρια επιλογής

1. **Αριθμός περιπτώσεων:** Κάθε χώρα-εταίρος έπρεπε να επιλέξει τουλάχιστον τρεις περιπτώσεις καλής πρακτικής. Με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται επαρκής ποικιλία παραδειγμάτων για μια αποτελεσματική συγκριτική ανάλυση.
2. **Γεωγραφική ποικιλομορφία:** Οι περιπτώσεις έπρεπε να προέρχονται από τουλάχιστον τρεις διαφορετικές πόλεις ανά χώρα. Το κριτήριο αυτό διασφαλίζει ότι οι πρακτικές που μελετώνται δεν περιορίζονται σε μία μόνο περιοχή και μας επιτρέπει να εξετάσουμε ποικίλες προσεγγίσεις σε διαφορετικά γεωγραφικά πλαίσια.
3. **Ποικιλομορφία μορφών βίας:** Οι μελέτες περίπτωσης έπρεπε να καλύπτουν διάφορες μορφές παρενόχλησης ή βίας, μεταξύ των οποίων η σεξουαλική παρενόχληση, η έμφυλη βία, τα ομοφοβικά αδικήματα, ο ατομικός ή ομαδικός βιασμός κ.λπ. Το κριτήριο αυτό καθιστά δυνατή την ανάλυση ενός ευρέος φάσματος ζητημάτων και θεσμικών αποκρίσεων.
4. **Χρονικό εύρος:** Η επιλογή των μελετών περίπτωσης επικεντρώθηκε σε γεγονότα, θεσμικές πρακτικές και πρωτοβουλίες πρόληψης που έχουν τεκμηριωθεί από την 1η Ιανουαρίου 2016 και μετά. Το χρονικό αυτό πλαίσιο επιλέχθηκε ώστε να διασφαλιστεί η συνάφεια της συγκριτικής ανάλυσης, δίνοντας προτεραιότητα σε σχετικά πρόσφατες εξελίξεις και πρακτικές που ενδέχεται να είναι εφαρμόσιμες στα σύγχρονα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Συλλογή δεδομένων

Τα δεδομένα για τις μελέτες περίπτωσης συλλέχθηκαν από πολλαπλές πηγές, ώστε να διασφαλιστεί μια πλήρης και αξιόπιστη ανάλυση. Οι πηγές αυτές είναι οι εξής:

1. **Έρευνες και δημοσκοπήσεις:** Οι εταίροι αναζήτησαν υφιστάμενες έρευνες, δεδομένα και δημοσκοπήσεις σχετικά με την παρενόχληση και τη βία στον γενικό πληθυσμό και στη φοιτητική κοινότητα. Οι πηγές αυτές παρέχουν ποσοτικές και ποιοτικές πληροφορίες που είναι ουσιώδεις για την κατανόηση της έκτασης και των χαρακτηριστικών των υπό μελέτη προβλημάτων.
2. **Εσωτερικά έγγραφα:** Οι εταίροι αξιοποίησαν εσωτερικές θεσμικές εκθέσεις, δημοσιεύσεις, ενημερωτικά φυλλάδια και επίσημους ιστότοπους προγραμμάτων. Τα έγγραφα αυτά προσφέρουν λεπτομερή εικόνα των πολιτικών, των πρωτοβουλιών και των αποτελεσμάτων των δράσεων που υλοποιούν τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
3. **Συνεντεύξεις με ειδικούς:** Πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις με υπευθύνους έργων και άλλα βασικά ενδιαφερόμενα μέρη. Οι συνεντεύξεις αυτές μας επιτρέπουν να συγκε-

ντρώσουμε εις βάθος οπτικές και μαρτυρίες σχετικά με τις πρακτικές που εφαρμόστηκαν, τις προκλήσεις τους και τον αντίκτυπό τους.

Ανάλυση δεδομένων

Τα δεδομένα που συλλέχθηκαν αναλύθηκαν συστηματικά, προκειμένου να εντοπιστούν οι βέλτιστες πρακτικές και να κατανοηθεί η αποτελεσματικότητά τους. Τα αποτελέσματα κάθε μελέτης περίπτωσης διαρθρώθηκαν σύμφωνα με ένα τυποποιημένο υπόδειγμα, το οποίο περιλαμβάνει εισαγωγή, περιγραφή των μορφών βίας στις οποίες εστιάζει η περίπτωση, λεπτομερή περιγραφή της περίπτωσης, στρατηγικές παρατηρήσεις, αντιδράσεις των διαφόρων εμπλεκόμενων φορέων και συμπέρασμα.

Η μεθοδολογία που περιγράφηκε παραπάνω διασφαλίζει μια αυστηρή και συστηματική προσέγγιση στην επιλογή και την ανάλυση των μελετών περίπτωσης στο πλαίσιο του έργου PREVHED. Εξασφαλίζει ότι τα αποτελέσματα είναι αξιόπιστα, συναφή και εφαρμόσιμα σε διάφορα πλαίσια τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε όλη την Ευρώπη.

Το έργο PREVHED συνέλεξε και ανέλυσε μελέτες περίπτωσης πρακτικών πρόληψης της σεξουαλικής βίας και της παρενόχλησης σε ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες. Ακολουθεί μια σύνοψη των τύπων πρακτικών που εντοπίστηκαν, με αναφορά της χώρας προέλευσης σε παρένθεση, η οποία περιλαμβάνει γαλλικά, ιταλικά, σουηδικά, ελληνικά και ισπανικά ιδρύματα.

1. Ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση

1. Εκστρατείες ευαισθητοποίησης:

- 1. LUIS*A on Campus (Αυστρία):** Πρωτοβουλία κατά της σεξουαλικής παρενόχλησης με σημεία υποστήριξης σε όλη την πανεπιστημιούπολη του Πανεπιστημίου του Γκρατς (University of Graz). Η εκστρατεία αποσκοπεί στην ευαισθητοποίηση της πανεπιστημιακής κοινότητας και στην παροχή άμεσης υποστήριξης στα θύματα.
- 2. 100% Respect (Βέλγιο):** Πρόγραμμα του Πανεπιστημίου της Μονς (University of Mons) για την ευαισθητοποίηση της πανεπιστημιακής κοινότητας σχετικά με τις απαράδεκτες συμπεριφορές και την ενθάρρυνση της αναφοράς περιστατικών.
- 3. Université de Lyon (Γαλλία):** Εκστρατεία «Respect et Bienveillance» («Σεβασμός και Καλοσύνη») για την ευαισθητοποίηση φοιτητών/τριών και προσωπικού σχετικά με την κατάλληλη συμπεριφορά και τις διαδικασίες καταγγελίας σε περίπτωση παρενόχλησης ή βίας.

2. Ειδική εκπαίδευση:

- 1. Equal Opportunities Working Party (EOWP) (Αυστρία):** Η Ομάδα Εργασίας για την Ισότητα Ευκαιριών (EOWP) του Πανεπιστημίου της Βιέννης παρέχει τα-

κτική εκπαίδευση στο διδακτικό και διοικητικό προσωπικό για την πρόληψη και τη διαχείριση περιστατικών σεξουαλικής παρενόχλησης και διακρίσεων.

2. Πρόγραμμα εκπαίδευσης στο Πανεπιστήμιο της Γάνδης (Βέλγιο): Προσφέρεται συνεχής εκπαίδευση για την πρόληψη της παρενόχλησης και της βίας, η οποία περιλαμβάνει ενότητες για τη διαφορετικότητα και την οπτική της καταπολέμησης των προκαταλήψεων (anti-bias).

3. Πανεπιστήμιο του Μιλάνου (University of Milan) (Ιταλία): Εκπαίδευση σε θέματα πολιτικών φύλου και πρόληψης της σεξουαλικής βίας για το προσωπικό και τη φοιτητική κοινότητα.

2. Υποστήριξη θυμάτων

1. Σημεία επαφής και κέντρο υποστήριξης:

1. LUIS*A Spots (Αυστρία): Σημεία επαφής εντός της πανεπιστημιούπολης, όπου τα θύματα μπορούν να λάβουν άμεση υποστήριξη και παραπομπή σε εξωτερικές υπηρεσίες συμβουλευτικής, όπως το Κέντρο Συμβουλευτικής TARA (TARA Counseling Center).

2. Μονάδα ψυχολογικής υποστήριξης (Βέλγιο): Στο Πανεπιστήμιο της Λιέγης (University of Liège), τα θύματα παρενόχλησης λαμβάνουν ψυχολογική υποστήριξη αμέσως μόλις αναφερθεί το περιστατικό.

3. Πανεπιστήμιο της Στοκχόλμης (Stockholm University) (Σουηδία): Κέντρο υποστήριξης φοιτητών/τριών που προσφέρει εξειδικευμένες υπηρεσίες συμβουλευτικής για θύματα παρενόχλησης και βίας.

3. Διαδικασίες καταγγελίας:

1. Πανεπιστήμιο της Βιέννης (Αυστρία): Σαφής και καλά καθορισμένη διαδικασία καταγγελίας, η οποία επιτρέπει στα θύματα και στους μάρτυρες παρενόχλησης να επικοινωνούν με την ΕOWP τηλεφωνικά ή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

2. Αυστριακή Φοιτητική Ένωση (Austrian Students' Union), Πανεπιστήμιο της Βιέννης (Αυστρία): Η συλλογικότητα Frauen*Referat παρέχει πληροφορίες σχετικά με τους τρόπους αντίδρασης στη βία, καθώς και σημεία επαφής για εμπιστευτική συμβουλευτική σε περιπτώσεις παρενόχλησης.

3. Πανεπιστήμιο Complutense της Μαδρίτης (Complutense University of Madrid) (Ισπανία): Ανώνυμη διαδικτυακή διαδικασία καταγγελίας περιστατικών σεξουαλικής παρενόχλησης, με ειδική ομάδα που ανταποκρίνεται στις καταγγελίες και παρέχει υποστήριξη.

4. Συνεργασία και δικτύωση:

1. **Πανεπιστήμιο του Γκρατς (Αυστρία):** Συνεργασία μεταξύ της Ομάδας Εργασίας για την Ισότητα Ευκαιριών, του Κέντρου Συμβουλευτικής TARA και του Συντονισμού Σπουδών Φύλου (Coordination of Gender Studies), με στόχο την ολοκληρωμένη αντιμετώπιση των περιστατικών παρενόχλησης.
2. **Πανεπιστήμιο της Μονς (Βέλγιο):** Το πρόγραμμα «100% Respect» περιλαμβάνει στενή συνεργασία μεταξύ φοιτητών/τριών, διοικητικού και ακαδημαϊκού προσωπικού, ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματική αντιμετώπιση κάθε κατάστασης.
3. **Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (Ελλάδα):** Συνεργασία με τοπικές ΜΚΟ (NGOs) για την παροχή εργαστηρίων ευαισθητοποίησης και υπηρεσιών υποστήριξης σε θύματα σεξουαλικής βίας.

5. Αξιολόγηση και συνεχής βελτίωση

1. Τακτικές αξιολογήσεις:

1. **LUIS*A on Campus (Αυστρία):** Το έργο περιλαμβάνει τακτική αξιολόγηση για τον εντοπισμό περιθωρίων βελτίωσης, με ανατροφοδότηση από τα άτομα που εργάζονται στα σημεία LUIS*A και έρευνες στην πανεπιστημιακή κοινότητα.
2. **Πανεπιστήμιο της Βαρκελώνης (Ισπανία):** Εφαρμογή συστήματος συνεχούς ανατροφοδότησης με ετήσιες έρευνες για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων πρόληψης και την ανάλογη προσαρμογή των στρατηγικών.

2. Ανατροφοδότηση και παρακολούθηση:

1. **EOWP, Πανεπιστήμιο της Βιέννης (Αυστρία):** Συνεχής ανατροφοδότηση από μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας για την παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας των μέτρων και την ανάλογη προσαρμογή των πρακτικών.
2. **Πανεπιστήμιο του Λουντ (Lund University) (Σουηδία):** Τακτική παρακολούθηση και προσαρμογή των προγραμμάτων πρόληψης με βάση την ανατροφοδότηση από φοιτητές/τριες και προσωπικό.

Οι μελέτες περίπτωσης που συλλέχθηκαν στο πλαίσιο του έργου PREVHED αναδεικνύουν ένα ευρύ φάσμα αποτελεσματικών πρακτικών για την πρόληψη και τη διαχείριση της σεξουαλικής βίας και της παρενόχλησης στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι πρακτικές αυτές περιλαμβάνουν εκστρατείες ευαισθητοποίησης, ειδική εκπαίδευση, σαφείς διαδικασίες καταγγελίας, σημεία επαφής για την υποστήριξη των θυμάτων και συνεργασίες πολλών φορέων. Κάθε πρωτοβουλία είναι προσαρμοσμένη στο ιδιαίτερο πλαίσιο του ιδρύματος και επωφελείται από τακτική ανατροφοδότηση με στόχο τη συνεχή βελτίωση. Η συμπερίληψη γαλλικών, ιταλικών, σουηδικών, ελληνικών και ισπανικών ιδρυμάτων ενισχύει την ποικιλομορφία και τον πλούτο των προσεγγίσεων που αναλύθηκαν.

Γαλλία

Στο πλαίσιο του έργου PREVHED συγκεντρώθηκαν και αναλύθηκαν αρκετές μελέτες περίπτωσης (case studies) από τη Γαλλία σχετικά με την πρόληψη της σεξουαλικής βίας και της σεξουαλικής παρενόχλησης στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ακολουθεί μια σύνοψη των μελετών περίπτωσης από τέσσερα γαλλικά ιδρύματα: **Sciences Po Bordeaux, IMT Atlantique, Université de Rouen και CROUS Occitanie.**

Μελέτη περίπτωσης: Sciences Po Bordeaux

Περιγραφή των μελετών περίπτωσης

- 1. Δημιουργία μονάδας επαγρύπνησης και ακρόασης (watch and listening unit) (2018):** Το Sciences Po Bordeaux συνέστησε το 2018 μονάδα επαγρύπνησης και ακρόασης με σκοπό την υποστήριξη των θυμάτων σεξουαλικής παρενόχλησης και τον συντονισμό των δράσεων ευαισθητοποίησης και πρόληψης. Η μονάδα αυτή διαδραματίζει κεντρικό ρόλο, καθώς προσφέρει έναν ασφαλή χώρο όπου τα θύματα μπορούν να μιλήσουν εμπιστευτικά, να λάβουν υποστήριξη και να παραπεμφθούν στις αρμόδιες υπηρεσίες.
- 2. Πλατφόρμα καταγγελιών:** Για να διευκολυνθεί η καταγγελία περιστατικών παρενόχλησης, το Sciences Po Bordeaux ανέπτυξε ηλεκτρονική πλατφόρμα καταγγελιών, μέσω της οποίας τα θύματα μπορούν να αναφέρουν ανώνυμα περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης. Η πρωτοβουλία αυτή αποσκοπεί στο να ενθαρρύνει περισσότερα άτομα να καταγγέλλουν ανάρμοστες συμπεριφορές χωρίς φόβο αντιποίνων.
- 3. Ομάδα Εργασίας για τη Σεξιστική και Σεξουαλική Βία (SGBV):** Μια ομάδα εργασίας αφιερωμένη στη σεξιστική και σεξουαλική βία (SGBV), αποτελούμενη από μέλη της διοίκησης και φοιτητές/τριες, συντονίζει τις δράσεις πρόληψης και ευαισθητοποίησης εντός του ιδρύματος. Η ομάδα εργάζεται για την κατάρτιση και εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου σχεδίου δράσης για την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση της πανεπιστημιακής κοινότητας σε ζητήματα SGBV.
- 4. Υπεύθυνοι αναφοράς για θέματα δεοντολογίας και SGBV (referents):** Στο πλαίσιο των αλλαγών στους κανόνες που διέπουν τη λειτουργία των φοιτητικών συλλόγων, το Sciences Po Bordeaux όρισε υπεύθυνους αναφοράς για θέματα δεοντολογίας και SGBV. Οι υπεύθυνοι αυτοί μεριμνούν για την τήρηση των αρχών πρόληψης της σεξιστικής και σεξουαλικής βίας στους φοιτητικούς συλλόγους, διασφαλίζοντας έτσι συνεχή και προληπτική επαγρύπνηση σε όλες τις δραστηριότητές τους.

Στόχοι

Οι πρωτοβουλίες του Sciences Po Bordeaux αποσκοπούν στην **ευαισθητοποίηση** της πανεπιστημιακής κοινότητας σχετικά με τα ζητήματα της σεξουαλικής και έμφυλης βίας, μέσω εκστρατειών επικοινωνίας, εκπαίδευσης και ανοιχτών συζητήσεων. Παράλληλα, το ίδρυμα εφαρ-

μόζει προληπτικά μέτρα ώστε να **προλαμβάνεται η σεξουαλική βία** πριν εκδηλωθεί, προάγοντας τη συμπεριφορά που βασίζεται στον σεβασμό και θεσπίζοντας σαφείς πολιτικές. Ένας ακόμη βασικός στόχος είναι η **συνοδεία και υποστήριξη των θυμάτων με** αποτελεσματικό και ενσυναισθητικό τρόπο, παρέχοντάς τους τους πόρους που χρειάζονται για να ανακάμψουν από το τραύμα που έχουν υποστεί. Τέλος, το Sciences Po Bordeaux δεσμεύεται να **διασφαλίζει την κατάλληλη πειθαρχική αντιμετώπιση** κάθε καταγγελλόμενου περιστατικού, εγγυώμενο ότι οι ανάρμοστες συμπεριφορές αντιμετωπίζονται με δικαιοσύνη και αυστηρότητα.

Μέθοδος αξιολόγησης

Η αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των πρωτοβουλιών αυτών βασίζεται στην **ανατροφοδότηση από φοιτητές/τριες και προσωπικό**. Οι απόψεις και τα σχόλια που συγκεντρώνονται επιτρέπουν τη μέτρηση του αντικτύπου των πρωτοβουλιών και τον εντοπισμό σημείων προς βελτίωση. Επιπλέον, πραγματοποιείται **συνεχής αξιολόγηση των δράσεων** με σκοπό την προσαρμογή και τη βελτίωση των υφιστάμενων στρατηγικών, ώστε τα μέτρα που λαμβάνονται να παραμένουν επίκαιρα και αποτελεσματικά απέναντι στις μεταβαλλόμενες ανάγκες και προκλήσεις. Η δυναμική αυτή προσέγγιση εξασφαλίζει τη διαρκή βελτίωση των προσπαθειών του ιδρύματος στους τομείς της πρόληψης και της υποστήριξης των θυμάτων.

Μελέτη περίπτωσης: IMT Atlantique

Το IMT Atlantique, μία από τις κορυφαίες σχολές μηχανικών της Γαλλίας, έχει υλοποιήσει σειρά πρωτοβουλιών για την προώθηση της ισότητας των φύλων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Σε αυτές περιλαμβάνονται ο ορισμός σημείων επαφής σε κάθε πανεπιστημιούπολη για την αποστολή Ισότητας των Φύλων, η συμμετοχή σε δράσεις ευαισθητοποίησης και πρόληψης κατά της έμφυλης και σεξουαλικής βίας και η ανάπτυξη συνεργασιών με άλλα ιδρύματα και συλλόγους. Η σχολή συμμετέχει ενεργά σε δράσεις επικοινωνίας με σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για την προώθηση της σταδιοδρομίας του μηχανικού στις νέες γυναίκες, ενώ οργανώνει έργα ευαισθητοποίησης για τα στερεότυπα φύλου, ιδίως μέσω παιγνιδιών δράσεων που ενθαρρύνουν τα κορίτσια να ενδιαφερθούν για τα επιστημονικά και τεχνολογικά πεδία. Επιπλέον, το IMT Atlantique συμμετέχει σε εθνικές και τοπικές πρωτοβουλίες για την καταπολέμηση της σεξιστικής και σεξουαλικής βίας, προσφέροντας δραστηριότητες εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης.

1. Μορφές βίας που αντιμετωπίζονται:

- 1. Σεξουαλική και έμφυλη βία (SGBV):** Περιλαμβάνει τη σεξουαλική παρενόχληση, τη σεξουαλική επίθεση και τις διακρίσεις λόγω φύλου.
- 2. Λεκτική και μη λεκτική κακοποίηση:** σεξιστικά σχόλια, ανάρμοστα αστεία, σχόλια για την εξωτερική εμφάνιση και επίμονα βλέμματα.

3. **Άλλα συναφή αδικήματα:** άσεμνη έκθεση (επιδειξιμανία), διαδικτυακή παρενοχλητική παρακολούθηση (cyberstalking) και ψυχολογική κακοποίηση.

2. Ενεργές ομάδες και σύλλογοι:

1. **CPED (Conférence Permanente des Chargé.e.s de Mission Égalité et Diversité):** Οργανισμός που προωθεί τις ίσες ευκαιρίες και την πολυμορφία στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.
2. **ANEF (Association Nationale des Études Féministes):** Σύλλογος που συμβάλλει στην καταπολέμηση της σεξιστικής και σεξουαλικής βίας.

Περιγραφή της περίπτωσης

Ιστορικό και βασικά στοιχεία: Το IMT Atlantique εισήγαγε τα μέτρα αυτά έπειτα από τα αποτελέσματα του Βαρομέτρου του 2023 για την έμφυλη και σεξουαλική βία στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, σύμφωνα με τα οποία σχεδόν ένας/μία στους/στις δέκα φοιτητές/τριες έχει πέσει θύμα τέτοιας βίας. Οι πρωτοβουλίες αυτές ευθυγραμμίζονται με τις εθνικές προτεραιότητες για την καταπολέμηση της έμφυλης και σεξουαλικής βίας, όπως έχουν καθοριστεί από την κυβέρνηση και το Υπουργείο Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Δράσεις που υλοποιήθηκαν

1. **Διαδικτυακή εκπαιδευτική ενότητα (online training module):** Η ενότητα, που αναπτύχθηκε σε συνεργασία με τους CPED και ANEF, καλύπτει διάφορες πτυχές της έμφυλης και σεξουαλικής βίας, μεταξύ των οποίων τη συναίνεση και τα διάφορα σχετικά αδικήματα.
2. **Ευαισθητοποίηση μέσω κινουμένων σχεδίων και βίντεο:** Κάθε κεφάλαιο της ενότητας εισάγεται με ένα κινούμενο σχέδιο που απεικονίζει συνήθεις καταστάσεις της φοιτητικής ζωής και συμπληρώνεται από εκπαιδευτικά βίντεο, κουίζ και συνεντεύξεις με ειδικούς.
3. **Υποχρεωτική εκπαίδευση:** Η ενότητα είναι υποχρεωτική για όλους τους/τις φοιτητές/τριες, ιδίως για τους/τις νεοεισερχόμενους/ες.
4. **Συμπληρωματικές συνεδρίες και δια ζώσης δραστηριότητες:** εργαστήρια, θέατροφόρουμ (forum theater) και εκπαίδευση για τα ηγετικά στελέχη των φοιτητικών συλλόγων.
5. **Συμμετοχή σε εθνικές πρωτοβουλίες:** Συμμετοχή στο Εθνικό Σχέδιο για την Καταπολέμηση της Σεξουαλικής και Έμφυλης Βίας (SGBV) στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Στόχοι

Το IMT Atlantique έχει θέσει αρκετούς βασικούς στόχους για την καταπολέμηση της έμφυλης και σεξουαλικής βίας εντός του ιδρύματος. Ο πρώτος στόχος είναι η **ευαισθητοποίηση**, με σκοπό την ενημέρωση των φοιτητών/τριών για την έμφυλη και σεξουαλική βία, ώστε να κατανοούν καλύτερα τα φαινόμενα αυτά και τις επιπτώσεις τους. Δεύτερον, **ο στόχος της πρόληψης συνίσταται στο να** εκπαιδευτούν οι φοιτητές/τριες σχετικά με την κατάλληλη συμπεριφορά και τα όρια της συναίνεσης, συμβάλλοντας έτσι στην πρόληψη τέτοιων μορφών βίας. Τρί-

τον, επιδιώκεται να **επέλθει αλλαγή στη συμπεριφορά**, ενθαρρύνοντας τον αναστοχασμό σχετικά με στάσεις και συμπεριφορές και προάγοντας αλληλεπιδράσεις που βασίζονται στον σεβασμό και την ισότητα. Ένας ακόμη βασικός στόχος είναι η **δημιουργία ενός ασφαλούς περιβάλλοντος**, ώστε να διαμορφωθεί ένα περιβάλλον μάθησης χωρίς αποκλεισμούς και ασφαλές για όλα τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας. Τέλος, το IMT Atlantique δεσμεύεται να τηρεί τις εθνικές κατευθυντήριες γραμμές, εναρμονίζοντας τις δράσεις του με τις κυβερνητικές και εθνικές συστάσεις για την καταπολέμηση της έμφυλης και σεξουαλικής βίας.

Μέθοδοι αξιολόγησης

Το IMT Atlantique χρησιμοποιεί διάφορες μεθόδους για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των δράσεων αυτών. Οι γνώσεις αξιολογούνται μέσω τεστ και κουίζ ενσωματωμένων στην εκπαιδευτική ενότητα, ώστε να ελέγχεται η κατανόηση των εννοιών που σχετίζονται με την έμφυλη και σεξουαλική βία. Η ανατροφοδότηση των συμμετεχόντων συλλέγεται μέσω των σχολίων των φοιτητών/τριών σχετικά με τη χρησιμότητα και τη συνάφεια της ενότητας, παρέχοντας πολύτιμες πληροφορίες για την προσαρμογή και τη βελτίωση του προγράμματος. Οι επιτόπιες παρατηρήσεις επιτρέπουν την παρακολούθηση των αλλαγών στη συμπεριφορά των φοιτητών/τριών μετά τη συμμετοχή τους στην εκπαίδευση. Τέλος, η ανάλυση δεικτών επίδοσης, όπως ο αριθμός των καταγγελιών σεξιστικής και σεξουαλικής βίας, η συχνότητα των συμπληρωματικών συνεδριών που οργανώνονται και το ποσοστό συμμετοχής των φοιτητών/τριών, παρέχει ποσοτικά δεδομένα για τη μέτρηση του αντικτύπου των δράσεων που υλοποιήθηκαν.

Εμπλοκή των φορέων

1. **IMT Atlantique:** Σχεδιασμός, υλοποίηση και παρακολούθηση της εκπαιδευτικής ενότητας.
2. **Συνεργαζόμενοι σύλλογοι (CPED και ANEF):** Συνεργασία στο περιεχόμενο της ενότητας και παροχή εξειδικευμένης γνώσης σχετικά με την έμφυλη και σεξουαλική βία.
3. **Φοιτητές/τριες:** Κύριοι/ες ωφελούμενοι/ες της εκπαίδευσης και ενεργοί/ές συμμετέχοντες/ουσες στις συμπληρωματικές δραστηριότητες.
4. **Διδακτικό και διοικητικό προσωπικό:** Ευαισθητοποίηση και πρόληψη, υποστήριξη των φοιτητών/τριών και διευκόλυνση των συζητήσεων στην τάξη.

Η πρωτοβουλία του IMT Atlantique για την πρόληψη και την καταπολέμηση της σεξιστικής και σεξουαλικής βίας στο φοιτητικό περιβάλλον αποτελεί μια προληπτική και αναγκαία απάντηση σε ένα ανησυχητικό πρόβλημα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Με βάση μια διαδικτυακή εκπαιδευτική ενότητα, η δράση αυτή αποσκοπεί στην ευαισθητοποίηση των φοιτητών/τριών, στην πυροδότηση συζήτησης και αναστοχασμού και στη συμβολή στην αλλαγή συμπεριφορών, ώστε να προάγονται υγιείς σχέσεις στην πανεπιστημιούπολη.

Οι κύριοι στόχοι αυτής της καλής πρακτικής είναι η ευαισθητοποίηση, η πρόληψη και η παροχή εργαλείων και πόρων για την υποστήριξη των θυμάτων. Οι δράσεις που υλοποιήθηκαν περιλαμβάνουν την ανάπτυξη διαδικτυακής εκπαιδευτικής ενότητας, δια ζώσης συνεδρίες ευαισθητοποίησης, εργαστήρια, εκπαίδευση για τα ηγετικά στελέχη των φοιτητικών συλλόγων, καθώς και παρεμβάσεις σε σχολεία για την ευαισθητοποίηση των νέων σχετικά με τα στερεότυπα φύλου. Η πρωτοβουλία εντάσσεται σε μια συνολική προσέγγιση για την προώθηση της ισότητας των φύλων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, ανταποκρινόμενη στις εθνικές κατευθύνσεις για την καταπολέμηση της έμφυλης και σεξουαλικής βίας. Η αξιολόγησή της βασίζεται στη θετική υποδοχή που έχει τύχει τόσο από τους/τις φοιτητές/τριες όσο και από τα ιδρύματα, καθώς και στην παρακολούθηση δεικτών και στην ανατροφοδότηση για τη μέτρηση της αποτελεσματικότητας και του αντικτύπου της.

Μελέτη περίπτωσης: CROUS Occitanie

Περιγραφή της περίπτωσης

- 1. Πλαίσιο και βασικά στοιχεία:** Ο CROUS Occitanie (περιφερειακός φορέας φοιτητικής μέριμνας) έχει υλοποιήσει σειρά δράσεων για την πρόληψη και την καταπολέμηση της έμφυλης και σεξουαλικής βίας, ανταποκρινόμενος στις εθνικές κατευθυντήριες γραμμές και στις συστάσεις του Υπουργείου Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης. Οι πρωτοβουλίες αυτές πηγάζουν από την ανάγκη δημιουργίας ενός ασφαλούς περιβάλλοντος, βασισμένου στον σεβασμό, για όλους τους/τις φοιτητές/τριες και το προσωπικό στις φοιτητικές εστίες και τα φοιτητικά εστιατόρια.
- 2. Δράσεις που υλοποιήθηκαν:**
 - **Εργαστήρια ευαισθητοποίησης και εκστρατείες επικοινωνίας:** Ο CROUS οργανώνει τακτικά εργαστήρια για την ευαισθητοποίηση των φοιτητών/τριών σχετικά με τη σεξιστική και σεξουαλική βία. Τα εργαστήρια συμπληρώνονται από εκστρατείες επικοινωνίας με πληροφορίες και μηνύματα για τη συναίνεση και τον αμοιβαίο σεβασμό στους κοινόχρηστους χώρους.
 - **Εκπαίδευση του προσωπικού:** Όλο το προσωπικό των φοιτητικών εστιών και των φοιτητικών εστιατορίων λαμβάνει συνεχή εκπαίδευση σχετικά με τον χειρισμό περιστατικών σεξουαλικής παρενόχλησης και την υποστήριξη των θυμάτων.
 - **Πλατφόρμα καταγγελιών:** Μια ηλεκτρονική πλατφόρμα καταγγελιών επιτρέπει στα θύματα να αναφέρουν ανώνυμα περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης, διασφαλίζοντας ταχεία και εμπιστευτική φροντίδα.
 - **Συνεργασίες με τοπικούς συλλόγους:** Ο CROUS συνεργάζεται με τοπικούς συλλόγους που ειδικεύονται στην καταπολέμηση της έμφυλης και σεξουαλικής βίας, ώστε να προσφέρει πρόσθετους πόρους και ενημερωτικές συνεδρίες.

Στόχοι

Οι κύριοι στόχοι του CROUS Occitanie αφορούν προγράμματα εκπαίδευσης για το προσωπικό και τους/τις φοιτητές/τριες με σκοπό την ευαισθητοποίηση, την ενημέρωση, την ανάπτυξη δεξιοτήτων και την προώθηση του σεβασμού και της συμπερίληψης. Πρώτον, επιδιώκουν να ευαισθητοποιήσουν τους/τις συμμετέχοντες/ουσες στα κρίσιμα ζητήματα της σεξουαλικής παρενόχλησης, της συναίνεσης, της βίας και των διακρίσεων, ενημερώνοντάς τους/τις για τις μη αποδεκτές συμπεριφορές και τα ατομικά δικαιώματα. Δεύτερον, εκπαιδεύουν τους/τις συμμετέχοντες/ουσες στην αναγνώριση και την κατάλληλη αντιμετώπιση καταστάσεων παρενόχλησης ή διακρίσεων, χρησιμοποιώντας συγκεκριμένα παραδείγματα και σενάρια για καλύτερη κατανόηση. Επιπλέον, προσφέρουν πρακτικές συνεδρίες για την ενίσχυση βασικών δεξιοτήτων, όπως η επικοινωνία, η διαχείριση συγκρούσεων και η αυτοάμυνα, ώστε οι συμμετέχοντες/ουσες να αισθάνονται μεγαλύτερη αυτοπεποίθηση και να είναι σε θέση να χειρίζονται δύσκολες καταστάσεις. Τέλος, δίνοντας έμφαση στον αμοιβαίο σεβασμό, την πολυμορφία και τη συμπερίληψη, τα προγράμματα αυτά επιδιώκουν να δημιουργήσουν ένα περιβάλλον όπου όλοι/ες αισθάνονται αποδεκτοί/ές και σεβαστοί/ές και όπου η παρενόχληση και οι διακρίσεις δεν γίνονται ανεκτές. Συνολικά, οι προσπάθειες αυτές συμβάλλουν στην ανάπτυξη μιας θεσμικής κουλτούρας που απορρίπτει την παρενόχληση και τις διακρίσεις και καλλιεργεί ένα ασφαλές και συμπεριληπτικό περιβάλλον για όλα τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας.

Μέθοδοι αξιολόγησης

Η αξιολόγηση της δράσης που ανέλαβε ο Crous de Montpellier - Occitanie για την πρόληψη της σεξουαλικής παρενόχλησης και την καταπολέμηση των διακρίσεων βασίζεται σε διάφορους δείκτες και μεθόδους αξιολόγησης. Ακολουθούν ορισμένα στοιχεία που θα μπορούσαν να ληφθούν υπόψη στη διαδικασία αξιολόγησης:

- Συμμετοχή σε εργαστήρια και προγράμματα εκπαίδευσης: Μέτρηση της συμμετοχής του προσωπικού και των φοιτητών/τριών σε εργαστήρια εκπαίδευσης για τη συναίνεση, εισαγωγικές συνεδρίες αυτοάμυνας, εργαστήρια θεάτρου-φόρουμ και εκπαίδευση σε βάθος. Ένα υψηλό επίπεδο συμμετοχής θα έδειχνε ενδιαφέρον και στήριξη για τις πρωτοβουλίες αυτές.
- Ανατροφοδότηση από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες: Συλλογή ποιοτικής ανατροφοδότησης από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες για την αξιολόγηση της ικανοποίησής τους, της συνάφειας του περιεχομένου και της αντιληπτής χρησιμότητας της εκπαίδευσης και των εργασιών για την ενίσχυση της πρόληψης και της ευαισθητοποίησης.
- Ανάλυση καταγγελιών: Εξέταση του αριθμού των καταγγελιών που λαμβάνει η Cnaé, η επαγγελματική γραμμή βοήθειας, καθώς και της φύσης των καταστάσεων που αναφέρονται. Η αύξηση του αριθμού των καταγγελιών θα μπορούσε να υποδηλώνει μεγαλύτερη ευαισθητοποίηση και εμπιστοσύνη στους μηχανισμούς υποστήριξης.

- Αποτελεσματικότητα των εργαλείων καταγγελίας: Αξιολόγηση της ευκολίας χρήσης και της αποτελεσματικότητας της πλατφόρμας καταγγελίας περιστατικών βίας. Αυτό θα μπορούσε να περιλαμβάνει ανάλυση του χρόνου απόκρισης, της επίλυσης των υποθέσεων και της παρακολούθησης των θυμάτων.
- Αισθητές αλλαγές στην οργανωσιακή κουλτούρα: Παρατήρηση τυχόν αλλαγών στην οργανωσιακή κουλτούρα του Crous όσον αφορά τον σεβασμό, τη συμπερίληψη και την πρόληψη της παρενόχλησης. Αυτό θα μπορούσε να αποτυπωθεί σε θετική ανατροφοδότηση από εργαζόμενους/ες και φοιτητές/τριες για το περιβάλλον εργασίας και σπουδών τους.
- Ποσοστό υποτροπής: Εφόσον έχουν καταγγελθεί και αντιμετωπιστεί περιστατικά παρενόχλησης, μέτρηση του ποσοστού επανάληψης τέτοιων συμπεριφορών. Η μείωση της υποτροπής θα μπορούσε να υποδηλώνει αποτελεσματική πρόληψη και διαχείριση περιστατικών.
- Αντίκτυπος στα αποτελέσματα των εκστρατειών ευαισθητοποίησης: Αξιολόγηση του αντικτύπου της συμμετοχής του Crous στην εθνική εκστρατεία για τη συναίνεση, μέσω της εξέτασης της κάλυψης από τα μέσα ενημέρωσης, της εμβέλειας του μηνύματος και του συνολικού επιπέδου ευαισθητοποίησης στην πανεπιστημιακή κοινότητα.
- Αλλαγή μικρού ονόματος: Εξέταση του αριθμού των αιτημάτων για αλλαγή του μικρού ονόματος χρήσης (customary first name) και αξιολόγηση του πόσο εύκολη είναι η διαδικασία για τους/τις φοιτητές/τριες. Ο αυξανόμενος αριθμός αιτημάτων θα μπορούσε να αντανακλά την αναγνώριση των ειδικών αναγκών των ατόμων.
- Συνεργασία με εξωτερικούς εταίρους: Αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της συνεργασίας με εξωτερικούς εταίρους, όπως το Centre Communal d'Action Sociale (Δημοτικό Κέντρο Κοινωνικής Δράσης), μέσω της μέτρησης της προσβασιμότητας και της ποιότητας των συμπληρωματικών υπηρεσιών.
- Παρακολούθηση δεικτών ασφάλειας: Εξέταση των δεικτών ασφάλειας στις φοιτητικές εστίες και τις πανεπιστημιούπολεις για την αξιολόγηση του αντικτύπου των μέτρων πρόληψης στη μείωση των περιστατικών παρενόχλησης και βίας.

Η αξιολόγηση θα πρέπει να αποτελεί μια συνεχή διαδικασία, ώστε οι παρεμβάσεις να προσαρμόζονται και να βελτιώνονται με βάση την ανατροφοδότηση και τις μεταβολές της κατάστασης.

Εμπλοκή των ενδιαφερόμενων μερών

CROUS Occitanie: Σχεδιασμός, υλοποίηση και παρακολούθηση των εργαστηρίων ευαισθητοποίησης και των εκστρατειών επικοινωνίας.

Τοπικοί σύλλογοι: Συνεργασία για το περιεχόμενο των εργαστηρίων και παροχή εξειδικευμένης γνώσης σχετικά με τη σεξιστική και σεξουαλική βία. Σύλλογος «En Avant Toutes».

Φοιτητές/τριες και προσωπικό: Κύριοι/ες ωφελοούμενοι/ες των προγραμμάτων εκπαίδευσης και ενεργοί/ές συμμετέχοντες/ουσες στις συμπληρωματικές δραστηριότητες.

Προσωπικό φοιτητικών εστιών και φοιτητικών εστιατορίων: Ευαισθητοποίηση και πρόληψη, υποστήριξη των φοιτητών/τριών και διευκόλυνση του διαλόγου και των καταγγελιών.

Ο Crous de Montpellier - Occitanie έχει αναπτύξει σειρά πρωτοβουλιών για την πρόληψη της σεξουαλικής παρενόχλησης και την καταπολέμηση των διακρίσεων. Σε αυτές περιλαμβάνονται εργαστήρια για τη συναίνεση, εισαγωγικές συνεδρίες αυτοάμυνας, θέατρο-φόρουμ, εκπαίδευση σε βάθος και μονάδα καταγγελιών. Ο Crous προσφέρει επίσης γραμμή βοήθειας που λειτουργεί από επαγγελματίες και ηλεκτρονική πλατφόρμα καταγγελιών, ενώ έχει ορίσει υπεύθυνους αναφοράς για θέματα ισότητας/πολυμορφίας. Προσφέρει επιπλέον διαδικασία αλλαγής μικρού ονόματος, καθώς και γραμμή βοήθειας για την αντιμετώπιση καταστάσεων δυσφορίας (ill-being), βίας ή διακρίσεων. Οι δράσεις αυτές αξιολογούνται μέσω μιας πλατφόρμας ακρόασης και υποστήριξης. Οι ομάδες-στόχοι είναι το προσωπικό και οι φοιτητές/τριες, και η δράση έχει αναπτυχθεί σε περιφερειακό επίπεδο. Οι στρατηγικές επιλογές περιλαμβάνουν μια προληπτική προσέγγιση για την προώθηση της συναίνεσης και την πρόληψη της έμφυλης και σεξουαλικής βίας. Η μέθοδος που εφαρμόζεται περιλαμβάνει εργαστήρια, εκπαίδευση, μονάδα καταγγελιών και πλατφόρμα ακρόασης.

Μελέτη περίπτωσης: Πανεπιστήμιο της Ρουέν (University of Rouen)

Περιγραφή της περίπτωσης

Το Πανεπιστήμιο της Ρουέν έχει θεσπίσει ένα σύστημα πρόληψης και καταπολέμησης της σεξουαλικής παρενόχλησης, ανταποκρινόμενο στις συστάσεις του Υπουργείου Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης του 2017 και στις κατευθυντήριες γραμμές της Διάσκεψης των Προέδρων Πανεπιστημίων (Conference of University Presidents, CPU). Η πρωτοβουλία πηγάζει από τη διαπίστωση ότι η σεξουαλική παρενόχληση είναι ένα διάχυτο πρόβλημα που αφορά το σύνολο της κοινωνίας, συμπεριλαμβανομένων των ακαδημαϊκών ιδρυμάτων. Τον Νοέμβριο του 2017 συγκροτήθηκε μια διεπιστημονική και διατομεακή ομάδα εργασίας, αποτελούμενη από αιρετά μέλη της επιτροπής υγείας, ασφάλειας και συνθηκών εργασίας (CHSCT), ιατρούς, νοσηλευτές/τριες, εκπροσώπους των υπηρεσιών πρόληψης, κοινωνικό λειτουργό, τον/την υπεύθυνο/η για την ποιότητα της εργασιακής ζωής, σύμβουλο πρόληψης, τον/την διευθυντή/τρια νομικών και θεσμικών υποθέσεων, τον/την διευθυντή/τρια ανθρώπινου δυναμικού, τον/την γενικό/ή διευθυντή/τρια υπηρεσιών και τον/την αντιπρότανη.

Δράσεις που υλοποιήθηκαν

1. **Δημιουργία μονάδας επαγρύπνησης και ακρόασης:** Συστάθηκε ειδική δομή για την υποδοχή, την ακρόαση, τη συμβουλευτική και την καθοδήγηση των θυμάτων σεξουαλικής πα-

ρενόχλησης. Η μονάδα αυτή αποτελεί κεντρικό σημείο επαφής για τα άτομα που βρίσκονται αντιμέτωπα με τέτοιες καταστάσεις.

2. **Εκπόνηση ειδικού οδηγού:** Εκπονήθηκε οδηγός με τίτλο «Combattre le harcèlement sexuel à l'Université de Rouen Normandie» (Καταπολεμώντας τη σεξουαλική παρενόχληση στο Πανεπιστήμιο Rouen Normandie), ο οποίος παρέχει πληροφορίες για τη σεξουαλική παρενόχληση, τις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται και τους διαθέσιμους πόρους.
3. **Υποχρεωτική εκπαίδευση:** Η υποχρεωτική εκπαίδευση για το διοικητικό προσωπικό, τους/τις διδάσκοντες/ουσες και τους/τις νεοπροσληφθέντες/είσες αποσκοπεί στην ευαισθητοποίηση και στην κατάρτιση για την αναγνώριση και τη διαχείριση καταστάσεων παρενόχλησης.
4. **Ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση:** Οργανώνονται συνεδρίες ευαισθητοποίησης για φοιτητές/τριες και προσωπικό, με σκοπό την ενημέρωση σχετικά με την αναγνώριση της σεξουαλικής παρενόχλησης και τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνονται.
5. **Διαδικασία χειρισμού καταγγελιών:** Μια δομημένη διαδικασία παραλαβής και εξέτασης καταγγελιών, με τη συμμετοχή ειδικής επιτροπής η οποία μπορεί να παραπέμψει τις υποθέσεις στο αρμόδιο πειθαρχικό τμήμα ή να ενημερώσει την εισαγγελία.

Στόχοι

Οι στόχοι της καλής πρακτικής του Πανεπιστημίου Rouen Normandie κατά της σεξουαλικής παρενόχλησης είναι ποικίλοι και αποσκοπούν στη δημιουργία ενός ασφαλούς πανεπιστημιακού περιβάλλοντος, βασισμένου στον σεβασμό, για όλα τα μέλη της κοινότητας. Οι στόχοι αυτοί περιλαμβάνουν την ενημέρωση και την ευαισθητοποίηση των φοιτητών/τριών, καθώς και του διοικητικού, διδακτικού και τεχνικού προσωπικού, σχετικά με τη φύση και τις συνέπειες της σεξουαλικής παρενόχλησης, αλλά και την πρόληψη τέτοιων συμπεριφορών μέσω υποχρεωτικής εκπαίδευσης για τα διευθυντικά στελέχη και το νεοπροσληφθέν προσωπικό. Το πανεπιστήμιο δεσμεύεται επίσης να υποστηρίξει τα θύματα και τους/τις μάρτυρες μέσω της σύστασης μονάδας επαγρύπνησης και ακρόασης, και να θέτει άμεσα τέλος στις απαγορευμένες συμπεριφορές λαμβάνοντας τα κατάλληλα μέτρα. Επιπλέον, το πανεπιστήμιο μεριμνά ώστε οι δράστες σεξουαλικής παρενόχλησης να τιμωρούνται, είτε μέσω εσωτερικών πειθαρχικών διαδικασιών είτε μέσω ποινικής δίωξης. Οι προσπάθειες ευαισθητοποίησης εκτείνονται σε όλα τα επίπεδα, συμπεριλαμβανομένων των υποψήφιων διδακτόρων και των επιβλεπόντων διατριβών και διευθυντών/τριών εργαστηρίων, ενώ η διάσταση της «σεξουαλικής παρενόχλησης» εντάσσεται στα προγράμματα εκπαίδευσης για την υγεία και την ασφάλεια. Τέλος, ένας χάρτης δεοντολογίας κατά της σεξουαλικής παρενόχλησης διανέμεται ευρέως, ώστε να ενισχυθεί η δέσμευση του πανεπιστημίου στην καταπολέμηση αυτής της απαράδεκτης συμπεριφοράς.

Μέθοδοι αξιολόγησης

Το Université de Rouen Normandie παρακολουθεί συστηματικά τις καταγγελίες και τις υποθέσεις σεξουαλικής παρενόχλησης, προκειμένου να μετρά την έκταση του προβλήματος και να αξιολογεί την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών χειρισμού καταγγελιών. Το πανεπιστήμιο αναλύει επίσης τους χρόνους διεκπεραίωσης, ώστε να διασφαλίζει ότι οι υποθέσεις αντιμετωπίζονται έγκαιρα και αποτελεσματικά. Η ανατροφοδότηση από φοιτητές/τριες, διοικητικό και διδακτικό προσωπικό συλλέγεται τακτικά μέσω ερωτηματολογίων ικανοποίησης, προκειμένου να αξιολογείται η ποιότητα των υπηρεσιών που παρέχει η μονάδα επαγρύπνησης και ακρόασης, καθώς και η χρησιμότητα του οδηγού για τη σεξουαλική παρενόχληση. Ο αντίκτυπος της υποχρεωτικής εκπαίδευσης και των πρωτοβουλιών ευαισθητοποίησης αξιολογείται μέσω ερευνών ικανοποίησης και αξιολογήσεων μετά την εκπαίδευση. Επιπλέον, το πανεπιστήμιο αναλύει στατιστικά στοιχεία σχετικά με τα άτομα και τους πόρους που διατίθενται για τον χειρισμό των καταγγελιών και συγκρίνει τις πρακτικές του με τα νομικά πρότυπα και τις βέλτιστες πρακτικές (best practices) που συνιστούν εθνικοί και διεθνείς φορείς.

Εμπλοκή των φορέων

Ακολουθούν οι ομάδες και οι σύλλογοι που δραστηριοποιούνται στην καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης στη συγκεκριμένη πανεπιστημιούπολη:

CLASCHES (Collectif de Lutte Anti-Sexiste Contre le Harcèlement Sexuel dans l'Enseignement Supérieur): η συλλογικότητα αυτή δραστηριοποιείται στην καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης στο URN.

Μονάδα επαγρύπνησης κατά της σεξουαλικής παρενόχλησης: Το URN έχει συστήσει μονάδα επαγρύπνησης κατά της σεξουαλικής παρενόχλησης. Η μονάδα αυτή διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην υποδοχή, την ακρόαση, τη συμβουλευτική και την καθοδήγηση φοιτητών/τριών και μελών του προσωπικού που βρίσκονται αντιμέτωποι/ες με καταστάσεις σεξουαλικής παρενόχλησης.

Υπηρεσίες προληπτικής ιατρικής και ψυχικής υγείας: Οι υπηρεσίες προληπτικής ιατρικής για φοιτητές/τριες και για το προσωπικό συμμετέχουν επίσης στην υποστήριξη των θυμάτων σεξουαλικής παρενόχλησης, προσφέροντας πόρους και ψυχολογική υποστήριξη.

CHSCT (Comité Hygiène Sécurité et Conditions de Travail): Αν και ασχολείται κυρίως με ζητήματα υγείας και ασφάλειας στον χώρο εργασίας, η CHSCT μπορεί επίσης να συμμετέχει στην πρόληψη και την καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης εντός του πανεπιστημίου.

Université de Rouen: Σχεδιασμός, υλοποίηση και παρακολούθηση των πρωτοβουλιών εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης.

Commission de lutte contre le harcèlement sexuel (Επιτροπή για την καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης): αρμόδια για την εξέταση των καταγγελιών και την παραπομπή των υποθέσεων στις κατάλληλες πειθαρχικές διαδικασίες.

Cellule de veille et d'écoute (μονάδα επαγρύπνησης και ακρόασης): Η μονάδα αυτή, που αποτελείται από επαγγελματίες από τους τομείς της υγείας, του ανθρώπινου δυναμικού και της πρόληψης των διακρίσεων, διαδραματίζει βασικό ρόλο στην υποδοχή και την υποστήριξη των θυμάτων.

Φοιτητές/τριες και προσωπικό: Κύριοι/ες ωφελούμενοι/ες των προγραμμάτων εκπαίδευσης και ενεργοί/ές συμμετέχοντες/ουσες στις συμπληρωματικές δραστηριότητες.

Τοπικές ομάδες και σύλλογοι: Εταίροι που παρέχουν πρόσθετη εξειδικευμένη γνώση και υποστήριξη στην καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης.

Το Université de Rouen Normandie έχει υλοποιήσει σειρά δράσεων και μέτρων για την καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης εντός του ιδρύματος. Οι πρωτοβουλίες αυτές περιλαμβάνουν τη σύσταση μονάδας επαγρύπνησης και ακρόασης, την εκπόνηση οδηγού για την καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης, δράσεις ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης για διάφορες ομάδες-στόχους, καθώς και τη θέσπιση διαδικασιών για την παραλαβή, την υποστήριξη και τον χειρισμό περιστατικών παρενόχλησης. Η προσέγγιση αυτή εντάσσεται σε μια ευρύτερη δέσμευση για την ισότητα, την πολυμορφία και τη συμπερίληψη εντός του πανεπιστημίου.

Οι δράσεις μας αποσκοπούν στην ενημέρωση, την ευαισθητοποίηση, την πρόληψη, την υποστήριξη των θυμάτων και την αποτελεσματική και δεοντολογικά ορθή αντιμετώπιση των περιστατικών σεξουαλικής παρενόχλησης. Τα προγράμματα εκπαίδευσης για διοικητικά στελέχη, διδάσκοντες/ουσες και νεοπροσληφθέν προσωπικό έχουν σχεδιαστεί ώστε να ενισχύουν τις δεξιότητες και τις γνώσεις που απαιτούνται για τον εντοπισμό, την πρόληψη και την παρέμβαση σε περιπτώσεις σεξουαλικής παρενόχλησης. Οι προσπάθειες αυτές στηρίζονται σε μια στέρεη θεσμική δομή και στην κινητοποίηση διαφόρων φορέων εντός του πανεπιστημίου.

Συμπερασματικά, το Université de Rouen Normandie είναι έντονα δεσμευμένο στην καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης, αποδεικνύοντας τη βούλησή του να προάγει ένα περιβάλλον σεβασμού, ασφάλειας και συμπερίληψης για όλα τα μέλη της ακαδημαϊκής του κοινότητας.

Ισπανία

Μελέτη περίπτωσης: Αυτόνομο Πανεπιστήμιο της Βαρκελώνης (Autonomous University of Barcelona, UAB)

Περιγραφή της περίπτωσης

Το Αυτόνομο Πανεπιστήμιο της Βαρκελώνης (UAB) κατατάσσεται 11ο παγκοσμίως ως προς την προώθηση της ισότητας ανδρών και γυναικών. Από το 2013 καταπολεμά ενεργά την έμφυλη βία. Το Δ' Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων (IV Action Plan for Gender Equality, 2019-2023) εφαρμόζεται στους/στις φοιτητές/τριες, στο προσωπικό του πανεπιστημίου και στους/στις εργαζόμενους/ες εξωτερικών εταιρειών που παρέχουν υπηρεσίες στο πανεπιστήμιο. Το Παρατηρητήριο Ισότητας (Observatory for Equality) διαχειρίζεται το πρωτόκολλο υποδοχής, συνοδείας και υποστήριξης των θυμάτων, διασφαλίζοντας την εμπιστευτικότητα και την προστασία από αντίποινα.

Δράσεις που υλοποιήθηκαν

- 1. Σημεία Ενημέρωσης Lila (Lila Information Points):** Τα σημεία αυτά, που εγκαταστάθηκαν το 2018, παρέχουν πληροφορίες για το πρωτόκολλο αντιμετώπισης της σεξουαλικής παρενόχλησης και τις διαθέσιμες υπηρεσίες υποστήριξης. Βρίσκονται σε διάφορους φυσικούς χώρους του πανεπιστημίου, ώστε να είναι προσβάσιμα σε όλα τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας.
- 2. Εκστρατείες ευαισθητοποίησης και εκπαίδευση:** Πραγματοποιούνται τακτικά εκστρατείες ευαισθητοποίησης για την ενημέρωση της πανεπιστημιακής κοινότητας σχετικά με τη σεξουαλική παρενόχληση, τις επιπτώσεις της και τους τρόπους πρόληψής της. Οργανώνονται επίσης προγράμματα εκπαίδευσης για το προσωπικό και τους/τις φοιτητές/τριες, τα οποία περιλαμβάνουν ενότητες για τα δικαιώματα των θυμάτων, τις διαδικασίες καταγγελίας και τη διαθέσιμη υποστήριξη.

Στόχοι

Σε κάθε ακαδημαϊκό έτος, το Point Lila προσφέρει 25 ώρες εκπαίδευσης από εξειδικευμένους/ες εκπαιδευτές/τριες, με αναγνώριση ακαδημαϊκών πιστωτικών μονάδων, προκειμένου να προετοιμάσει τις νέες ομάδες (brigades) του Point Lila για το επόμενο έτος. Η πρωτοβουλία αυτή έχει πολλαπλούς στόχους. Αποσκοπεί στην εκπαίδευση των φοιτητών/τριών σε κρίσιμα ζητήματα, όπως η έμφυλη βία στη νυχτερινή διασκέδαση, μέσω μαθημάτων που διοργανώνει το Observatoire des Noctámbul@s. Οι φοιτητές/τριες μαθαίνουν επίσης να χρησιμοποιούν εργαλεία και μέσα για την αντιμετώπιση καταστάσεων έμφυλης βίας σε νυχτερινά και ψηφιακά περιβάλλοντα, υπό την καθοδήγηση του/της ψυχολόγου του Point Lila και ενός/μιας τεχνικού του Παρατηρητηρίου Ισότητας. Συμμετέχουν επίσης στην προετοιμασία δραστηριοτήτων ευαισθητοποίησης, όπως η «La Comunitaria», μια αυτοοργανωμένη εκδήλωση που υποστηρίζεται από

το Παρατηρητήριο Ισότητας. Οι συμμετέχοντες/ουσες αξιολογούνται με βάση την παρουσία τους, τη συμμετοχή τους σε σχετικές δραστηριότητες και ένα ερωτηματολόγιο αξιολόγησης, γεγονός που διασφαλίζει μια ολοκληρωμένη και αυστηρή εκπαίδευση για την αποτελεσματική καταπολέμηση της έμφυλης βίας.

Μέθοδοι αξιολόγησης

Η δραστηριότητα αυτή αξιολογείται σε συνεργασία με την Ομάδα Κοινοτικής Ενεργοποίησης (Community Energization Group) του UAB, την ομάδα που είναι υπεύθυνη για τη διοργάνωση της εκδήλωσης. Στο τέλος συλλέγονται στατιστικά στοιχεία σχετικά με το υλικό που διανεμήθηκε, καθώς και τις πληροφορίες και τις επαφές που πραγματοποιήθηκαν από το σταθερό και το περιοδεύον Point Lila. Όλες αυτές οι πληροφορίες περιλαμβάνονται στην τελική έκθεση αιτιολόγησης της επιχορήγησης που καλύπτει τη δραστηριότητα.

Μια ακόμη μορφή αξιολόγησης πραγματοποιείται μετά τα προγράμματα εκπαίδευσης που προσφέρονται στις ομάδες (brigades), τα μέλη των οποίων συμπληρώνουν τελικό ερωτηματολόγιο ικανοποίησης.

Εμπλοκή των φορέων

Αυτόνομο Πανεπιστήμιο της Βαρκελώνης: Σχεδιασμός, υλοποίηση και παρακολούθηση των σημείων ενημέρωσης, των προγραμμάτων εκπαίδευσης και των εκστρατειών ευαισθητοποίησης.

Παρατηρητήριο Ισότητας: Διαχείριση του πρωτοκόλλου για τη σεξουαλική παρενόχληση, υποδοχή και υποστήριξη των θυμάτων, συντονισμός των σημείων ενημέρωσης Lila. Υπάρχει ορισμένος/η εκπρόσωπος για θέματα ισότητας (equality delegate).

Φοιτητές/τριες και προσωπικό: Κύριοι/ες ωφελούμενοι/ες των προγραμμάτων εκπαίδευσης και ενεργοί/ές συμμετέχοντες/ουσες στις συμπληρωματικές δραστηριότητες.

Τοπικές ομάδες και σύλλογοι: Συνεργασία για την παροχή πρόσθετων πόρων και ενημερωτικών συνεδριών. Εντός του πανεπιστημίου λειτουργούν φεμινιστικοί σύλλογοι, οι οποίοι περιλαμβάνονται σε κατάλογο στον ιστότοπο του πανεπιστημίου.

Το Point Lila δημιουργήθηκε για να συγκεντρώσει σε ένα σημείο το πρωτόκολλο του UAB κατά της παρενόχλησης και της βίας, καθώς και τα εργαλεία καταγγελίας και προστασίας που είναι διαθέσιμα στην πανεπιστημιακή κοινότητα. Εμπλέκει ενεργά τους/τις φοιτητές/τριες μέσω των ομάδων (brigades) που συγκροτούνται κάθε χρόνο και συγκεντρώνει, δύο φορές τον χρόνο, στους χώρους του ίδιου του πανεπιστημίου τους πόρους συμβουλευτικής, ευαισθητοποίησης και καταγγελίας που διαθέτει το UAB μέσω του Παρατηρητηρίου Ισότητας. Το Παρατηρητήριο παρέχει καθ' όλη τη διάρκεια του έτους ψυχολογική, νομική και κοινωνική συνδρομή στα θύματα παρενόχλησης και βίας στο UAB και είναι υπεύθυνο για την εκπαίδευση των νέων μελών

των ομάδων. Με τον τρόπο αυτό διασφαλίζεται ότι οι πληροφορίες που παρέχονται μέσω του περιπτέρου και της περιοδεύουσας ομάδας στις βραδινές εκδηλώσεις είναι σύμφωνες με το πρωτόκολλο και ότι τα μέλη τους μπορούν να επιτελούν αποτελεσματικό έργο ευαισθητοποίησης και καταγγελίας.

Μελέτη περίπτωσης: Πανεπιστήμιο της Λα Λαγκούνα (University of La Laguna, ULL)

Περιγραφή της περίπτωσης

Το Πανεπιστήμιο της Λα Λαγκούνα (ULL) ενέκρινε τη σύσταση της Μονάδας Ισότητας (Equality Unit, UIG) το 2010 και ακολούθως το πρώτο του Σχέδιο Ισότητας το 2013. Το Β' Σχέδιο Ισότητας (II Plan for Equality, 2022-2026) περιλαμβάνει άξονες για την πρόληψη και την παρέμβαση κατά της σεξουαλικής και έμφυλης παρενόχλησης. Το πρωτόκολλο εφαρμόζεται σε όλα τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας και δίνει προτεραιότητα στην εμπιστευτικότητα και την ενεργό συμμετοχή.

Δράσεις που υλοποιήθηκαν

- 1. Ενημερωτικές εκστρατείες για τη σεξουαλική παρενόχληση:** Αφίσες, προγράμματα εκπαίδευσης, διαλέξεις και συνεδρίες ευαισθητοποίησης οργανώνονται σε ετήσια βάση, προκειμένου να ενημερώνεται το προσωπικό για το πρωτόκολλο και να ενθαρρύνεται να καταγγέλλει τα σχετικά περιστατικά.
- 2. Συνεργασία με τον Σύλλογο Ψυχολόγων των Καναρίων Νήσων:** Παρέχει εξωτερική επαγγελματική υποστήριξη για τις υποθέσεις που καταγγέλλονται.

Στόχοι

Στόχοι αυτής της καλής πρακτικής είναι να αποσαφηνιστεί τι νοείται ως σεξουαλική παρενόχληση (καθώς και ως παρενόχληση λόγω φύλου), να παρασχεθούν πληροφορίες για τις νομικές και ηθικές προεκτάσεις (ισότητα, ελευθερία, δικαιοσύνη) των παραπτώματων αυτών, καθώς και για τη δέσμευση του Πανεπιστημίου να τα αντιμετωπίζει ως μη ανεκτά (μηδενική ανοχή). Είναι ουσιώδες να σπάσει η σιωπή γύρω από τα ζητήματα αυτά. Πρέπει επίσης να ενημερωθούν οι φοιτητές/τριες και το προσωπικό για τους πόρους που διαθέτει το Πανεπιστήμιο για την πρόληψη και την παρέμβαση σε διάφορες περιπτώσεις, και να ενθαρρυνθούν να καταγγέλλουν κάθε περιστατικό και να απευθύνονται στο Γραφείο για υποστήριξη, συμβουλές και λύσεις.

Μέθοδοι αξιολόγησης

Η πρακτική θα αξιολογηθεί στο τέλος της περιόδου εφαρμογής του Β' Σχεδίου Ισότητας (2026), στο πλαίσιο των δράσεων που υλοποιούνται στον άξονα που αφορά την πρόληψη της σεξουαλικής και έμφυλης παρενόχλησης και της έμφυλης βίας.

Επιπλέον, η Μονάδα Ισότητας και το OPRAS αξιολογούν κάθε χρόνο τις δράσεις, τις εκστρατείες κ.λπ. που υλοποιούν.

Εμπλοκή των φορέων

Πανεπιστήμιο της Λα Λαγκούνα: Σχεδιασμός, υλοποίηση και παρακολούθηση των πρωτοβουλιών ευαισθητοποίησης και πρόληψης.

Μονάδα Ισότητας (UIG) και OPRAS: Διαχείριση των πρωτοκόλλων, υποδοχή και υποστήριξη των θυμάτων, συντονισμός των πρωτοβουλιών.

Φοιτητές/τριες και προσωπικό: Κύριοι/ες ωφελούμενοι/ες των προγραμμάτων εκπαίδευσης και ενεργοί/ές συμμετέχοντες/ουσες στις συμπληρωματικές δραστηριότητες.

Τοπικές ομάδες και σύλλογοι: Συνεργασία για την παροχή πρόσθετων πόρων και ενημερωτικών συνεδριών.

Η πρωτοβουλία του Πανεπιστημίου της Λα Λαγκούνα για την πρόληψη και την καταπολέμηση της έμφυλης και σεξουαλικής βίας στο ίδρυμα αποτελεί μια προληπτική και αναγκαία απάντηση σε ένα ανησυχητικό πρόβλημα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Βασιζόμενη σε ενημερωτικές εκστρατείες, συνεχή εκπαίδευση του προσωπικού και των φοιτητών/τριών και συνεργασία με εξωτερικούς επαγγελματίες, η δράση αυτή αποσκοπεί στην ευαισθητοποίηση, στην προώθηση συμπεριφορών που βασίζονται στον σεβασμό και στην παροχή αποτελεσματικής υποστήριξης στα θύματα. Οι κύριοι στόχοι αυτής της καλής πρακτικής είναι η ευαισθητοποίηση, η πρόληψη και η παροχή εργαλείων και πόρων για την υποστήριξη των θυμάτων. Οι δράσεις που υλοποιήθηκαν περιλαμβάνουν ετήσιες ενημερωτικές εκστρατείες και συνεργασία με τον Σύλλογο Ψυχολόγων των Καναρίων Νήσων. Η πρωτοβουλία εντάσσεται σε μια συνολική προσέγγιση για την προώθηση της ισότητας των φύλων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, ανταποκρινόμενη στις εθνικές κατευθύνσεις για την καταπολέμηση της έμφυλης και σεξουαλικής βίας. Η αξιολόγησή της βασίζεται στη θετική υποδοχή που έχει τύχει από φοιτητές/τριες και προσωπικό, καθώς και στην παρακολούθηση δεικτών και στην ανατροφοδότηση για τη μέτρηση της αποτελεσματικότητας και του αντικτύπου της.

Μελέτη περίπτωσης: Πανεπιστήμιο Rey Juan Carlos (Rey Juan Carlos University, URJC)

Περιγραφή της περίπτωσης

Το Πανεπιστήμιο Rey Juan Carlos (URJC) ίδρυσε τη Μονάδα Ισότητας τον Νοέμβριο του 2010, με σκοπό την ενσωμάτωση της ισότητας των φύλων στις ακαδημαϊκές του πολιτικές και στις πρωτοβουλίες του στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Το πρωτόκολλο κατά της παρενόχλησης, σε συμφωνία με τον κώδικα δεοντολογίας του, υπερασπίζεται το δικαίωμα όλων σε ένα περιβάλλον εργασίας και σπουδών απαλλαγμένο από παρενόχληση και διακρίσεις. Το URJC δε-

σμεύεται να διαθέτει τους ανθρώπινους και υλικούς πόρους που απαιτούνται για την πρόληψη τέτοιων συμπεριφορών και την αντιμετώπιση των συνεπειών τους.

Δράσεις που υλοποιήθηκαν

1. **Μεταπτυχιακό πρόγραμμα στην πρόληψη και την ευαισθητοποίηση για τη σεξουαλική και έμφυλη βία:** Πρόγραμμα σχεδιασμένο για να καλύψει το κενό εκπαίδευσης στην πρόληψη και τη διαχείριση της σεξουαλικής και έμφυλης βίας. Το μεταπτυχιακό αυτό πρόγραμμα καλύπτει όλες τις μορφές βίας, συμπεριλαμβανομένων λιγότερο ορατών μορφών, όπως η συμβολική και η οικονομική βία.
2. **Διαλέξεις και εργαστήρια ευαισθητοποίησης:** Εκδηλώσεις που οργανώνονται με αφορμή τη Διεθνή Ημέρα για την Εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών και άλλες σημαντικές ημερομηνίες, με ενημερωτικές συνεδρίες για τις ουσίες χημικής υποταγής (chemical submission), την έμφυλη βία κατά την εγκυμοσύνη κ.λπ.
3. **Ετήσιο σχέδιο επικοινωνίας:** Πραγματοποιούνται συνεχείς εκστρατείες επικοινωνίας για την ευαισθητοποίηση σχετικά με τα ζητήματα της σεξουαλικής παρενόχλησης και τους πόρους που είναι διαθέσιμοι στην πανεπιστημιακή κοινότητα.

Στόχοι

Κύριος στόχος του Πανεπιστημίου Rey Juan Carlos (URJC) είναι η προώθηση της εκπαίδευσης για την ισότητα και η εξάλειψη της παρενόχλησης. Ως δημόσιο πανεπιστήμιο, το URJC δεσμεύεται να προάγει την εκπαίδευση για την ισότητα σύμφωνα με τις αξίες των σύγχρονων δημοκρατικών κοινωνιών. Η Μονάδα Ισότητας του URJC στηρίζει την πρόληψη της βίας και της παρενόχλησης υποστηρίζοντας επιστημονικά συνέδρια, σεμινάρια και ακαδημαϊκές δραστηριότητες που προάγουν την έρευνα και τη διάχυση των αποτελεσμάτων της. Στις δραστηριότητες αυτές συμμετέχει το σύνολο της εκπαιδευτικής κοινότητας. Σκοπός της έρευνας αυτής είναι η πρόοδος της επιστημονικής γνώσης για την έμφυλη βία, μέσω της εξήγησης των βαθύτερων αιτιών της, τόσο δομικών όσο και συμβολικών, που διαιωνίζουν την ανισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών, καθώς και των συνεπειών της. Η διάχυση της έρευνας αυτής στην ακαδημαϊκή κοινότητα και στο ευρύ κοινό είναι ουσιώδης για την ευαισθητοποίηση και τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος μηδενικής ανοχής απέναντι στην παρενόχληση, τη βία και τον σεξισμό. Η μελέτη των ζητημάτων αυτών υπό το πρίσμα του φύλου είναι καθοριστική για την ανάπτυξη κατάλληλων στρατηγικών πρόληψης, καθώς η βία και η παρενόχληση αποτελούν εκδηλώσεις της ανισότητας των φύλων.

Μέθοδοι αξιολόγησης

Οι δραστηριότητες αξιολογούνται μεμονωμένα από τους/τις συμμετέχοντες/ουσες. Καθώς οι δραστηριότητες αυτές είναι ανοιχτές στην εκπαιδευτική κοινότητα, καθώς και σε επαγγελματίες και στο ευρύ κοινό, επωφελούνται από ένα ευρύ φάσμα αξιολογητών.

Οι συμμετέχοντες/ουσες συμπληρώνουν ανώνυμο ερωτηματολόγιο για να καταθέσουν την ανατροφοδότησή τους σχετικά με την εμπειρία τους από τις δραστηριότητες.

Εμπλοκή των φορέων

Πανεπιστήμιο Rey Juan Carlos: Σχεδιασμός, υλοποίηση και παρακολούθηση των εκστρατειών ευαισθητοποίησης και πρόληψης.

Μονάδα Ισότητας: Διαχείριση των πρωτοκόλλων, υποδοχή και υποστήριξη των θυμάτων, συντονισμός των πρωτοβουλιών.

Φοιτητές/τριες και προσωπικό: Κύριοι/ες ωφελούμενοι/ες των προγραμμάτων εκπαίδευσης και ενεργοί/ές συμμετέχοντες/ουσες στις συμπληρωματικές δραστηριότητες.

Τοπικές ομάδες και σύλλογοι: Συνεργασία για την παροχή πρόσθετων πόρων και ενημερωτικών συνεδριών.

Συμπερασματικά, το Πανεπιστήμιο Rey Juan Carlos (URJC) δεσμεύεται ενεργά στην προώθηση της ισότητας και την εξάλειψη της παρενόχλησης μέσω της εφαρμογής βέλτιστων πρακτικών. Το πρωτόκολλο του URJC κατά της παρενόχλησης, σε συμφωνία με τον Κώδικα Δεοντολογίας του, εγγυάται ένα περιβάλλον εργασίας και σπουδών που χαρακτηρίζεται από σεβασμό και ασφάλεια, όπου καμία μορφή παρενόχλησης και διάκρισης δεν γίνεται ανεκτή. Η Μονάδα Ισότητας του πανεπιστημίου διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στη στήριξη της έρευνας και στη διάχυση της γνώσης για την έμφυλη βία, διοργανώνοντας επιστημονικά συνέδρια, σεμινάρια και ακαδημαϊκές δραστηριότητες με τη συμμετοχή ολόκληρης της εκπαιδευτικής κοινότητας. Η ευαισθητοποίηση και η εκπαίδευση στα ζητήματα αυτά συμβάλλουν όχι μόνο στην κατανόηση των βαθύτερων αιτίων και των συνεπειών της παρενόχλησης, αλλά και στην ανάπτυξη αποτελεσματικών στρατηγικών πρόληψης. Μέσω ποικίλων πρωτοβουλιών, όπως διαλέξεις, προγράμματα εκπαίδευσης και ημέρες ευαισθητοποίησης, το URJC επιδιώκει να δημιουργήσει ένα κλίμα μηδενικής ανοχής απέναντι στη βία και την παρενόχληση, ενσωματώνοντας παράλληλα την οπτική του φύλου σε όλες τις δράσεις του, ώστε να διασφαλιστεί η πραγματική ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών.

Ιταλία

Μελέτη περίπτωσης: Πανεπιστήμιο της Μπολόνια (University of Bologna)

Περιγραφή της περίπτωσης:

Το Πανεπιστήμιο της Μπολόνια δημιούργησε υπηρεσία για την αντιμετώπιση της έμφυλης βίας ως απάντηση σε σοβαρά περιστατικά, όπως η γυναικοκτονία της νεαρής φοιτήτριας Emma Pezemo. Η υπηρεσία ιδρύθηκε με σκοπό την ευαισθητοποίηση της πανεπιστημιακής κοινότητας σχετικά με την έμφυλη και τη σεξουαλική βία, καθώς και την παροχή ενός ασφαλούς χώρου για την υποστήριξη των θυμάτων. Η υπηρεσία συνεργάζεται με τοπικούς φορείς, όπως

το Κέντρο Γυναικών του Δήμου του Φορλί (Women's Centre of the Municipality of Forlì) και η Casa delle donne per non subire violenza (Σπίτι των γυναικών για να μην υφίστανται βία) στη Μπολόνια.

Δράσεις που υλοποιήθηκαν:

1. **Πανεπιστημιακή υπηρεσία κατά της έμφυλης βίας:** Προσφέρει ατομικές συνεντεύξεις που διεξάγονται από ειδικούς σε θέματα έμφυλης βίας, τηλεφωνική γραμμή βοήθειας και διαδικασίες έκτακτης ανάγκης για την άμεση προστασία των θυμάτων.
2. **Ευαισθητοποίηση και ενημέρωση:** Εκστρατείες επικοινωνίας για την ενημέρωση σχετικά με την έμφυλη βία και τις διαθέσιμες υπηρεσίες, με αφίσες, φυλλάδια και εργαστήρια.
3. **Νομική καθοδήγηση και υποστήριξη:** Παρέχει βασική πληροφόρηση για νομικά ζητήματα και για τον τρόπο επικοινωνίας με τις αρμόδιες αρχές.

Στόχοι:

Οι στόχοι της πρακτικής του Πανεπιστημίου της Μπολόνια είναι πολλαπλοί και αποσκοπούν στη δημιουργία ενός ασφαλούς πανεπιστημιακού περιβάλλοντος που χαρακτηρίζεται από σεβασμό. Πρώτον, επιδιώκεται η αναγνώριση και η πρόληψη μη αποδεκτών συμπεριφορών, όπως οι διακρίσεις, η σεξουαλική παρενόχληση και η έμφυλη βία, εντός της πανεπιστημιακής κοινότητας. Δεύτερον, η πρακτική αποσκοπεί στην ευαισθητοποίηση όλων των φοιτητών/τριών, του τεχνικού και διοικητικού προσωπικού, των διδασκόντων και των ερευνητών σχετικά με την έμφυλη βία, καθώς και στην ενθάρρυνσή τους να καταγγέλλουν τέτοιες συμπεριφορές. Επιπλέον, παρέχεται έμπρακτη υποστήριξη στα θύματα μέσω ατομικών συνεντεύξεων, τηλεφωνικών συμβουλευτικών συνεδριών και, σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης, διαδικασιών άμεσης προστασίας. Τέλος, η πρακτική περιλαμβάνει εκπαίδευση και πληροφόρηση για νομικά ζητήματα και για τον τρόπο επικοινωνίας με τις αρμόδιες αρχές, καθώς και διασύνδεση με εξειδικευμένες τοπικές υπηρεσίες για διεπιστημονική φροντίδα. Αυτή η ολοκληρωμένη προσέγγιση αποσκοπεί στην προώθηση ενός κλίματος μηδενικής ανοχής απέναντι στη βία και στην αποτελεσματική υποστήριξη των θυμάτων με σεβασμό στην ανωνυμία τους.

Μέθοδοι αξιολόγησης:

Στο Πανεπιστήμιο της Μπολόνια εφαρμόζονται διάφορες μέθοδοι αξιολόγησης για τη μέτρηση της αποτελεσματικότητας των πρωτοβουλιών κατά της έμφυλης βίας. Οι μέθοδοι αυτές περιλαμβάνουν ανώνυμα ερωτηματολόγια που διανέμονται στους συμμετέχοντες στις υπηρεσίες και στις δράσεις ευαισθητοποίησης, ώστε να συλλέγεται ανατροφοδότηση σχετικά με την εμπειρία και την ικανοποίησή τους. Πραγματοποιείται επίσης συστηματική παρακολούθηση των περιστατικών, με καταγραφή των καταγγελιών και αξιολόγηση των αποτελεσμάτων των μέτρων που λαμβάνονται. Οι αξιολογήσεις μετά την εκπαίδευση μετρούν την απόκτηση γνώσεων από τους συμμετέχοντες, ενώ η ανατροφοδότηση από τους επαγγελματίες του πεδίου προσφέρει χρήσιμες πληροφορίες για τις διαδικασίες και τις δυσκολίες που προκύπτουν. Στατιστι-

κά στοιχεία και ετήσιες εκθέσεις συγκεντρώνουν δεδομένα για τις καταγγελίες και τα είδη βίας που αναφέρονται, επιτρέποντας τον εντοπισμό τάσεων και την εκτίμηση του συνολικού αντίκτυπου των πρωτοβουλιών. Επιπλέον, διενεργούνται τακτικά έρευνες ικανοποίησης μεταξύ των χρηστών των υπηρεσιών, ενώ συναντήσεις ανατροφοδότησης με την πανεπιστημιακή κοινότητα συγκεντρώνουν προτάσεις βελτίωσης. Οι μέθοδοι αυτές διασφαλίζουν ότι οι πρωτοβουλίες του Πανεπιστημίου της Μπολόνια ανταποκρίνονται αποτελεσματικά στις ανάγκες της κοινότητας και συμβάλλουν στη δημιουργία ενός ασφαλούς περιβάλλοντος που χαρακτηρίζεται από σεβασμό.

Εμπλοκή των φορέων:

Η εμπλοκή των ενδιαφερόμενων μερών στις πρωτοβουλίες του Πανεπιστημίου της Μπολόνια κατά της έμφυλης βίας είναι ουσιώδης για την επιτυχία και την αποτελεσματικότητά τους. Στους κύριους εμπλεκόμενους φορείς περιλαμβάνονται διάφορα πανεπιστημιακά τμήματα και υπηρεσίες, τοπικοί σύλλογοι και οργανώσεις, καθώς και η πανεπιστημιακή κοινότητα στο σύνολό της.

Πρώτον, το Πανεπιστήμιο της Μπολόνια κινητοποιεί τους δικούς του πόρους για την υλοποίηση υπηρεσιών και δράσεων ευαισθητοποίησης. Σε αυτούς περιλαμβάνεται προσωπικό εξειδικευμένο στη διαχείριση περιστατικών έμφυλης βίας, το οποίο παρέχει υποστήριξη και συνοδεία στα θύματα μέσω ατομικών συνεντεύξεων και εξατομικευμένης παρακολούθησης. Το διοικητικό και το διδακτικό προσωπικό συμμετέχει επίσης στη διάδοση πληροφοριών και στην ευαισθητοποίηση εντός των αντίστοιχων τμημάτων.

Δεύτερον, τοπικοί φορείς, όπως το Κέντρο Γυναικών του Δήμου του Φορλί και η Casa delle donne per non subire violenza di Bologna, συνεργάζονται με το πανεπιστήμιο ώστε να προσφέρουν ένα εκτεταμένο δίκτυο υποστήριξης για τα θύματα. Οι συνεργασίες αυτές διευρύνουν την πρόσβαση στις κοινωνικές, υγειονομικές και νομικές υπηρεσίες που απαιτούνται για την υποστήριξη όσων πλήττονται από την έμφυλη βία.

Η πανεπιστημιακή κοινότητα στο σύνολό της αποτελεί επίσης βασικό φορέα. Οι φοιτητές/τριες, καθώς και το διοικητικό και διδακτικό προσωπικό, συμμετέχουν ενεργά στις εκστρατείες ευαισθητοποίησης και στις δράσεις που διοργανώνει το πανεπιστήμιο, όπως ημερίδες κατάρτισης και διαλέξεις. Η δέσμευσή τους στην πρόληψη και την καταγγελία καταχρηστικών συμπεριφορών συμβάλλει στη δημιουργία ενός ασφαλέστερου πανεπιστημιακού περιβάλλοντος, με μεγαλύτερο σεβασμό για όλους.

Τέλος, οι πρωτοβουλίες του Πανεπιστημίου της Μπολόνια κατά της έμφυλης βίας επωφελούνται από την υποστήριξη και τη συμμετοχή των τοπικών και περιφερειακών αρχών, καθώς και των αρχών επιβολής του νόμου. Η συνεργασία αυτή ενισχύει την αποτελεσματικότητα των

πρωτοκόλλων ασφάλειας και ταχείας παρέμβασης που έχουν θεσπιστεί για την προστασία των θυμάτων και την πρόληψη νέων περιστατικών.

Συνοψίζοντας, η ενεργή και συντονισμένη εμπλοκή των διαφόρων αυτών φορέων είναι καθοριστική για την επιτυχία των προσπαθειών του Πανεπιστημίου της Μπολόνια για την καταπολέμηση της έμφυλης βίας, καθώς δημιουργεί ένα περιβάλλον όπου η πρόληψη, η υποστήριξη των θυμάτων και η ευαισθητοποίηση βρίσκονται στο επίκεντρο των θεσμικών και κοινοτικών προτεραιοτήτων.

Η δράση του Πανεπιστημίου της Μπολόνια κατά της έμφυλης βίας αποσκοπεί στην ευαισθητοποίηση, στην πρόληψη της βίας και στην υποστήριξη των θυμάτων εντός της πανεπιστημιακής του κοινότητας. Το πανεπιστήμιο έχει δημιουργήσει γραφείο αφιερωμένο στην έμφυλη βία, το οποίο παρέχει δωρεάν υπηρεσίες, μεταξύ των οποίων ατομικές συνεντεύξεις, τηλεφωνική γραμμή βοήθειας έκτακτης ανάγκης και διαδικασίες έκτακτης ανάγκης για την άμεση προστασία των θυμάτων. Εκστρατείες ευαισθητοποίησης πραγματοποιούνται σε όλο το πανεπιστήμιο και περιλαμβάνουν τη διανομή εκπαιδευτικού υλικού σε βιβλιοθήκες, διοικητικές υπηρεσίες και φοιτητικές εστίες. Το πανεπιστήμιο συνεργάζεται επίσης με τοπικούς φορείς και δημόσιες υπηρεσίες για την παροχή διεπιστημονικής υποστήριξης στα θύματα. Με την ενεργό εμπλοκή της πανεπιστημιακής κοινότητας και την ενίσχυση των πρωτοκόλλων ασφάλειας, το Πανεπιστήμιο της Μπολόνια επιδιώκει να δημιουργήσει ένα ασφαλές πανεπιστημιακό περιβάλλον, με σεβασμό για όλα τα μέλη του.

Μελέτη περίπτωσης: Πανεπιστήμιο La Sapienza της Ρώμης

Περιγραφή της περίπτωσης:

Το Πανεπιστήμιο της Ρώμης «La Sapienza» έχει δημιουργήσει μια ολοκληρωμένη υπηρεσία για την καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης και της έμφυλης βίας. Η υπηρεσία λειτουργεί εδώ και αρκετά χρόνια και καλύπτει την ευαισθητοποίηση, την πρόληψη και την υποστήριξη των θυμάτων. Είναι εναρμονισμένη με τις εθνικές και ευρωπαϊκές πολιτικές για την προώθηση της ισότητας των φύλων και την καταπολέμηση της σεξιστικής και σεξουαλικής βίας. Το Πανεπιστήμιο έχει θεσπίσει πρυτανικό χάρτη (κώδικα δεοντολογίας για την καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης) και έχει ορίσει σύμβουλο εμπιστοσύνης (trusted advisor) για την παρακολούθηση των περιστατικών παρενόχλησης.

Δράσεις που υλοποιήθηκαν:

- 1. Εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση:** Υποχρεωτική εκπαίδευση του προσωπικού και των φοιτητών/τριών σε θέματα σεξουαλικής παρενόχλησης και έμφυλης βίας, με ειδικές θεματικές ενότητες για την αναγνώριση τέτοιων καταστάσεων και την κατάλληλη αντίδραση σε αυτές.

2. **Υπηρεσίες υποστήριξης:** Ατομικές συνεδρίες, συμβουλευτική και νομική υποστήριξη για τα θύματα σεξουαλικής παρενόχλησης και έμφυλης βίας.
3. **Εκστρατείες επικοινωνίας:** Οργάνωση εκστρατειών ευαισθητοποίησης σε επίπεδο όλου του πανεπιστημίου για την ενημέρωση σχετικά με τα δικαιώματα των θυμάτων και τις διαθέσιμες διαδικασίες καταγγελίας.

Στόχοι:

Το Πανεπιστήμιο της Ρώμης «La Sapienza» έχει συστήσει υπηρεσία αφιερωμένη στην καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης και της έμφυλης βίας με ορισμένους βασικούς στόχους. Επιδιώκεται η ενημέρωση και η εκπαίδευση των μελών του πανεπιστημίου σχετικά με τα ζητήματα της έμφυλης βίας και της σεξουαλικής παρενόχλησης. Πραγματοποιούνται τακτικά εκστρατείες ευαισθητοποίησης ώστε οι φοιτητές/τριες, το ακαδημαϊκό και το διοικητικό προσωπικό να αντιληφθούν τις μη αποδεκτές συμπεριφορές και τις συνέπειες μιας τέτοιας βίας. Η La Sapienza εφαρμόζει προληπτικά μέτρα ώστε να αποτρέπεται η εκδήλωση τέτοιων πράξεων εντός του πανεπιστημίου. Αυτό περιλαμβάνει τη θέσπιση σαφών πολιτικών και διαδικασιών, καθώς και υποχρεωτική εκπαίδευση για την ευαισθητοποίηση και την καλλιέργεια σεβασμού προς τα δικαιώματα και την πρόληψη τέτοιας βίας. Το πανεπιστήμιο προσφέρει ολοκληρωμένη υποστήριξη στα θύματα έμφυλης βίας και σεξουαλικής παρενόχλησης, η οποία περιλαμβάνει ψυχολογική, νομική και ιατρική υποστήριξη, ώστε τα θύματα να ανακάμψουν και να προστατευθούν. Η δράση του Πανεπιστημίου της Ρώμης «La Sapienza» εντάσσεται σε μια ευρύτερη προσέγγιση προώθησης της ισότητας των φύλων, σύμφωνα με τις εθνικές και ευρωπαϊκές πολιτικές. Το πανεπιστήμιο δεσμεύεται ενεργά στη δημιουργία ενός ασφαλούς περιβάλλοντος χωρίς αποκλεισμούς, με σεβασμό για όλα τα μέλη του, συμβάλλοντας έτσι στην καταπολέμηση της έμφυλης και σεξουαλικής βίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Μέθοδοι αξιολόγησης:

Το πρωτόκολλο ευαισθητοποίησης των φοιτητών/τριών και λειτουργίας ενός συστήματος ακρόασης αξιολογείται κάθε χρόνο μέσω έκθεσης των συμβούλων εμπιστοσύνης, οι οποίοι αποτελούν τα πρόσωπα επαφής για τα θύματα.

Εμπλοκή των φορέων:

Πανεπιστήμιο της Ρώμης «La Sapienza»: Σχεδιασμός, υλοποίηση και παρακολούθηση των εκστρατειών ευαισθητοποίησης και πρόληψης.

Υπηρεσία υποστήριξης θυμάτων: Διαχείριση των πρωτοκόλλων, υποδοχή και υποστήριξη των θυμάτων, συντονισμός των πρωτοβουλιών.

Φοιτητές/τριες και προσωπικό: Κύριοι ωφελούμενοι των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και ενεργοί συμμετέχοντες σε συμπληρωματικές δράσεις.

Τοπικές ομάδες και σύλλογοι: Συνεργασία για την παροχή πρόσθετων πόρων και ενημερωτικών συναντήσεων.

Η πρωτοβουλία του Πανεπιστημίου της Ρώμης «La Sapienza» αποσκοπεί στην πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας μέσω της παροχής σαφούς και επικαιροποιημένης πληροφόρησης τόσο στους φοιτητές/τριες όσο και στο προσωπικό.

Πορτογαλία

Μελέτη περίπτωσης: Πανεπιστήμιο της Κοϊμπρα (University of Coimbra, UC)

Περιγραφή της περίπτωσης:

Το Πανεπιστήμιο της Κοϊμπρα έχει θεσπίσει Κώδικα Καλής Συμπεριφοράς (Code of Good Conduct) για την πρόληψη και την καταπολέμηση της παρενόχλησης στον χώρο εργασίας. Ο κώδικας αυτός, ο οποίος συμμορφώνεται με την πορτογαλική νομοθεσία, αποσκοπεί στην προώθηση ενός εργασιακού περιβάλλοντος που χαρακτηρίζεται από σεβασμό και είναι απαλλαγμένο από παρενόχληση, για όλα τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας, συμπεριλαμβανομένων των φοιτητών/τριών, των ερευνητών, των ασκουμένων και του προσωπικού.

Δράσεις που υλοποιήθηκαν:

- 1. Κώδικας καλής συμπεριφοράς:** Ο Κώδικας καλής συμπεριφοράς για την πρόληψη και την καταπολέμηση της παρενόχλησης στον χώρο εργασίας ορίζει τις συμπεριφορές που πρέπει να αποφεύγονται και τις ενέργειες που πρέπει να γίνονται σε περίπτωση παρενόχλησης. Ο κώδικας αποτελεί εργαλείο αυτορρύθμισης, σχεδιασμένο για την πρόληψη, τον εντοπισμό, την εξάλειψη και την τιμωρία της παρενόχλησης.
- 2. Υπηρεσίες συμβουλευτικής και υποστήριξης:** Το πανεπιστήμιο προσφέρει υπηρεσίες συμβουλευτικής στα θύματα παρενόχλησης, με ψυχολογική και νομική υποστήριξη.
- 3. Εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση:** Διοργανώνονται τακτικά εκπαιδευτικές συνεδρίες για το προσωπικό και τους φοιτητές/τριες, οι οποίες καλύπτουν θέματα όπως η συναίνεση, η κατάλληλη συμπεριφορά και η αντίδραση σε καταστάσεις παρενόχλησης.
- 4. Μηχανισμοί καταγγελίας:** Θέσπιση σαφών διαδικασιών για την καταγγελία περιστατικών παρενόχλησης, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των καταγγελλόντων (whistleblowers) από αντίποινα.
- 5. Εκστρατείες επικοινωνίας:** Πραγματοποιούνται εκστρατείες ευαισθητοποίησης για την ενημέρωση της πανεπιστημιακής κοινότητας σχετικά με τα ζητήματα παρενόχλησης και τους πόρους που είναι διαθέσιμοι για τα θύματα.

Στόχοι:

Οι στόχοι της εφαρμογής του Κώδικα Καλής Συμπεριφοράς στο Πανεπιστήμιο της Κοϊμπρα για την πρόληψη και την καταπολέμηση της παρενόχλησης στον χώρο εργασίας είναι πολλαπλοί

και ουσιώδεις για την προώθηση ενός ασφαλούς εργασιακού περιβάλλοντος που χαρακτηρίζεται από σεβασμό. Πρώτον, ο κώδικας αποσκοπεί να διασφαλίσει ότι όλα τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας, συμπεριλαμβανομένων των φοιτητών/τριών, των ερευνητών, των ασκουμένων και του προσωπικού, εργάζονται σε περιβάλλον απαλλαγμένο από παρενόχληση. Δεύτερον, υλοποιεί προληπτικές δράσεις για την αποτροπή καταστάσεων παρενόχλησης και χρησιμοποιεί τον κώδικα ως εργαλείο για τον εντοπισμό και την εξάλειψη παρενοχλητικών συμπεριφορών μόλις αυτές εκδηλωθούν. Ορίζονται σαφείς συνέπειες για τις ανάρμοστες συμπεριφορές, ώστε να αποθαρρύνονται τέτοιες πράξεις. Σε περίπτωση παρενόχλησης, το πανεπιστήμιο προσφέρει ολοκληρωμένη υποστήριξη στα θύματα, συμπεριλαμβανομένης ψυχολογικής και νομικής συμβουλευτικής. Επιπλέον, διοργανώνονται εκπαιδευτικά προγράμματα και εκστρατείες ευαισθητοποίησης για την ενημέρωση της πανεπιστημιακής κοινότητας σχετικά με τη συναίνεση, την κατάλληλη συμπεριφορά και την αντίδραση σε καταστάσεις παρενόχλησης. Τέλος, θεσπίζονται προσβάσιμοι και προστατευμένοι μηχανισμοί καταγγελίας, ώστε τα θύματα ή οι μάρτυρες να μπορούν να αναφέρουν περιστατικά με πλήρη ασφάλεια. Οι στόχοι αυτοί αποσκοπούν στη δημιουργία μιας κουλτούρας σεβασμού και ασφάλειας στο Πανεπιστήμιο της Κοϊμπρα, σε συμφωνία με τις αξίες του ιδρύματος και την ισχύουσα νομοθεσία, και αντανakλούν τη δέσμευση του πανεπιστημίου να διασφαλίζει την ευημερία όλων των μελών του και να διατηρεί έναν ακαδημαϊκό χώρο όπου η ακεραιότητα και ο αμοιβαίος σεβασμός έχουν πρωταρχική σημασία.

Μέθοδοι αξιολόγησης:

Η μέθοδος αξιολόγησης της πρακτικής κατά της παρενόχλησης στο Πανεπιστήμιο της Κοϊμπρα δεν περιγράφεται ρητά στις διαθέσιμες πληροφορίες. Ωστόσο, σε γενικές γραμμές, οι μέθοδοι αξιολόγησης των προγραμμάτων πρόληψης και καταπολέμησης της παρενόχλησης μπορεί να περιλαμβάνουν διάφορες προσεγγίσεις. Σε αυτές συγκαταλέγεται η συλλογή δεδομένων μέσω ερευνών και δημοσκοπήσεων στα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας, για την αποτίμηση της αντίληψής τους σχετικά με την παρενόχληση και την αποτελεσματικότητα των μέτρων που έχουν ληφθεί. Επιπλέον, θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί ανάλυση των καταγγελιών πριν και μετά την εφαρμογή του κώδικα δεοντολογίας, ώστε να μετρηθεί ο αντίκτυπος στη συχνότητα των περιστατικών. Ποιοτικές αξιολογήσεις, όπως συνεντεύξεις με θύματα, μάρτυρες και δράστες παρενόχλησης, βοηθούν στην κατανόηση της αποτελεσματικότητας των υπηρεσιών συμβουλευτικής και υποστήριξης. Η παρακολούθηση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και η αξιολόγηση της συμμετοχής και της ανατροφοδότησης από τις εκπαιδευτικές συνεδρίες επιτρέπουν την εκτίμηση της συνάφειάς τους και του τρόπου με τον οποίο τις υποδέχεται η πανεπιστημιακή κοινότητα. Τέλος, η μέτρηση της εμβέλειας και του αντίκτυπου των εκστρατειών ευαισθητοποίησης στην πανεπιστημιακή κοινότητα αποτελεί επίσης συνήθη πρακτική. Οι μέθοδοι αυτές αποσκοπούν στην παροχή μιας ολοκληρωμένης αποτίμησης της αποτελεσματικότητας των δράσεων που υλοποιήθηκαν και στον εντοπισμό σημείων προς βελτίωση. Για συ-

γκεκριμένες πληροφορίες σχετικά με το Πανεπιστήμιο της Κοϊμπρα, θα ήταν σκόπιμο να ανατρέξει κανείς απευθείας στους πόρους του πανεπιστημίου ή σε ακαδημαϊκές δημοσιεύσεις σχετικές με τις πρακτικές του.

Εμπλοκή των φορέων:

- **Διοικητικό και διδακτικό προσωπικό:** Διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην καθημερινή εφαρμογή των πολιτικών πρόληψης και καταπολέμησης της παρενόχλησης.
- **Φοιτητές/τριες:** Αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της πανεπιστημιακής κοινότητας και επωφελούνται επίσης από τα μέτρα πρόληψης και υποστήριξης.
- **Υπηρεσίες συμβουλευτικής και υποστήριξης:** Περιλαμβάνουν ψυχολογικές, νομικές και ιατρικές υπηρεσίες, οι οποίες είναι διαθέσιμες στα θύματα παρενόχλησης.
- **Επιτροπή κατά της παρενόχλησης:** Η επιτροπή αυτή συστήνεται συχνά για τον χειρισμό περιστατικών παρενόχλησης, την αξιολόγηση των υφιστάμενων πολιτικών και τη διατύπωση συστάσεων για διορθωτικά μέτρα όπου απαιτείται.
 - **Μονάδα Ισότητας (Equality Unit):** Είναι αρμόδια για τον συντονισμό των προσπαθειών προώθησης της ισότητας των φύλων και καταπολέμησης της παρενόχλησης.
 - **Γραφεία αρωγής:** Τα γραφεία αυτά προσφέρουν άμεση υποστήριξη στα θύματα, συμπεριλαμβανομένων υπηρεσιών ακρόασης και συμβουλευτικής.
 - **Διοίκηση του πανεπιστημίου:** Είναι αρμόδια για την εφαρμογή και την παρακολούθηση των πολιτικών κατά της παρενόχλησης.

Η πρωτοβουλία του Πανεπιστημίου της Κοϊμπρα για την πρόληψη και την καταπολέμηση της έμφυλης και σεξουαλικής βίας στο ίδρυμα αποτελεί παράδειγμα κώδικα δεοντολογίας που ορίζει και περιγράφει τις μορφές της σεξουαλικής βίας. Αποτελεί κοινό σημείο αναφοράς για το διδακτικό προσωπικό, το λοιπό προσωπικό και τους φοιτητές/τριες.

Μελέτη περίπτωσης: Πανεπιστήμιο της Λισαβόνας (University of Lisbon, ULisboa)

Περιγραφή της περίπτωσης:

Το Πανεπιστήμιο της Λισαβόνας (ULisboa) έχει εφαρμόσει μια σειρά μέτρων για την πρόληψη και την καταπολέμηση της σεξιστικής και σεξουαλικής βίας μεταξύ των φοιτητών/τριών. Οι πρωτοβουλίες αυτές συντονίζονται από το Γραφείο Ισότητας και Ένταξης (Office for Equality and Inclusion), σε συνεργασία με τις υπηρεσίες ψυχικής υγείας και τους φοιτητικούς συλλόγους. Ο κύριος σκοπός είναι η δημιουργία ενός ασφαλούς πανεπιστημιακού περιβάλλοντος με σεβασμό για όλους, με έμφαση στην πρόληψη, την ευαισθητοποίηση και την υποστήριξη των θυμάτων σεξουαλικής παρενόχλησης και βίας.

Δράσεις που υλοποιήθηκαν:

1. **Γραφείο Ισότητας και Ένταξης:** Το γραφείο αυτό προσφέρει συμβουλευτική καθώς και ψυχολογική και νομική υποστήριξη στα θύματα σεξουαλικής παρενόχλησης και βίας, διασφαλίζοντας την εμπιστευτικότητα και την προστασία από αντίποινα.
2. **Κώδικας δεοντολογίας:** Υιοθέτηση κώδικα δεοντολογίας για την πρόληψη και την καταπολέμηση της σεξουαλικής και ηθικής παρενόχλησης, συμπεριλαμβανομένων πειθαρχικών μέτρων σε περίπτωση παράβασης.
3. **Εκπαίδευση και εργαστήρια:** Διοργανώνονται σε τακτική βάση υποχρεωτικά εκπαιδευτικά προγράμματα για το προσωπικό και τους φοιτητές/τριες σχετικά με τη συναίνεση, την κατάλληλη συμπεριφορά και την αντίδραση σε καταστάσεις παρενόχλησης.
4. **Εκστρατείες ευαισθητοποίησης:** Πραγματοποιούνται εκστρατείες ευαισθητοποίησης για την ενημέρωση της πανεπιστημιακής κοινότητας σχετικά με την έμφυλη και σεξουαλική βία, τα δικαιώματα των θυμάτων και τις διαδικασίες καταγγελίας.
5. **Μηχανισμοί καταγγελίας:** Θέσπιση σαφών διαδικασιών για την καταγγελία περιστατικών παρενόχλησης, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των καταγγελλόντων (whistleblowers) από αντίποινα.
6. **Συμπράξεις και συνεργασίες:** Συνεργασία με τοπικούς και διεθνείς οργανισμούς για την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και την ανάπτυξη αποτελεσματικών στρατηγικών πρόληψης και παρέμβασης.

Στόχοι:

Για την επίτευξη του σκοπού αυτού, το ULisboa εστιάζει σε διάφορους στρατηγικούς τομείς: πρόληψη, ευαισθητοποίηση, υποστήριξη των θυμάτων και συντονισμό των υπηρεσιών. Όσον αφορά την πρόληψη, το πανεπιστήμιο αναπτύσσει προγράμματα ευαισθητοποίησης σχετικά με τη σεξουαλική παρενόχληση και την έμφυλη βία μέσω εκστρατειών, εκπαιδευτικών εργαστηρίων και προγραμμάτων κατάρτισης. Για την ευαισθητοποίηση, το ULisboa διοργανώνει εκδηλώσεις καθ' όλη τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους, προκειμένου να ενημερώσει τους φοιτητές/τριες για τα ζητήματα αυτά και για τους πόρους που είναι διαθέσιμοι στα θύματα, προάγοντας τον ανοιχτό διάλογο και μια κουλτούρα σεβασμού. Όσον αφορά την υποστήριξη, το πανεπιστήμιο προσφέρει ολοκληρωμένη αρωγή στα θύματα, συμπεριλαμβανομένης ψυχολογικής, νομικής και ιατρικής υποστήριξης, ενώ παράλληλα ενθαρρύνει ενεργά την καταγγελία περιστατικών και εγγυάται προσβάσιμες και εμπιστευτικές διαδικασίες. Τέλος, το ULisboa διασφαλίζει τον αποτελεσματικό συντονισμό μεταξύ του Γραφείου Ισότητας και Ένταξης, των υπηρεσιών ψυχικής υγείας του πανεπιστημίου και των φοιτητικών συλλόγων, εξασφαλίζοντας έτσι μια ενιαία και ολοκληρωμένη απόκριση στα περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης και βίας. Τα μέτρα αυτά καταδεικνύουν τη δέσμευση του ULisboa να διατηρεί ένα πανεπιστημιακό περιβάλλον χωρίς αποκλεισμούς και με σεβασμό, όπου όλα τα μέλη της φοιτητικής κοινότητας

μπορούν να σπουδάζουν και να εργάζονται με ασφάλεια, χωρίς φόβο έμφυλης παρενόχλησης ή βίας.

Μέθοδοι αξιολόγησης:

Για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των δράσεων αυτών, το Πανεπιστήμιο της Λισαβόνας χρησιμοποιεί διάφορες μεθόδους, όπως έρευνες ικανοποίησης, εκθέσεις δραστηριοτήτων που υποβάλλονται στη διοίκηση και ετήσιες έρευνες θυματοποίησης.

Εμπλοκή των φορέων:

Γραφείο Ισότητας και Ένταξης: Το γραφείο αυτό διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στον συντονισμό των προσπάθειών για την προώθηση ενός πανεπιστημιακού περιβάλλοντος με σεβασμό και χωρίς αποκλεισμούς. Είναι αρμόδιο για τον σχεδιασμό, την υλοποίηση και την αξιολόγηση στρατηγικών για την καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης και της έμφυλης βίας.

Υπηρεσίες ψυχικής υγείας: Οι υπηρεσίες ψυχικής υγείας του πανεπιστημίου συμμετέχουν στην παροχή ψυχολογικής υποστήριξης στα θύματα σεξουαλικής παρενόχλησης και βίας. Συνεργάζονται με άλλες υπηρεσίες ώστε να προσφέρουν ολιστική αρωγή στους φοιτητές/τριες που αντιμετωπίζουν δυσκολίες.

Φοιτητικοί σύλλογοι: Οι φοιτητικοί σύλλογοι διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην ευαισθητοποίηση και την κινητοποίηση των φοιτητών/τριών. Υποστηρίζουν τις πρωτοβουλίες πρόληψης διοργανώνοντας εκδηλώσεις και εκστρατείες ευαισθητοποίησης και ενθαρρύνοντας τον ανοιχτό διάλογο για ζητήματα σεξουαλικής παρενόχλησης και έμφυλης βίας.

Φοιτητές/τριες: Οι φοιτητές/τριες αποτελούν βασικούς φορείς για την προώθηση μιας ασφαλούς πανεπιστημιούπολης με σεβασμό. Η ενεργός συμμετοχή τους σε προγράμματα ευαισθητοποίησης και η δέσμευσή τους στην καταγγελία περιστατικών συμβάλλουν στη διαμόρφωση μιας θετικής πανεπιστημιακής κουλτούρας.

Ακαδημαϊκό και διοικητικό προσωπικό: Το ακαδημαϊκό και το διοικητικό προσωπικό συμμετέχουν επίσης στην εφαρμογή πολιτικών και διαδικασιών για την πρόληψη της σεξουαλικής παρενόχλησης και την υποστήριξη των θυμάτων. Διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην ευαισθητοποίηση και στην παροχή εκπαίδευσης σχετικά με την κατάλληλη συμπεριφορά.

Η πρωτοβουλία του Πανεπιστημίου της Λισαβόνας για την πρόληψη και την καταπολέμηση της έμφυλης και σεξουαλικής βίας μεταξύ των φοιτητών/τριών αποτελεί μια προνοητική και αναγκαία απάντηση σε ένα ανησυχητικό πρόβλημα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Βασιζόμενη σε κώδικα δεοντολογίας, υπηρεσίες συμβουλευτικής, εκστρατείες ευαισθητοποίησης και συνεχή εκπαίδευση του προσωπικού και των φοιτητών/τριών, η δράση αυτή αποσκοπεί στην ευαισθητοποίηση, στην προώθηση συμπεριφορών που χαρακτηρίζονται από σεβασμό και στην αποτελεσματική υποστήριξη των θυμάτων. Οι κύριοι στόχοι αυτής της καλής πρακτικής είναι η

ευαισθητοποίηση, η πρόληψη και η παροχή εργαλείων και πόρων για την υποστήριξη των θυμάτων. Οι δράσεις που υλοποιήθηκαν περιλαμβάνουν την ανάπτυξη υπηρεσιών συμβουλευτικής, δια ζώσης συνεδρίες ευαισθητοποίησης και εκπαίδευση των εκπροσώπων των φοιτητικών συλλόγων. Η πρωτοβουλία εντάσσεται σε μια συνολική προσέγγιση προώθησης της ισότητας των φύλων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, ως απάντηση στις εθνικές κατευθυντήριες γραμμές για την καταπολέμηση της έμφυλης και σεξουαλικής βίας. Η αξιολόγησή της βασίζεται στη θετική ανταπόκριση που έχει λάβει από τους φοιτητές/τριες και το προσωπικό, καθώς και στην παρακολούθηση δεικτών και στην ανατροφοδότηση για τη μέτρηση της αποτελεσματικότητας και του αντικτύπου της.

Μελέτη περίπτωσης: Έργο UNISEXO

Περιγραφή της περίπτωσης:

Το Έργο UNISEXO είναι πρωτοβουλία της Associação Portuguesa de Apoio à Vítima (APAV, Πορτογαλική Ένωση Υποστήριξης Θυμάτων) για την πρόληψη της σεξουαλικής βίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Πορτογαλία. Το έργο εστιάζει ιδιαίτερα στις περιστασιακές σχέσεις και γνωριμίες μεταξύ φοιτητών/τριών. Η μελέτη περίπτωσης που ακολουθεί περιγράφει τους στόχους, τις μεθοδολογίες, τις δραστηριότητες και τα αποτελέσματα του έργου, όπως παρουσιάζονται στο έγγραφο «Violência e relações de intimidade no ensino superior em Portugal» («Βία και σχέσεις οικειότητας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Πορτογαλία»).

Στόχοι του έργου UNISEXO

Οι κύριοι στόχοι του Έργου UNISEXO είναι οι εξής:

Ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση:

Ενίσχυση της ευαισθητοποίησης σχετικά με τη σεξουαλική βία μεταξύ των φοιτητών/τριών και του ακαδημαϊκού προσωπικού.

Παροχή πληροφοριών για τις μορφές της σεξουαλικής βίας, τις ενδείξεις και τις συνέπειές της.

Πρόληψη: Εφαρμογή μέτρων για τη μείωση των περιστατικών σεξουαλικής βίας στις σχέσεις στο πανεπιστημιακό πλαίσιο.

Προώθηση συμπεριφορών που χαρακτηρίζονται από σεβασμό και υγιών σχέσεων.

Υποστήριξη και παρέμβαση: Παροχή πόρων και υπηρεσιών υποστήριξης στα θύματα σεξουαλικής βίας.

Ενθάρρυνση της καταγγελίας και υποστήριξη των θυμάτων.

Μεθοδολογίες

Για την επίτευξη των στόχων του, το Έργο UNISEXO χρησιμοποιεί διάφορες μεθοδολογίες:

Ομάδες εστίασης (focus groups):

Διεξαγωγή ομάδων εστίασης για την κατανόηση των αντιλήψεων και των συμπεριφορών των φοιτητών/τριών σχετικά με τη βία στις σχέσεις οικειότητας.

Ανάλυση των απόψεων των φοιτητών/τριών για τα ακαδημαϊκά τελετουργικά (academic rituals) και τις δυναμικές του φλερτ.

Έρευνες και ερωτηματολόγια:

Συλλογή ποσοτικών δεδομένων για την επικράτηση και τα είδη της σεξουαλικής βίας στα πανεπιστήμια.

Εργαστήρια και εκπαίδευση:

Διοργάνωση εκπαιδευτικών συνεδριών για την παροχή πληροφοριών σχετικά με την πρόληψη της σεξουαλικής βίας και τους διαθέσιμους πόρους.

Δραστηριότητες:

Το έργο περιλαμβάνει διάφορες δραστηριότητες που αποσκοπούν στην ευαισθητοποίηση και την εκπαίδευση της πανεπιστημιακής κοινότητας:

Εκστρατείες ευαισθητοποίησης:

1. Διανομή εκπαιδευτικού υλικού (αφίσες, φυλλάδια) για την πρόληψη της σεξουαλικής βίας.
2. Διοργάνωση εκδηλώσεων για τη συζήτηση του προβλήματος και πιθανών λύσεων.

Εκπαιδευτικά προγράμματα:

1. Εκπαιδευτικές συνεδρίες για φοιτητές/τριες, διδάσκοντες και διοικητικό προσωπικό σχετικά με την αναγνώριση και την πρόληψη της σεξουαλικής βίας.

Δημιουργία πόρων:

1. Ανάπτυξη οδηγών και πρωτοκόλλων για την υποστήριξη των θυμάτων σεξουαλικής βίας και τη διευκόλυνση της πρόσβασής τους σε υπηρεσίες υποστήριξης.

Αποτελέσματα:

Τα αποτελέσματα του Έργου UNISEXO καταδεικνύουν σημαντική πρόοδο στην καταπολέμηση της σεξουαλικής βίας στα πορτογαλικά πανεπιστήμια:

Ευαισθητοποίηση:

Οι εκστρατείες και η εκπαίδευση οδήγησαν σε αυξημένη ευαισθητοποίηση των φοιτητών/τριών σχετικά με τις διάφορες μορφές σεξουαλικής βίας και τους τρόπους πρόληψής τους.

Συμμετοχή των φοιτητών/τριών:

Οι ομάδες εστίασης και τα εργαστήρια ενθάρρυναν τους φοιτητές/τριες να συμμετέχουν ενεργά σε συζητήσεις για τη σεξουαλική βία και να υποστηρίζουν τους συμφοιτητές/τριές τους.

Ανάπτυξη πανεπιστημιακών πολιτικών:

Ορισμένα πανεπιστήμια άρχισαν να αναπτύσσουν ή να ενισχύουν τις πολιτικές τους για την πρόληψη της σεξουαλικής βίας και την υποστήριξη των θυμάτων, επηρεασμένα από τις πρωτοβουλίες του έργου.

Το Έργο UNISEXO αποτελεί καθοριστική πρωτοβουλία για την καταπολέμηση της σεξουαλικής βίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Πορτογαλία. Συνδυάζοντας την ευαισθητοποίηση, την πρόληψη και την υποστήριξη, το έργο αποσκοπεί στη δημιουργία ενός ασφαλέστερου πανεπιστημιακού περιβάλλοντος, με περισσότερο σεβασμό, για όλους τους φοιτητές/τριες. Τα αποτελέσματα που έχουν επιτευχθεί μέχρι σήμερα δείχνουν ότι οι συνεχείς και συντονισμένες προσπάθειες είναι απαραίτητες για την αποτελεσματική αντιμετώπιση αυτού του σύνθετου ζητήματος.

Για περισσότερες πληροφορίες, μπορεί κανείς να ανατρέξει στο πλήρες έγγραφο «Violência e relações de intimidade no ensino superior em Portugal», προκειμένου να κατανοήσει το εύρος των δραστηριοτήτων και των αποτελεσμάτων του Έργου UNISEXO.

Ρουμανία

Μελέτη περίπτωσης: Πανεπιστήμιο του Βουκουρεστίου (University of Bucharest, UB)

Περιγραφή της περίπτωσης:

Τον Ιανουάριο του 2024, το Πανεπιστήμιο του Βουκουρεστίου θέσπισε την πρώτη θεσμική του διαδικασία για τον χειρισμό περιστατικών σεξουαλικής παρενόχλησης και διακρίσεων λόγω φύλου. Η διαδικασία, η οποία αναπτύχθηκε από την Επιτροπή Δεοντολογίας (Ethics Commission) του πανεπιστημίου σε συνεργασία με το Γραφείο Ένταξης, Ισότητας και Ευκαιριών (Office for Inclusion, Equality and Opportunities), αποσκοπεί στη δημιουργία ενός συνεκτικού θεσμικού μηχανισμού για την αντιμετώπιση πιθανών περιστατικών σεξουαλικής παρενόχλησης στο UB.

Δράσεις που υλοποιήθηκαν:

1. **Γραφείο Ένταξης, Ισότητας και Ευκαιριών:** σχεδιασμένο ως κόμβος πρόσβασης για φοιτητές/τριες που αντιμετωπίζουν διάφορες δυσκολίες, το γραφείο αυτό προσφέρει υπηρεσίες κοινωνικής αρωγής για την ένταξη και την προσαρμογή των φοιτητών στο πανεπιστημιακό περιβάλλον.

2. **Διαδικασία διαχείρισης περιστατικών:** Η επιχειρησιακή διαδικασία αποσκοπεί στη θέσπιση ενός αποτελεσματικού και διαφανούς μηχανισμού για τη διερεύνηση περιστατικών σεξουαλικής παρενόχλησης και διακρίσεων λόγω φύλου.
3. **Εκστρατείες ευαισθητοποίησης:** Διοργανώνονται τακτικά εκστρατείες για την ενημέρωση της πανεπιστημιακής κοινότητας σχετικά με τα δικαιώματα των θυμάτων και τις διαδικασίες καταγγελίας.
4. **Εκπαίδευση και εργαστήρια:** Διοργανώνονται εκπαιδευτικές συνεδρίες για την ενημέρωση του προσωπικού και των φοιτητών σχετικά με την κατάλληλη συμπεριφορά και τα όρια της συναίνεσης.

Στόχοι:

Οι στόχοι της διαδικασίας του Πανεπιστημίου του Βουκουρεστίου για την πρόληψη και την καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης και των διακρίσεων λόγω φύλου είναι πολλαπλοί και αποσκοπούν στη δημιουργία ενός ακαδημαϊκού περιβάλλοντος σεβασμού και ασφάλειας για όλα τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας. Πρώτον, κύριος στόχος είναι να οριστεί με σαφήνεια τι συνιστά σεξουαλική παρενόχληση και διάκριση λόγω φύλου, ώστε να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση της πανεπιστημιακής κοινότητας σε αυτά τα ζητήματα. Δεύτερον, η διαδικασία αποσκοπεί στην πρόληψη τέτοιων απαράδεκτων συμπεριφορών μέσω της θέσπισης σαφών προτύπων συμπεριφοράς και της παροχής τακτικής εκπαίδευσης σχετικά με τον αμοιβαίο σεβασμό και την ισότητα των φύλων.

Ένας ακόμη σημαντικός στόχος είναι η διασφάλιση ολοκληρωμένης υποστήριξης για τα θύματα, συμπεριλαμβανομένης της ψυχολογικής, νομικής και ιατρικής βοήθειας. Σε αυτό περιλαμβάνεται και η προστασία από αντίποινα όσων καταγγέλλουν περιστατικά. Επιπλέον, η διαδικασία επιδιώκει να διασφαλίσει την ταχεία και αποτελεσματική αντιμετώπιση των καταγγελλόμενων περιστατικών, μέσω ενδελεχούς και δίκαιης διερεύνησης από ειδικές επιτροπές που ορίζονται για τον σκοπό αυτό.

Τέλος, στόχος είναι η προώθηση μιας κουλτούρας ακεραιότητας και αμοιβαίου σεβασμού στο Πανεπιστήμιο του Βουκουρεστίου, μέσω της δημιουργίας διαφανών μηχανισμών επικοινωνίας σχετικά με τα αποτελέσματα των ερευνών και τα μέτρα που λαμβάνονται για την επίλυση υποθέσεων παρενόχλησης και διακρίσεων. Οι στόχοι αυτοί αντικατοπτρίζουν τη δέσμευση του πανεπιστημίου να διατηρεί υψηλά πρότυπα ευημερίας των φοιτητών και σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων όλων στο ακαδημαϊκό περιβάλλον.

Μέθοδοι αξιολόγησης:

Η δράση αξιολογείται μέσω διαδικασιών εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης. Σε εσωτερικό επίπεδο, το πανεπιστήμιο αξιολογείται μέσω εσωτερικών διαδικασιών.

Σε εξωτερικό επίπεδο, το πανεπιστήμιο οφείλει να συμμορφώνεται με το εθνικό νομικό πλαίσιο:

Νόμος αριθ. 202/2002 (Legea nr. 202/2002) για την ισότητα ευκαιριών και μεταχείρισης μεταξύ γυναικών και ανδρών, όπως έχει αναδημοσιευθεί, με τις μεταγενέστερες τροποποιήσεις και συμπληρώσεις του.

Κυβερνητική Απόφαση αριθ. 262/2019 (Hotărârea Guvernului nr. 262/2019) για την έγκριση των Μεθοδολογικών Κανόνων εφαρμογής των διατάξεων του Νόμου αριθ. 202/2002 για την ισότητα ευκαιριών και μεταχείρισης μεταξύ γυναικών και ανδρών.

Κυβερνητική Απόφαση αριθ. 1.547/2022 για την έγκριση της Εθνικής Στρατηγικής για την προώθηση της ισότητας ευκαιριών και μεταχείρισης μεταξύ γυναικών και ανδρών και για την πρόληψη και καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας για την περίοδο 2022-2027.

Εμπλοκή των φορέων:

Πανεπιστήμιο του Βουκουρεστίου: Σχεδιασμός, υλοποίηση και παρακολούθηση εκστρατειών ευαισθητοποίησης και πρόληψης.

Γραφείο Ένταξης, Ισότητας και Ευκαιριών: Συντονισμός πρωτοβουλιών και υπηρεσιών υποστήριξης.

Φοιτητές/τριες και προσωπικό: Κύριοι αποδέκτες των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και ενεργοί συμμετέχοντες σε συμπληρωματικές δραστηριότητες.

Τοπικές ομάδες και σύλλογοι: Συνεργασία για την παροχή πρόσθετων πόρων και ενημερωτικών συναντήσεων.

Η θεσμική διαδικασία που καθιέρωσε το Πανεπιστήμιο του Βουκουρεστίου για την πρόληψη και την καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης και των διακρίσεων λόγω φύλου αποτελεί σημαντικό βήμα προόδου για την προώθηση ενός ασφαλούς και συμπεριληπτικού ακαδημαϊκού περιβάλλοντος. Η πρωτοβουλία, η οποία ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2024, είναι αποτέλεσμα στενής συνεργασίας μεταξύ της Επιτροπής Δεοντολογίας του UB και του Γραφείου Ένταξης, Ισότητας και Ευκαιριών. Αποσκοπεί στη δημιουργία ενός συνεκτικού θεσμικού μηχανισμού για την αντιμετώπιση πιθανών περιστατικών σεξουαλικής παρενόχλησης εντός της ακαδημαϊκής κοινότητας.

Οι στόχοι αυτής της καλής πρακτικής περιλαμβάνουν την πρόληψη απαράδεκτων συμπεριφορών, την ευαισθητοποίηση της πανεπιστημιακής κοινότητας, την υποστήριξη των θυμάτων και την εφαρμογή αποτελεσματικών διαδικασιών διερεύνησης υποθέσεων παρενόχλησης και διακρίσεων. Η διαδικασία εφαρμόζεται σε όλα τα επίπεδα του UB, σε κάθε τμήμα, καθώς και στους φοιτητικούς συλλόγους, στις διοικητικές δομές, στα ερευνητικά ινστιτούτα, στα σωματεία και σε άλλες πανεπιστημιακές οντότητες.

Τα επακριβώς καθορισμένα βήματα για τον χειρισμό των περιστατικών εξασφαλίζουν σαφή κατανόηση της διαδικασίας που ακολουθείται σε περίπτωση καταγγελίας, από την αρχική καταχώριση έως την κοινοποίηση των μέτρων που λήφθηκαν. Η δράση αυτή αξιολογείται τόσο εσωτερικά όσο και εξωτερικά, σύμφωνα με το εθνικό νομικό πλαίσιο, γεγονός που εγγυάται τη συμμόρφωση και την αποτελεσματικότητά της.

Η καλή αυτή πρακτική αφορά ολόκληρη την πανεπιστημιακή κοινότητα, συμπεριλαμβανομένων των φοιτητών, του διδακτικού προσωπικού, των ερευνητών και του διοικητικού προσωπικού, και απευθύνεται ιδιαίτερα σε φοιτητές/τριες που βρίσκονται σε ευάλωτη θέση. Είναι ουσιώδης για την προώθηση μιας κουλτούρας αμοιβαίου σεβασμού και ισότητας των φύλων στο Πανεπιστήμιο του Βουκουρεστίου. Η διαδικασία αυτή αποτελεί μια προληπτική και καλά δομημένη απάντηση στις προκλήσεις της σεξουαλικής παρενόχλησης και των διακρίσεων λόγω φύλου και καταδεικνύει τη δέσμευση του Πανεπιστημίου του Βουκουρεστίου στην ασφάλεια, την ευημερία και την ακεραιότητα όλων των μελών του.

Μελέτη περίπτωσης: Centrul FILIA (Κέντρο FILIA)

Περιγραφή της περίπτωσης:

Το Κέντρο FILIA διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην πρόληψη και την καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης και των διακρίσεων λόγω φύλου στα ρουμανικά πανεπιστήμια. Σε συνεργασία με ακαδημαϊκά ιδρύματα, το κέντρο έχει αναπτύξει μηχανισμούς για την ευαισθητοποίηση, την υποστήριξη των θυμάτων και τη θέσπιση σαφών διαδικασιών καταγγελίας και χειρισμού περιστατικών.

Δράσεις που υλοποιήθηκαν:

- 1. Ποσοτική έρευνα:** Καταγραφή του τρόπου με τον οποίο τα δημόσια πανεπιστήμια αντιμετωπίζουν τη σεξουαλική παρενόχληση στους κώδικες δεοντολογίας τους και κατάταξή τους σε προκαθορισμένες κατηγορίες: δεν αναφέρεται, αναφέρεται, ορίζεται, καθώς και γενικές ή ειδικές διαδικασίες.
- 2. Κατάρτιση κωδίκων δεοντολογίας:** Ανάπτυξη σαφών ορισμών και ειδικών διαδικασιών για τη σεξουαλική παρενόχληση, ώστε να βοηθηθούν τα θύματα να αναγνωρίζουν και να διαχειρίζονται τις εμπειρίες τους.
- 3. Εκστρατείες ευαισθητοποίησης:** Διοργάνωση εκστρατειών για την ενημέρωση της πανεπιστημιακής κοινότητας σχετικά με τα δικαιώματα των θυμάτων και τις διαθέσιμες διαδικασίες καταγγελίας.
- 4. Εκπαίδευση και εργαστήρια:** Εκπαιδευτικές συνεδρίες για το προσωπικό και τους φοιτητές σχετικά με την κατάλληλη συμπεριφορά και την αντίδραση σε καταστάσεις παρενόχλησης.

5. Μηχανισμοί καταγγελίας: Σαφείς μηχανισμοί καταγγελίας και υποστήριξη των θυμάτων, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας από αντίποινα.

Στόχοι:

Οι στόχοι αυτής της καλής πρακτικής, η οποία αποσκοπεί στην πρόληψη και την καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης στο πανεπιστημιακό περιβάλλον στη Ρουμανία, είναι πολλοί και κρίσιμοι. Πρώτον, επιδιώκει να αναλύσει και να αξιολογήσει την ισχύουσα εθνική νομοθεσία, ώστε να εντοπιστούν τα κενά που επιτρέπουν τη διατήρηση της σεξουαλικής παρενόχλησης. Δεύτερον, αποσκοπεί στην εξέταση των κωδίκων δεοντολογίας των ρουμανικών πανεπιστημίων, προκειμένου να εκτιμηθεί ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζουν ειδικά τη σεξουαλική παρενόχληση, ελέγχοντας την ύπαρξη σαφών ορισμών και ειδικών διαδικασιών για τον χειρισμό των καταγγελλόμενων υποθέσεων. Επιπλέον, η πρακτική αυτή προτείνει τη διατύπωση συγκεκριμένων συστάσεων προς τις δημόσιες αρχές και τα πανεπιστήμια, εμπνευσμένων από βέλτιστες πρακτικές (best practices) και διεθνείς συστάσεις, με σκοπό την ενεργή πρόληψη και καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης. Επίσης, επιδιώκει να ευαισθητοποιήσει τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας σχετικά με τις σοβαρές συνέπειες της σεξουαλικής παρενόχλησης και τα δικαιώματα των θυμάτων, προωθώντας ένα ακαδημαϊκό περιβάλλον ασφαλές, συμπεριληπτικό και σεβαστικό προς την αξιοπρέπεια όλων. Τέλος, η πρωτοβουλία αυτή στοχεύει να διασφαλίσει ότι η τριτοβάθμια εκπαίδευση στη Ρουμανία θα γίνει ένας χώρος όπου όλοι οι φοιτητές και όλες οι φοιτήτριες, ανεξαρτήτως φύλου, αισθάνονται προστατευμένοι/ες και υποστηριζόμενοι/ες, μέσω αποτελεσματικών μέτρων πρόληψης, καταγγελίας και χειρισμού περιστατικών σεξουαλικής παρενόχλησης.

Μέθοδοι αξιολόγησης:

Για την εκτίμηση της αποτελεσματικότητας της καλής πρακτικής στην πρόληψη και την καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης στα ρουμανικά πανεπιστήμια, χρησιμοποιήθηκαν διάφορες μέθοδοι. Πρώτον, πραγματοποιήθηκε ποιοτική και ποσοτική ανάλυση των κωδίκων δεοντολογίας των πανεπιστημίων, ώστε να εκτιμηθεί ο τρόπος με τον οποίο αντιμετωπίζουν τη σεξουαλική παρενόχληση, με κατηγοριοποίηση των προσεγγίσεων ανάλογα με την εξειδίκευσή τους και τη σαφήνεια των διαδικασιών. Παράλληλα, μια ενδελεχής εσωτερική αξιολόγηση εξέτασε τις εσωτερικές πολιτικές και διαδικασίες των πανεπιστημίων, ενώ ταυτόχρονα ενίσχυσε την ευαισθητοποίηση σχετικά με τα δικαιώματα των θυμάτων εντός της ακαδημαϊκής κοινότητας. Επιπλέον, διενεργήθηκε εξωτερική αξιολόγηση για να διαπιστωθεί πώς αντιλαμβάνονται την πρακτική εξωτερικά ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων αρχών και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών. Η αξιολόγηση αυτή περιλαμβάνει επίσης εκτενή βιβλιογραφική έρευνα, συνεντεύξεις με μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας και συγκριτική ανάλυση με άλλες διεθνείς πρακτικές, με στόχο τον εντοπισμό βέλτιστων πρακτικών και τη

διατύπωση συστάσεων για την ενίσχυση της πρόληψης της σεξουαλικής παρενόχλησης στα ρουμανικά πανεπιστήμια.

Εμπλοκή των φορέων:

Κέντρο FILIA: Σχεδιασμός, υλοποίηση και παρακολούθηση δράσεων ευαισθητοποίησης και πρόληψης.

Ρουμανικά πανεπιστήμια: Συνεργασία με το Κέντρο FILIA για την ανάπτυξη πολιτικών και διαδικασιών για την καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης.

Φοιτητές/τριες και προσωπικό: Κύριοι αποδέκτες των εκπαιδευτικών προγραμμάτων και ενεργοί συμμετέχοντες σε συμπληρωματικές δραστηριότητες.

Στους φορείς που εμπλέκονται στην καλή πρακτική για την πρόληψη και την καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης στα ρουμανικά πανεπιστήμια περιλαμβάνεται μια σειρά από βασικά ενδιαφερόμενα μέρη. Πρώτα και κύρια, τα ίδια τα πανεπιστήμια, συμπεριλαμβανομένων των διοικήσεών τους, των υπηρεσιών που είναι αρμόδιες για θέματα δεοντολογίας και ένταξης, καθώς και των φοιτητικών συλλόγων. Εμπλέκεται επίσης η ρουμανική κυβέρνηση και τα διάφορα υπουργεία της, ιδίως όσα είναι αρμόδια για την παιδεία, τα ανθρώπινα δικαιώματα και την ισότητα των φύλων. Οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο, ιδίως όσες εξειδικεύονται στα δικαιώματα των γυναικών, στην ισότητα των φύλων και στην καταπολέμηση των διακρίσεων. Τέλος, οι ίδιοι οι φοιτητές και οι φοιτήτριες αποτελούν σημαντικούς φορείς, όχι μόνο ως αποδέκτες των προληπτικών μέτρων, αλλά και ως συντελεστές στη διαδικασία ευαισθητοποίησης και εφαρμογής των πολιτικών κατά της παρενόχλησης.

Συμπερασματικά, η πρακτική πρόληψης και καταπολέμησης της σεξουαλικής παρενόχλησης στα ρουμανικά πανεπιστήμια παρουσιάζει τόσο δυνατά σημεία όσο και προκλήσεις. Αφενός, καταδεικνύει τη βούληση να αντιμετωπιστεί ένα συχνά αφανές πρόβλημα και να προωθηθεί ένα ασφαλές ακαδημαϊκό περιβάλλον σεβασμού για όλους τους φοιτητές και όλες τις φοιτήτριες. Τα πανεπιστήμια και η κυβέρνηση έχουν λάβει μέτρα για τη θέσπιση ειδικών πολιτικών, την ανάπτυξη κωδίκων δεοντολογίας και την εκπαίδευση των μελών της ακαδημαϊκής κοινότητας σε ζητήματα σεξουαλικής παρενόχλησης. Επιπλέον, η συμμετοχή των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και των φοιτητών στη διαδικασία αποτελεί θετική πτυχή που ενισχύει την ευαισθητοποίηση και την κινητοποίηση.

Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις, όπως η ελλιπής καταγγελία περιστατικών παρενόχλησης λόγω άγνοιας των διαδικασιών, στιγματισμού και φόβου αντιποίνων. Η έλλειψη σαφών και ενιαίων κανονισμών σε όλα τα πανεπιστήμια, καθώς και η απουσία αποτελεσματικών κυρώσεων για τους δράστες, είναι πτυχές που χρήζουν βελτίωσης. Επιπλέον, η ανάγκη για

συνεχή αξιολόγηση και αυξημένη ευαισθητοποίηση παραμένει κρίσιμη, ώστε να διασφαλιστεί η αποτελεσματικότητα των μέτρων που έχουν ληφθεί.

Εν ολίγοις, παρότι έχει σημειωθεί πρόοδος, είναι απαραίτητο τα ρουμανικά πανεπιστήμια να συνεχίσουν να ενισχύουν τις πολιτικές, τις διαδικασίες και τις εκστρατείες ευαισθητοποίησής τους, ώστε να δημιουργηθεί ένα πραγματικά ασφαλές και συμπεριληπτικό περιβάλλον για όλους τους φοιτητές και όλες τις φοιτήτριες.

Μελέτη περίπτωσης: UEFISCDI (Εκτελεστική Μονάδα Χρηματοδότησης της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, της Έρευνας, της Ανάπτυξης και της Καινοτομίας)

Περιγραφή της περίπτωσης:

Η UEFISCDI (Εκτελεστική Μονάδα Χρηματοδότησης της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης, της Έρευνας, της Ανάπτυξης και της Καινοτομίας – Executive Unit for the Financing of Higher Education, Research, Development and Innovation) στη Ρουμανία έχει αναπτύξει μια σειρά πρωτοβουλιών για την καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης και των διακρίσεων λόγω φύλου στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι δράσεις αυτές αποσκοπούν στη δημιουργία ενός συμπεριληπτικού και ασφαλούς ακαδημαϊκού περιβάλλοντος για όλους τους φοιτητές και όλο το προσωπικό.

Δράσεις που υλοποιήθηκαν:

- 1. Ανάπτυξη πολιτικών και διαδικασιών:** Ανάπτυξη σαφών πολιτικών και ειδικών διαδικασιών για την πρόληψη και τον χειρισμό περιστατικών σεξουαλικής παρενόχλησης και διακρίσεων λόγω φύλου στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.
- 2. Υποστήριξη των θυμάτων:** Δημιουργία υπηρεσιών ψυχολογικής και νομικής υποστήριξης για θύματα σεξουαλικής παρενόχλησης και βίας, με εγγύηση της εμπιστευτικότητας και της προστασίας από αντίποινα.
- 3. Εκπαίδευση και εργαστήρια:** Διοργάνωση εκπαιδευτικών συνεδριών για το προσωπικό και τους φοιτητές σχετικά με τη συναίνεση, την κατάλληλη συμπεριφορά και την αντίδραση σε καταστάσεις παρενόχλησης.
- 4. Εκστρατείες ευαισθητοποίησης:** Διοργανώνονται τακτικά εκστρατείες για την ενημέρωση της πανεπιστημιακής κοινότητας σχετικά με τα δικαιώματα των θυμάτων, τις διαδικασίες καταγγελίας και τους διαθέσιμους πόρους.
- 5. Συνεργασίες με πανεπιστήμια:** Συνεργασία με ρουμανικά πανεπιστήμια για την ενσωμάτωση πολιτικών πρόληψης και καταπολέμησης της σεξουαλικής παρενόχλησης στις διοικητικές τους δομές.

Στόχοι:

Η UEFISCDI εφαρμόζει την καλή αυτή πρακτική για την επίτευξη αρκετών βασικών στόχων. Πρώτον, ο φορέας επιδιώκει να προωθήσει την ισότητα των φύλων και να εξαλείψει τις διακρίσεις, διασφαλίζοντας τον σεβασμό του δικαιώματος στην ατομική αξιοπρέπεια και δημιουργώντας ένα ενιαίο και ασφαλές εργασιακό περιβάλλον για τους εργαζόμενους και τους συνεργάτες του. Με την υιοθέτηση Σχεδίου Ισότητας Φύλων (Gender Equality Plan, GEP), η UEFISCDI δεσμεύεται να εγγυάται ίσες ευκαιρίες και ίση μεταχείριση για όλους. Επιπλέον, ο φορέας δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην πρόληψη και την ευαισθητοποίηση, διοργανώνοντας ενημερωτικές συναντήσεις και προγράμματα ευαισθητοποίησης σχετικά με τις διακρίσεις και τη σεξουαλική παρενόχληση. Έχει επίσης θεσπίσει ισχυρούς εσωτερικούς μηχανισμούς καταγγελίας και ψυχολογικής υποστήριξης για τα θύματα, διασφαλίζοντας την ανωνυμία και την προστασία των καταγγελλόντων. Όσον αφορά τις διαδικασίες υποβολής καταγγελιών, η UEFISCDI έχει θεσπίσει επίσημη διαδικασία που εγγυάται τον δίκαιο και αμερόληπτο χειρισμό των καταγγελιών, με εσωτερικές έρευνες και επιβολή των κατάλληλων κυρώσεων σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία. Τέλος, ο φορέας αξιολογεί τακτικά την αποτελεσματικότητα των μέτρων του και προτείνει συνεχείς βελτιώσεις με βάση την ανάλυση των δεδομένων των καταγγελιών, προκειμένου να διατηρείται ένα εργασιακό περιβάλλον σεβασμού, δικαιοσύνης και ασφάλειας για όλα τα μέλη του.

Μέθοδοι αξιολόγησης:

Η UEFISCDI χρησιμοποιεί διάφορες μεθόδους αξιολόγησης για να μετρήσει την αποτελεσματικότητα των μέτρων της για την πρόληψη και την καταπολέμηση των διακρίσεων και της σεξουαλικής παρενόχλησης. Πρώτον, ο φορέας αξιολογεί τακτικά τις καταγγελίες και τα περιστατικά που σχετίζονται με διακρίσεις ή σεξουαλική παρενόχληση. Κάθε καταγγελία εξετάζεται προσεκτικά, ώστε να εντοπιστούν τάσεις και τύποι προβληματικής συμπεριφοράς. Αυτό επιτρέπει στην UEFISCDI να κατανοεί τους κινδύνους και να προσαρμόζει ανάλογα τις πολιτικές και τις διαδικασίες της.

Δεύτερον, η UEFISCDI ασκεί συνεχή παρακολούθηση και συντάσσει περιοδικές εκθέσεις. Οι εκθέσεις αυτές περιλαμβάνουν τον αριθμό των καταγγελιών που ελήφθησαν, τον τρόπο χειρισμού τους και τα αποτελέσματα των ερευνών. Χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των ισχυουσών πολιτικών και τον εντοπισμό τομέων προς βελτίωση.

Ο οργανισμός διενεργεί επίσης περιοδικές αξιολογήσεις των εσωτερικών μηχανισμών του για την πρόληψη και τη διαχείριση υποθέσεων διακρίσεων και σεξουαλικής παρενόχλησης. Αυτό περιλαμβάνει λεπτομερή επανεξέταση των πολιτικών και διαδικασιών που εφαρμόζονται, καθώς και έρευνες ικανοποίησης των εργαζομένων, ώστε να εκτιμηθεί κατά πόσο αντιλαμβάνονται το εργασιακό περιβάλλον ως ασφαλές και σεβαστικό.

Μια ακόμη ουσιαστικής μέθοδος αξιολόγησης είναι η συνεχής εκπαίδευση. Η UEFISCDI διοργανώνει τακτικά συνεδρίες εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης για τους εργαζόμενους και τα διευθυντικά στελέχη της. Οι συνεδρίες αυτές αποσκοπούν στην ενίσχυση της κατανόησής τους για τις συμπεριφορές που συνιστούν διάκριση και σεξουαλική παρενόχληση, καθώς και για τα βήματα που πρέπει να ακολουθούνται σε περίπτωση καταγγελίας. Αυτό συμβάλλει στην προώθηση μιας οργανωσιακής κουλτούρας σεβασμού και στην ενημέρωση των εργαζομένων σχετικά με τα δικαιώματά τους και τις διαθέσιμες διαδικασίες.

Τέλος, η UEFISCDI ζητά τακτικά ανατροφοδότηση από εσωτερικά και εξωτερικά ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένων ομάδων υπεράσπισης δικαιωμάτων (advocacy groups). Η ανατροφοδότηση αυτή χρησιμοποιείται για τη συλλογή σχολίων και προτάσεων σχετικά με τις πολιτικές και τις πρακτικές πρόληψης και καταπολέμησης των διακρίσεων και της σεξουαλικής παρενόχλησης. Οι ολοκληρωμένες αυτές μέθοδοι αξιολόγησης διασφαλίζουν ότι η UEFISCDI διατηρεί ένα εργασιακό περιβάλλον δικαιοσύνης, σεβασμού και ασφάλειας για όλους τους εργαζόμενους και τους συνεργάτες της.

Εμπλοκή των φορέων:

Διοίκηση και ανώτερα στελέχη: Η διοίκηση και τα ανώτερα στελέχη της UEFISCDI διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στη θέσπιση πολιτικών και στη χάραξη της στρατηγικής κατεύθυνσης για την πρόληψη και τη διαχείριση υποθέσεων διακρίσεων και σεξουαλικής παρενόχλησης. Είναι υπεύθυνα για την εφαρμογή και την τήρηση των πολιτικών εντός του οργανισμού.

Επιτροπή Δεοντολογίας και Συμπεριφοράς: Η επιτροπή αυτή είναι αρμόδια για την εξέταση των καταγγελλόμενων υποθέσεων διακρίσεων ή σεξουαλικής παρενόχλησης. Αξιολογεί τις καταγγελίες, διενεργεί εσωτερικές έρευνες και εισηγείται κυρώσεις ή διορθωτικά μέτρα με βάση τα πορίσματα της έρευνας.

Διεύθυνση Ανθρώπινου Δυναμικού: Η Διεύθυνση Ανθρώπινου Δυναμικού (HR) της UEFISCDI συμμετέχει στην καθημερινή διαχείριση υποθέσεων διακρίσεων και σεξουαλικής παρενόχλησης. Χειρίζεται τις καταγγελίες, παρέχει συμβουλές στους εργαζόμενους και παρακολουθεί την πορεία των ερευνών και των πειθαρχικών μέτρων.

Νομικοί σύμβουλοι: Οι νομικοί σύμβουλοι παρέχουν στην UEFISCDI νομική υποστήριξη σχετικά με τις πολιτικές κατά των διακρίσεων και της σεξουαλικής παρενόχλησης και συμβάλλουν στη διασφάλιση ότι όλα τα μέτρα που λαμβάνονται συμμορφώνονται με την ισχύουσα νομοθεσία.

Διοικητικό Συμβούλιο: Το Διοικητικό Συμβούλιο της UEFISCDI εποπτεύει τις πολιτικές και πρακτικές του οργανισμού όσον αφορά τις διακρίσεις και τη σεξουαλική παρενόχληση. Διασφαλίζει ότι διατίθενται οι αναγκαίοι πόροι για τη στήριξη των πρωτοβουλιών πρόληψης και ευαισθητοποίησης.

Εργαζόμενοι και διευθυντικά στελέχη: Οι εργαζόμενοι και τα διευθυντικά στελέχη διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο αναφέροντας πιθανά περιστατικά διακρίσεων ή σεξουαλικής παρενόχλησης, τηρώντας τις καθιερωμένες πολιτικές και συμμετέχοντας στις συνεδρίες εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης που διοργανώνει η UEFISCDI.

Ομάδες υπεράσπισης δικαιωμάτων: Εξωτερικές ομάδες υπεράσπισης δικαιωμάτων, όπως ΜΚΟ (NGOs) ή σωματεία, μπορούν επίσης να συμμετέχουν ως εταίροι ή σύμβουλοι, ώστε να βοηθήσουν την UEFISCDI να αναπτύξει αποτελεσματικές πολιτικές και να βελτιώσει τις πρακτικές πρόληψης και αντιμετώπισης.

Η πρωτοβουλία της UEFISCDI για την πρόληψη και την καταπολέμηση των διακρίσεων και της σεξουαλικής παρενόχλησης αποτελεί ένα προληπτικό και αναγκαίο βήμα προς τη δημιουργία ενός εργασιακού περιβάλλοντος σεβασμού και ασφάλειας για όλους τους εργαζόμενους. Με την υιοθέτηση σχεδίου ισότητας των φύλων και την εφαρμογή πολιτικής μηδενικής ανοχής απέναντι στη σεξουαλική παρενόχληση, η UEFISCDI καταδεικνύει τη δέσμευσή της στον σεβασμό των ατομικών δικαιωμάτων και στην προώθηση της ισότητας.

Η πρωτοβουλία αυτή θεσπίζει σαφείς πολιτικές και ισχυρούς μηχανισμούς καταγγελίας, οι οποίοι είναι απαραίτητοι για τη διασφάλιση ταχείας και κατάλληλης ανταπόκρισης στα καταγγελλόμενα περιστατικά. Επιπλέον, η τακτική εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση των εργαζομένων και των διευθυντικών στελεχών αποτελούν ουσιώδεις συνιστώσες για την αλλαγή νοοτροπιών και την προώθηση μιας συμπεριληπτικής οργανωσιακής κουλτούρας σεβασμού.

Η υιοθέτηση πρόσθετων μέτρων, όπως η σύσταση Επιτροπής Δεοντολογίας και Συμπεριφοράς, καταδεικνύει τη δέσμευση στη λογοδοσία και τη διαφάνεια κατά τη διαχείριση υποθέσεων παρενόχλησης και διακρίσεων. Ενσωματώνοντας αυτές τις πρακτικές, η UEFISCDI ευθυγραμμίζεται με τα διεθνή πρότυπα και τις βέλτιστες πρακτικές στον τομέα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της δίκαιης μεταχείρισης των εργαζομένων.

Η πρωτοβουλία αυτή της UEFISCDI αποτελεί θετικό παράδειγμα ηγεσίας και κοινωνικής ευθύνης στον χώρο της έρευνας και της καινοτομίας και αξίζει να υποστηριχθεί και να αναπαραχθεί από άλλους οργανισμούς, ώστε να δημιουργηθούν παντού ασφαλή και συμπεριληπτικά εργασιακά περιβάλλοντα.

Ελλάδα

Μελέτη περίπτωσης: Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ)

Περιγραφή της περίπτωσης:

Το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ, AUTH) έχει θεσπίσει μια σειρά μέτρων για την καταπολέμηση της έμφυλης και σεξουαλικής βίας στο ίδρυμα. Η πρωτοβουλία αυτή προέκυψε από περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης που καταγγέλλθηκαν από φοιτητές/τριες,

καθώς και από την ανάγκη δημιουργίας ενός ασφαλούς και συμπεριληπτικού πανεπιστημιακού περιβάλλοντος. Το Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων (2022-2024) του πανεπιστημίου καταρτίστηκε προκειμένου να δοθεί δομή σε αυτές τις προσπάθειες.

Δράσεις που υλοποιήθηκαν:

1. **Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων (2022-2024):** Καταρτίστηκε σε συνεργασία με το ευρωπαϊκό έργο «RESET - Redesigning Equality and Scientific Excellence Together» και περιλαμβάνει 53 δράσεις/μέτρα σε πέντε θεματικούς άξονες: συμπεριληπτικό περιβάλλον με ευαισθησία ως προς το φύλο, το φύλο στη διδασκαλία και την έρευνα, ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων σε θέσεις ηγεσίας και λήψης αποφάσεων, ισότητα των φύλων στις προσλήψεις και την εξέλιξη σταδιοδρομίας, και έμφυλη βία και παρενόχληση.
2. **Σύσταση ανεξάρτητης αρχής:** Συστάθηκε για την αντιμετώπιση ζητημάτων παρενόχλησης και διακριτικής μεταχείρισης εντός του πανεπιστημίου.
3. **Επιτροπή Ισότητας Φύλων (ΕΙΦ – Gender Equality Committee, GEC):** Είναι αρμόδια για την εποπτεία και την υλοποίηση των δράσεων του Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα των Φύλων.

Στόχοι:

Οι στόχοι της πρωτοβουλίας αυτής είναι η δημιουργία ενός συμπεριληπτικού ακαδημαϊκού περιβάλλοντος με ευαισθησία ως προς το φύλο, η ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου στη διδασκαλία και την έρευνα, η προώθηση της ισόρροπης εκπροσώπησης των φύλων σε θέσεις ηγεσίας και λήψης αποφάσεων και η διασφάλιση της ισότητας των φύλων στις προσλήψεις και την εξέλιξη σταδιοδρομίας. Βασικός στόχος είναι επίσης η καταπολέμηση της έμφυλης βίας και της παρενόχλησης. Για τον σκοπό αυτό, το σχέδιο δράσης προβλέπει δραστηριότητες ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης για την αναγνώριση και την καταγγελία περιστατικών διακρίσεων και βίας, καθώς και τη θέσπιση κατευθυντήριων γραμμών δεοντολογίας και κατάλληλων κυρώσεων. Η εφαρμογή του σχεδίου υποστηρίζεται από τη συλλογή και ανάλυση δεδομένων ανά φύλο, την παρακολούθηση σχετικών δεικτών και τη δημοσίευση ετήσιων εκθέσεων για την ενημέρωση και την αναπροσαρμογή των στόχων του σχεδίου. Οι προσπάθειες αυτές συντονίζονται από την Επιτροπή Ισότητας Φύλων του πανεπιστημίου, με την ενεργό συμμετοχή ολόκληρης της πανεπιστημιακής κοινότητας, συμπεριλαμβανομένων του ακαδημαϊκού και διοικητικού προσωπικού, της διοίκησης και των φοιτητών.

Μέθοδοι αξιολόγησης:

Η μέθοδος αξιολόγησης της πρωτοβουλίας αυτής βασίζεται σε ορισμένα βασικά στοιχεία. Πρώτον, περιλαμβάνει τη συλλογή και ανάλυση δεδομένων ανά φύλο για το προσωπικό και τους φοιτητές. Η ανάλυση αυτή επιτρέπει την παρακολούθηση των σχετικών δεικτών και τη μέτρηση της αποτελεσματικότητας των δράσεων που υλοποιούνται. Δεύτερον, η μέθοδος προβλέπει την κατάρτιση και δημοσίευση ετήσιων εκθέσεων σχετικά με την πρόοδο που σημειώνε-

ται ως προς την επίτευξη των στόχων του Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα των Φύλων. Οι εκθέσεις αυτές ενημερώνουν όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη για τα αποτελέσματα που επιτεύχθηκαν και για τυχόν αναγκαίες προσαρμογές. Τρίτον, η συνεχής παρακολούθηση και αξιολόγηση της υλοποίησης των δράσεων είναι ουσιώδης, ώστε να διασφαλίζεται η επίτευξη των στόχων και να εντοπίζονται τομείς προς βελτίωση. Τέλος, παρότι δεν υπάρχουν ακόμη διαθέσιμα δεδομένα αξιολόγησης, δίνεται έμφαση στη διαφάνεια και στη συμμετοχή της ακαδημαϊκής κοινότητας στη διαδικασία αυτή, με ενεργή εποπτεία από την Επιτροπή Ισότητας Φύλων και τα αρμόδια όργανα του ιδρύματος.

Εμπλοκή των φορέων:

Η Επιτροπή Ισότητας Φύλων (ΕΙΦ) του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης αποτελεί κεντρικό φορέα, αρμόδιο για την κατάρτιση και την εποπτεία του Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα των Φύλων. Η επιτροπή αυτή συνεργάζεται με ευρωπαϊκά έργα, όπως το «RESET - Redesigning Equality and Scientific Excellence Together», τα οποία παρέχουν πόρους και τεχνογνωσία για την υποστήριξη βιώσιμης οργανωσιακής αλλαγής.

Επιπλέον, διάφορα όργανα και ομάδες εντός του πανεπιστημίου συμμετέχουν στην υλοποίηση των δράσεων που προβλέπει το σχέδιο δράσης. Σε αυτά περιλαμβάνονται τα τμήματα και οι σχολές, που οφείλουν να ενσωματώσουν τις δράσεις στις δικές τους δομές και πολιτικές. Τα μέλη του ακαδημαϊκού και διοικητικού προσωπικού, καθώς και οι φοιτητές/τριες, αποτελούν επίσης βασικούς φορείς, καθώς η ενεργός συμμετοχή τους είναι απαραίτητη για την επιτυχία των πρωτοβουλιών ευαισθητοποίησης, πρόληψης και υποστήριξης των θυμάτων.

Η Πρυτανεία του πανεπιστημίου διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην ενεργοποίηση και τον συντονισμό των μέτρων, διασφαλίζοντας ότι οι δράσεις υλοποιούνται και παρακολουθούνται κατάλληλα. Οι επιτροπές ισότητας των φύλων των επιμέρους σχολών, παρότι ορισμένες φορές οργανώνονται αυτόνομα λόγω καθυστερήσεων στις εκλογικές διαδικασίες, συμβάλλουν επίσης, σε μικρότερη κλίμακα, στην καταπολέμηση της παρενόχλησης και των διακρίσεων.

Τέλος, το Κέντρο Συμβουλευτικής και Ψυχολογικής Υποστήριξης του πανεπιστημίου παρέχει κρίσιμη υποστήριξη στα θύματα παρενόχλησης και διακρίσεων, προσφέροντας συμβουλευτική και συναισθηματική στήριξη. Όλοι αυτοί οι φορείς μαζί συγκροτούν ένα δίκτυο υποστήριξης και δράσης με στόχο τη δημιουργία ενός ασφαλούς, σεβαστικού και δίκαιου πανεπιστημιακού περιβάλλοντος για όλους.

Η πρωτοβουλία του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης για την καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης και την προώθηση της ισότητας των φύλων αποτελεί σημαντικό βήμα προς τη δημιουργία ενός ασφαλούς και δίκαιου πανεπιστημιακού περιβάλλοντος. Η κατάρτιση του πρώτου Σχεδίου Δράσης για την Ισότητα των Φύλων (2022-2024), με την υποστήριξη ευρωπαϊκών έργων όπως το «RESET», καταδεικνύει ισχυρή θεσμική δέσμευση στην

πρόληψη της έμφυλης βίας και στην υποστήριξη των θυμάτων. Η σύσταση ανεξάρτητων αρχών και η δημιουργία δομών όπως η Επιτροπή Ισότητας Φύλων καταδεικνύουν τη βούληση για συστηματοποίηση και θεσμοθέτηση της καταπολέμησης των διακριτικών και καταχρηστικών συμπεριφορών.

Οι προγραμματισμένες δράσεις, που εκτείνονται από την ευαισθητοποίηση και την εκπαίδευση έως τη δημιουργία μηχανισμών καταγγελίας και ψυχολογικής υποστήριξης, καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα μέτρων που απαιτούνται για την ολιστική αντιμετώπιση των ζητημάτων αυτών. Παρά τις προκλήσεις, όπως οι καθυστερήσεις στη συγκρότηση νέων επιτροπών λόγω αλλαγών στις εκλογικές διαδικασίες, οι ατομικές και συλλογικές προσπάθειες των μελών του πανεπιστημίου αναδεικνύουν την αποφασιστικότητα της ακαδημαϊκής κοινότητας να καταπολεμήσει την παρενόχληση και να προωθήσει την ισότητα ευκαιριών.

Η ολοκληρωμένη και συντονισμένη προσέγγιση της πρωτοβουλίας αυτής θα μπορούσε να αποτελέσει πρότυπο για άλλα ιδρύματα, όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και διεθνώς, αναδεικνύοντας τον καθοριστικό ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν τα πανεπιστήμια στην προώθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης και της ισότητας των φύλων.

Μελέτη περίπτωσης: Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα

Περιγραφή της περίπτωσης:

Το Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών (Panteion University) έχει θεσπίσει σειρά μέτρων για την καταπολέμηση της έμφυλης και σεξουαλικής βίας. Οι πρωτοβουλίες αυτές εντάσσονται σε μια ευρύτερη προσπάθεια προώθησης της ισότητας των φύλων και διασφάλισης ενός ασφαλούς πανεπιστημιακού περιβάλλοντος σεβασμού για όλους τους φοιτητές και όλο το προσωπικό. Το Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων του πανεπιστημίου αποσκοπεί στη δόμηση αυτών των προσπαθειών και στην κάλυψη των ιδιαίτερων αναγκών της πανεπιστημιακής κοινότητας.

Δράσεις που υλοποιήθηκαν:

- 1. Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων:** Καταρτίστηκε για να καλύψει τις διάφορες πτυχές της ισότητας των φύλων και περιλαμβάνει μέτρα ευαισθητοποίησης, πρόληψης και υποστήριξης των θυμάτων έμφυλης και σεξουαλικής βίας.
- 2. Υπηρεσία συμβουλευτικής και υποστήριξης:** Ειδική υπηρεσία προσφέρει εμπιστευτική συμβουλευτική στα θύματα σεξουαλικής παρενόχλησης και βίας, παρέχοντας ψυχολογική και νομική υποστήριξη.
- 3. Εκπαίδευση και εργαστήρια:** Διοργάνωση υποχρεωτικών εκπαιδευτικών συνεδριών για το προσωπικό και τους φοιτητές σχετικά με τη συναίνεση, την κατάλληλη συμπεριφορά και την αντίδραση σε καταστάσεις παρενόχλησης.

4. Εκστρατείες ευαισθητοποίησης: Διοργανώνονται τακτικά εκστρατείες για την ενημέρωση της πανεπιστημιακής κοινότητας σχετικά με την έμφυλη και σεξουαλική βία και τους διαθέσιμους πόρους, καθώς και για την ενθάρρυνση της καταγγελίας περιστατικών.

Στόχοι:

Οι στόχοι αυτής της καλής πρακτικής που εφαρμόζει το Πάντειο Πανεπιστήμιο είναι πολλοί και αποσκοπούν στην προώθηση ενός πανεπιστημιακού περιβάλλοντος απαλλαγμένου από διακρίσεις και παρενόχληση. Ο πρώτος είναι η ενημέρωση και η ευαισθητοποίηση όλων των μελών του πανεπιστημίου, συμπεριλαμβανομένων των φοιτητών, του διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού, καθώς και του διοικητικού, επιστημονικού και τεχνικού προσωπικού, σε ζητήματα διακρίσεων λόγω φύλου και ισότητας. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της διάδοσης πληροφοριών και της διοργάνωσης δραστηριοτήτων ευαισθητοποίησης.

Δεύτερον, ουσιώδης στόχος είναι η καθοδήγηση και η δόμηση των ενεργειών που απαιτούνται για την καταγραφή και τη διεκπεραίωση των καταγγελιών και αναφορών που αφορούν περιστατικά διακρίσεων. Αυτό περιλαμβάνει τη θέσπιση σαφών και προσβάσιμων μηχανισμών, ώστε τα θύματα να μπορούν να καταγγέλλουν περιστατικά με ασφάλεια και να λαμβάνουν την αναγκαία υποστήριξη.

Ένας ακόμη κρίσιμος στόχος είναι η υποστήριξη των θυμάτων διακρίσεων. Αυτό συνεπάγεται την παροχή πόρων, συμβουλών και ψυχολογικής βοήθειας, ώστε να μπορέσουν να ξεπεράσουν τα περιστατικά παρενόχλησης ή διακρίσεων που έχουν υποστεί.

Τέλος, η υλοποίηση προληπτικών δράσεων αποτελεί κεντρικό πυλώνα της πρωτοβουλίας. Οι προληπτικές αυτές δράσεις αποσκοπούν στη μείωση της εμφάνισης συμπεριφορών διακρίσεων και παρενόχλησης εντός του πανεπιστημίου μέσω εκπαιδευτικών προγραμμάτων, κατάρτισης και προώθησης μιας κουλτούρας ισότητας και σεβασμού.

Μέθοδοι αξιολόγησης:

Οι μέθοδοι αξιολόγησης που εφαρμόζει το Πάντειο Πανεπιστήμιο για να διασφαλίσει την αποτελεσματικότητα των πρωτοβουλιών του κατά των διακρίσεων και της παρενόχλησης περιλαμβάνουν τόσο εσωτερικές όσο και εξωτερικές διαδικασίες αξιολόγησης.

Αφενός, η εσωτερική αξιολόγηση βασίζεται σε θεσμικές διαδικασίες για την παρακολούθηση και ανάλυση των δράσεων που υλοποιούνται. Αυτό περιλαμβάνει την τακτική συλλογή και ανάλυση δεδομένων ανά φύλο, την παρακολούθηση σχετικών δεικτών και τη δημοσίευση ετήσιων εκθέσεων. Οι εκθέσεις αυτές επιτρέπουν την παρακολούθηση της προόδου σε σχέση με τους στόχους και την αντίστοιχη προσαρμογή των δράσεων.

Αφετέρου, η εξωτερική αξιολόγηση διενεργείται από διεθνείς φορείς κατάταξης ακαδημαϊκών ιδρυμάτων, όπως το Times Higher Education. Οι εξωτερικές αυτές αξιολογήσεις προσφέρουν

μια ανεξάρτητη και αναγνωρισμένη οπτική για τις επιδόσεις του πανεπιστημίου όσον αφορά την ισότητα των φύλων και τη διασφάλιση ενός συμπεριληπτικού εργασιακού περιβάλλοντος. Επιτρέπουν επίσης τη σύγκριση των αποτελεσμάτων του πανεπιστημίου με εκείνα άλλων πανεπιστημίων παγκοσμίως.

Τα δύο αυτά επίπεδα αξιολόγησης, εσωτερικό και εξωτερικό, εξασφαλίζουν αυστηρό έλεγχο των τρεχουσών πρωτοβουλιών και προάγουν τη συνεχή βελτίωση των πρακτικών του πανεπιστημίου κατά των διακρίσεων και της παρενόχλησης.

Εμπλοκή των φορέων:

Επιτροπή Ισότητας Φύλων (ΕΙΦ – Gender Equality Committee, GEC): Η επιτροπή αυτή συστάθηκε βάσει του ν. 4589/2019 με σκοπό να προωθεί και να διασφαλίζει την ουσιαστική ισότητα, να προτείνει μέτρα για την ισότητα, να καταπολεμά τον σεξισμό, να βοηθά τα θύματα διακρίσεων και να ευαισθητοποιεί την πανεπιστημιακή κοινότητα σε αυτά τα ζητήματα.

Επιτροπή Δεοντολογίας: Η επιτροπή αυτή εποπτεύει τις πρακτικές δεοντολογίας εντός του πανεπιστημίου και συνεργάζεται με την ΕΙΦ για τον χειρισμό υποθέσεων παρενόχλησης και διακρίσεων.

Φοιτητές/τριες: Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες είναι ταυτόχρονα αποδέκτες και ενεργοί συμμετέχοντες στα προγράμματα ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης. Διαδραματίζουν βασικό ρόλο στην καταγγελία περιστατικών διακρίσεων και παρενόχλησης.

Διδακτικό και ερευνητικό προσωπικό: Συμμετέχει στη διδασκαλία μαθημάτων σπουδών φύλου και σε ερευνητικά προγράμματα για την ισότητα και τις διακρίσεις. Συμβάλλει επίσης στην ευαισθητοποίηση και την εκπαίδευση των φοιτητών.

Διοικητικό, επιστημονικό και τεχνικό προσωπικό: Η ομάδα αυτή εντάσσεται στα προγράμματα εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης και μπορεί επίσης να καταγγέλλει περιστατικά διακρίσεων ή παρενόχλησης.

Ψυχολόγος και «Συνήγορος του Φοιτητή» (Student Advocate): Οι επαγγελματίες αυτοί είναι διαθέσιμοι για να παρέχουν υποστήριξη σε φοιτητές/τριες και μέλη του προσωπικού που καταγγέλλουν περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης ή διακρίσεων.

Εργαστήριο Έρευνας για το Φύλο (Gender Research Laboratory): Το εργαστήριο αυτό υλοποιεί ερευνητικά προγράμματα και προγράμματα ευαισθητοποίησης σε ζητήματα σεξουαλικής παρενόχλησης και ισότητας των φύλων.

Σύγκλητος του Πανεπιστημίου: διαδραματίζει ρόλο στην έγκριση των σχεδίων δράσης για την ισότητα των φύλων και στην εποπτεία των πρωτοβουλιών της ΕΙΦ.

Η πρωτοβουλία του Παντείου Πανεπιστημίου για την καταπολέμηση των διακρίσεων και της παρενόχλησης αποδεικνύεται υποδειγματική και προληπτική προσέγγιση για την προώθηση της

ισότητας των φύλων εντός του ιδρύματος. Με τη σύσταση ειδικών δομών, όπως η Επιτροπή Ισότητας Φύλων (ΕΙΦ) και η Επιτροπή Δεοντολογίας, το πανεπιστήμιο καταδεικνύει τη δέσμευσή του στη δημιουργία ενός ασφαλούς και συμπεριληπτικού περιβάλλοντος εργασίας και σπουδών για όλα τα μέλη του.

Οι δράσεις που υλοποιούνται, συμπεριλαμβανομένων των προγραμμάτων ευαισθητοποίησης, των μαθημάτων και της έρευνας σε ζητήματα φύλου, καθώς και της υποστήριξης των θυμάτων, φανερώνουν μια ολιστική προσέγγιση στην αντιμετώπιση και πρόληψη συμπεριφορών διακρίσεων και παρενόχλησης. Η πρωτοβουλία αυτή δεν ανταποκρίνεται μόνο σε περιστατικά διακρίσεων, αλλά προάγει επίσης μια κουλτούρα σεβασμού και ισότητας.

Η ενεργός συμμετοχή των φοιτητών, του διδακτικού, διοικητικού και τεχνικού προσωπικού, καθώς και η συνεργασία με επαγγελματίες όπως ψυχολόγοι και ο Συνήγορος του Φοιτητή, διασφαλίζουν ότι η πρωτοβουλία είναι καλά ενσωματωμένη και υποστηρίζεται σε όλα τα επίπεδα του πανεπιστημίου.

Παρά τις πιθανές προκλήσεις, όπως η διαρκής ανάγκη αξιολόγησης και βελτίωσης των δράσεων που αναλαμβάνονται, η πρωτοβουλία αυτή θέτει τα θεμέλια για έναν θετικό και διαρκή μετασχηματισμό στον αγώνα κατά των διακρίσεων και της παρενόχλησης, καθιστώντας το Πάντειο Πανεπιστήμιο πρότυπο προς μίμηση για άλλα ακαδημαϊκά ιδρύματα.

Μελέτη περίπτωσης: Γραφείο THEFYLIS του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών

Περιγραφή της περίπτωσης:

Το Γραφείο THEFYLIS, που λειτουργεί στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ), είναι μια πρωτοβουλία αφιερωμένη στην καταπολέμηση της έμφυλης και σεξουαλικής βίας. Το γραφείο συστάθηκε για να παρέχει ολοκληρωμένη υποστήριξη στα θύματα σεξουαλικής παρενόχλησης και έμφυλης βίας και να προωθή την ισότητα των φύλων μέσω διάφορων πρωτοβουλιών ευαισθητοποίησης και πρόληψης.

Δράσεις που υλοποιήθηκαν:

- 1. Υποστήριξη των θυμάτων:** Το Γραφείο THEFYLIS προσφέρει συμβουλευτική και ψυχολογική και νομική υποστήριξη στα θύματα σεξουαλικής παρενόχλησης και έμφυλης βίας. Τα θύματα μπορούν να λάβουν εμπιστευτική βοήθεια και εξατομικευμένη παρακολούθηση.
- 2. Εκστρατείες ευαισθητοποίησης:** Διοργανώνονται σε τακτική βάση εκστρατείες ευαισθητοποίησης για την ενημέρωση της πανεπιστημιακής κοινότητας σχετικά με τα ζητήματα που αφορούν την έμφυλη και σεξουαλική βία, τα δικαιώματα των θυμάτων και τις διαδικασίες καταγγελίας.

3. **Εκπαίδευση και εργαστήρια:** Πραγματοποιούνται υποχρεωτικές εκπαιδευτικές συνεδρίες για το προσωπικό και τους φοιτητές σχετικά με τη συναίνεση, τις κατάλληλες συμπεριφορές και την αντίδραση σε καταστάσεις παρενόχλησης.
4. **Συνεργασίες και συμπράξεις:** Συνεργασία με τοπικούς και διεθνείς οργανισμούς για την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και την ανάπτυξη αποτελεσματικών στρατηγικών πρόληψης και παρέμβασης.

Στόχοι:

Κύριος σκοπός της πρωτοβουλίας THEFYLIS στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών είναι η καταπολέμηση της σεξιστικής και σεξουαλικής βίας και η προώθηση της ισότητας των φύλων εντός της πανεπιστημιακής κοινότητας. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού, το Γραφείο THEFYLIS υλοποιεί ορισμένες βασικές δράσεις: παροχή ψυχολογικής και νομικής υποστήριξης στα θύματα παρενόχλησης και έμφυλης βίας, διοργάνωση εκστρατειών ευαισθητοποίησης για την ενημέρωση σχετικά με τα δικαιώματα των θυμάτων και τις διαδικασίες καταγγελίας, και παροχή υποχρεωτικής εκπαίδευσης στο προσωπικό και τους φοιτητές σχετικά με τη συναίνεση και την κατάλληλη συμπεριφορά. Επιπλέον, το γραφείο συνεργάζεται με τοπικούς και διεθνείς οργανισμούς για την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και την ανάπτυξη αποτελεσματικών στρατηγικών πρόληψης και παρέμβασης. Εντάσσοντας τις δραστηριότητες αυτές σε ένα θεσμικό πλαίσιο, το Γραφείο THEFYLIS επιδιώκει να εδραιώσει μια κουλτούρα σεβασμού και ισότητας, διασφαλίζοντας παράλληλα ένα ασφαλές και συμπεριληπτικό περιβάλλον εργασίας και σπουδών για όλα τα μέλη του πανεπιστημίου.

Μέθοδοι αξιολόγησης:

Η μέθοδος που χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση της πρωτοβουλίας THEFYLIS στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών βασίζεται σε αρκετές συμπληρωματικές προσεγγίσεις. Πρώτον, περιλαμβάνει τη συλλογή λεπτομερών στατιστικών δεδομένων για τα περιστατικά έμφυλης και σεξουαλικής βίας που καταγγέλλονται εντός του πανεπιστημίου. Τα δεδομένα αυτά χρησιμοποιούνται για τη μέτρηση της έκτασης του προβλήματος και της αποτελεσματικότητας των δράσεων που αναλαμβάνονται. Παράλληλα, η ομάδα συντάσσει ετήσιες εκθέσεις που καταγράφουν την πρόοδο που έχει σημειωθεί, τις προκλήσεις που αντιμετωπίστηκαν και τις δράσεις που αναλήφθηκαν. Τακτικές έρευνες σε φοιτητές και προσωπικό, καθώς και ποιοτικές συνεντεύξεις σε ομάδες εστίασης (focus groups), συμπληρώνουν την αξιολόγηση αυτή, παρέχοντας ανατροφοδότηση και προτάσεις βελτίωσης. Η παρακολούθηση των καταγγελλόμενων υποθέσεων και των παρεμβάσεων που πραγματοποιεί το THEFYLIS επιτρέπει επίσης την αξιολόγηση της ταχύτητας και της αποτελεσματικότητας της ανταπόκρισης στα περιστατικά. Τέλος, μια εξωτερική αξιολόγηση από ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες μπορεί να προσφέρει μια αντικειμενική οπτική και πρόσθετες συστάσεις για την ενίσχυση του αντίκτυπου της πρωτοβουλίας. Συνολικά, οι μέθοδοι αυτές παρέχουν ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για την αξιολόγηση και τη

συνεχή βελτίωση των πρακτικών καταπολέμησης της έμφυλης και σεξουαλικής βίας στο πανεπιστήμιο.

Εμπλοκή των φορέων:

Γραφείο THEFYLIS: Αποτελεί τον κεντρικό φορέα που είναι αρμόδιος για την προώθηση της ισότητας των φύλων και την καταπολέμηση της έμφυλης και σεξουαλικής βίας εντός του πανεπιστημίου. Το γραφείο διαδραματίζει ουσιαστικό ρόλο στην υλοποίηση δράσεων και προγραμμάτων.

Επιτροπή Ισότητας Φύλων (ΕΙΦ – GEC): Η επιτροπή αυτή υποστηρίζει τις δραστηριότητες του Γραφείου THEFYLIS, παρέχοντας συμβουλές στη διοίκηση του πανεπιστημίου σχετικά με τις βέλτιστες πρακτικές στον τομέα της ισότητας των φύλων και της καταπολέμησης των διακρίσεων.

Ακαδημαϊκό και διοικητικό προσωπικό: Τα μέλη ΔΕΠ, το διοικητικό και το τεχνικό προσωπικό συμμετέχουν σε υποχρεωτικά εκπαιδευτικά προγράμματα σχετικά με τη συναίνεση, την κατάλληλη συμπεριφορά και την αντίδραση σε περιστατικά παρενόχλησης, τα οποία διοργανώνει το THEFYLIS.

Φοιτητές/τριες: Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες είναι ταυτόχρονα αποδέκτες των υπηρεσιών υποστήριξης και των εκστρατειών ευαισθητοποίησης του Γραφείου THEFYLIS και συμμετέχουν επίσης σε εκπαιδευτικές συνεδρίες για την έμφυλη και σεξουαλική βία.

Ψυχολογικοί και νομικοί σύμβουλοι: Οι επαγγελματίες αυτοί προσφέρουν άμεση υποστήριξη στα θύματα σεξουαλικής παρενόχλησης και έμφυλης βίας, παρέχοντας εμπιστευτική βοήθεια και εξατομικευμένη παρακολούθηση.

Τοπικοί και διεθνείς οργανισμοί: Το THEFYLIS συνεργάζεται με εξωτερικούς οργανισμούς για την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και την ανάπτυξη αποτελεσματικών στρατηγικών πρόληψης και παρέμβασης.

Συμπερασματικά, η πρωτοβουλία THEFYLIS στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών αποτελεί μια προληπτική και δομημένη απάντηση στις προκλήσεις που θέτουν η σεξουαλική παρενόχληση και η έμφυλη βία εντός του ακαδημαϊκού ιδρύματος. Με τη σύσταση του Γραφείου THEFYLIS, το πανεπιστήμιο έχει καταδείξει τη σταθερή δέσμευσή του στην προστασία των δικαιωμάτων των μελών του και στην προώθηση της ισότητας των φύλων. Το γραφείο προσφέρει ολοκληρωμένη υποστήριξη στα θύματα, συμπεριλαμβανομένης ψυχολογικής και νομικής συμβουλευτικής, καθώς και εκστρατείες ευαισθητοποίησης και υποχρεωτική εκπαίδευση για ολόκληρη την πανεπιστημιακή κοινότητα. Συνεργαζόμενο με τοπικούς και διεθνείς οργανισμούς, το THEFYLIS εμπλουτίζει τις πρακτικές του και ενισχύει τις στρατηγικές πρόληψης και παρέμβασης. Η θεσμοθέτηση του THEFYLIS από τη Σύγκλητο του Πανεπιστημίου καταδεικνύει μια σοβαρή και βιώσιμη προσέγγιση στην αντιμετώπιση αυτών των ζητη-

μάτων. Για να διασφαλιστεί η διαρκής αποτελεσματικότητα της πρωτοβουλίας, είναι απαραίτητο να συνεχιστεί η τακτική αξιολόγηση των δράσεων της και η προσαρμογή της στις εξελισσόμενες ανάγκες της πανεπιστημιακής κοινότητας. Το THEFYLLIS αποτελεί ένα εμπνευσμένο παράδειγμα θεσμικής ηγεσίας στην προώθηση ενός ασφαλούς, σεβαστικού και ισότιμου πανεπιστημιακού περιβάλλοντος.

Βέλγιο

Μελέτη περίπτωσης: Πανεπιστήμιο της Λιέγης (University of Liège, Βέλγιο)

Περιγραφή της περίπτωσης

Το Πανεπιστήμιο της Λιέγης (ULiège) στο Βέλγιο έχει θεσπίσει μια σειρά μέτρων για την καταπολέμηση της σεξιστικής και σεξουαλικής βίας εντός του ιδρύματος. Οι πρωτοβουλίες αυτές αποσκοπούν στην ευαισθητοποίηση, στην πρόληψη και στην υποστήριξη των θυμάτων σεξουαλικής παρενόχλησης και έμφυλης βίας. Η Service de Prévention et de Sécurité (SEPS, Υπηρεσία Πρόληψης και Ασφάλειας) διαδραματίζει κεντρικό ρόλο στον συντονισμό των δράσεων αυτών, σε συνεργασία με άλλες υπηρεσίες του πανεπιστημίου.

Δράσεις που υλοποιήθηκαν

1. **Service de Prévention et de Sécurité (SEPS):** Η υπηρεσία αυτή παρέχει συμβουλές και υποστήριξη στα θύματα σεξουαλικής παρενόχλησης. Οργανώνει επίσης προγράμματα κατάρτισης για το προσωπικό και τη φοιτητική κοινότητα σχετικά με την πρόληψη της σεξιστικής και σεξουαλικής βίας.
2. **Cellule de veille et d'écoute (μονάδα επαγρύπνησης και ακρόασης):** Η μονάδα αυτή, η οποία συστάθηκε για να δέχεται και να διαχειρίζεται καταγγελίες σεξουαλικής παρενόχλησης και έμφυλης βίας, ακούει ενεργά τα θύματα και τα παραπέμπει στις αρμόδιες υπηρεσίες.
3. **Εκστρατείες ευαισθητοποίησης:** Διοργανώνονται τακτικά εκστρατείες για την ενημέρωση της πανεπιστημιακής κοινότητας σχετικά με τα ζητήματα που αφορούν την έμφυλη και τη σεξουαλική βία, καθώς και για την ενθάρρυνση της καταγγελίας περιστατικών.
4. **Εκπαιδευτικές συνεδρίες και εργαστήρια:** Οργανώνονται εκπαιδευτικές συνεδρίες και εργαστήρια με σκοπό να εκπαιδευτεί η πανεπιστημιακή κοινότητα σχετικά με την κατάλληλη συμπεριφορά και τα όρια της συναίνεσης.

Στόχοι

Το Πανεπιστήμιο της Λιέγης (ULiège) έχει αναπτύξει μια σειρά πρωτοβουλιών για την καταπολέμηση της παρενόχλησης και της σεξιστικής και σεξουαλικής βίας εντός του ιδρύματος. Οι στόχοι αυτών των βέλτιστων πρακτικών (best practices) είναι πολλαπλοί και αποσκοπούν στη

δημιουργία ενός ασφαλούς, σεβαστικού και συμπεριληπτικού περιβάλλοντος για όλα τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας.

Πρώτα και κύρια, οι δράσεις αυτές επιδιώκουν να προλάβουν την παρενόχληση και τη βία, ευαισθητοποιώντας την πανεπιστημιακή κοινότητα σε απαράδεκτες συμπεριφορές, όπως η σεξουαλική παρενόχληση, η επίθεση και η έμφυλη βία. Διάφορες εκστρατείες ευαισθητοποίησης, όπως η εκστρατεία #RESPECT, εκθέσεις, διαλέξεις, εργαστήρια, κινηματογραφικές προβολές και παραστάσεις, διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην ευαισθητοποίηση. Στόχος τους είναι να εκπαιδεύσουν και να ενημερώσουν τη φοιτητική κοινότητα, το προσωπικό και τα λοιπά μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας για τα ζητήματα αυτά, αναδεικνύοντας τις αρνητικές επιπτώσεις τέτοιων συμπεριφορών και προάγοντας μια κουλτούρα σεβασμού και μη διάκρισης.

Δεύτερον, οι πρακτικές αυτές αποσκοπούν στην υποστήριξη των θυμάτων, προσφέροντάς τους πόρους καθώς και εμπιστευτικές υπηρεσίες ακρόασης και υποστήριξης. Φοιτητές/τριες και προσωπικό έχουν πρόσβαση σε ψυχολόγους και σε πρόσωπα εμπιστοσύνης, ώστε να λαμβάνουν κατάλληλη και επαγγελματική υποστήριξη όταν τη χρειάζονται. Επιπλέον, το πανεπιστήμιο έχει θεσπίσει ειδικές διαδικασίες για τον χειρισμό καταγγελιών παρενόχλησης και βίας, οι οποίες εγγυώνται την εμπιστευτικότητα και την προστασία των εμπλεκόμενων προσώπων.

Ένας ακόμη βασικός στόχος των πρακτικών αυτών είναι η προώθηση μιας κουλτούρας σεβασμού, ισότητας και μη διάκρισης εντός του ULiège. Αυτό περιλαμβάνει τη συνεργασία με άλλα ιδρύματα, οργανισμούς και εμπειρογνώμονες για την ανάπτυξη αποτελεσματικών στρατηγικών πρόληψης και καταπολέμησης τέτοιων μορφών βίας. Το πανεπιστήμιο συμμετέχει επίσης σε διεθνή ερευνητικά έργα, όπως το UniSAFE, προκειμένου να κατανοήσει καλύτερα τα φαινόμενα αυτά και να βελτιώσει τις προσεγγίσεις του.

Τέλος, οι δράσεις αυτές είναι καρπός στενής συνεργασίας μεταξύ διαφόρων φορέων εντός του ιδρύματος, όπως η διοίκηση του πανεπιστημίου, η υπηρεσία Ποιότητας Φοιτητικής Ζωής, οι φοιτητικοί σύλλογοι, το διοικητικό προσωπικό και οι ερευνητικές ομάδες. Η συνεργατική αυτή προσέγγιση επιδιώκει να μεγιστοποιήσει τον αντίκτυπο των πρωτοβουλιών που υλοποιούνται και να διασφαλίσει ολοκληρωμένη υποστήριξη στα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας.

Μέθοδοι αξιολόγησης

Το Πανεπιστήμιο της Λιέγης (ULiège) εφαρμόζει διάφορες μεθόδους αξιολόγησης για να μετρήσει την αποτελεσματικότητα των πρωτοβουλιών του για την καταπολέμηση της σεξουαλικής και έμφυλης παρενόχλησης και βίας. Οι μέθοδοι αυτές περιλαμβάνουν έρευνες ικανοποίησης και ανώνυμες δημοσκοπήσεις μεταξύ φοιτητών/τριών, προσωπικού και μελών της πανεπιστημιακής κοινότητας. Οι έρευνες αυτές συγκεντρώνουν απόψεις για τα προγράμματα και τις υπηρεσίες που λειτουργούν, αποτιμούν την ικανοποίηση και την αντιληπτή αποτελεσματικότητα των δράσεων και εντοπίζουν πεδία βελτίωσης. Η ανάλυση των επίσημων καταγγελιών σε-

ξουαλικής παρενόχλησης και βίας αποτελεί επίσης συνήθη πρακτική για την παρακολούθηση των τάσεων και την αποτίμηση της σοβαρότητας των καταγγελλόμενων περιστατικών και των αποτελεσμάτων των πειθαρχικών ερευνών. Το ULiège χρησιμοποιεί επίσης ποσοτικούς και ποιοτικούς δείκτες επίδοσης για να μετρήσει τον αντίκτυπο των πρωτοβουλιών του, όπως ο αριθμός των συμμετεχόντων σε προγράμματα κατάρτισης, τα ποσοστά καταγγελιών και τα πειθαρχικά μέτρα που λήφθηκαν. Διενεργούνται εις βάθος μελέτες περίπτωσης και ποιοτικές αξιολογήσεις, προκειμένου να κατανοηθούν οι εμπειρίες των θυμάτων, η διαδικασία καταγγελίας που ακολούθησαν και οι αλληλεπιδράσεις τους με τις υπηρεσίες υποστήριξης. Τέλος, το πανεπιστήμιο πραγματοποιεί βιβλιογραφικές ανασκοπήσεις και διεθνείς συγκρίσεις, ώστε να αξιοποιεί τις παγκόσμιες βέλτιστες πρακτικές για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της έμφυλης και σεξουαλικής παρενόχλησης και βίας στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Οι μέθοδοι αυτές επιτρέπουν στο ULiège να προσαρμόζει τις στρατηγικές του και να βελτιώνει τις υπηρεσίες του, ενισχύοντας έτσι την ικανότητά του να προάγει μια κουλτούρα σεβασμού και ισότητας στην ακαδημαϊκή του κοινότητα.

Εμπλοκή των φορέων

Université de Liège: Σχεδιασμός, υλοποίηση και παρακολούθηση των πρωτοβουλιών ευαισθητοποίησης και πρόληψης.

Φοιτητική κοινότητα: Οι φοιτητές/τριες είναι ταυτόχρονα ωφελούμενοι των προγραμμάτων ευαισθητοποίησης και πρόληψης και διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην καταγγελία περιστατικών και στη συμβολή στις εκστρατείες ευαισθητοποίησης.

Ακαδημαϊκό και διοικητικό προσωπικό: Διδάσκοντες/ουσες, ερευνητές/τριες και διοικητικό προσωπικό συμμετέχουν στην εφαρμογή των πολιτικών και προγραμμάτων πρόληψης. Μπορούν επίσης να εκπαιδευτούν ώστε να αναγνωρίζουν και να ανταποκρίνονται σε καταστάσεις παρενόχλησης ή βίας.

Κοινωνικές υπηρεσίες: Οι κοινωνικές υπηρεσίες του πανεπιστημίου συμμετέχουν στην υποστήριξη των θυμάτων, μεταξύ άλλων μέσω συμβουλευτικής, παραπομπής και διαχείρισης περιστατικών.

Νομική υπηρεσία: Η νομική υπηρεσία παρέχει νομική υποστήριξη στα θύματα και συμμετέχει στη διαμόρφωση των πολιτικών του πανεπιστημίου για την παρενόχληση και τη βία.

Υπηρεσία υγείας και ευεξίας: Η υπηρεσία αυτή παρέχει ιατρική και ψυχολογική υποστήριξη στα θύματα παρενόχλησης ή βίας.

Υπηρεσία Πρόληψης και Ασφάλειας: Η υπηρεσία αυτή είναι αρμόδια για την επιτήρηση και την ασφάλεια της πανεπιστημιούπολης, καθώς και για την ευαισθητοποίηση σχετικά με την ανάγκη πρόληψης επικίνδυνων συμπεριφορών.

Εκπρόσωποι φοιτητών: Οι φοιτητικοί σύλλογοι μπορούν να διαδραματίσουν καίριο ρόλο στην ευαισθητοποίηση και στην κινητοποίηση της φοιτητικής κοινότητας γύρω από τα ζητήματα της παρενόχλησης και της βίας.

Συντονιστικές επιτροπές και ομάδες εργασίας: Συχνά συγκροτούνται συντονιστικές επιτροπές και ομάδες εργασίας για την ανάπτυξη πολιτικών, πρωτοκόλλων και προγραμμάτων, καθώς και για τον συντονισμό των προσπάθειών καταπολέμησης της παρενόχλησης και της έμφυλης και σεξουαλικής βίας.

Πανεπιστημιακές αρχές: Η ηγεσία του πανεπιστημίου, συμπεριλαμβανομένων του πρύτανη, των αντιπρυτάνεων και των κοσμητόρων, διαδραματίζει καίριο ρόλο στον καθορισμό των θεσμικών πολιτικών και προτεραιοτήτων για την πρόληψη και την καταπολέμηση της παρενόχλησης και της βίας.

Η πρωτοβουλία του Πανεπιστημίου της Λιέγης (ULiège) για την καταπολέμηση της έμφυλης και σεξουαλικής παρενόχλησης και βίας φαίνεται να αποτελεί μια στιβαρή και προληπτική απάντηση σε επίμονες προκλήσεις του ακαδημαϊκού περιβάλλοντος. Το ULiège έχει δημιουργήσει ένα σταθερό θεσμικό πλαίσιο που περιλαμβάνει σαφείς πολιτικές, αποτελεσματικά πρωτόκολλα καταγγελίας και μηχανισμούς υποστήριξης των θυμάτων. Η ολοκληρωμένη αυτή προσέγγιση περιλαμβάνει επίσης σημαντικές προσπάθειες ευαισθητοποίησης, κατάρτισης και εξωτερικών συνεργασιών, με στόχο τη δημιουργία μιας κουλτούρας σεβασμού και ισότητας στο πανεπιστήμιο. Ωστόσο, για να διασφαλιστεί η διαρκής αποτελεσματικότητα των μέτρων αυτών, είναι κρίσιμο το ULiège να διατηρήσει τη δέσμευσή του για συνεχή βελτίωση, αξιολογώντας τακτικά τις πολιτικές του και προσαρμόζοντας τις στρατηγικές του στις μεταβαλλόμενες ανάγκες της πανεπιστημιακής κοινότητας.

Μελέτη περίπτωσης: Πανεπιστήμιο της Μονς (University of Mons, Βέλγιο)

Περιγραφή της περίπτωσης

Το Πανεπιστήμιο της Μονς (UMONS) στο Βέλγιο έχει αναπτύξει μια σειρά πρωτοβουλιών για την καταπολέμηση της σεξιστικής και σεξουαλικής βίας. Τις πρωτοβουλίες αυτές συντονίζει η Comité d'Accompagnement de la Politique d'Égalité et de Diversité (CAPÉDI, Επιτροπή Υποστήριξης της Πολιτικής Ισότητας και Διαφορετικότητας), σε συνεργασία με τη Service d'Accompagnement et de Support des Étudiants (SASE, Υπηρεσία Συνοδείας και Υποστήριξης Φοιτητών). Κύριος στόχος είναι η δημιουργία ενός ασφαλούς και σεβαστικού πανεπιστημιακού περιβάλλοντος για το σύνολο της φοιτητικής κοινότητας και του προσωπικού, με έμφαση στην πρόληψη, στην ευαισθητοποίηση και στην υποστήριξη των θυμάτων σεξουαλικής παρενόχλησης και βίας.

Δράσεις που υλοποιήθηκαν

1. **Υπηρεσία συμβουλευτικής και υποστήριξης:** Η SASE προσφέρει εμπιστευτικές υπηρεσίες συμβουλευτικής στα θύματα σεξουαλικής παρενόχλησης και βίας. Φοιτητές/τριες και προσωπικό μπορούν να λάβουν βοήθεια για την καταγγελία περιστατικών, καθώς και ψυχολογική και νομική υποστήριξη.
2. **Cellule de veille et d'écoute (μονάδα επαγρύπνησης και ακρόασης):** Η μονάδα αυτή, η οποία συστάθηκε για να δέχεται και να διαχειρίζεται καταγγελίες σεξουαλικής παρενόχλησης και έμφυλης βίας, ακούει ενεργά τα θύματα και τα παραπέμπει στις αρμόδιες υπηρεσίες.
3. **Εκστρατείες ευαισθητοποίησης:** Διοργανώνονται τακτικά εκστρατείες για την ενημέρωση της πανεπιστημιακής κοινότητας σχετικά με τα ζητήματα που αφορούν την έμφυλη και τη σεξουαλική βία, καθώς και για την ενθάρρυνση της καταγγελίας περιστατικών.
4. **Εκπαιδευτικές συνεδρίες και εργαστήρια:** Οργανώνονται εκπαιδευτικές συνεδρίες και εργαστήρια με σκοπό να εκπαιδευτεί η πανεπιστημιακή κοινότητα σχετικά με την κατάλληλη συμπεριφορά και τα όρια της συναίνεσης.
5. **Εξωτερικές συνεργασίες:** Συνεργασία με τοπικούς συλλόγους για την παροχή πρόσθετων πόρων και τη διοργάνωση εκδηλώσεων ευαισθητοποίησης.

Στόχοι

Το Πανεπιστήμιο της Μονς (UMONS) δεσμεύεται να δημιουργήσει ένα ασφαλές και σεβαστικό πανεπιστημιακό περιβάλλον, επιδιώκοντας μια σειρά βασικών στόχων. Πρώτα και κύρια, επιδιώκει να προλάβει και να περιορίσει στο ελάχιστο την παρενόχληση σε όλες τις μορφές της. Για την επίτευξη του στόχου αυτού, το UMONS ευαισθητοποιεί ενεργά την ακαδημαϊκή του κοινότητα, δηλαδή φοιτητές/τριες, ακαδημαϊκό και διοικητικό προσωπικό, σχετικά με τις διάφορες εκδηλώσεις της παρενόχλησης, τις συνέπειές της και τους τρόπους πρόληψής της.

Πέρα από την ευαισθητοποίηση, το πανεπιστήμιο δεσμεύεται να παρέχει αποτελεσματική υποστήριξη στα θύματα παρενόχλησης, διαθέτοντας εξατομικευμένους πόρους που τα βοηθούν να διαχειριστούν την κατάστασή τους. Το UMONS προωθεί επίσης τη συμπερίληψη και τη διαφορετικότητα, καλλιεργώντας ένα περιβάλλον όπου κάθε μέλος της κοινότητας αισθάνεται ότι γίνεται σεβαστό και εκτιμάται, ανεξαρτήτως φύλου, εθνοτικής καταγωγής, σεξουαλικού προσανατολισμού κ.λπ.

Για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας και της ευημερίας των ατόμων, το πανεπιστήμιο θεσπίζει μηχανισμούς υποστήριξης και πρόληψης που αποσκοπούν στην προαγωγή της ψυχολογικής και συναισθηματικής τους ευεξίας εντός του ιδρύματος. Επιπλέον, το UMONS επιδιώκει να διασφαλίζει δίκαιη και αμερόληπτη ανταπόκριση σε κάθε καταγγελλόμενη περίπτωση παρενόχλησης, ενισχύοντας έτσι τους μηχανισμούς καταγγελίας και χειρισμού παραπόνων.

Τέλος, το πανεπιστήμιο διοργανώνει τακτικά δραστηριότητες ευαισθητοποίησης, όπως ημερίδες, παραστάσεις, εργαστήρια, προγράμματα κατάρτισης και διαλέξεις για ζητήματα φύλου, διαφορετικότητας, διακρίσεων και παρενόχλησης. Οι πρωτοβουλίες αυτές αποσκοπούν στην ενημέρωση και την εκπαίδευση της πανεπιστημιακής κοινότητας σχετικά με τις διάφορες πτυχές της παρενόχλησης και τους τρόπους πρόληψής της, συμβάλλοντας έτσι σε ένα σεβαστικό και συμπεριληπτικό πανεπιστημιακό περιβάλλον για όλους και όλες.

Μέθοδοι αξιολόγησης

Αν και αυτό δεν αναφέρεται ρητά, είναι πολύ πιθανό το UMONS να έχει θεσπίσει διαδικασία αξιολόγησης για τη μέτρηση της αποτελεσματικότητας των δράσεών του κατά της παρενόχλησης. Η αξιολόγηση αυτή μπορεί να λαμβάνει διάφορες μορφές, όπως έρευνες μεταξύ της φοιτητικής κοινότητας, παρακολούθηση των παραπόνων και των καταγγελλόμενων περιστατικών, αξιολογήσεις των παρεμβάσεων ευαισθητοποίησης, ανάλυση στατιστικών δεδομένων, ανατροφοδότηση από τους εμπλεκόμενους εταίρους και συλλόγους κ.λπ.

Η εφαρμογή διαδικασίας αξιολόγησης επιτρέπει στο πανεπιστήμιο να κατανοεί τον πραγματικό αντίκτυπο των δράσεών του, να εντοπίζει πεδία βελτίωσης και να λαμβάνει αποφάσεις με βάση συγκεκριμένα δεδομένα, ώστε να ενισχύει τη δέσμευσή του για ένα ασφαλές και σεβαστικό πανεπιστημιακό περιβάλλον για όλους και όλες.

Εμπλοκή των φορέων

Université de Mons: Σχεδιασμός, υλοποίηση και παρακολούθηση των πρωτοβουλιών ευαισθητοποίησης και πρόληψης.

Comité d'Accompagnement de la Politique d'Égalité et de Diversité (CAPÉDI): Συντονισμός των πρωτοβουλιών και των υπηρεσιών υποστήριξης.

Service d'Accompagnement et de Support des Étudiants (SASE): Διαχείριση των πρωτοκόλλων, υποδοχή και υποστήριξη των θυμάτων, συντονισμός των πρωτοβουλιών.

Φοιτητική κοινότητα και προσωπικό: Κύριοι ωφελούμενοι των προγραμμάτων κατάρτισης και ενεργοί συμμετέχοντες στις συμπληρωματικές δραστηριότητες.

Τοπικές ομάδες και σύλλογοι: Συνεργασία για την παροχή πρόσθετων πόρων και ενημερωτικών συνεδριών.

Διοικητικό και ακαδημαϊκό προσωπικό του UMONS: Είναι αρμόδιοι για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή των πολιτικών και δράσεων κατά της παρενόχλησης εντός του πανεπιστημίου. Αυτό περιλαμβάνει την κατάρτιση στην αναγνώριση, την πρόληψη και τη διαχείριση της παρενόχλησης, καθώς και τη θέσπιση κατάλληλων διαδικασιών καταγγελίας και χειρισμού.

Φοιτητική κοινότητα: Οι φοιτητές/τριες είναι ταυτόχρονα ωφελούμενοι των πρωτοβουλιών ευαισθητοποίησης και πρόληψης και διαδραματίζουν ενεργό ρόλο στην καταγγελία περιστατι-

κών παρενόχλησης που παρακολουθούν ή βιώνουν. Ενθαρρύνονται να συμμετέχουν σε πρωτοβουλίες ευαισθητοποίησης και να αξιοποιούν τους διαθέσιμους πόρους υποστήριξης όταν τους χρειάζονται.

Φοιτητικοί σύλλογοι: Συνεργάζονται με το πανεπιστήμιο για τη διοργάνωση εκστρατειών ευαισθητοποίησης, εκδηλώσεων και δραστηριοτήτων που αποσκοπούν στην προώθηση ενός σεβαστικού και συμπεριληπτικού περιβάλλοντος. Οι σύλλογοι αυτοί διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην κινητοποίηση της φοιτητικής κοινότητας και στη δημιουργία μιας κουλτούρας σεβασμού στο πανεπιστήμιο.

Εξωτερικοί οργανισμοί: Το UMONS συνεργάζεται με εξωτερικούς συλλόγους και οργανισμούς που εξειδικεύονται στην καταπολέμηση της παρενόχλησης, όπως σύλλογοι για τα δικαιώματα των γυναικών, σύλλογοι LGBTQIA+, οργανισμοί πρόληψης της διαδικτυακής παρενοχλητικής παρακολούθησης (cyberstalking) κ.ά. Οι συνεργασίες αυτές επιτρέπουν την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και την ενίσχυση των πρωτοβουλιών πρόληψης.

Τοπικές και περιφερειακές αρχές: Σε ορισμένες περιπτώσεις, το πανεπιστήμιο συνεργάζεται με τοπικές και περιφερειακές αρχές, όπως υπηρεσίες πρόληψης και κρατικούς φορείς, για την ενίσχυση των δράσεων του κατά της παρενόχλησης. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει την από κοινού αξιοποίηση πόρων και την ανάπτυξη κοινών προγραμμάτων.

Μελλοντικοί γονείς και φοιτητές/τριες γονείς, τρανς άτομα, άτομα με αναπηρία και μάρτυρες παρενόχλησης: Οι συγκεκριμένες ομάδες αποτελούν αποδέκτες στοχευμένων πρωτοβουλιών, προσαρμοσμένων στις ιδιαίτερες ανάγκες τους όσον αφορά την υποστήριξη, την αναγνώριση της ταυτότητας φύλου, τις εύλογες προσαρμογές και την εκπαίδευση για την πρόληψη της παρενόχλησης.

Η πρωτοβουλία του Πανεπιστημίου της Μονς (UMONS) κατά της παρενόχλησης αποτελεί σαφή απόδειξη της δέσμευσής του στην ασφάλεια, τον σεβασμό και τη συμπερίληψη στην πανεπιστημιακή του κοινότητα. Υλοποιώντας μια σειρά συντονισμένων δράσεων, το UMONS ευαισθητοποιεί ενεργά φοιτητές/τριες, διοικητικό και ακαδημαϊκό προσωπικό σχετικά με τις διάφορες μορφές παρενόχλησης, παρέχοντας παράλληλα αποτελεσματική υποστήριξη στα θύματα. Οι συνεργασίες με συλλόγους και εξειδικευμένους εξωτερικούς φορείς ενισχύουν περαιτέρω τις προσπάθειες αυτές, επιτρέποντας την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και μια συνεργατική προσέγγιση στην πρόληψη και τη διαχείριση περιστατικών παρενόχλησης. Με την εμπλοκή επίσης της φοιτητικής κοινότητας, των φοιτητικών συλλόγων και των τοπικών αρχών, το UMONS δημιουργεί ένα περιβάλλον όπου κάθε άτομο αισθάνεται ότι εκτιμάται, γίνεται σεβαστό και προστατεύεται, ανεξαρτήτως φύλου, εθνικής καταγωγής, σεξουαλικού προσανατολισμού ή οποιουδήποτε άλλου χαρακτηριστικού. Η πρωτοβουλία αυτή αποδεικνύει μια προορατική δέσμευση στην προώθηση μιας κουλτούρας σεβασμού και ανεκτικότητας και αποτελεί

πρότυπο για άλλα ιδρύματα που επιδιώκουν να δημιουργήσουν ασφαλή και συμπεριληπτικά πανεπιστημιακά περιβάλλοντα.

Μελέτη περίπτωσης: Πανεπιστήμιο της Γάνδης (Ghent University, UGent)

Περιγραφή της περίπτωσης

Το Πανεπιστήμιο της Γάνδης (UGent) στο Βέλγιο έχει λάβει προορατικά μέτρα για την καταπολέμηση της σεξιστικής και σεξουαλικής βίας εντός του ιδρύματος. Τις πρωτοβουλίες αυτές συντονίζει το Γραφείο Φύλου και Διαφορετικότητας (Gender and Diversity Office), σε συνεργασία με τις υπηρεσίες ψυχικής υγείας και τους φοιτητικούς συλλόγους. Κύριος στόχος είναι η δημιουργία ενός ασφαλούς και συμπεριληπτικού πανεπιστημιακού περιβάλλοντος για το σύνολο της φοιτητικής κοινότητας και του προσωπικού, με έμφαση στην πρόληψη, στην ευαισθητοποίηση και στην υποστήριξη των θυμάτων σεξουαλικής παρενόχλησης και βίας.

Δράσεις που υλοποιήθηκαν

- 1. Υπηρεσίες συμβουλευτικής και υποστήριξης:** Το Γραφείο Φύλου και Διαφορετικότητας προσφέρει εμπιστευτικές υπηρεσίες συμβουλευτικής στα θύματα σεξουαλικής παρενόχλησης και βίας. Φοιτητές/τριες και προσωπικό μπορούν να λάβουν βοήθεια για την καταγγελία περιστατικών, καθώς και ψυχολογική και νομική υποστήριξη.
- 2. Πρόγραμμα κατάρτισης:** Υποχρεωτική κατάρτιση του προσωπικού και της φοιτητικής κοινότητας σχετικά με τη σεξουαλική παρενόχληση και την έμφυλη βία. Περιλαμβάνει ενότητες για τη συναίνεση, την κατάλληλη συμπεριφορά και την ανταπόκριση σε καταστάσεις παρενόχλησης.
- 3. Εκστρατείες ευαισθητοποίησης:** Διοργανώνονται τακτικά εκστρατείες ευαισθητοποίησης για την ενημέρωση της πανεπιστημιακής κοινότητας σχετικά με τα δικαιώματα των θυμάτων, τις διαδικασίες καταγγελίας και τους διαθέσιμους πόρους.
- 4. Εξωτερικές συνεργασίες:** Συνεργασία με τοπικούς και διεθνείς οργανισμούς για την παροχή πρόσθετων πόρων και τη διοργάνωση εκδηλώσεων ευαισθητοποίησης για την πρόληψη της έμφυλης και σεξουαλικής βίας.

Στόχοι

Το Πανεπιστήμιο της Γάνδης (UGent) έχει θέσει αρκετούς βασικούς στόχους για την καταπολέμηση της παρενόχλησης στην πανεπιστημιούπολή του. Πρώτον, το UGent επιδιώκει να ευαισθητοποιήσει ενεργά την πανεπιστημιακή του κοινότητα στις διάφορες πτυχές της παρενόχλησης, συμπεριλαμβανομένων των ποικίλων μορφών και των πιθανών συνεπειών της. Ευαισθητοποιώντας φοιτητές/τριες, ακαδημαϊκό και διοικητικό προσωπικό, το πανεπιστήμιο επιδιώκει να δημιουργήσει μια κουλτούρα στην οποία η ανάρμοστη συμπεριφορά αναγνωρίζεται και απορρίπτεται και τα θύματα ενθαρρύνονται να καταγγέλλουν τα περιστατικά. Δεύτερον, το UGent δεσμεύεται σταθερά στην πρόληψη της παρενόχλησης, εφαρμόζοντας υποχρεωτικά προγράμ-

ματα κατάρτισης και σαφείς πολιτικές κατά της παρενόχλησης, καλλιεργώντας έτσι ένα συμπεριληπτικό και σεβαστικό περιβάλλον. Τρίτον, το πανεπιστήμιο παρέχει αποτελεσματική υποστήριξη στα θύματα παρενόχλησης μέσω εξειδικευμένων υπηρεσιών συνοδείας, εμπιστευτικών συνεδριών συμβουλευτικής και καθοδήγησης για τα βήματα που πρέπει να ακολουθηθούν. Τέταρτον, το UGent επιδιώκει να ενισχύσει τους μηχανισμούς καταγγελίας και χειρισμού παραπόνων, διασφαλίζοντας δίκαιη και επαγγελματική ανταπόκριση σε κάθε καταγγελλόμενη περίπτωση. Τέλος, το UGent προάγει την ανθεκτικότητα και την ευημερία της ακαδημαϊκής του κοινότητας, προσφέροντας συνεχή υποστήριξη και προγράμματα προσωπικής ανάπτυξης. Οι στόχοι αυτοί αποσκοπούν στη δημιουργία ενός ασφαλούς, σεβαστικού και συμπεριληπτικού πανεπιστημιακού περιβάλλοντος για όλα τα μέλη της κοινότητας του UGent, ενισχύοντας τη δέσμευση του πανεπιστημίου για την ασφάλεια και την ευημερία των φοιτητών/τριών και του προσωπικού του.

Μέθοδοι αξιολόγησης

Το Πανεπιστήμιο της Γάνδης αποδίδει μεγάλη σημασία στη συνεχή αξιολόγηση των πρωτοβουλιών του κατά της παρενόχλησης, με στόχο τη μέτρηση της αποτελεσματικότητάς τους και τον εντοπισμό πεδίων βελτίωσης. Η αξιολόγηση αυτή διενεργείται με διάφορες μεθόδους, όπως τακτικές έρευνες ικανοποίησης φοιτητών/τριών και προσωπικού, ανάλυση στατιστικών στοιχείων για τα καταγγελλόμενα περιστατικά και ομάδες εστίασης (focus groups) με την πανεπιστημιακή κοινότητα. Οι διαδικασίες αυτές επιτρέπουν στο πανεπιστήμιο να συγκεντρώνει πολύτιμη ανατροφοδότηση, να αναλύει τα δεδομένα που συλλέγονται και να προσαρμόζει ανάλογα τις δράσεις του, ώστε να διασφαλίζεται η συνάφεια και η αποτελεσματικότητα των πολιτικών του κατά της παρενόχλησης. Υιοθετώντας μια προληπτική αλλά και αντιδραστική προσέγγιση, το Πανεπιστήμιο της Γάνδης δεσμεύεται να διατηρεί ένα ασφαλές, σεβαστικό και συμπεριληπτικό περιβάλλον για όλα τα μέλη του.

Εμπλοκή των φορέων

Πανεπιστήμιο της Γάνδης: Σχεδιασμός, υλοποίηση και παρακολούθηση των εκστρατειών ευαισθητοποίησης και πρόληψης.

Γραφείο Φύλου και Διαφορετικότητας: Συντονισμός των πρωτοβουλιών και των υπηρεσιών υποστήριξης. Υπηρεσίες ψυχικής υγείας: διαχείριση των πρωτοκόλλων, υποδοχή και υποστήριξη των θυμάτων, συντονισμός των πρωτοβουλιών.

Διοίκηση του πανεπιστημίου (πρυτανεία): Η διοίκηση, συμπεριλαμβανομένου του πρύτανη, συμμετέχει στη διαμόρφωση των θεσμικών πολιτικών κατά της παρενόχλησης και στη γενική εποπτεία των πρωτοβουλιών που εφαρμόζονται.

Διοικητικές υπηρεσίες: Οι διοικητικές υπηρεσίες του πανεπιστημίου συμμετέχουν στη διαχείριση των διαδικασιών υποβολής παραπόνων, στη συλλογή στατιστικών δεδομένων για τα περιστατικά παρενόχλησης και στον συντονισμό των διαφόρων δράσεων που αναλαμβάνονται.

Ακαδημαϊκά τμήματα: Τα ακαδημαϊκά τμήματα συμμετέχουν στην κατάρτιση του διδακτικού προσωπικού και στην ευαισθητοποίηση της φοιτητικής κοινότητας σχετικά με την ανάρμοστη συμπεριφορά.

Υπηρεσίες υποστήριξης φοιτητών: Υπηρεσίες όπως το Trust Point, το Studentenwerk Ghent, το PerC (Permanence Center) και άλλες υπηρεσίες συμβουλευτικής παρέχουν υποστήριξη σε φοιτητές/τριες που έρχονται αντιμέτωποι με συμπεριφορές που υπερβαίνουν τα όρια (grensoverschrijdend gedrag), με διακρίσεις ή με άλλα ζητήματα που αφορούν την ευημερία τους.

Φοιτητικοί σύλλογοι: Οι φοιτητικοί σύλλογοι συμμετέχουν συχνά στη διοργάνωση εκστρατειών ευαισθητοποίησης, εκδηλώσεων και δραστηριοτήτων για την προώθηση ενός σεβαστικού και συμπεριληπτικού περιβάλλοντος.

Διδακτικό και διοικητικό προσωπικό: Το διδακτικό και το διοικητικό προσωπικό διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην εφαρμογή των πολιτικών κατά της παρενόχλησης, στη διαχείριση των καταγγελλόμενων περιστατικών και στην ευαισθητοποίηση σχετικά με τα ζητήματα αυτά.

Εξωτερικοί εταίροι: Μπορούν να αναπτυχθούν συνεργασίες με εξωτερικούς οργανισμούς που εξειδικεύονται στην καταπολέμηση της παρενόχλησης, οι οποίοι παρέχουν πρόσθετους πόρους και συμπληρωματική τεχνογνωσία.

Τοπικές αρχές: Σε ορισμένες περιπτώσεις, οι τοπικές αρχές, συμπεριλαμβανομένου του Δήμου της Γάνδης, μπορούν να συμμετέχουν στον συντονισμό των προσπαθειών κατά της παρενόχλησης, ιδίως όταν πρόκειται για ζητήματα ασφάλειας και πρόληψης.

Η πρακτική του Πανεπιστημίου της Γάνδης κατά της παρενόχλησης είναι υποδειγματική, καθώς ενσωματώνει πολλαπλές διαστάσεις ώστε να διασφαλίζεται ένα ασφαλές και σεβαστικό περιβάλλον στην πανεπιστημιούπολη. Μέσω σαφών θεσμικών πολιτικών, πρωτοβουλιών ευαισθητοποίησης και εξειδικευμένων υπηρεσιών υποστήριξης, το πανεπιστήμιο αποδεικνύει τη δέσμευσή του στην πρόληψη της παρενόχλησης, στην υποστήριξη των θυμάτων και στην προώθηση μιας κουλτούρας σεβασμού και συμπερίληψης. Η συνεργασία με εσωτερικούς και εξωτερικούς εταίρους ενισχύει περαιτέρω τον αντίκτυπο αυτών των δράσεων, επιτρέποντας μια ολιστική προσέγγιση που ανταποκρίνεται στις ποικίλες ανάγκες της πανεπιστημιακής κοινότητας. Ωστόσο, για τη διατήρηση και τη βελτίωση των προσπαθειών αυτών, η συνεχής αξιολόγηση είναι απαραίτητη, ώστε να εντοπίζονται κενά και να προσαρμόζονται οι στρατηγικές με βάση την ανατροφοδότηση. Συνοψίζοντας, το Πανεπιστήμιο της Γάνδης δεσμεύεται ενεργά να δημιουργήσει ένα περιβάλλον στο οποίο κάθε άτομο μπορεί να αναπτυχθεί με ασφάλεια, παρα-

μένοντας παράλληλα σε εγρήγορση απέναντι στις επίμονες προκλήσεις που σχετίζονται με την παρενόχληση.

Σουηδία

Μελέτη περίπτωσης: Karolinska Institutet

Περιγραφή της περίπτωσης

Το Karolinska Institutet (KI) στη Σουηδία, κορυφαίο ίδρυμα στον χώρο της ιατρικής, δραστηριοποιείται ενεργά στην καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης και της έμφυλης βίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Στον απόηχο του κινήματος #MeToo, το KI ενίσχυσε τις πρωτοβουλίες του για τη δημιουργία ενός ασφαλούς και συμπεριληπτικού περιβάλλοντος εργασίας και σπουδών. Το ίδρυμα έχει δρομολογήσει διάφορα προγράμματα και έχει συνεργαστεί με διάφορους οργανισμούς για την ευαισθητοποίηση, την πρόληψη και την υποστήριξη των θυμάτων σεξουαλικής παρενόχλησης.

Δράσεις που υλοποιήθηκαν

- 1. Εθνικό Κέντρο Γνώσης για την Ανεπιθύμητη Σεξουαλικότητα και την Πρόληψη της Σεξουαλικής Βίας (National Knowledge Center on Unwanted Sexuality and the Prevention of Sexual Violence):** Το κέντρο αυτό, το οποίο λειτουργεί το KI σε συνεργασία με το Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Karolinska, εστιάζει στην πρόληψη της σεξουαλικής βίας μέσω παρεμβάσεων που στοχεύουν άτομα με παράγοντες κινδύνου.
- 2. Κατάρτιση και ευαισθητοποίηση:** Το KI προσφέρει προγράμματα κατάρτισης και δραστηριότητες ευαισθητοποίησης για την ενημέρωση της φοιτητικής κοινότητας και του προσωπικού σχετικά με τα δικαιώματα, τις ευθύνες τους και τους διαθέσιμους πόρους όσον αφορά τη σεξουαλική παρενόχληση.
- 3. Έρευνα και συνεργασία:** Συμμετοχή σε ερευνητικά και συνεργατικά προγράμματα για την παραγωγή κοινής γνώσης και κοινών πρακτικών σχετικά με τη σεξουαλική παρενόχληση και την ευαλωτότητα που συνδέεται με το φύλο στο ακαδημαϊκό περιβάλλον.

Στόχοι

Παραγωγή γνώσης: Ένας από τους κύριους στόχους του Karolinska Institutet είναι η παραγωγή εις βάθος γνώσης για τη σεξουαλική παρενόχληση και τις ευαλωτότητες που συνδέονται με το φύλο στο σουηδικό ακαδημαϊκό πλαίσιο. Το ερευνητικό αυτό πρόγραμμα αποσκοπεί στην κατανόηση των υποκείμενων μηχανισμών και στον εντοπισμό των σχετικών παραγόντων κινδύνου. Μέσω της έρευνας αυτής, το KI προσδοκά να συμβάλει στην καλύτερη κατανόηση της δυναμικής της σεξουαλικής παρενόχλησης και στην ανάπτυξη αποτελεσματικών στρατηγικών για την πρόληψη και την αντιμετώπιση τέτοιων καταστάσεων.

Προώθηση καλών πρακτικών: Μια ακόμη προτεραιότητα του ΚΙ είναι η προώθηση καλών πρακτικών (good practice) για την πρόληψη της σεξουαλικής παρενόχλησης. Το πρόγραμμα ενθαρρύνει την ανταλλαγή εμπειριών και στρατηγικών μεταξύ ακαδημαϊκών ιδρυμάτων. Διευκολύνοντας αυτή την ανταλλαγή, το ΚΙ βοηθά άλλα ιδρύματα να θεσπίσουν συγκεκριμένα μέτρα για την πρόληψη και τη διαχείριση περιστατικών σεξουαλικής παρενόχλησης. Στόχος είναι η δημιουργία ενός δικτύου υποστήριξης, μέσα στο οποίο οι βέλτιστες πρακτικές μπορούν να υιοθετούνται και να προσαρμόζονται σε διαφορετικά θεσμικά πλαίσια.

Ευαισθητοποίηση: Το Karolinska Institutet δεσμεύεται ενεργά στην ευαισθητοποίηση της πανεπιστημιακής κοινότητας σε ζητήματα σεξουαλικής παρενόχλησης. Διοργανώνονται τακτικά εκστρατείες ευαισθητοποίησης για την ενημέρωση φοιτητών/τριών, προσωπικού και ερευνητών/τριών σχετικά με τα δικαιώματά τους, καθώς και με τους διαθέσιμους πόρους για αναζήτηση βοήθειας σε περίπτωση παρενόχλησης. Η ευαισθητοποίηση αυτή αποσκοπεί στη δημιουργία μιας κουλτούρας αμοιβαίου σεβασμού και υποστήριξης, στην οποία τα μέλη της κοινότητας αισθάνονται άνετα να καταγγέλλουν περιστατικά και να ζητούν βοήθεια με πλήρη εμπιστευτικότητα.

Βελτίωση του περιβάλλοντος: Αναδεικνύοντας ζητήματα που σχετίζονται με τη σεξουαλική παρενόχληση, το Karolinska Institutet επιδιώκει να βελτιώσει το περιβάλλον εργασίας και μάθησης στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της Σουηδίας. Το πρόγραμμα εστιάζει στη θέσπιση συγκεκριμένων μέτρων για τη διασφάλιση ενός ασφαλούς, συμπεριληπτικού και σεβαστικού περιβάλλοντος για όλους και όλες. Οι προσπάθειες αυτές περιλαμβάνουν την τακτική αξιολόγηση των υφιστάμενων πολιτικών και διαδικασιών, καθώς και την εισαγωγή νέων πρωτοβουλιών για την ενίσχυση της πρόληψης της σεξουαλικής παρενόχλησης.

Μέθοδοι αξιολόγησης

Το Karolinska Institutet (ΚΙ) αξιολογεί σε συνεχή βάση τις πρωτοβουλίες του για την καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης και της έμφυλης βίας. Η αξιολόγηση αυτή καλύπτει αρκετές πτυχές που είναι ουσιώδεις για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας και του αντίκτυπου των μέτρων που εφαρμόζονται. Πρώτον, το ΚΙ αξιολογεί τακτικά την αποτελεσματικότητα των εκστρατειών ευαισθητοποίησης που αποσκοπούν στην ενημέρωση και την εκπαίδευση της πανεπιστημιακής κοινότητας σε ζητήματα σεξουαλικής παρενόχλησης. Οι αξιολογήσεις αυτές μετρούν την εμβέλεια των εκστρατειών, τη βελτίωση της κατανόησης των ζητημάτων παρενόχλησης και τη γενική αποδοχή των μηνυμάτων από τη φοιτητική κοινότητα και το προσωπικό.

Στη συνέχεια, το ΚΙ αναλύει δεδομένα για τα καταγγελλόμενα περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης, προκειμένου να εντοπίσει τάσεις και μοτίβα προβληματικής συμπεριφοράς. Η εις βάθος αυτή ανάλυση επιτρέπει την προσαρμογή των προληπτικών μέτρων και την προορατική παρέμβαση εκεί όπου ο κίνδυνος είναι μεγαλύτερος. Επιπλέον, το ΚΙ αξιολογεί τη διαθεσιμότητα

τα και την αποτελεσματικότητα των πόρων υποστήριξης για τα θύματα παρενόχλησης, όπως συμβούλους, γραμμές βοήθειας και δυνατότητες ανώνυμης καταγγελίας. Στόχος είναι να διασφαλιστεί ότι οι πόροι αυτοί καλύπτουν επαρκώς τις ανάγκες των θυμάτων και είναι εύκολα προσβάσιμοι όταν χρειάζονται.

Το ΚΙ αξιολογεί επίσης τακτικά τις εσωτερικές του πολιτικές και κατευθυντήριες γραμμές για τη σεξουαλική παρενόχληση και τις διακρίσεις. Αυτό περιλαμβάνει την επανεξέταση των υφιστάμενων πολιτικών, ώστε να διασφαλίζεται ότι είναι ευθυγραμμισμένες με τις βέλτιστες πρακτικές και συμμορφώνονται με τη σουηδική νομοθεσία. Τέλος, το ΚΙ συλλέγει τακτικά ανατροφοδότηση από τα ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένων της φοιτητικής κοινότητας, του ακαδημαϊκού και διοικητικού προσωπικού, καθώς και των ερευνητών/τριών. Η ανατροφοδότηση αυτή παρέχει κρίσιμες πληροφορίες για τις εμπειρίες των ατόμων σε σχέση με τη σεξουαλική παρενόχληση και για την αποτελεσματικότητα των μέτρων που λαμβάνονται για την αντιμετώπισή της.

Εμπλοκή των φορέων

Karolinska Institutet (KI): Ως κορυφαίο ακαδημαϊκό ίδρυμα, το ΚΙ αποτελεί την κινητήρια δύναμη πίσω από πολυάριθμες πρωτοβουλίες για την πρόληψη της σεξουαλικής βίας. Προσφέρει προγράμματα κατάρτισης, συμμετέχει στην έρευνα για τη σεξουαλική βία και την πρόληψή της και αναπτύσσει συνεργασίες για τη δημιουργία ενός ασφαλούς και συμπεριληπτικού περιβάλλοντος.

Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Karolinska (Karolinska University Hospital): Σε συνεργασία με το ΚΙ, το Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο Karolinska συμβάλλει στη σύσταση του Εθνικού Κέντρου Γνώσης για τη Σεξουαλική Βία και την Πρόληψη. Το νοσοκομείο συμβάλλει στην έρευνα και την ανάπτυξη αποτελεσματικών πρακτικών για την πρόληψη της σεξουαλικής βίας.

Ακαδημαϊκό και διοικητικό προσωπικό του ΚΙ: Το προσωπικό του ΚΙ συμμετέχει στα προγράμματα ευαισθητοποίησης και κατάρτισης που προσφέρει το ίδρυμα, ώστε να κατανοεί καλύτερα και να προλαμβάνει τη σεξουαλική βία.

Φοιτητική κοινότητα του ΚΙ: Οι φοιτητές/τριες αποτελούν επίσης σημαντική ομάδα-στόχο, καθώς συνιστούν πληθυσμό ευάλωτο στη σεξουαλική βία. Το ΚΙ τους προσφέρει προγράμματα ευαισθητοποίησης και κατάρτισης και τους ενθαρρύνει να συμβάλλουν στη δημιουργία ενός ασφαλούς περιβάλλοντος καταγγέλλοντας κάθε ανάρμοστη συμπεριφορά.

Εξωτερικοί εταίροι: Το ΚΙ συνεργάζεται με άλλους φορείς, όπως υπηρεσίες υγείας, κυβερνήσεις, μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς και άλλα πανεπιστήμια, για την ενίσχυση των προσπάθειών πρόληψης της σεξουαλικής βίας. Οι συνεργασίες αυτές επιτρέπουν μια πιο ολιστική και συντονισμένη προσέγγιση της πρόληψης.

Οι πρωτοβουλίες πρόληψης της σεξουαλικής βίας στο Karolinska Institutet (KI) είναι αποτέλεσμα ισχυρής δέσμευσης για την ασφάλεια και την ευημερία της πανεπιστημιακής κοινότητας. Χάρη σε μια πολυδιάστατη προσέγγιση, το KI έχει θεσπίσει αρκετά μέτρα που αποσκοπούν στην ευαισθητοποίηση, την εκπαίδευση και την υποστήριξη της φοιτητικής κοινότητας, του διδακτικού προσωπικού και του πανεπιστημιακού περιβάλλοντος στο σύνολό του.

Οι πρωτοβουλίες αυτές περιλαμβάνουν τη δημιουργία ενός εθνικού κέντρου γνώσης, προγράμματα κατάρτισης και ευαισθητοποίησης, ερευνητικές προσπάθειες και την ανάπτυξη σαφών πολιτικών και πόρων. Συνεργαζόμενο με άλλα ιδρύματα και υιοθετώντας μια διαθεματική (intersectional) προσέγγιση, το KI αναγνωρίζει την πολυπλοκότητα του ζητήματος της σεξουαλικής βίας και επιδιώκει να δημιουργήσει ένα συμπεριληπτικό και σεβαστικό περιβάλλον για όλους και όλες.

Μελέτη περίπτωσης: Πανεπιστήμιο της Ουψάλας (Uppsala University)

Περιγραφή της περίπτωσης

Το Πανεπιστήμιο της Ουψάλας στη Σουηδία έχει λάβει σημαντικά μέτρα για την καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης και της έμφυλης βίας στην πανεπιστημιούπολή του. Παρά την προοδευτική φήμη της Σουηδίας στον τομέα της ισότητας των φύλων, στο πανεπιστήμιο αναφέρθηκαν επίμονα προβλήματα σεξουαλικής παρενόχλησης, ιδίως στο τμήμα νευροεπιστήμης, το οποίο αναγκάστηκε να κλείσει λόγω δυσεπίλυτων προβλημάτων στο εργασιακό περιβάλλον και τοξικών συμπεριφορών.

Δράσεις που υλοποιήθηκαν

- 1. Κατάρτιση για τον χειρισμό καταστάσεων SGBV:** Στο πλαίσιο του Εθνικού Σχεδίου για την καταπολέμηση της έμφυλης και σεξουαλικής βίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και την έρευνα 2021-2025, διατίθενται εκπαιδευτικές συνεδρίες για την ευαισθητοποίηση και την κατάρτιση της πανεπιστημιακής κοινότητας.
- 2. Εκστρατείες ευαισθητοποίησης και εργαστήρια:** Διοργανώνονται τακτικά εκστρατείες και εργαστήρια για την ευαισθητοποίηση σχετικά με τα προβλήματα της σεξουαλικής παρενόχλησης και της έμφυλης βίας, καθώς και για την κατάρτιση φοιτητών/τριών και προσωπικού ώστε να τα αναγνωρίζουν και να ανταποκρίνονται κατάλληλα.
- 3. Οδηγοί και ενημερωτικά φυλλάδια:** Διανομή ειδικών οδηγών και φυλλαδίων για την παροχή πληροφοριών σχετικά με τη σεξιστική και σεξουαλική βία και τους τρόπους πρόληψής της.
- 4. Συνεργασία με άλλα ιδρύματα:** Συνεργασία με σουηδικά και διεθνή ιδρύματα για την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και την ανάπτυξη αποτελεσματικών στρατηγικών πρόληψης και παρέμβασης.

5. **Διαδικτυακό μάθημα για την έμφυλη και σεξουαλική βία:** Διαδικτυακό μάθημα για την ευαισθητοποίηση και την κατάρτιση της πανεπιστημιακής κοινότητας στην πρόληψη της έμφυλης και σεξουαλικής βίας.
6. **Χαρτογράφηση των συστημάτων πρόληψης:** Πρόσβαση σε πληροφορίες για τα συστήματα πρόληψης και αντιμετώπισης της έμφυλης και σεξουαλικής βίας σε κάθε πανεπιστήμιο.

Στόχοι

Οι στόχοι της πρακτικής που αποσκοπεί στην πρόληψη της βίας, ιδίως της ανδρικής βίας κατά των γυναικών, είναι πολλαπλοί και αλληλένδετοι. Πρώτον, κύριος στόχος είναι η ευαισθητοποίηση ατόμων και κοινοτήτων σχετικά με τα επιβλαβή έμφυλα πρότυπα και τις βίαιες συμπεριφορές, ενθαρρύνοντας έτσι την αμφισβήτηση αυτών των επιζήμιων προτύπων. Παράλληλα, η πρακτική επιδιώκει να επηρεάσει τις πεποιθήσεις και τις συμπεριφορές των ατόμων, ιδίως των νεαρών ανδρών, ώστε να προαχθούν πιο ισότιμες και μη βίαιες σχέσεις, συμβάλλοντας έτσι στην αλλαγή των στάσεων και των έμφυλων προτύπων που διαιωνίζουν τη βία.

Επιπλέον, η πρακτική αυτή αποσκοπεί στο να παρέχει στους επαγγελματίες τα εργαλεία και τις γνώσεις που χρειάζονται για να εντοπίζουν, να υποστηρίζουν και να φροντίζουν τα θύματα βίας, καθώς και για να παρεμβαίνουν αποτελεσματικά σε καταστάσεις βίας. Επιδιώκει επίσης να καταστήσει τους πόρους και την κατάρτιση για την πρόληψη της βίας προσβάσιμους σε ευρύ κοινό, συμπεριλαμβανομένων επαγγελματιών που εργάζονται σε διάφορους τομείς, όπως οι κοινωνικές υπηρεσίες, η υγεία, η εκπαίδευση και η δικαιοσύνη.

Ένας ακόμη σημαντικός στόχος είναι η εκπαίδευση και η ευαισθητοποίηση των ατόμων σχετικά με τη φύση της βίας στις στενές διαπροσωπικές σχέσεις, τις συνέπειές της και τους διαθέσιμους πόρους για τη βοήθεια των θυμάτων. Αυτό περιλαμβάνει την προώθηση προορατικών συμπεριφορών για την παρέμβαση και την πρόληψη της βίας.

Τέλος, η πρακτική αυτή αποσκοπεί στην τακτική αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων και των παρεμβάσεων, στον εντοπισμό πεδίων βελτίωσης και στην προσαρμογή των στρατηγικών στις ειδικές ανάγκες των κοινοτήτων και των ομάδων-στόχων. Αυτή η αξιολόγηση και η συνεχής βελτίωση είναι καθοριστικής σημασίας για τη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης αποτελεσματικότητας των πρωτοβουλιών πρόληψης της βίας.

Μέθοδοι αξιολόγησης

Το πανεπιστήμιο διενεργεί τακτικές αξιολογήσεις της αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων και των παρεμβάσεων, ώστε να μετρά τον αντίκτυπό τους και να εντοπίζει πεδία βελτίωσης, προσαρμόζοντας ανάλογα τις στρατηγικές του.

Εμπλοκή των φορέων

Πανεπιστήμιο της Ουψάλας: Σχεδιασμός, υλοποίηση και παρακολούθηση των εκστρατειών ευαισθητοποίησης και πρόληψης.

Τμήμα Νευροεπιστήμης: Αρχικά επηρεάστηκε από ζητήματα σεξουαλικής παρενόχλησης· σήμερα υπόκειται σε μεταρρυθμίσεις για τη βελτίωση του εργασιακού περιβάλλοντος.

Σουηδική κυβέρνηση: Η σουηδική κυβέρνηση συμμετέχει στη διαμόρφωση εθνικών πολιτικών και στρατηγικών για την πρόληψη της βίας και την προώθηση της ισότητας των φύλων. Παρέχει οικονομικούς πόρους και θεσμική υποστήριξη σε προγράμματα πρόληψης σε ολόκληρη τη χώρα.

Κρατικοί φορείς: Φορείς όπως η Σουηδική Υπηρεσία για τη Νεολαία και την Κοινωνία των Πολιτών (Swedish Agency for Youth and Civil Society, MUCF) και η Σουηδική Υπηρεσία για την Ισότητα των Φύλων (Swedish Agency for Gender Equality, Jämställverket) διαδραματίζουν καίριο ρόλο στον συντονισμό και τη χρηματοδότηση πρωτοβουλιών πρόληψης και ευαισθητοποίησης.

Karolinska Institutet (KI): Ως ακαδημαϊκό ίδρυμα, το KI συμμετέχει στην έρευνα και στην ανάπτυξη βέλτιστων πρακτικών για την πρόληψη της βίας, καθώς και στην κατάρτιση επαγγελματιών και φοιτητών/τριών.

Επαγγελματίες κοινωνικών υπηρεσιών: Οι κοινωνικοί/ές λειτουργοί συμμετέχουν στον εντοπισμό και την υποστήριξη των θυμάτων βίας και στην παρέμβαση υπέρ τους, καθώς και στην ευαισθητοποίηση του κοινού και την εκπαίδευση της κοινότητας.

Επαγγελματίες υγείας: Οι επαγγελματίες υγείας διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στον εντοπισμό και την ιατρική διαχείριση των θυμάτων βίας, καθώς και στην ευαισθητοποίηση και την κατάρτιση άλλων επαγγελματιών υγείας.

Επαγγελματίες της εκπαίδευσης: Εκπαιδευτικοί και διευθυντικά στελέχη σχολείων συμμετέχουν στην ευαισθητοποίηση των νέων σχετικά με την έμφυλη βία μέσω εκπαιδευτικών προγραμμάτων ενσωματωμένων στο πρόγραμμα σπουδών.

Δικαστικό σύστημα: Δικαστές, δικηγόροι και άλλοι παράγοντες του δικαστικού συστήματος συμμετέχουν στην εφαρμογή νόμων και πολιτικών για την προστασία των θυμάτων και τη δίωξη των δραστών.

Μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ, NGOs): Οι ΜΚΟ διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην παροχή υπηρεσιών υποστήριξης στα θύματα, καθώς και στην ευαισθητοποίηση και την ενημέρωση του κοινού σχετικά με την έμφυλη βία.

Μέσα ενημέρωσης: Τα μέσα ενημέρωσης διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην ευαισθητοποίηση του κοινού και στην προώθηση θετικών μηνυμάτων για την ισότητα των φύλων και την πρόληψη της βίας.

Νεαροί άνδρες: Οι νεαροί άνδρες εντάσσονται σε προγράμματα εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης με στόχο την αμφισβήτηση των βίαιων έμφυλων προτύπων και την προώθηση σεβαστικών και ισότιμων συμπεριφορών.

Η πρωτοβουλία του Πανεπιστημίου της Ουψάλας για την πρόληψη της ανδρικής βίας κατά των γυναικών στη Σουηδία αποτελεί μια ολοκληρωμένη, πολυδιάστατη προσέγγιση σε ένα σύνθετο κοινωνικό πρόβλημα. Συνδυάζει αποτελεσματικά την ευαισθητοποίηση, την κατάρτιση, την πρόληψη και τη συνεργασία μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα. Η προσέγγιση αυτή εντάσσει ενεργά τους νεαρούς άνδρες, αναγνωρίζοντας τον καθοριστικό τους ρόλο στον μετασχηματισμό των έμφυλων προτύπων. Η κατάρτιση επαγγελματιών σε διάφορους τομείς είναι επίσης ουσιώδης για τη βελτίωση του εντοπισμού, της υποστήριξης και της παρέμβασης σε περιπτώσεις βίας. Η συνεχής αξιολόγηση διασφαλίζει ότι τα προγράμματα είναι αποτελεσματικά και τεκμηριωμένα, ενώ η συνεργασία σε εθνικό επίπεδο διευκολύνει την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και την ανάπτυξη αποτελεσματικών στρατηγικών σε ολόκληρη τη χώρα. Εστιάζοντας στην ευαισθητοποίηση και την εκπαίδευση σε όλα τα επίπεδα της κοινωνίας, η πρακτική αυτή επιδιώκει να επιφέρει διαρκή πολιτισμική αλλαγή, προάγοντας την ισότητα των φύλων και τις σχέσεις σεβασμού από μικρή ηλικία.

Μελέτη περίπτωσης: Πανεπιστήμιο του Λουντ (Lund University)

Περιγραφή της περίπτωσης

Το Πανεπιστήμιο του Λουντ στη Σουηδία έχει λάβει σημαντικά μέτρα για την καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης και της έμφυλης βίας. Ανταποκρινόμενο σε περιστατικά παρενόχλησης και στην ανάγκη δημιουργίας ενός ασφαλούς και συμπεριληπτικού περιβάλλοντος, το πανεπιστήμιο έχει αναπτύξει σειρά πρωτοβουλιών ευαισθητοποίησης, πρόληψης και υποστήριξης των θυμάτων. Το πανεπιστήμιο συνεργάζεται με διάφορους οργανισμούς, ώστε να διασφαλίζεται μια ολοκληρωμένη και αποτελεσματική προσέγγιση των ζητημάτων αυτών.

Δράσεις που υλοποιήθηκαν

- 1. Κατάρτιση και ευαισθητοποίηση:** Διοργάνωση υποχρεωτικών προγραμμάτων κατάρτισης για το προσωπικό και τη φοιτητική κοινότητα σχετικά με τη σεξουαλική παρενόχληση και την έμφυλη βία, που περιλαμβάνουν ενότητες για τη συναίνεση, την κατάλληλη συμπεριφορά και την ανταπόκριση σε τέτοιες καταστάσεις.
- 2. Υπηρεσίες συμβουλευτικής και υποστήριξης:** Σύσταση εμπιστευτικών υπηρεσιών συμβουλευτικής για τα θύματα σεξουαλικής παρενόχλησης και έμφυλης βίας, με διαθέσιμη ψυχολογική και νομική υποστήριξη.

3. **Εκστρατείες επικοινωνίας:** Διοργανώνονται τακτικά εκστρατείες ευαισθητοποίησης για την ενημέρωση της πανεπιστημιακής κοινότητας σχετικά με τα δικαιώματα των θυμάτων, τις διαδικασίες καταγγελίας και τους διαθέσιμους πόρους.
4. **Συνεργασία με τοπικούς οργανισμούς:** Συνεργασία με τοπικούς οργανισμούς για την παροχή πρόσθετων πόρων και ενημερωτικών συνεδριών σχετικά με την πρόληψη της έμφυλης και σεξουαλικής βίας.

Στόχοι

Οι στόχοι των πρακτικών στο Πανεπιστήμιο του Λουντ είναι πολλαπλοί και αποσκοπούν στη δημιουργία ενός ασφαλούς και σεβαστικού περιβάλλοντος για όλα τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας. Κύριος στόχος είναι η διασφάλιση της ασφάλειας και του σεβασμού κάθε ατόμου στο περιβάλλον μάθησης και εργασίας του. Για την πρόληψη περιστατικών σεξουαλικής παρενόχλησης και έμφυλης βίας, το πανεπιστήμιο υλοποιεί πρωτοβουλίες ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης που απευθύνονται σε φοιτητές/τριες, προσωπικό και μέλη του διδακτικού προσωπικού. Όταν σημειώνονται περιστατικά, το πανεπιστήμιο δεσμεύεται να παρέχει επαρκή υποστήριξη στα θύματα, προσφέροντάς τους πρόσβαση σε πόρους και υπηρεσίες που τα βοηθούν να ξεπεράσουν τις συνέπειες των γεγονότων αυτών. Ένας ακόμη βασικός στόχος είναι η προώθηση της λογοδοσίας εντός της πανεπιστημιακής κοινότητας, με την απόδοση ευθυνών στους δράστες για τις πράξεις τους. Επιπλέον, με τη θέσπιση δίκαιων και διαφανών διαδικασιών διερεύνησης, το πανεπιστήμιο επιδιώκει να οικοδομήσει εμπιστοσύνη και διαφάνεια, διασφαλίζοντας ότι οι καταγγελίες εξετάζονται με δίκαιο και αμερόληπτο τρόπο. Τέλος, καταπολεμώντας ενεργά τη σεξουαλική παρενόχληση και την έμφυλη βία, το πανεπιστήμιο επιδιώκει να βελτιώσει τη θεσμική του κουλτούρα, αναδεικνύοντας τον σεβασμό, τη διαφορετικότητα και την ισότητα των φύλων.

Μέθοδοι αξιολόγησης

Το Πανεπιστήμιο του Λουντ εφαρμόζει μια τακτική, συνεχή μέθοδο αξιολόγησης για να μετρά την αποτελεσματικότητα των πρωτοβουλιών του για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης και της έμφυλης βίας. Η μέθοδος αυτή περιλαμβάνει συλλογή δεδομένων για τα καταγγελλόμενα περιστατικά, ανατροφοδότηση από τα ενδιαφερόμενα μέρη μέσω ερευνών και ομάδων εστίασης, καθώς και ανάλυση των διαδικασιών καταγγελίας και διερεύνησης, ώστε να διασφαλίζεται η προσβασιμότητα και η διαφάνειά τους. Το πανεπιστήμιο μετρά τα αποτελέσματα των πρωτοβουλιών ως προς την αλλαγή συμπεριφορών και στάσεων και συγκρίνει τις πολιτικές του με τις βέλτιστες πρακτικές άλλων ιδρυμάτων, ώστε να ευθυγραμμίζεται με τα διεθνή πρότυπα, συμμετέχοντας σε έργα όπως το UniSAFE. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης καταγράφονται σε εκθέσεις και αξιοποιούνται για συνεχείς προσαρμογές και βελτιώσεις. Η δομημένη και συμμετοχική αυτή προσέγγιση επιτρέπει στο Πανεπιστήμιο του Λουντ να διατηρεί ένα ασφαλές, σεβαστικό και δίκαιο ακαδημαϊκό περιβάλλον.

Εμπλοκή των φορέων

Πανεπιστήμιο του Λουντ: Σχεδιασμός, υλοποίηση και παρακολούθηση των δράσεων ευαισθητοποίησης και πρόληψης. **Ο Πρύτανης (Vice-Chancellor) του Πανεπιστημίου του Λουντ** έχει τη συνολική ευθύνη για το εργασιακό περιβάλλον και μπορεί να διαδραματίσει καθοριστικό ρόλο στην εφαρμογή πολιτικών και μέτρων πρόληψης.

Οι προϊστάμενοι τμημάτων και τα διευθυντικά στελέχη είναι υπεύθυνοι για τη διασφάλιση ενός καλού εργασιακού περιβάλλοντος στο τμήμα ή τη μονάδα τους, ενώ οι υπεύθυνοι των προγραμμάτων σπουδών δέχονται αναφορές για παρενόχληση ή σεξουαλική παρενόχληση και εφαρμόζουν μέτρα για την επίλυση των προβλημάτων.

Το διδακτικό προσωπικό και τα μέλη ΔΕΠ διαδραματίζουν ουσιαστικό ρόλο στην ευαισθητοποίηση της φοιτητικής κοινότητας και στην προώθηση μιας κουλτούρας σεβασμού και ισότητας.

Οι φοιτητές/τριες συμβάλλουν στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος αμοιβαίου σεβασμού και καταγγέλλουν τα περιστατικά όταν συμβαίνουν.

Οι φοιτητικές οργανώσεις και ενώσεις παρέχουν υποστήριξη στη φοιτητική κοινότητα, προωθούν την ευαισθητοποίηση και συνηγορούν υπέρ αποτελεσματικών πολιτικών και μέτρων πρόληψης. **Οι σύμβουλοι ψυχικής υγείας και υποστήριξης θυμάτων** προσφέρουν επαγγελματική υποστήριξη στα θύματα παρενόχλησης ή σεξουαλικής παρενόχλησης και τα βοηθούν να διαχειριστούν τις συναισθηματικές συνέπειες αυτών των περιστατικών. Με την ενεργό εμπλοκή αυτών των ενδιαφερόμενων μερών, το Πανεπιστήμιο του Λουντ μπορεί να κινητοποιήσει μια συλλογική προσπάθεια για την πρόληψη της παρενόχλησης και της σεξουαλικής παρενόχλησης και να διασφαλίσει ένα ασφαλές και σεβαστικό περιβάλλον εργασίας και σπουδών για όλα τα μέλη του.

Η πρακτική πρωτοβουλία πρόληψης της παρενόχλησης και της σεξουαλικής παρενόχλησης στο Πανεπιστήμιο του Λουντ αποτελεί μια υποδειγματική, ολοκληρωμένη προσπάθεια για τη δημιουργία ενός ασφαλούς και σεβαστικού ακαδημαϊκού περιβάλλοντος. Απευθυνόμενο σε ποικίλα κοινά, όπως φοιτητές/τριες, διδακτικό προσωπικό, διευθυντικά στελέχη και συμβούλους, το πανεπιστήμιο διασφαλίζει ότι κάθε τμήμα της κοινότητάς του είναι ενημερωμένο, υποστηρίζεται και συμμετέχει. Μέσω εκστρατειών ευαισθητοποίησης, εκπαιδευτικών προγραμμάτων, σαφών και προσβάσιμων διαδικασιών καταγγελίας και ισχυρής υποστήριξης των θυμάτων, το Λουντ αποδεικνύει τη δέσμευσή του στη μηδενική ανοχή απέναντι στην παρενόχληση. Η μεθοδολογία που υιοθετείται είναι ολιστική, συστηματική και ευθυγραμμισμένη με τις διεθνείς βέλτιστες πρακτικές, ιδίως μέσω συνεργασιών όπως το έργο UniSAFE. Η πρωτοβουλία αυτή καταδεικνύει επίσης τη σημασία της στενής συνεργασίας μεταξύ όλων των ενδιαφερόμενων μερών, συμπεριλαμβανομένων των φοιτητικών οργανώσεων και ενώσεων, για την ενίσχυση των προσπαθειών πρόληψης και αντιμετώπισης. Αξιολογώντας τακτικά τις πρακτικές του και προ-

σαρμοζόμενο με βάση την ανατροφοδότηση, το Πανεπιστήμιο του Λουντ αναδεικνύεται σε πρωτοπόρο στην προώθηση ενός δίκαιου και ασφαλούς πανεπιστημιακού περιβάλλοντος.

Αυστρία

Μελέτη περίπτωσης: Πανεπιστήμιο του Γκρατς (University of Graz)

Περιγραφή της περίπτωσης:

Στο Πανεπιστήμιο του Γκρατς, η Ομάδα Εργασίας για την Ισότητα Ευκαιριών (Working Group for Equal Opportunities), σε συνεργασία με το εξωτερικό κέντρο συμβουλευτικής TARA (Κέντρο Συμβουλευτικής για τη Σεξουαλική Βία κατά Γυναικών και Κοριτσιών), ξεκίνησε το 2023 την εκστρατεία «LUISA on campus». Η εκστρατεία στοχεύει στην ευαισθητοποίηση, στην ανάπτυξη προληπτικού έργου και στην υποστήριξη όσων πλήττονται από σεξουαλική παρενόχληση και βία στην πανεπιστημιούπολη. Σε όλη την πανεπιστημιούπολη έχουν δημιουργηθεί σημεία LUISA (LUISA points), όπου φοιτητές/τριες, μέλη του προσωπικού του πανεπιστημίου και οποιοσδήποτε άλλος βρίσκεται στον χώρο μπορούν να λάβουν βοήθεια σε περίπτωση παρενόχλησης ή εκφοβισμού.

Δράσεις που υλοποιήθηκαν:

1. **Σημεία LUIS*A:** Στην πανεπιστημιούπολη έχουν δημιουργηθεί περισσότερα από 20 σημεία LUIS*A, στελεχωμένα με προσωπικό εκπαιδευμένο να βοηθά άτομα σε κατάσταση κρίσης. Τα σημεία αυτά προσφέρουν έναν ασφαλή χώρο και ακρόαση χωρίς επικρίσεις, καθώς και παραπομπή στα κατάλληλα κέντρα συμβουλευτικής.
2. **Εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση:** Το προσωπικό των σημείων LUIS*A λαμβάνει ειδική εκπαίδευση σχετικά με τον τρόπο υποστήριξης των θυμάτων και παραπομπής τους σε υπηρεσίες συμβουλευτικής.
3. **Επέκταση και μελλοντική ανάπτυξη:** Το καλοκαίρι του 2024 θα εγκατασταθούν περισσότερα σημεία LUIS*A, ενώ θα δημιουργηθούν και κινητά σημεία για μεγάλες πανεπιστημιακές εκδηλώσεις και φοιτητικά πάρτι.

Στόχοι:

Η εκστρατεία «LUISA on campus» του Πανεπιστημίου του Γκρατς επιδιώκει τρεις βασικούς στόχους. Πρώτον, επιδιώκει να παρέχει **άμεση υποστήριξη και προστασία** στην πανεπιστημιούπολη σε οποιονδήποτε έρχεται αντιμέτωπος με περιστατικό σεξουαλικής παρενόχλησης ή βίας. Με τη δημιουργία σημείων επαφής LUISA διάσπαρτων σε όλη την πανεπιστημιούπολη, το πανεπιστήμιο εξασφαλίζει γρήγορη και προσβάσιμη βοήθεια. Δεύτερον, η εκστρατεία στοχεύει στην **ευαισθητοποίηση ολόκληρης της πανεπιστημιακής κοινότητας** σχετικά με τη σεξουαλική παρενόχληση και βία, καθιστώντας τα ζητήματα αυτά ορατά και προάγοντας μια κουλτούρα σεβασμού και μηδενικής ανοχής. Τέλος, η πρωτοβουλία στοχεύει στην **πρόληψη**

της παρενόχλησης και της βίας, επιδεικνύοντας ισχυρή δέσμευση εκ μέρους του πανεπιστημίου και καθιστώντας σαφές ότι οι πράξεις αυτές θα έχουν συνέπειες. Μέσω αυτών των δράσεων, το πανεπιστήμιο επιδιώκει όχι μόνο να προστατεύσει τα θύματα, αλλά και να δημιουργήσει ένα ασφαλές περιβάλλον, με σεβασμό για όλους και όλες.

Μέθοδοι αξιολόγησης:

Η πρακτική «LUISA on Campus» του Πανεπιστημίου του Γκρατς υπόκειται σε συνεχή αξιολόγηση, ώστε να εντοπίζονται περιθώρια βελτίωσης και να διασφαλίζεται η ποιότητα της υπηρεσίας. Η αξιολόγηση αυτή διενεργείται σε περισσότερες φάσεις: η πρώτη, το φθινόπωρο του ακαδημαϊκού έτους 2023/24, περιλάμβανε γραπτή έρευνα μεταξύ των εργαζομένων στα σημεία LUISA, με σκοπό τη συλλογή των εμπειριών τους, των θετικών πτυχών, των προκλήσεων που αντιμετώπισαν και των πρόσθετων αναγκών. Η δεύτερη φάση, που έχει προγραμματιστεί για το καλοκαίρι του 2024, θα περιλαμβάνει ευρύτερη έρευνα που απευθύνεται σε όλους όσοι βρίσκονται στην πανεπιστημιούπολη, με σκοπό τη συλλογή ανατροφοδότησης και απόψεων για το έργο, καθώς και για επιμέρους πτυχές, όπως η σήμανση.

Οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιλαμβάνουν γραπτές έρευνες, μηνιαίες συναντήσεις και ανοιχτές στρογγυλές τράπεζες, ώστε να ενθαρρύνεται η ανταλλαγή πληροφοριών και η αμοιβαία υποστήριξη μεταξύ των εργαζομένων στα σημεία LUISA. Διοργανώνονται επίσης προγράμματα συνεχούς εκπαίδευσης, τα οποία καλύπτουν θέματα όπως η νομοθεσία για τη σεξουαλική βία, η επικοινωνία και οι στρατηγικές αποκλιμάκωσης, σε συνεργασία με το Κέντρο Προστασίας από τη Βία του Γκρατς (Graz Violence Protection Center).

Τα αποτελέσματα των ερευνών καταδεικνύουν αυξανόμενη επίγνωση των ζητημάτων υποδομών (όπως οι σκοτεινές περιοχές της πανεπιστημιούπολης) και έντονη επιθυμία για ανοιχτές συζητήσεις επί του θέματος. Οι αξιολογήσεις αναδεικνύουν επίσης διαρκή ανάγκη για περαιτέρω εκπαίδευση και τακτική ανταλλαγή πληροφοριών, γεγονός που οδήγησε στη σύσταση στρογγυλών τραπεζών. Η συνολική αξιολόγηση δείχνει ότι τα σημεία LUISA διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο ως κέντρα πρώτης επαφής και βοήθειας για τα θύματα σεξουαλικής παρενόχλησης και βίας στην πανεπιστημιούπολη, με ισχυρή στήριξη από το πανεπιστήμιο και αυξημένη ευαισθητοποίηση της πανεπιστημιακής κοινότητας.

Η πρακτική αξιολογείται σε συνεχή βάση, με ποικίλες μεθοδολογίες, ώστε να διασφαλίζεται η διαρκής βελτίωση και προσαρμογή της στις ανάγκες της πανεπιστημιακής κοινότητας, εγγυώμενη αποτελεσματική και ανθρώπινη ανταπόκριση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και μακροχρόνια υποστήριξη των θυμάτων.

Εμπλοκή των φορέων:

Στην υλοποίηση και τη λειτουργία του έργου «LUIS*A on Campus» στο Πανεπιστήμιο του Γκρατς συμμετέχουν αρκετοί βασικοί φορείς:

Η Ομάδα Εργασίας για την Ισότητα Ευκαιριών (AKGL) είναι ο κύριος εμπνευστής του έργου, με ισχυρό εθνικό νομικό έρεισμα. Παρέχει επαγγελματική συμβουλευτική και υποστήριξη στα άτομα που πλήττονται από σεξουαλική παρενόχληση και βία.

Το εξωτερικό κέντρο συμβουλευτικής TARA ειδικεύεται στη σεξουαλική βία κατά γυναικών και κοριτσιών και αποτελεί βασικό εταίρο του έργου, παρέχοντας εξειδικευμένη γνώση και συμβουλευτική.

Το Γραφείο Συντονισμού Σπουδών Φύλου και Ισότητας Ευκαιριών (Coordination Office for Gender Studies and Equal Opportunities) εκδίδει εγχειρίδια και ενημερωτικό υλικό για τη σεξουαλική βία. Προσφέρει προγράμματα εκπαίδευσης σχετικά με τη διαφορετικότητα, την καταπολέμηση των προκαταλήψεων, τη σεξουαλική παρενόχληση και τη βία.

Η Αυστριακή Φοιτητική Ένωση (Austrian Students' Union) (ÖH) διεξάγει έρευνες σχετικά με το θέμα και προσφέρει συμβουλευτική, υποστήριξη και πρωτοβουλίες πρόληψης. Συνεργάζεται στενά με άλλους φορείς για την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας του έργου.

Ο Δήμος του Γκρατς και ο Δήμαρχός του παρέχουν θεσμική και υλικοτεχνική υποστήριξη στο έργο και είναι οι εμπνευστές της αρχικής εκστρατείας «Luisa ist hier» σε μπαρ, κολυμβητήρια και κέντρα νεότητας.

Τοπική αστυνομία: Συμμετέχει ενεργά στην εκπαίδευση του προσωπικού των σημείων LUIS*A και στην παροχή πληροφοριών σχετικά με νομικές πτυχές και τη διαχείριση κρίσεων.

Οι φορείς αυτοί συνεργάζονται στενά, ώστε να διασφαλίζεται συντονισμένη και αποτελεσματική αντιμετώπιση των περιστατικών σεξουαλικής παρενόχλησης και βίας στην πανεπιστημιούπολη. Συμμετέχουν επίσης στη συνεχή αξιολόγηση του έργου, διασφαλίζοντας ότι αυτό προσαρμόζεται στις ανάγκες των θυμάτων και ενσωματώνεται στην πανεπιστημιακή κουλτούρα.

Η πρακτική «LUIS*A on Campus» του Πανεπιστημίου του Γκρατς αποτελεί μια καινοτόμο και προορατική απάντηση στο διάχυτο πρόβλημα της σεξουαλικής παρενόχλησης και βίας στην πανεπιστημιούπολη. Συνδυάζοντας ευαισθητοποίηση, πρόληψη και άμεση υποστήριξη, το έργο προσφέρει ένα ολιστικό μοντέλο για την αντιμετώπιση αυτών των ζητημάτων.

Τα σημεία LUIS*A, τοποθετημένα σε στρατηγικά σημεία της πανεπιστημιούπολης, λειτουργούν ως κέντρα πρώτων βοηθειών για τα θύματα, εξασφαλίζοντας άμεση συνδρομή και ασφάλεια σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Υπό τη διαχείριση εκπαιδευμένου προσωπικού, τα σημεία αυτά προσφέρουν έναν ασφαλή, αμερόληπτο χώρο, όπου τα θύματα μπορούν να λάβουν εξατομικευμένη υποστήριξη και να παραπεμφθούν στα κατάλληλα κέντρα συμβουλευτικής.

Η πρωτοβουλία στηρίζεται στη συνεργασία διαφόρων φορέων, μεταξύ των οποίων η Ομάδα Εργασίας για την Ισότητα Ευκαιριών, το Κέντρο Συμβουλευτικής TARA, το Γραφείο Συντονι-

σμού Σπουδών Φύλου και Ισότητας Ευκαιριών, η Αυστριακή Εθνική Φοιτητική Ένωση (ÖH), καθώς και οι δημοτικές αρχές και η αστυνομία. Η συνεργασία αυτή διασφαλίζει συντονισμένη και αποτελεσματική αντιμετώπιση των περιστατικών και συμβάλλει σε μια ασφαλέστερη και πιο συμπεριληπτική πανεπιστημιακή κουλτούρα.

Ο αντίκτυπος του έργου ενισχύεται από την τακτική εκπαίδευση του προσωπικού, από εργαλεία και λίστες ελέγχου για τη διαχείριση καταστάσεων κρίσης, καθώς και από τη συνεχή αξιολόγηση με στόχο τη βελτίωση του έργου. Τα προκαταρκτικά αποτελέσματα δείχνουν αυξημένη ευαισθητοποίηση του προσωπικού και της φοιτητικής κοινότητας, αναγνώριση της σημασίας της ανοιχτής αντιμετώπισης αυτών των ζητημάτων και ισχυρή δέσμευση για την υποστήριξη των θυμάτων.

Το «LUIS*A on Campus» αποτελεί παράδειγμα μιας ολοκληρωμένης και δομημένης προσέγγισης για την καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης και βίας στο ακαδημαϊκό περιβάλλον. Βασιζόμενο σε ισχυρή διαθεσμική συνεργασία και προσφέροντας άμεσους και προσβάσιμους πόρους, το Πανεπιστήμιο του Γκρατς θέτει ένα υποδειγματικό πρότυπο πρακτικής που θα μπορούσε να υιοθετηθεί από άλλα ιδρύματα σε όλο τον κόσμο.

Μελέτη περίπτωσης: Πανεπιστήμιο της Βιέννης (University of Vienna)

Περιγραφή της περίπτωσης:

Στο Πανεπιστήμιο της Βιέννης έχει τεθεί σε εφαρμογή μια σειρά πρωτοβουλιών για την καταπολέμηση της έμφυλης και σεξουαλικής βίας. Τις πρωτοβουλίες αυτές συντονίζουν το Γραφείο Ισότητας (Equality Office), το Γραφείο Ισότητας Ευκαιριών (Equal Opportunity Office) και το Συμβούλιο Φύλου και Διαφορετικότητας (Gender and Diversity Council). Κύριος στόχος είναι η δημιουργία ενός ασφαλούς πανεπιστημιακού περιβάλλοντος, με σεβασμό για όλους τους φοιτητές/τριες και όλο το προσωπικό, με έμφαση στην πρόληψη, την ευαισθητοποίηση και την υποστήριξη των θυμάτων σεξουαλικής παρενόχλησης και βίας.

Δράσεις που υλοποιήθηκαν:

- 1. Υπηρεσίες συμβουλευτικής και υποστήριξης:** Το Γραφείο Ισότητας προσφέρει εμπιστευτικές υπηρεσίες συμβουλευτικής στα θύματα σεξουαλικής παρενόχλησης και βίας. Φοιτητές/τριες και μέλη του προσωπικού μπορούν να λάβουν βοήθεια για την καταγγελία περιστατικών, καθώς και ψυχολογική και νομική υποστήριξη.
- 2. Εκστρατείες ευαισθητοποίησης:** Στην πανεπιστημιούπολη διεξάγονται τακτικά εκστρατείες ευαισθητοποίησης, με σκοπό την ενημέρωση της πανεπιστημιακής κοινότητας για τα ζητήματα που αφορούν την έμφυλη και σεξουαλική βία, τους διαθέσιμους πόρους και τις διαδικασίες καταγγελίας.
- 3. Υποχρεωτική εκπαίδευση:** Για όλους τους νέους φοιτητές/τριες και τα νέα μέλη του προσωπικού διοργανώνεται υποχρεωτική εκπαίδευση για την πρόληψη της σεξουαλικής παρε-

νόχλησης και βίας. Τα προγράμματα αυτά περιλαμβάνουν ενότητες για τη συναίνεση, την κατάλληλη συμπεριφορά και τους κατάλληλους τρόπους αντίδρασης σε καταστάσεις παρενόχλησης.

Στόχοι:

Η Ομάδα Εργασίας Ίσων Ευκαιριών (Equal Opportunities Working Party, EOWP) του Πανεπιστημίου της Βιέννης στοχεύει στην προώθηση της ίσης μεταχείρισης και στην καταπολέμηση των διακρίσεων, της σεξουαλικής παρενόχλησης και του εκφοβισμού εντός του πανεπιστημίου. Οι κύριοι στόχοι ορίζονται από τον αυστριακό νόμο περί ίσης μεταχείρισης (Equal Treatment Act) και τον νόμο για τα πανεπιστήμια (University Act), καθώς και από το Σχέδιο Θετικών Δράσεων για την Προώθηση των Γυναικών και την Ισότητα των Φύλων (Positive Action Plan for the Advancement of Women and Gender Equality).

Ο πρώτος στόχος είναι **η πρόληψη και η αντιμετώπιση κάθε μορφής διάκρισης**, παρενόχλησης και βίας στην πανεπιστημιούπολη. Αυτό περιλαμβάνει τη δημιουργία ενός περιβάλλοντος σεβασμού και ανεκτικότητας, απαλλαγμένου από διακρίσεις, όπου η παρενόχληση σε οποιαδήποτε μορφή δεν γίνεται ανεκτή.

Δεύτερος στόχος είναι **η ενημέρωση, η συμβουλευτική και η υποστήριξη** των μελών του πανεπιστημίου που πέφτουν θύματα διακρίσεων, σεξουαλικής παρενόχλησης ή εκφοβισμού. Αυτό περιλαμβάνει την παροχή προσωπικής και εμπιστευτικής συμβουλευτικής, καθώς και την παραπομπή σε εξειδικευμένες εσωτερικές και εξωτερικές υπηρεσίες συμβουλευτικής.

Τρίτος στόχος είναι **η παρακολούθηση των διαδικασιών εφαρμογής των κανόνων ίσης μεταχείρισης και ισότητας** των φύλων εντός του πανεπιστημίου. Αυτό περιλαμβάνει επίσης τη δημοσίευση ετήσιας έκθεσης για τις δραστηριότητες της EOWP, με συστάσεις προς τα όργανα του πανεπιστημίου.

Η EOWP του Πανεπιστημίου της Βιέννης διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στη διασφάλιση ενός συμπεριληπτικού και ασφαλούς ακαδημαϊκού περιβάλλοντος, με σεβασμό για όλα τα μέλη του. Η πρακτική αυτή έχει έρεισμα στην εθνική νομοθεσία και εντάσσεται σε ένα εθνικό δίκτυο ανάλογων δομών στα αυστριακά πανεπιστήμια.

Μέθοδοι αξιολόγησης:

Επί του παρόντος, δεν υπάρχουν διαθέσιμες λεπτομερείς πληροφορίες για τις συγκεκριμένες μεθόδους αξιολόγησης που χρησιμοποιεί η Ομάδα Εργασίας Ίσων Ευκαιριών (EOWP) του Πανεπιστημίου της Βιέννης.

Εμπλοκή των φορέων:

Η Ομάδα Εργασίας Ίσων Ευκαιριών (EOWP) του Πανεπιστημίου της Βιέννης απαρτίζεται από διάφορους βασικούς φορείς, καθένας από τους οποίους διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στη

διασφάλιση των ίσων ευκαιριών και στην αντιμετώπιση ζητημάτων διακρίσεων και παρενόχλησης. Ακολουθεί περιγραφή των βασικών εμπλεκόμενων φορέων:

Μέλη της EOWP: Η EOWP απαρτίζεται από 25 τακτικά και 50 αναπληρωματικά μέλη. Η σύνθεσή της είναι προσεκτικά ισορροπημένη, ώστε να περιλαμβάνει εκπροσώπους από διαφορετικές ομάδες της ακαδημαϊκής κοινότητας:

1. Εκπρόσωποι των φοιτητών/τριών: Τα μέλη αυτά μεταφέρουν τη φοιτητική οπτική, διασφαλίζοντας ότι οι ανησυχίες και οι ανάγκες της φοιτητικής κοινότητας λαμβάνονται υπόψη στις αποφάσεις και τις δράσεις της EOWP.
2. Εκπρόσωποι των καθηγητών/τριών του πανεπιστημίου: Οι καθηγητές/τριες συμμετέχουν στην EOWP για να εκπροσωπούν τα συμφέροντα του διδακτικού προσωπικού και να διασφαλίζουν ότι οι πολιτικές ίσων ευκαιριών ενσωματώνονται στις ακαδημαϊκές και διοικητικές πρακτικές.
3. Εκπρόσωποι των αναπληρωτών καθηγητών/τριών και του ακαδημαϊκού προσωπικού έρευνας και διδασκαλίας: Τα μέλη αυτά εκπροσωπούν τα συμφέροντα του μη μόνιμου ακαδημαϊκού προσωπικού και των ερευνητών/τριών, μιας ομάδας που είναι συχνά ευάλωτη σε διακρίσεις και ανισότητες.
4. Εκπρόσωποι του γενικού προσωπικού του πανεπιστημίου: Οι εκπρόσωποι αυτοί διασφαλίζουν ότι οι πολιτικές της EOWP καλύπτουν επίσης το διοικητικό και τεχνικό προσωπικό, εγγυώμενοι έτσι μια συμπεριληπτική προσέγγιση.

Διοίκηση της EOWP

1. Πρόεδρος και ομάδα: Ο/Η Πρόεδρος της EOWP, μαζί με την ομάδα του/της, εποπτεύει την καθημερινή λειτουργία, συντονίζει τις πρωτοβουλίες και διασφαλίζει την επίτευξη των στόχων της EOWP.
2. Γραφείο συμβουλευτικής για τη σεξουαλική παρενόχληση και τον εργασιακό εκφοβισμό (mobbing): Το γραφείο αυτό, το οποίο αποτελεί μέρος της EOWP, είναι ειδικά επιφορτισμένο με την παροχή συμβουλευτικής και υποστήριξης στα θύματα σεξουαλικής παρενόχλησης και εργασιακού εκφοβισμού.

Εξωτερική συνεργασία

1. Εσωτερικές και εξωτερικές συμβουλευτικές υπηρεσίες: Η EOWP συνεργάζεται με άλλες συμβουλευτικές υπηρεσίες εντός του πανεπιστημίου και με εξωτερικούς οργανισμούς για την παροχή πρόσθετης υποστήριξης όταν απαιτείται.
2. Εθνικό δίκτυο ARGE GLUNE: Ως μέλος του εθνικού δικτύου των Ομάδων Εργασίας Ίσων Ευκαιριών (ARGE GLUNE), η EOWP συμμετέχει σε εθνικές συναντήσεις και προγράμματα εκπαίδευσης, γεγονός που επιτρέπει την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών (best practices) και τον συντονισμό των προσπάθειών σε εθνικό επίπεδο.

Κοινό-στόχος

1. Φοιτητές/τριες, ερευνητές/τριες και ακαδημαϊκό προσωπικό: Όλα τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας, συμπεριλαμβανομένων των φοιτητών/τριών, των ερευνητών/τριών, του ακαδημαϊκού και του γενικού προσωπικού, καθώς και των υποψηφίων για θέσεις εργασίας, είναι δυνητικοί ωφελούμενοι των υπηρεσιών της EOWP.
2. Επόπτες/τριες και διδάσκοντες/ουσες: Οι επόπτες/τριες και οι διδάσκοντες/ουσες αποτελούν επίσης στόχο εκπαίδευσης και συμβουλευτικής σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης περιστατικών διακρίσεων και παρενόχλησης.

Η πολυμορφία των φορέων που συμμετέχουν στην EOWP καθιστά δυνατή μια ολιστική και συμπεριληπτική προσέγγιση στην αντιμετώπιση ζητημάτων διακρίσεων και παρενόχλησης στο Πανεπιστήμιο της Βιέννης. Χάρη στη συνεργασία εκπροσώπων από όλα τα τμήματα της πανεπιστημιακής κοινότητας και στις διασυνδέσεις με εθνικά δίκτυα, η EOWP παρέχει ολοκληρωμένα και αποτελεσματική υποστήριξη για την προώθηση των ίσων ευκαιριών και μιας κουλτούρας σεβασμού.

Η πρακτική της Ομάδας Εργασίας Ίσων Ευκαιριών (EOWP) του Πανεπιστημίου της Βιέννης αποτελεί υποδειγματική πρωτοβουλία για την προώθηση των ίσων ευκαιριών και την καταπολέμηση των διακρίσεων και της παρενόχλησης. Συσταθείσα το 1991 και θεσμικά παγιωμένη με τον νόμο για τα πανεπιστήμια του 2001 και τον νόμο περί ίσης μεταχείρισης, η EOWP λειτουργεί ως ανεξάρτητο συλλογικό όργανο εντός του πανεπιστημίου. Η πολυσυλλεκτική σύνθεσή της, που περιλαμβάνει εκπροσώπους των φοιτητών/τριών, των καθηγητών/τριών, του ακαδημαϊκού και του διοικητικού προσωπικού, εγγυάται μια συμπεριληπτική και αντιπροσωπευτική προσέγγιση απέναντι στις διάφορες συνιστώσες της πανεπιστημιακής κοινότητας.

Η EOWP παρέχει εμπιστευτική συμβουλευτική, υποστήριξη και καθοδήγηση στα θύματα διακρίσεων και παρενόχλησης, συνεργαζόμενη παράλληλα με εσωτερικές και εξωτερικές υπηρεσίες συμβουλευτικής. Διαδραματίζει επίσης βασικό ρόλο στην ευαισθητοποίηση και την πρόληψη, μέσω εκπαιδευτικών προγραμμάτων και εργαστηρίων. Το εθνικό δίκτυο ARGE GLUNE, του οποίου η EOWP είναι μέλος, επιτρέπει την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και τον συντονισμό σε εθνική κλίμακα, ενισχύοντας έτσι τον αντίκτυπο των δράσεών της.

Συνοψίζοντας, η EOWP του Πανεπιστημίου της Βιέννης αποτελεί μια δομημένη και προορατική απάντηση στις προκλήσεις των ίσων ευκαιριών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, διασφαλίζοντας ένα περιβάλλον εργασίας και σπουδών που χαρακτηρίζεται από σεβασμό και ανεκτικότητα και είναι απαλλαγμένο από κάθε μορφή διάκρισης.

Μελέτη περίπτωσης: Τμήμα Γυναικών της Αυστριακής Φοιτητικής Ένωσης (Women's Department at the Austrian Students' Union), Πανεπιστήμιο της Βιέννης

Περιγραφή της περίπτωσης:

Το Τμήμα Γυναικών στο Πανεπιστήμιο της Βιέννης, το οποίο αποτελεί μέρος της Αυστριακής Φοιτητικής Ένωσης (ÖH), λειτουργεί ως αυτόνομη συλλογικότητα, ανεξάρτητη από πολιτικά κόμματα. Το τμήμα εστιάζει στη δικτύωση με queer_φεμινιστική, μεταναστευτική και αντιρατσιστική οπτική. Λειτουργεί ως χώρος αυτο-ενδυνάμωσης για cis γυναίκες, λεσβίες, τρανς και ίντερσεξ άτομα, τόσο εντός όσο και εκτός του ακαδημαϊκού ιδρύματος. Το Τμήμα Γυναικών προσφέρει ένα προσβάσιμο σημείο επαφής για τις ομάδες αυτές, ανάλογα με τα γεγονότα και το πλαίσιο.

Δράσεις που υλοποιήθηκαν:

- 1. Υπηρεσίες συμβουλευτικής και υποστήριξης:** Το Τμήμα Γυναικών προσφέρει εμπιστευτικές υπηρεσίες συμβουλευτικής στα θύματα σεξουαλικής παρενόχλησης και βίας. Φοιτητές/τριες και μέλη του προσωπικού μπορούν να λάβουν βοήθεια για την καταγγελία περιστατικών, καθώς και ψυχολογική και νομική υποστήριξη.
- 2. Εκστρατείες ευαισθητοποίησης και εκδόσεις:** Ενημέρωση μέσω της δημοσίευσης ετήσιας έκθεσης, στην οποία παρουσιάζονται χώροι, τόποι, πρωτοβουλίες, ομάδες, συλλογικότητες και queer_φεμινιστικά εγχειρήματα στη Βιέννη. Ενημερωτικά φυλλάδια και ο ιστότοπος παρέχουν πληροφορίες για τους τρόπους αντίδρασης στη βία και τα διαθέσιμα σημεία επαφής.
- 3. Προώθηση queer/φεμινιστικών/αντιρατσιστικών διπλωματικών εργασιών:** Το Τμήμα Γυναικών στηρίζει οικονομικά διπλωματικές εργασίες με queer_φεμινιστική και αντιρατσιστική θεματολογία, συμβάλλοντας στην προώθηση της έρευνας και του ακτιβισμού στα πεδία αυτά.

Στόχοι:

Το Τμήμα Γυναικών της Αυστριακής Φοιτητικής Ένωσης (ÖH) στο Πανεπιστήμιο της Βιέννης στοχεύει στη δημιουργία ενός συμπεριληπτικού και ασφαλούς πανεπιστημιακού περιβάλλοντος για άτομα που αυτοπροσδιορίζονται ως FLINTA (γυναίκες, λεσβίες, ίντερσεξ, μη δυαδικά, τρανς και άφυλα άτομα). Αποστολή της πρωτοβουλίας είναι η δημιουργία ανεξάρτητων σημείων επαφής σε όλα τα πανεπιστήμια, η διασφάλιση πλήρους προστασίας για τα θύματα σεξουαλικοποιημένης βίας και η εγγύηση ότι τα άτομα που πλήττονται διατηρούν πάντοτε το δικαίωμα να ερμηνεύουν τα ίδια την εμπειρία τους από τη σεξουαλικοποιημένη βία. Το τμήμα αγωνίζεται επίσης ώστε η εκπαίδευση ευαισθητοποίησης του διδακτικού προσωπικού να ενσωματωθεί στο εργατικό δίκαιο και ώστε να επεκταθούν οι δωρεάν υπηρεσίες ψυχοθεραπείας. Τέλος, είναι ζωτικής σημασίας τα θύματα να μην υφίστανται αρνητικές συνέπειες όταν μιλούν για τις εμπειρίες τους. Συνοψίζοντας, οι στόχοι της πρακτικής αυτής περιλαμβάνουν την πρόληψη, την

υποστήριξη των θυμάτων, την ευαισθητοποίηση και την προώθηση ενός ασφαλέστερου και δικαιότερου πανεπιστημιακού περιβάλλοντος για όλα τα μέλη της κοινότητας FLINTA.

Μέθοδοι αξιολόγησης:

Μέχρι σήμερα, δεν υπάρχουν διαθέσιμες συγκεκριμένες πληροφορίες σχετικά με επίσημη αξιολόγηση των πρωτοβουλιών του Τμήματος Γυναικών της Αυστριακής Φοιτητικής Ένωσης (ÖH) στο Πανεπιστήμιο της Βιέννης. Στα διαθέσιμα έγγραφα δεν αναφέρεται κάποια λεπτομερής μέθοδος αξιολόγησης. Η έλλειψη πληροφοριών για επίσημες αξιολογήσεις σημαίνει ότι η εκτίμηση του αντίκτυπου της πρακτικής αυτής θα μπορούσε να ωφεληθεί από μια πιο συστηματική ανάλυση για τη μέτρηση της αποτελεσματικότητάς της και τον εντοπισμό τομέων προς βελτίωση. Για τη βελτιστοποίηση της πρωτοβουλίας, θα ήταν χρήσιμη η εισαγωγή μηχανισμών αξιολόγησης, όπως έρευνες ικανοποίησης των ωφελουμένων, παρακολούθηση των περιπτώσεων και αναλύσεις αντικτύπου, ώστε να εκτιμάται η αποτελεσματικότητα των δράσεων που υλοποιούνται και η εξέλιξη των περιστατικών παρενόχλησης και διακρίσεων στην πανεπιστημιούπολη.

Εμπλοκή των φορέων:

Οι κύριοι φορείς που συμμετέχουν στις πρωτοβουλίες του Τμήματος Γυναικών της Αυστριακής Φοιτητικής Ένωσης (ÖH) στο Πανεπιστήμιο της Βιέννης είναι οι εξής:

Αυστριακή Φοιτητική Ένωση (ÖH): Πρόκειται για τον επίσημο αντιπροσωπευτικό οργανισμό όλων των φοιτητών/τριών στην Αυστρία. Το Τμήμα Γυναικών αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της ÖH και εκπροσωπεί τα συμφέροντα των φοιτητών/τριών FLINTA (γυναίκες, λεσβίες, ίντερσεξ, μη δυαδικά, τρανς και άφυλα άτομα).

Τμήμα Γυναικών της ÖH: Πρόκειται για μια αυτόνομη συλλογικότητα που λειτουργεί ανεξάρτητα από πολιτικά κόμματα και πολιτικές αντιπαραθέσεις. Εστιάζει στο queer_φεμινιστικό, μεταναστευτικό και αντιρατσιστικό δίκτυο και προσφέρει ένα προσβάσιμο σημείο επαφής για cisgender, λεσβίες, τρανς και ίντερσεξ άτομα στο Πανεπιστήμιο της Βιέννης.

Queer_φεμινιστικές συλλογικότητες και πρωτοβουλίες: Το Τμήμα Γυναικών συνεργάζεται με διάφορες queer_φεμινιστικές συλλογικότητες και πρωτοβουλίες στη Βιέννη, παρέχοντας οικονομική, οργανωτική και περιεχομενική υποστήριξη σε εγχειρήματα και ομάδες.

Φοιτητές/τριες και προσωπικό του πανεπιστημίου: Το Τμήμα Γυναικών στοχεύει στην υποστήριξη όλων των μελών της πανεπιστημιακής κοινότητας που αντιμετωπίζουν σεξιστικές, ρατσιστικές, ομοφοβικές, τρανσφοβικές ή άλλες μορφές διακρίσεων.

Καθηγητές/τριες και ακαδημαϊκό προσωπικό: Παρότι δεν παρέχονται συγκεκριμένες πληροφορίες για την ανταπόκριση των καθηγητών/τριών και του ακαδημαϊκού προσωπικού, το Τμή-

μα Γυναικών εργάζεται επίσης για την ευαισθητοποίηση και την εκπαίδευση του διδακτικού προσωπικού σε ζητήματα παρενόχλησης και διακρίσεων.

Εθνικά και τοπικά δίκτυα: Το Τμήμα Γυναικών συνδέεται επίσης με εθνικά και τοπικά δίκτυα που ασχολούνται με ζητήματα ισότητας και καταπολέμησης των διακρίσεων στα αυστριακά πανεπιστήμια.

Το Τμήμα Γυναικών της ÖH στο Πανεπιστήμιο της Βιέννης υποστηρίζεται από ένα πολυποίκιλο δίκτυο φορέων, μεταξύ των οποίων η ίδια η ÖH, queer_φεμινιστικές συλλογικότητες, φοιτητές/τριες και προσωπικό του πανεπιστημίου. Η αυτόνομη αυτή συλλογικότητα προσφέρει κρίσιμη υποστήριξη στους φοιτητές/τριες FLINTA, προωθώντας την ισότητα, παρέχοντας συμβουλευτική και εξατομικευμένη υποστήριξη και αγωνιζόμενη για θεσμικές αλλαγές με στόχο την εξάλειψη της παρενόχλησης και των διακρίσεων στην πανεπιστημιούπολη.

Το Τμήμα Γυναικών της Αυστριακής Φοιτητικής Ένωσης στο Πανεπιστήμιο της Βιέννης διαδραματίζει βασικό ρόλο στην προώθηση της ισότητας και στην καταπολέμηση των διακρίσεων στην πανεπιστημιούπολη. Ως αυτόνομη συλλογικότητα, προσφέρει πολύτιμη υποστήριξη στους φοιτητές/τριες FLINTA (γυναίκες, λεσβίες, ίντερσεξ, μη δυαδικά, τρανς και άφυλα άτομα), παρέχοντας προσωπική συμβουλευτική και οικονομική στήριξη σε εγχειρήματα και συνηγορώντας υπέρ συμπεριληπτικών πολιτικών. Το Τμήμα Γυναικών συνεργάζεται με διάφορες queer_φεμινιστικές συλλογικότητες και διαδραματίζει ενεργό ρόλο στην ευαισθητοποίηση και την εκπαίδευση του προσωπικού του πανεπιστημίου σε ζητήματα παρενόχλησης και διακρίσεων. Η πρακτική αυτή είναι καθοριστικής σημασίας όχι μόνο για την υποστήριξη μεμονωμένων φοιτητών/τριών, αλλά και για την προώθηση συστημικών αλλαγών με στόχο τη δημιουργία ενός πιο συμπεριληπτικού πανεπιστημιακού περιβάλλοντος, με σεβασμό για όλους και όλες.

Θεωρήσεις και αναλύσεις των πανεπιστημιακών πολιτικών κατά της σεξουαλικής βίας

Επίπεδο κινητοποίησης - Συναίνεση και διαφωνία

Επίπεδο κινητοποίησης

Η ανάλυση των διαφόρων μελετών περίπτωσης μάς επιτρέπει να κατατάξουμε τα πανεπιστήμια ανάλογα με το επίπεδο κινητοποίησης των χωρών στην καταπολέμηση της σεξουαλικής βίας. Η κινητοποίηση αυτή αποτυπώνεται σε πρωτοβουλίες, δομές, προγράμματα ευαισθητοποίησης και προληπτικές δράσεις.

Ισχυρή κινητοποίηση

Τα πανεπιστήμια αυτά επιδεικνύουν ισχυρή κινητοποίηση, με ποικίλες, καλά δομημένες και συνεχείς πρωτοβουλίες:

Αυστρία:

Πανεπιστήμιο του Γκρατς: Πρωτοβουλία LUIS*A on Campus για την καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης, με σημεία υποστήριξης σε όλη την πανεπιστημιούπολη.

Πανεπιστήμιο της Βιέννης: Η EOWP προσφέρει τακτική εκπαίδευση για την πρόληψη και τη διαχείριση περιστατικών σεξουαλικής παρενόχλησης.

Βέλγιο:

Πανεπιστήμιο της Μονς (University of Mons): Πρόγραμμα «100% Respect» για την ευαισθητοποίηση της πανεπιστημιακής κοινότητας.

Γαλλία:

Crous Occitanie: Εργαστήρια ευαισθητοποίησης και συνεχής εκπαίδευση του προσωπικού.

Sciences Po Bordeaux: Δημιουργία της Cellule de Veille et d'Écoute (μονάδα επαγρύπνησης και ακρόασης), διαδικτυακή πλατφόρμα καταγγελιών.

Université de Rouen (Πανεπιστήμιο της Ρουέν): Σύστημα πρόληψης και καταπολέμησης της σεξουαλικής παρενόχλησης.

IMT Atlantique: Ορισμός σημείων αναφοράς για την ισότητα των φύλων και υποχρεωτική εκπαίδευση.

Ιταλία:

Πανεπιστήμιο της Μπολόνια (University of Bologna): Πανεπιστημιακή υπηρεσία κατά της έμφυλης βίας, εκστρατείες ευαισθητοποίησης και νομική υποστήριξη.

Πανεπιστήμιο της Ρώμης «La Sapienza»: Υποχρεωτική εκπαίδευση και υπηρεσίες υποστήριξης θυμάτων.

Ισπανία:

Αυτόνομο Πανεπιστήμιο της Βαρκελώνης (UAB): IV Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων, σημεία ενημέρωσης Lila.

Πανεπιστήμιο της Λα Λαγκούνα (ULL): Μονάδα Ισότητας, ετήσιες ενημερωτικές εκστρατείες.

Πανεπιστήμιο Rey Juan Carlos (URJC): Μεταπτυχιακό πρόγραμμα για την πρόληψη και την ευαισθητοποίηση σχετικά με τη σεξουαλική βία, διαλέξεις και εργαστήρια.

Πορτογαλία:

UNISEXO: Πρωτοβουλία για την πρόληψη της σεξουαλικής βίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, με εκστρατείες ευαισθητοποίησης και εκπαίδευση.

Πανεπιστήμιο της Λισαβόνας (ULisboa): Γραφείο Ισότητας και Ένταξης, υιοθέτηση κώδικα δεοντολογίας.

Πανεπιστήμιο της Κόιμπρα (University of Coimbra): Κώδικας δεοντολογίας, υπηρεσίες συμβουλευτικής και υποστήριξης.

Μέτρια κινητοποίηση

Τα πανεπιστήμια αυτά διαθέτουν σημαντικές πρωτοβουλίες, οι οποίες ωστόσο ενδεχομένως είναι λιγότερο ποικίλες ή εντατικές:

Βέλγιο:

Πανεπιστήμιο της Γάνδης (Ghent University): Συνεχής εκπαίδευση για την πρόληψη της παρενόχλησης και της βίας.

Πανεπιστήμιο της Λιέγης (University of Liège): Μονάδα ψυχολογικής υποστήριξης για τα θύματα παρενόχλησης.

Ελλάδα:

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης: Σχέδιο Δράσης για την Ισότητα των Φύλων, σύσταση ανεξάρτητης αρχής.

Ιταλία:

Πανεπιστήμιο Sapienza – Σχολή Τηλεπικοινωνιών: Εκπαίδευση και υπηρεσίες υποστήριξης θυμάτων.

Κινητοποίηση υπό ανάπτυξη

Τα πανεπιστήμια αυτά αρχίζουν να αναπτύσσουν πρωτοβουλίες, οι οποίες ωστόσο βρίσκονται ακόμη σε φάση ανάπτυξης:

Ελλάδα:

Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών: Πρωτοβουλίες υπό ανάπτυξη για την καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης.

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών: Έναρξη προγραμμάτων ευαισθητοποίησης και υποστήριξης.

Ρουμανία:

Πανεπιστήμιο του Βουκουρεστίου (UB): Γραφείο Ένταξης, Ισότητας και Ευκαιριών, εκστρατείες ευαισθητοποίησης.

Centrul FILIA: Ανάπτυξη κωδίκων δεοντολογίας και εκστρατείες ευαισθητοποίησης.

UEFISCDI: Σαφείς πολιτικές και υποστήριξη των θυμάτων.

Συμπέρασμα

Η κινητοποίηση κατά της σεξουαλικής βίας στα πανεπιστήμια διαφέρει από χώρα σε χώρα και από ίδρυμα σε ίδρυμα. Οι πρωτοβουλίες εκτείνονται από εκστρατείες ευαισθητοποίησης και υποχρεωτικά προγράμματα εκπαίδευσης έως τη σύσταση μονάδων υποστήριξης και πλατφορμών καταγγελιών. Η ισχυρή κινητοποίηση αποτυπώνεται σε δομημένα, συνεχή προγράμματα, ενώ η μέτρια κινητοποίηση και η κινητοποίηση υπό ανάπτυξη καταδεικνύουν σημαντικές προσπάθειες, οι οποίες ωστόσο χρειάζονται ακόμη βελτίωση και επέκταση για να καταστούν πλήρως αποτελεσματικές.

Ισχυρή κινητοποίηση	Μέτρια κινητοποίηση	Κινητοποίηση υπό ανάπτυξη
Πανεπιστήμιο του Γκρατς (Αυστρία)	Πανεπιστήμιο της Γάνδης (Βέλγιο)	Πάντειο Πανεπιστήμιο (Ελλάδα)
Πανεπιστήμιο της Βιέννης (Αυστρία)	Πανεπιστήμιο της Λιέγης (Βέλγιο)	Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (Ελλάδα)
Πανεπιστήμιο της Βιέννης: Ομάδα Εργασίας Ίσων Ευκαιριών (Αυστρία)	Πανεπιστήμιο της Μονς (Βέλγιο)	Πανεπιστήμιο του Βουκουρεστίου (UB) (Ρουμανία)
Crous Occitanie (Γαλλία)	Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (Ελλάδα)	Centrul FILIA (Ρουμανία)
Sciences Po Bordeaux (Γαλλία)	Πανεπιστήμιο Sapienza – Σχολή Τηλεπικοινωνιών (Ιταλία)	UEFISCDI (Ρουμανία)
Université de Rouen (Γαλλία)		

Ισχυρή κινητοποίηση	Μέτρια κινητοποίηση	Κινητοποίηση υπό ανάπτυξη
IMT Atlantique (Γαλλία)		
Πανεπιστήμιο της Μπολόνια (Ιταλία)		
Αυτόνομο Πανεπιστήμιο της Βαρκελώνης (Ισπανία)		
Πανεπιστήμιο της Λα Λαγκούνα, Κανάριοι Νήσοι (Ισπανία)		
Πανεπιστήμιο Rey Juan Carlos (Ισπανία)		
UNISEXO (Πορτογαλία)		
Πανεπιστήμιο της Λισαβόνας (Πορτογαλία)		
Πανεπιστήμιο της Κόιμπρα (Πορτογαλία)		

Σχήμα 1 - Η κινητοποίηση των πανεπιστημίων στην καταπολέμηση της σεξουαλικής βίας

Επεξηγήσεις

Ισχυρή κινητοποίηση: Τα πανεπιστήμια αυτά έχουν αναπτύξει ποικίλες, καλά δομημένες πρωτοβουλίες, μεταξύ των οποίων μονάδες υποστήριξης, πλατφόρμες καταγγελιών, υποχρεωτικά προγράμματα εκπαίδευσης και συνεχείς εκστρατείες ευαισθητοποίησης.

Μέτρια κινητοποίηση: Τα πανεπιστήμια αυτά διαθέτουν σημαντικές πρωτοβουλίες, οι οποίες ωστόσο ενδεχομένως είναι λιγότερο ποικίλες ή λιγότερο εντατικές από εκείνες των πανεπιστημίων που κατατάσσονται στην κατηγορία «Ισχυρή κινητοποίηση».

Κινητοποίηση υπό ανάπτυξη: Τα πανεπιστήμια αυτά αρχίζουν να αναπτύσσουν πρωτοβουλίες, οι οποίες ωστόσο βρίσκονται ακόμη σε φάση ανάπτυξης ή εφαρμογής, και απαιτείται ακόμη δουλειά για να επιτευχθεί υψηλό επίπεδο κινητοποίησης.

Συναίνεση και διαφωνία στις πρακτικές καταπολέμησης της σεξουαλικής βίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Οι πρακτικές καταπολέμησης της σεξουαλικής βίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση παρουσιάζουν τόσο σημεία συναίνεσης όσο και σημεία διαφωνίας μεταξύ των πανεπιστημίων που μελετήθηκαν. Ακολουθεί σύνοψη των σημείων σύγκλισης (συναίνεση) και απόκλισης (διαφωνία).

Συναίνεση ή διαφωνία ως προς τις πολιτικές

Υπάρχει σημαντική συναίνεση ως προς τη σημασία της ευαισθητοποίησης, της εκπαίδευσης, της υποστήριξης των θυμάτων, των διαδικασιών καταγγελίας και των θεσμικών πολιτικών για

την καταπολέμηση της σεξουαλικής βίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν διαφωνίες ως προς την ποικιλία και το εύρος των πρωτοβουλιών, το επίπεδο εφαρμογής, την εμπλοκή των ενδιαφερόμενων μερών και τις μεθόδους αξιολόγησης και παρακολούθησης. Οι βέλτιστες πρακτικές αναδύονται από πανεπιστήμια με καλά δομημένα προγράμματα, τα οποία εμπλέκουν ποικίλα ενδιαφερόμενα μέρη και αξιοποιούν μηχανισμούς ανατροφοδότησης για την προσαρμογή και τη βελτίωση των στρατηγικών τους.

Ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση:

Συναίνεση: Η πλειονότητα των πανεπιστημίων έχει αναπτύξει εκστρατείες ευαισθητοποίησης για την ενημέρωση και την εκπαίδευση των φοιτητών/τριών και του προσωπικού σχετικά με τη σεξουαλική βία και παρενόχληση. Για παράδειγμα, τα πανεπιστήμια του Γκράτς (Αυστρία), της Λισαβόνας (Πορτογαλία) και της Βαρκελώνης (Ισπανία) διεξάγουν συνεχείς εκστρατείες και αξιοποιούν οπτικό υλικό για την ευαισθητοποίηση των κοινοτήτων τους.

Ειδική εκπαίδευση:

Συναίνεση: Πολλά πανεπιστήμια προσφέρουν ειδική εκπαίδευση για την πρόληψη και τη διαχείριση περιστατικών σεξουαλικής βίας. Το Πανεπιστήμιο της Βιέννης (Αυστρία), το Πανεπιστήμιο της Γάνδης (Βέλγιο) και το IMT Atlantique (Γαλλία) διοργανώνουν τακτικά προγράμματα εκπαίδευσης για το προσωπικό και τους φοιτητές/τριες.

Υποστήριξη των θυμάτων:

Συναίνεση: Σχεδόν όλα τα πανεπιστήμια έχουν δημιουργήσει σημεία επαφής ή υπηρεσίες υποστήριξης για τα θύματα. Για παράδειγμα, οι υπηρεσίες υποστήριξης του Πανεπιστημίου της Μπολόνια (Ιταλία) και οι μονάδες υποστήριξης του Πανεπιστημίου της Λιέγης (Βέλγιο) παρέχουν ψυχολογική και νομική υποστήριξη.

Διαδικασίες καταγγελίας:

Συναίνεση: Σαφείς διαδικασίες για την καταγγελία περιστατικών σεξουαλικής παρενόχλησης έχουν υιοθετηθεί ευρέως. Τα πανεπιστήμια της Βιέννης (Αυστρία) και της Κόμπρα (Πορτογαλία) διαθέτουν σαφώς καθορισμένους μηχανισμούς για την υποβολή και τη διαχείριση καταγγελιών.

Κώδικες δεοντολογίας και πολιτικές:

Συναίνεση: Αρκετά πανεπιστήμια έχουν υιοθετήσει κώδικες δεοντολογίας ή ειδικές πολιτικές για την καταπολέμηση της σεξουαλικής βίας. Ενδεικτικά παραδείγματα αποτελούν ο κώδικας δεοντολογίας του Πανεπιστημίου της Κόμπρα (Πορτογαλία) και οι πολιτικές του Πανεπιστημίου του Βουκουρεστίου (Ρουμανία).

Εύρος και ποικιλία των πρωτοβουλιών:

Διαφωνία: Οι πρωτοβουλίες διαφέρουν σημαντικά ως προς το εύρος και την ποικιλία τους. Για παράδειγμα, ορισμένα πανεπιστήμια, όπως το Sciences Po Bordeaux (Γαλλία), διαθέτουν ομάδες εργασίας και διαδικτυακές πλατφόρμες, ενώ άλλα, όπως το Πανεπιστήμιο της Λα Λαγκούνα (Ισπανία), εστιάζουν κυρίως σε ετήσιες εκστρατείες.

Επίπεδο εφαρμογής:

Διαφωνία: Το επίπεδο εφαρμογής και η ένταση των προσπάθειών διαφέρουν. Οι πρωτοβουλίες σε πανεπιστήμια όπως του Γκρατς (Αυστρία) και της Βαρκελώνης (Ισπανία) είναι καλά εδραιωμένες και δομημένες, ενώ εκείνες του Παντείου Πανεπιστημίου (Ελλάδα) και του Πανεπιστημίου του Βουκουρεστίου (Ρουμανία) βρίσκονται ακόμη υπό ανάπτυξη.

Εμπλοκή των φορέων:

Διαφωνία: Η εμπλοκή των διαφόρων φορέων (φοιτητών/τριών, ακαδημαϊκού προσωπικού και τοπικών συλλόγων) διαφέρει. Ορισμένα πανεπιστήμια, όπως το Πανεπιστήμιο της Μονς (Βέλγιο), εμπλέκουν ενεργά τους φοιτητές/τριες στα προγράμματά τους, ενώ σε άλλα, όπως σε ορισμένα ελληνικά πανεπιστήμια, η συμμετοχή είναι λιγότερο ενεργή.

Αξιολόγηση και παρακολούθηση:

Διαφωνία: Οι μέθοδοι αξιολόγησης και παρακολούθησης της αποτελεσματικότητας των πρωτοβουλιών δεν είναι ενιαίες. Ενώ ορισμένα ιδρύματα, όπως το Πανεπιστήμιο της Βαρκελώνης (Ισπανία), εφαρμόζουν συστήματα συνεχούς ανατροφοδότησης και τακτικές έρευνες, άλλα πανεπιστήμια ακολουθούν λιγότερο δομημένες προσεγγίσεις.

Ανάλυση των στόχων που επιδιώκονται σε όλες τις περιπτώσεις για την καταπολέμηση της σεξουαλικής βίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση:

Η ανάλυση των διαφόρων μελετών περίπτωσης καταδεικνύει σύγκλιση των στόχων που επιδιώκουν τα πανεπιστήμια και τα ιδρύματα για την καταπολέμηση της σεξουαλικής βίας. Ακολουθεί σύνοψη των κοινών και των ειδικών στόχων που εντοπίστηκαν στις μελέτες περίπτωσης:

1. Ευαισθητοποίηση

Στόχοι:

Ενημέρωση: Αύξηση της ευαισθητοποίησης των φοιτητών/τριών και του ακαδημαϊκού προσωπικού για τα ζητήματα της σεξουαλικής βίας.

Εκπαίδευση: Παροχή πληροφοριών για τις μορφές της σεξουαλικής βίας, τις ενδείξεις της και τις συνέπειές της για τα θύματα και την κοινότητα.

Παραδείγματα:

LUIS*A on Campus (Πανεπιστήμιο του Γκρατς, Αυστρία): Εκστρατείες ευαισθητοποίησης και σημεία υποστήριξης.

Sciences Po Bordeaux (Γαλλία): Επικοινωνιακή εκστρατεία για την ευαισθητοποίηση της πανεπιστημιακής κοινότητας.

2. Πρόληψη

Στόχοι:

Μείωση των περιστατικών: Εφαρμογή μέτρων για τη μείωση των περιστατικών σεξουαλικής βίας.

Προώθηση συμπεριφοράς που βασίζεται στον σεβασμό: Ενθάρρυνση υγιών σχέσεων, με αμοιβαίο σεβασμό, μεταξύ φοιτητών/τριών και προσωπικού.

Παραδείγματα:

Université de Rouen (Γαλλία): Υποχρεωτικά προγράμματα εκπαίδευσης και εκπόνηση ειδικού οδηγού.

Πανεπιστήμιο της Μπολόνια (Ιταλία): Εκστρατείες ευαισθητοποίησης και περαιτέρω εκπαίδευση για την πρόληψη της σεξουαλικής βίας.

3. Υποστήριξη και παρέμβαση

Στόχοι:

Παροχή πόρων: Προσφορά υπηρεσιών ψυχολογικής και νομικής υποστήριξης στα θύματα.

Ενθάρρυνση των καταγγελιών: Δημιουργία ενός περιβάλλοντος όπου τα θύματα αισθάνονται ασφαλή να καταγγείλουν περιστατικά.

Παραδείγματα:

Μονάδα ψυχολογικής υποστήριξης (Πανεπιστήμιο της Λιέγης, Βέλγιο): Άμεση ψυχολογική υποστήριξη των θυμάτων.

Έργο UNISEXO (Πορτογαλία): Πόροι και υπηρεσίες υποστήριξης για τα θύματα σεξουαλικής βίας.

4. Δημιουργία ασφαλούς περιβάλλοντος

Στόχοι:

Ασφάλεια και ένταξη: Δημιουργία ενός συμπεριληπτικού και ασφαλούς μαθησιακού περιβάλλοντος για όλα τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας.

Συμμόρφωση με τις εθνικές κατευθυντήριες γραμμές: Υιοθέτηση πολιτικών σύμφωνων με τις κυβερνητικές και εθνικές συστάσεις.

Παραδείγματα:

Πανεπιστήμιο της Κόμπρα (Πορτογαλία): Κώδικας δεοντολογίας και υπηρεσίες συμβουλευτικής.

Πανεπιστήμιο του Βουκουρεστίου (Ρουμανία): Διαδικασία διαχείρισης περιστατικών σεξουαλικής παρενόχλησης.

5. Αλλαγή συμπεριφοράς

Στόχοι:

Ενθάρρυνση του αναστοχασμού: Προώθηση του αναστοχασμού σχετικά με τις στάσεις και τις συμπεριφορές φοιτητών/τριών και προσωπικού.

Καλλιέργεια αλληλεπιδράσεων με σεβασμό: Εδραίωση αλληλεπιδράσεων που βασίζονται στον σεβασμό και την ισότητα εντός της πανεπιστημιακής κοινότητας.

Παραδείγματα:

IMT Atlantique (Γαλλία): Δραστηριότητες εκπαίδευσης και ευαισθητοποίησης για την αλλαγή συμπεριφοράς.

Πανεπιστήμιο της Λα Λαγκούνα (Ισπανία): Ετήσιες ενημερωτικές εκστρατείες και συνεδρίες ευαισθητοποίησης.

6. Ανάπτυξη και ενίσχυση πολιτικών

Στόχοι:

Ανάπτυξη σαφών πολιτικών: Ανάπτυξη ειδικών πολιτικών και διαδικασιών για την πρόληψη και την αντιμετώπιση περιστατικών σεξουαλικής παρενόχλησης.

Ενσωμάτωση των πολιτικών: Ενσωμάτωση των πολιτικών αυτών στις διοικητικές δομές του πανεπιστημίου.

Παραδείγματα:

UEFISCDI (Ρουμανία): Ανάπτυξη σαφών πολιτικών και ειδικών διαδικασιών.

Πανεπιστήμιο Rey Juan Carlos (Ισπανία): Πρωτόκολλο κατά της παρενόχλησης, σύμφωνα με τον Κώδικα Δεοντολογίας.

Οι στόχοι που επιδιώκουν τα διάφορα ιδρύματα στην καταπολέμηση της σεξουαλικής βίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αναδεικνύουν μια ολιστική προσέγγιση, η οποία συνδυάζει την ευαισθητοποίηση, την πρόληψη, την υποστήριξη, τη δημιουργία ασφαλούς περιβάλλοντος, την

αλλαγή συμπεριφοράς και την ανάπτυξη πολιτικών. Οι στόχοι αυτοί αποσκοπούν στη δημιουργία μιας κουλτούρας σεβασμού και ασφάλειας, στην παροχή επαρκούς υποστήριξης στα θύματα και στη μείωση της συχνότητας της σεξουαλικής βίας στα πανεπιστήμια. Οι πρωτοβουλίες που υλοποιεί κάθε ίδρυμα είναι προσαρμοσμένες στο ιδιαίτερο πλαίσιο του, μοιράζονται όμως κοινούς στόχους για την αποτελεσματική αντιμετώπιση αυτού του σοβαρού προβλήματος.

Εμπόδια και αντιστάσεις στην αλλαγή

Οι δυσκολίες στην εφαρμογή μέτρων πρόληψης της βίας και της σεξουαλικής παρενόχλησης στα πανεπιστήμια της Ευρώπης μπορούν να αποδοθούν σε σειρά αιτίων, που εκτείνονται από πολιτισμικές και θεσμικές διαφορές έως αποκλίσεις στα νομικά πλαίσια και στους διαθέσιμους πόρους. Ακολουθεί ανάλυση των κύριων αιτίων αυτών των ανισοτήτων:

Πολιτισμικές και κοινωνικές διαφορές

Κοινωνικές αξίες και νόρμες:

Οι αντιλήψεις και οι στάσεις απέναντι στη σεξουαλική παρενόχληση και την έμφυλη βία διαφέρουν σημαντικά από χώρα σε χώρα. Σε ορισμένες χώρες, οι συμπεριφορές αυτές ενδέχεται να υποβαθμίζονται ή να κανονικοποιούνται, ενώ σε άλλες καταδικάζονται αυστηρά.

Το στίγμα που συνδέεται με την καταγγελία περιστατικών μπορεί να είναι ισχυρότερο σε ορισμένες κουλτούρες, αποθαρρύνοντας τα θύματα από το να μιλήσουν.

Αποκλίσεις στα νομικά πλαίσια

Εθνική νομοθεσία:

Κάθε ευρωπαϊκή χώρα διαθέτει τους δικούς της νόμους και κανονισμούς σχετικά με τη σεξουαλική παρενόχληση και την έμφυλη βία. Οι νόμοι αυτοί ενδέχεται να διαφέρουν ως προς τον ορισμό, το πεδίο εφαρμογής και τις κυρώσεις.

Ορισμένες χώρες ενδέχεται να διαθέτουν πιο προοδευτική και ολοκληρωμένη νομοθεσία, ενώ άλλες λιγότερο ανεπτυγμένους ή λιγότερο αυστηρούς νόμους.

Διαθέσιμοι πόροι

Χρηματοδότηση και υποδομές:

Οι οικονομικοί και ανθρώπινοι πόροι που είναι διαθέσιμοι για προγράμματα πρόληψης και υποστήριξης διαφέρουν από πανεπιστήμιο σε πανεπιστήμιο. Τα ιδρύματα με καλύτερη χρηματοδότηση μπορούν να προσφέρουν πιο ολοκληρωμένες και αποτελεσματικές υπηρεσίες.

Τα πανεπιστήμια σε χώρες ή περιφέρειες με περιορισμένους προϋπολογισμούς για την εκπαίδευση ενδέχεται να δυσκολεύονται να διαθέσουν επαρκείς πόρους σε αυτές τις πρωτοβουλίες.

Θεσμικές προτεραιότητες

Δέσμευση της διοίκησης:

Το επίπεδο δέσμευσης των πανεπιστημιακών διοικήσεων στην αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης και της έμφυλης βίας ενδέχεται να διαφέρει. Ορισμένα ιδρύματα μπορεί να θεωρούν τα ζητήματα αυτά προτεραιότητα, ενώ άλλα μπορεί να τα θεωρούν δευτερεύοντα σε σχέση με άλλα ζητήματα.

Η έλλειψη σαφών θεσμικών πολιτικών και ηγεσίας μπορεί να οδηγήσει σε άνιση εφαρμογή των μέτρων πρόληψης.

Οργανωτικές δομές

Οργανωτική πολυπλοκότητα:

Η οργανωτική δομή των πανεπιστημίων μπορεί να επηρεάσει την εφαρμογή των πολιτικών πρόληψης. Τα ιδρύματα με σύνθετες ιεραρχικές δομές ενδέχεται να αντιμετωπίζουν εμπόδια στον αποτελεσματικό συντονισμό και την επικοινωνία.

Οι διαφορές στη διακυβέρνηση των πανεπιστημίων, όπως ο βαθμός θεσμικής αυτονομίας, μπορούν επίσης να επηρεάσουν τον τρόπο με τον οποίο υιοθετούνται και εφαρμόζονται οι πολιτικές.

Εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση

Επίπεδα γνώσης και εκπαίδευσης:

Τα επίπεδα γνώσης και ευαισθητοποίησης σχετικά με τα ζητήματα της σεξουαλικής παρενόχλησης και της έμφυλης βίας μπορεί να διαφέρουν. Τα ιδρύματα που επενδύουν σε τακτικά προγράμματα εκπαίδευσης για το προσωπικό και τους φοιτητές/τριες είναι καλύτερα προετοιμασμένα για την πρόληψη και τη διαχείριση τέτοιων περιστατικών.

Η έλλειψη ειδικής εκπαίδευσης στα θέματα αυτά μπορεί να οδηγήσει σε ελλιπή κατανόηση και αναποτελεσματική εφαρμογή των πολιτικών πρόληψης.

Επιρροή των ΜΚΟ και των εξωτερικών εταίρων

Ο ρόλος των μη κυβερνητικών οργανώσεων:

Οι ΜΚΟ (NGOs) και άλλοι εξωτερικοί εταίροι διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην προώθηση της ισότητας των φύλων και στην πρόληψη της έμφυλης βίας. Το επίπεδο συνεργασίας μεταξύ των πανεπιστημίων και αυτών των οργανώσεων μπορεί να διαφέρει, επηρεάζοντας την ποιότητα και την αποτελεσματικότητα των μέτρων που εφαρμόζονται.

Οι χώρες ή περιφέρειες με ισχυρή παρουσία και ενεργό στήριξη από ΜΚΟ μπορούν να επωφεληθούν από πιο εύρωστα και καλύτερα συντονισμένα προγράμματα.

Συμπέρασμα

Οι ανισότητες στην εφαρμογή μέτρων πρόληψης της βίας και της σεξουαλικής παρενόχλησης στα πανεπιστήμια της Ευρώπης είναι αποτέλεσμα ενός σύνθετου συνόλου πολιτισμικών, νομικών, οικονομικών, οργανωτικών και εκπαιδευτικών παραγόντων. Για την υπέρβαση αυτών των ανισοτήτων, είναι απαραίτητο να προωθηθεί η εναρμόνιση πρακτικών και πολιτικών σε ολόκληρη την Ευρώπη, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τα ιδιαίτερα τοπικά πλαίσια. Η διαρκής δέσμευση σε όλα τα επίπεδα, από τη διοίκηση των πανεπιστημίων έως τους φορείς χάραξης πολιτικής, είναι καθοριστική για τη δημιουργία ενός ασφαλούς και συμπεριληπτικού ακαδημαϊκού περιβάλλοντος για όλους και όλες.

Εθνικές πολιτικές για την καταπολέμηση της σεξουαλικής και έμφυλης βίας

Η σεξουαλική και έμφυλη βία (SGBV) αποτελεί σοβαρό κοινωνικό ζήτημα, το οποίο απαιτεί συντονισμένες και πολυεπίπεδες απαντήσεις από τις κυβερνήσεις. Οι εθνικές πολιτικές που έχουν υιοθετήσει οι χώρες που παρουσιάζονται παρακάτω αποτυπώνουν διαφοροποιημένες και συστηματικές στρατηγικές για την καταπολέμηση αυτών των μορφών βίας, προσαρμοσμένες στο ιδιαίτερο πολιτισμικό και νομοθετικό πλαίσιο κάθε χώρας.

9.3.1 Αυστρία

Οι εθνικές πολιτικές της Αυστρίας για την καταπολέμηση της σεξουαλικής και έμφυλης βίας είναι πολυδιάστατες και περιλαμβάνουν τόσο ειδική νομοθεσία όσο και πρωτοβουλίες πρόληψης και υποστήριξης των θυμάτων. Ακολουθεί μια επισκόπηση των κυριότερων πολιτικών και μέτρων που ισχύουν:

Ειδικοί νόμοι και κανονισμοί:

Αυστριακός νόμος για την ίση μεταχείριση (Bundes-Gleichbehandlungsgesetz - B-GlBG): Ο νόμος αυτός απαγορεύει κάθε μορφή διάκρισης, συμπεριλαμβανομένων των διακρίσεων λόγω φύλου. Ορίζει τη σεξουαλική βία ως μορφή παράνομης διάκρισης και προβλέπει ένδικα μέσα για τα θύματα.

Ομοσπονδιακός νόμος για την προστασία από τη βία (Gewaltschutzgesetz): Ο νόμος αυτός, που θεσπίστηκε το 1997, παρέχει νομική προστασία από την ενδοοικογενειακή και την έμφυλη βία. Προβλέπει εντολές απομάκρυνσης και προσωρινά μέτρα προστασίας για τα θύματα βίας, καθώς και δωρεάν ψυχοκοινωνική και νομική υποστήριξη μέσω εξειδικευμένων κέντρων σε όλη τη χώρα.

Εξειδικευμένες πρωτοβουλίες και φορείς:

Συμβουλευτικά γραφεία σεξουαλικότητας: Τα γραφεία αυτά είναι υπεύθυνα για τη σεξουαλική αγωγή στα αυστριακά σχολεία από το 1970, σύμφωνα με τη Γενική Εγκύκλιο για τη Σεξουαλική Αγωγή. Ακολουθούν τις κατευθυντήριες γραμμές του ΠΟΥ (WHO) και της UNESCO και

αποσκοπούν στην καλλιέργεια μιας θετικής στάσης απέναντι στη σεξουαλικότητα, του αυτοσεβασμού και της κατανόησης των σχέσεων.

Αυτόνομοι ξενώνες γυναικών (ΑÖF): Οι ξενώνες αυτοί παρέχουν υποστήριξη σε γυναίκες θύματα ενδοοικογενειακής βίας, συμπεριλαμβανομένης ψυχοκοινωνικής και νομικής υποστήριξης και ασφαλούς διαμονής. Το 2023 οι ΑÖF κατέγραψαν 41 απόπειρες ανθρωποκτονίας γυναικών και 27 ανθρωποκτονίες γυναικών, από τις οποίες οι 25 θεωρούνται «γυναικοκτονίες».

Εκστρατείες ευαισθητοποίησης και πρόληψης:

Πανεπιστημιακές εκστρατείες: Πρωτοβουλίες όπως η LUIS*A στο Γκράτς ευαισθητοποιούν και προλαμβάνουν τη σεξουαλική και έμφυλη βία στις πανεπιστημιούπολεις. Παρέχουν επίσης υποστήριξη στα θύματα και προάγουν μαθησιακά περιβάλλοντα που βασίζονται στον σεβασμό.

Εκστρατείες πρόληψης του βιασμού: Οι εκστρατείες αυτές στοχεύουν ειδικά στην πρόληψη του βιασμού μεταξύ των νέων, με έμφαση στην εκπαίδευση, την ευαισθητοποίηση και την ενδυνάμωση της νεολαίας.

Παρακολούθηση και μελέτες:

Μελέτες και στατιστικά στοιχεία: Μελέτες που έχουν διεξαχθεί από φορείς όπως η Αυστριακή Ένωση Φοιτητών (ÖH) δείχνουν ότι η σεξουαλική και έμφυλη βία εξακολουθεί να είναι συχνή, ιδίως στα ακαδημαϊκά περιβάλλοντα. Οι μελέτες αυτές συμβάλλουν στον εντοπισμό τάσεων και στην τεκμηρίωση των δημόσιων πολιτικών.

Η Αυστρία διαθέτει ένα ισχυρό νομικό πλαίσιο και ενεργές πρωτοβουλίες για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της σεξουαλικής και έμφυλης βίας. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις, ιδίως όσον αφορά την ευαισθητοποίηση, την πρόληψη και τη διαρκή υποστήριξη των θυμάτων. Οι προσπάθειες επικεντρώνονται στην προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων, στην προώθηση της ίσης μεταχείρισης και στην εξάλειψη των στερεοτύπων και των συμπεριφορών που εισάγουν διακρίσεις.

9.3.2 Βέλγιο

Οι εθνικές πολιτικές για την καταπολέμηση της σεξουαλικής και έμφυλης βίας στο Βέλγιο είναι αρκετά ανεπτυγμένες και περιλαμβάνουν αρκετούς ειδικούς νόμους, πρωτοβουλίες και σχέδια δράσης. Ακολουθεί μια σύνοψη των κύριων σημείων:

Ενισχυμένη νομοθεσία:

Νόμος της 21ης Μαρτίου 2022 για την τροποποίηση του Ποινικού Κώδικα: Ο νόμος αυτός επέφερε σημαντικές αλλαγές στο νομοθετικό πλαίσιο του σεξουαλικού ποινικού δικαίου. Ορίζει με σαφήνεια αδικήματα όπως ο βιασμός, η προσβολή της σεξουαλικής ακεραιότητας, η σεξουαλική παρενόχληση κ.λπ.

Ο νόμος της 21ης Μαρτίου 2007 για τη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων σε υποθέσεις σεξουαλικής βίας καθορίζει τους όρους και τις διαδικασίες συλλογής ιατροδικαστικών αποδεικτικών στοιχείων σε υποθέσεις σεξουαλικής βίας.

Ο νόμος της 22ας Μαΐου 2014 για τον σεξισμό αποσκοπεί στην καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης στον δημόσιο χώρο.

Εθνικό Σχέδιο Δράσης (National Action Plan, NAP) 2021-2025:

Το σχέδιο αυτό, που εγκρίθηκε τον Νοέμβριο του 2021, συντονίζει τις προσπάθειες των ομοσπονδιακών αρχών και ενσωματώνει τις συστάσεις της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης.

Ενίσχυση της βοήθειας και της υποστήριξης των θυμάτων μέσω των Κέντρων Φροντίδας Θυμάτων Σεξουαλικής Βίας (CPVS), τα οποία παρέχουν ιατρική και ψυχολογική φροντίδα και αστυνομική συνδρομή.

Ειδικές πρωτοβουλίες στην τριτοβάθμια εκπαίδευση:

Εγκύκλιος 8256: Αποσκοπεί στην πρόληψη και την καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης και βίας στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (AEI).

Ευαισθητοποίηση των Comitard-es (μελών των διοικητικών επιτροπών φοιτητικών συλλόγων): Έργα ευαισθητοποίησης σχετικά με την έμφυλη και σεξουαλική βία που απευθύνονται στα μέλη της Ένωσης Φοιτητικών Συλλόγων (ACE).

Εκπαίδευση των «Οικο-υπεύθυνων Εκπροσώπων» (Eco-Responsible Delegates): Ειδική εκπαίδευση για τη μείωση των κινδύνων που συνδέονται με σεξουαλικές ή σεξιστικές συμπεριφορές στις φοιτητικές εκδηλώσεις και γιορτές.

Υποστήριξη των θυμάτων:

Αρκετοί οργανισμοί και γραμμές βοήθειας, όπως η SOS Viol, παρέχουν ουσιαστική υποστήριξη στα θύματα και ευαισθητοποιούν το κοινό σχετικά με το πρόβλημα του βιασμού.

Εκστρατείες ευαισθητοποίησης:

Διοργανώνονται τακτικά εκστρατείες για την ευαισθητοποίηση σχετικά με τη σεξουαλική βία και την προώθηση συμπεριφορών που βασίζονται στον σεβασμό και την υπευθυνότητα.

Επαγγελματική κατάρτιση:

Από το 2020 απαιτείται υποχρεωτική κατάρτιση των δικαστικών λειτουργών σε θέματα σεξουαλικής και ενδοοικογενειακής βίας, με στόχο την ενίσχυση της δικαστικής μέριμνας για τα θύματα.

Αποτιμήσεις και προκλήσεις:

Παρά τα μέτρα αυτά, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές προκλήσεις, όπως το χαμηλό ποσοστό καταγγελιών, η υπεροχή δραστών που είναι γνωστοί στο θύμα και η κριτική για την αποτελεσματικότητα του ισχύοντος νομικού πλαισίου.

Το Βέλγιο έχει θεσπίσει ένα στέρεο νομικό πλαίσιο, ειδικές πρωτοβουλίες στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, εκστρατείες ευαισθητοποίησης και μέτρα υποστήριξης των θυμάτων για την καταπολέμηση της σεξουαλικής και έμφυλης βίας. Ωστόσο, απαιτούνται ακόμη βελτιώσεις για την ενίσχυση της προστασίας των θυμάτων, την αύξηση των ποσοστών καταγγελίας και την αλλαγή των πολιτισμικών και κοινωνικών νορμών στις οποίες στηρίζεται αυτή η βία.

9.3.3 Ισπανία

Η Ισπανία ακολουθεί μια προληπτική και ολοκληρωμένη προσέγγιση στην καταπολέμηση της σεξουαλικής και έμφυλης βίας. Ακολουθούν οι κύριες εθνικές πολιτικές που εφαρμόζονται:

1. Νομοθετικό πλαίσιο

1. **Οργανικός Νόμος 1/2004:** Πρόκειται για πρωτοποριακό νόμο σχετικά με τα μέτρα ολοκληρωμένης προστασίας κατά της έμφυλης βίας. Καλύπτει διάφορες πτυχές, όπως το δικαίωμα των θυμάτων σε δωρεάν νομική συνδρομή, τα μέτρα προστασίας και ειδικές διατάξεις για τον χειρισμό υποθέσεων ενδοοικογενειακής βίας από τα δικαστήρια.
2. **Νόμος για τη σεξουαλική ελευθερία (2021):** Γνωστός ως νόμος «μόνο το ναι σημαίνει ναι» (“only yes is yes”), αποσκοπεί στην πρόληψη και την καταπολέμηση της σεξουαλικής βίας. Θεμελιώνει τη σεξουαλική συναίνεση στη ρητή κατάφαση και εξαλείφει κάθε ασάφεια στην ερμηνεία της συναίνεσης στις δικαστικές υποθέσεις.

2. Συστήματα υποστήριξης και προστασίας των θυμάτων

1. **Ολοκληρωμένες υπηρεσίες υποστήριξης:** Η Ισπανία παρέχει υπηρεσίες που περιλαμβάνουν κέντρα νομικής, ψυχολογικής και κοινωνικής συνδρομής για θύματα σεξουαλικής και έμφυλης βίας.
2. **Δίκτυα υποστήριξης θυμάτων:** Εξειδικευμένα δίκτυα, όπως το Réseau d'Attention aux Femmes Victimes de Violence de Genre (Δίκτυο Φροντίδας Γυναικών Θυμάτων Έμφυλης Βίας), παρέχουν φιλοξενία σε ξενώνες, συμβουλευτική και διαρκή υποστήριξη.

3. Εκπαίδευση και πρόληψη

1. **Εκπαιδευτικά προγράμματα:** Πρωτοβουλίες σε σχολεία και πανεπιστήμια αποσκοπούν στην εκπαίδευση των νέων σε θέματα ισότητας των φύλων, αμοιβαίου σεβασμού και συναίνεσης. Τα προγράμματα αυτά περιλαμβάνουν επίσης την κατάρτιση εκπαιδευτικών ώστε να εντοπίζουν και να παρεμβαίνουν σε περιπτώσεις έμφυλης βίας.

2. Εκστρατείες ευαισθητοποίησης: Οι εκστρατείες αυτές, τακτικές και με ισχυρό αντίκτυπο, αποσκοπούν στην αλλαγή των κοινωνικών στάσεων και στην ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με τα ζητήματα της έμφυλης και σεξουαλικής βίας.

4. Επαγγελματική κατάρτιση

1. Εξειδικευμένη κατάρτιση: Τα στελέχη των αρχών επιβολής του νόμου, οι επαγγελματίες υγείας και οι δικαστικοί λειτουργοί λαμβάνουν εξειδικευμένη κατάρτιση ώστε να ανταποκρίνονται κατάλληλα σε περιπτώσεις σεξουαλικής και έμφυλης βίας.

5. Διωπηρεσιακή συνεργασία

1. Συντονισμός μεταξύ φορέων: Η Ισπανία προωθεί μια συντονισμένη προσέγγιση με τη συμμετοχή διαφόρων υπουργείων και υπηρεσιών, η οποία περιλαμβάνει και τη συνεργασία με ΜΚΟ (NGOs) και φεμινιστικές οργανώσεις, ώστε να διασφαλίζεται η αποτελεσματική εφαρμογή των πολιτικών και των μέτρων.

6. Παρακολούθηση και αξιολόγηση

1. Παρατηρητήριο για την Έμφυλη Βία: Ο φορέας αυτός διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στην παρακολούθηση, την αξιολόγηση και τη δημοσίευση περιοδικών εκθέσεων σχετικά με την αποτελεσματικότητα των πολιτικών και των μέτρων κατά της έμφυλης βίας στην Ισπανία.

Οι προσπάθειες αυτές αντανakλούν τη δέσμευση της Ισπανίας να καταπολεμήσει την έμφυλη και σεξουαλική βία με ολιστικό τρόπο, επιδιώκοντας την προστασία των θυμάτων και, ταυτόχρονα, την αλλαγή των πολιτισμικών και θεσμικών νορμών που επιτρέπουν τη διαιώνιση αυτής της βίας.

9.3.4 Γαλλία

Στη Γαλλία, οι εθνικές πολιτικές για την καταπολέμηση της σεξουαλικής και έμφυλης βίας έχουν σχεδιαστεί ώστε να ανταποκρίνονται στις σύνθετες προκλήσεις της σύγχρονης κοινωνίας και αποσκοπούν στην πρόληψη αυτής της βίας, στην προστασία των θυμάτων και στην απόδοση δικαιοσύνης για τους δράστες. Ακολουθεί μια επισκόπηση των κύριων εθνικών πολιτικών στον τομέα αυτό:

Ειδικοί νόμοι κατά της σεξουαλικής βίας:

Νόμος της 6ης Αυγούστου 2012 για τη σεξουαλική παρενόχληση: ο νόμος αυτός ορίζει με σαφήνεια τη σεξουαλική παρενόχληση και θεσπίζει τις σχετικές κυρώσεις, καθώς και διαδικασίες καταγγελίας και χειρισμού τέτοιων υποθέσεων. Συμπληρώνεται από την εγκύκλιο της 7ης Αυγούστου 2012, η οποία προσδιορίζει τις συμπεριφορές που θεωρούνται σεξουαλική παρενόχληση.

Νόμος της 3ης Αυγούστου 2018 για την ενίσχυση της καταπολέμησης της σεξουαλικής και σεξιστικής βίας: Ο νόμος αυτός διεύρυνε τους ορισμούς της σεξουαλικής βίας, εισήγαγε νέα αδικήματα και αυστηροποίησε τις ποινές για τους δράστες. Βελτιώνει επίσης τους μηχανισμούς καταγγελίας, προστατεύει τα θύματα και προβλέπει ειδικές ποινές για ορισμένες μορφές βίας.

Νόμος της 4ης Αυγούστου 2014 για την ουσιαστική ισότητα γυναικών και ανδρών: Αν και επικεντρώνεται στην ισότητα των φύλων, ο νόμος αυτός αφορά επίσης την καταπολέμηση της έμφυλης βίας και των διακρίσεων, ενισχύοντας το γενικό νομοθετικό πλαίσιο.

Ποινικός Κώδικας (άρθρα 222-33 επ.) και Κώδικας Εργασίας (άρθρα L1153-1 έως L1153-6): Οι κώδικες αυτοί θεσπίζουν τις νομικές βάσεις για τον ορισμό, την πρόληψη και την τιμωρία της σεξουαλικής παρενόχλησης στο ποινικό και στο επαγγελματικό πλαίσιο.

Θεσμικοί μηχανισμοί:

Missions Égalité Femmes-Hommes dans l'enseignement supérieur (Υπηρεσίες Ισότητας Γυναικών-Ανδρών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση): Οι υπηρεσίες αυτές, υποχρεωτικές από το 2013, διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στην ευαισθητοποίηση και στην εφαρμογή μέτρων κατά της σεξουαλικής παρενόχλησης στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Πανεπιστημιακές μονάδες ακρόασης και πρόληψης: έχουν συσταθεί για την υποστήριξη των θυμάτων και την προώθηση ενός ασφαλούς μαθησιακού περιβάλλοντος που βασίζεται στον σεβασμό.

Εκστρατείες πρόληψης:

Πανεπιστημιακές και σχολικές εκστρατείες: Οι εκστρατείες αυτές αποσκοπούν στην ευαισθητοποίηση της φοιτητικής και της σχολικής κοινότητας σχετικά με τις ανάρμοστες συμπεριφορές, στην πληροφόρηση για τους μηχανισμούς καταγγελίας και στην προώθηση ενός περιβάλλοντος σεβασμού.

Ειδικές εκστρατείες πρόληψης του βιασμού: Απευθύνονται κυρίως στους νέους, συμπεριλαμβανομένων των φοιτητών/τριών, με στόχο να τους παρέχουν τις αναγκαίες πληροφορίες για τη συναίνεση και την πρόληψη της σεξουαλικής επίθεσης.

Σεξουαλική αγωγή:

Άρθρο L. 312-16 του γαλλικού Κώδικα Εκπαίδευσης: Η σεξουαλική αγωγή είναι υποχρεωτική στα γαλλικά σχολεία. Αποσκοπεί στην πρόληψη της σεξιστικής και σεξουαλικής βίας, παρέχοντας στους νέους τις γνώσεις και τις δεξιότητες που χρειάζονται για να προστατεύουν τον εαυτό τους και να σέβονται τους άλλους.

Έρευνες και δεδομένα:

Baromètre 2023 de l'Observatoire étudiant des violences sexistes et sexuelles (Βαρόμετρο 2023 του Φοιτητικού Παρατηρητηρίου για τη Σεξιστική και Σεξουαλική Βία): Το εργαλείο αυτό πα-

ρέχει στοιχεία για τον επιπολασμό της βίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, συμβάλλοντας στην προσαρμογή των πολιτικών πρόληψης.

Οι εθνικές αυτές πολιτικές καταδεικνύουν τη δέσμευση της Γαλλίας να καταπολεμήσει την έμφυλη και σεξουαλική βία μέσω ενός συνδυασμού νομοθετικών πλαισίων, θεσμικών ρυθμίσεων, εκστρατειών πρόληψης και σεξουαλικής αγωγής. Παρά τα μέτρα αυτά, εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις, ιδίως όσον αφορά την ευαισθητοποίηση, την καταγγελία και την υποστήριξη των θυμάτων, γεγονός που απαιτεί διαρκή επαγρύπνηση και συνεχείς βελτιώσεις στην εφαρμογή αυτών των πολιτικών.

9.3.5 Ελλάδα

Η καταπολέμηση της σεξουαλικής και έμφυλης βίας στην Ελλάδα εστιάζει σε αρκετούς βασικούς άξονες, που περιλαμβάνουν νομοθετικά και εκπαιδευτικά μέτρα, καθώς και μέτρα υποστήριξης των θυμάτων. Ακολουθεί μια επισκόπηση των εθνικών πολιτικών που εφαρμόζονται:

1. Η Ελλάδα έχει ψηφίσει αρκετούς νόμους για την ενίσχυση της προστασίας από τη σεξουαλική και έμφυλη βία, σύμφωνα με τα διεθνή και ευρωπαϊκά πρότυπα:
2. **Νόμος για την προστασία των θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας:** Η νομοθεσία αυτή παρέχει αυξημένη προστασία στα θύματα, συμπεριλαμβανομένης της πρόσβασης σε μέτρα προστασίας και σε νομική υποστήριξη.
3. **Προσχώρηση στη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης:** Η Ελλάδα έχει υπογράψει τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας, η οποία δεσμεύει τη χώρα να λαμβάνει μέτρα πρόληψης και να παρέχει υπηρεσίες υποστήριξης στα θύματα.
4. **Κέντρα υποστήριξης θυμάτων:** Η Ελλάδα έχει δημιουργήσει κέντρα υποστήριξης, τα οποία παρέχουν συμβουλευτική καθώς και νομική και ψυχολογική υποστήριξη σε θύματα σεξουαλικής και έμφυλης βίας.
5. **Γραμμές βοήθειας:** Διατίθενται ειδικές τηλεφωνικές γραμμές για την παροχή άμεσης βοήθειας στα θύματα, τα οποία παραπέμπονται στους κατάλληλους φορείς και λαμβάνουν βοήθεια στις διοικητικές και νομικές διαδικασίες.
6. **Εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση:** Προγράμματα ευαισθητοποίησης υλοποιούνται σε σχολεία, σε πανεπιστήμια και μέσω δημόσιων εκστρατειών, με σκοπό την ενημέρωση του πληθυσμού για τα ατομικά δικαιώματα, την πρόληψη της βίας και τα διαθέσιμα μέσα προστασίας.
7. **Επαγγελματική κατάρτιση:** Η αστυνομία, οι επαγγελματίες υγείας και οι κοινωνικοί λειτουργοί λαμβάνουν ειδική κατάρτιση ώστε να χειρίζονται περιπτώσεις σεξουαλικής και έμφυλης βίας με αποτελεσματικότητα και ευαισθησία.

8. **Διωπρεσιακή συνεργασία:** Ενθαρρύνεται η στενή συνεργασία μεταξύ αστυνομίας, δικαιοσύνης, υπηρεσιών υγείας και μη κυβερνητικών οργανώσεων, ώστε να διασφαλίζεται συντονισμένη και αποτελεσματική απόκριση σε περιπτώσεις σεξουαλικής και έμφυλης βίας.
9. **Παρακολούθηση των πολιτικών:** Υπάρχουν μηχανισμοί παρακολούθησης και αξιολόγησης που διασφαλίζουν την αποτελεσματικότητα των πολιτικών και πρακτικών που υιοθετούνται, επιτρέποντας προσαρμογές με βάση συγκεκριμένα δεδομένα και ανατροφοδότηση.

Οι πολιτικές αυτές εξελίσσονται διαρκώς ώστε να ανταποκρίνονται καλύτερα στις ανάγκες των θυμάτων και να προσαρμόζονται στις αναδυόμενες προκλήσεις στον τομέα της σεξουαλικής και έμφυλης βίας. Η Ελλάδα συνεχίζει να ενισχύει τις θεσμικές και κοινοτικές της ικανότητες σε αυτόν τον κρίσιμο τομέα.

9.3.6 Ιταλία

Στην Ιταλία, οι εθνικές πολιτικές για την καταπολέμηση της σεξουαλικής και έμφυλης βίας περιλαμβάνουν ένα ισχυρό νομοθετικό πλαίσιο, μέτρα πρόληψης, υποστήριξη των θυμάτων και συνεργασία με οργανώσεις για τα δικαιώματα των γυναικών. Ακολουθεί μια αναλυτική επισκόπηση των κύριων πρωτοβουλιών και νόμων που ισχύουν:

Ένα ενισχυμένο νομοθετικό πλαίσιο

Νόμος αριθ. 66/1996: Ο νόμος αυτός ήταν από τους πρώτους που αντιμετώπισαν ρητά τη σεξουαλική βία στην Ιταλία. Θεσπίζει αυστηρές ποινές για τους δράστες τέτοιων πράξεων και απλοποιεί το νομικό πλαίσιο για τα σεξουαλικά αδικήματα.

Νομοθετικό διάταγμα αριθ. 93/2013 (νόμος αριθ. 119/2013): Γνωστή ως «νόμος για τη γυναικοκτονία» (Femicide Act), η νομοθεσία αυτή ενισχύει τα μέτρα προστασίας για τα θύματα ενδοοικογενειακής και έμφυλης βίας. Ειδικότερα, εισάγει την έννοια της «παρενοχλητικής παρακολούθησης» (stalking).

Νόμος αριθ. 69/2019 (Code Rouge, «Κόκκινος Κώδικας»): Ο νόμος αυτός εισάγει επισπευσμένες διαδικασίες για υποθέσεις ενδοοικογενειακής και έμφυλης βίας. Διευρύνει τον ορισμό της έμφυλης βίας ώστε να περιλαμβάνει πράξεις όπως το «revenge porn» (μη συναινετική διάδοση προσωπικών εικόνων).

Ευαισθητοποίηση και πρόληψη

Εκπαιδευτικά προγράμματα και εκστρατείες ευαισθητοποίησης: Διοργανώνονται εθνικές και τοπικές εκστρατείες για την ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με την έμφυλη βία. Σε αυτές περιλαμβάνονται εκπαιδευτικά προγράμματα σε σχολεία και πανεπιστήμια, με στόχο την πρόληψη των βίαιων συμπεριφορών και την προώθηση της ισότητας των φύλων.

Κατάρτιση επαγγελματιών: Οι επαγγελματίες των τομέων της υγείας, της εκπαίδευσης και της δικαιοσύνης λαμβάνουν ειδική κατάρτιση ώστε να εντοπίζουν καλύτερα και να φροντίζουν τα θύματα σεξουαλικής και έμφυλης βίας.

Υποστήριξη των θυμάτων

Ξενώνες και γραμμές βοήθειας: Ξενώνες φιλοξενίας για θύματα βίας λειτουργούν σε όλη την Ιταλία. Οι γραμμές βοήθειας παρέχουν άμεση και ανώνυμη υποστήριξη.

Ψηφιακή πλατφόρμα καταγγελιών: Μια πλατφόρμα επιτρέπει στα θύματα να καταγγέλλουν περιστατικά διαδικτυακά και να συνομιλούν με αστυνομικούς ή χωροφύλακες (gendarmes) που έχουν εκπαιδευτεί στην καταπολέμηση της σεξουαλικής και ενδοοικογενειακής βίας.

Ειδικές πρωτοβουλίες για την τριτοβάθμια εκπαίδευση

Observatoire Étudiant des Violences Sexuelles et Sexistes (Φοιτητικό Παρατηρητήριο για τη Σεξουαλική και Σεξιστική Βία): Το παρατηρητήριο αυτό διεξάγει έρευνες, ευαισθητοποιεί και αναλαμβάνει δράση κατά της σεξουαλικής και έμφυλης βίας στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Πολυετές σχέδιο δράσης 2021-2025: Το σχέδιο αυτό αποσκοπεί στην πρόληψη και την αντιμετώπιση της έμφυλης και σεξουαλικής βίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και την έρευνα. Περιλαμβάνει ειδικά μέτρα για τη βελτίωση της ασφάλειας και της υποστήριξης των φοιτητών/τριών.

Συνεργασία με οργανώσεις γυναικών

Συμπράξεις με ΜΚΟ και ομάδες για τα δικαιώματα των γυναικών: Η κυβέρνηση συνεργάζεται στενά με διάφορους οργανισμούς για την πρόληψη της έμφυλης βίας και την υποστήριξη των θυμάτων. Οι συμπράξεις αυτές καθιστούν δυνατή την ανάπτυξη κοινοτικών προγραμμάτων και πρωτοβουλιών ευαισθητοποίησης.

Πολιτικές υποστήριξης και αποκατάστασης

Ψυχολογική και νομική υποστήριξη: Τα θύματα σεξουαλικής και έμφυλης βίας έχουν πρόσβαση σε δωρεάν ψυχολογική και νομική υποστήριξη, ώστε να ξεπεράσουν το τραύμα και να ανταπεξέλθουν στις νομικές διαδικασίες.

Μέτρα προστασίας: Διατίθενται μέτρα προστασίας, όπως περιοριστικοί όροι απομάκρυνσης και ασφαλείς ξενώνες, για την προστασία των θυμάτων από τους κακοποιητές τους.

Οι εθνικές πολιτικές της Ιταλίας για την καταπολέμηση της σεξουαλικής και έμφυλης βίας είναι ολοκληρωμένες και διαφοροποιημένες, με στόχο την παροχή πλήρους προστασίας στα θύματα, την πρόληψη της βίας μέσω της εκπαίδευσης και της ευαισθητοποίησης και την αυστηρή τιμωρία των δραστών. Οι πρωτοβουλίες αυτές καταδεικνύουν τη δέσμευση της Ιταλίας να εξαλείψει την έμφυλη βία και να προωθήσει την ισότητα και την ασφάλεια για όλους τους πολίτες της.

9.3.7 Πορτογαλία

Στην Πορτογαλία, η καταπολέμηση της σεξουαλικής και έμφυλης βίας αποτελεί σημαντικό ζήτημα, το οποίο στηρίζεται σε έναν συνδυασμό νόμων, δημόσιων πολιτικών και πρωτοβουλιών ευαισθητοποίησης. Ακολουθεί μια επισκόπηση των κύριων πολιτικών και μέτρων που εφαρμόζονται:

1. Νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο

1. **Νόμος κατά της ενδοοικογενειακής βίας:** Ο νόμος αυτός, που έχει ενισχυθεί με την πάροδο των ετών, αποσκοπεί στην προστασία των θυμάτων και στην τιμωρία των δραστών ενδοοικογενειακής βίας, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής και έμφυλης βίας. Περιλαμβάνει μέτρα όπως οι εντολές προστασίας και η υποχρέωση των αρχών επιβολής του νόμου να αναλαμβάνουν άμεση δράση σε περίπτωση απειλής.
2. **Νόμοι για την παρενόχληση:** Η Πορτογαλία έχει επίσης νομοθετήσει κατά της σεξουαλικής παρενόχλησης, τόσο στην ιδιωτική όσο και στην επαγγελματική σφαίρα, επιβάλλοντας αυστηρές ποινές στους δράστες.

2. Συστήματα υποστήριξης και προστασίας των θυμάτων

1. **Εθνικό δίκτυο υποστήριξης θυμάτων:** Περιλαμβάνει κέντρα υποστήριξης που παρέχουν νομική, ψυχολογική και κοινωνική υποστήριξη σε θύματα έμφυλης βίας.
2. **Γραμμές βοήθειας:** Δωρεάν τηλεφωνικές γραμμές λειτουργούν σε 24ωρη βάση για θύματα ενδοοικογενειακής και σεξουαλικής βίας, παρέχοντας άμεση υποστήριξη και παραπομπή στις κατάλληλες υπηρεσίες.

3. Εκπαίδευση και πρόληψη

1. **Εκπαίδευση για την ισότητα των φύλων:** εκπαιδευτικά προγράμματα ενσωματώνονται στο σχολικό σύστημα από μικρή ηλικία για την προώθηση της ισότητας των φύλων και του αμοιβαίου σεβασμού.
2. **Εκστρατείες ευαισθητοποίησης του κοινού:** Η κυβέρνηση και οι ΜΚΟ διοργανώνουν τακτικά εκστρατείες για την ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με τη σεξουαλική και έμφυλη βία, την ενθάρρυνση των μαρτύρων να καταγγέλλουν περιστατικά και την άρση του στιγματισμού των θυμάτων που αναζητούν βοήθεια.

4. Επαγγελματική κατάρτιση

1. **Κατάρτιση των αρχών επιβολής του νόμου και των επαγγελματιών υγείας:** Οι ομάδες αυτές λαμβάνουν ειδική κατάρτιση ώστε να αναγνωρίζουν τα σημάδια της έμφυλης βίας και να ανταποκρίνονται με κατάλληλο και ευαίσθητο τρόπο στις ανάγκες των θυμάτων.

2. **Συμπράξεις με ΜΚΟ:** Η κυβέρνηση συνεργάζεται στενά με μη κυβερνητικές οργανώσεις και ενώσεις γυναικών για την ανάπτυξη αποτελεσματικότερων πολιτικών και πρακτικών.
3. **Διεθνής συνεργασία:** Η Πορτογαλία συμμετέχει σε ευρωπαϊκές και διεθνείς πρωτοβουλίες και προγράμματα για την ενίσχυση των μέτρων κατά της έμφυλης βίας.
4. **Παρατηρητήρια βίας:** Υπάρχουν φορείς αφιερωμένοι στην παρακολούθηση των περιπτώσεων ενδοοικογενειακής και έμφυλης βίας, οι οποίοι αξιολογούν την αποτελεσματικότητα των πολιτικών και προσαρμόζουν τις προσεγγίσεις με βάση τα αποτελέσματα και τα νέα ερευνητικά δεδομένα.

Τα μέτρα αυτά αντανakλούν τη διαρκή δέσμευση της Πορτογαλίας για τη δημιουργία μιας ασφαλέστερης και πιο ισότιμης κοινωνίας, με έμφαση στην πρόληψη, την υποστήριξη των θυμάτων και τη λογοδοσία των δραστών.

9.3.8 Ρουμανία

Στη Ρουμανία, η καταπολέμηση της σεξουαλικής και έμφυλης βίας έχει αποκτήσει αυξανόμενη σημασία τα τελευταία χρόνια, με τη θέσπιση νέας νομοθεσίας και πολιτικών, καθώς και με την ενίσχυση των υφιστάμενων μέτρων. Ακολουθούν οι κύριες εθνικές πρωτοβουλίες και πολιτικές που εφαρμόζονται:

1. **Νομοθεσία για την ενδοοικογενειακή βία:** Η Ρουμανία έχει θεσπίσει ειδικούς νόμους για την καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας, συμπεριλαμβανομένης της έμφυλης βίας. Οι νόμοι αυτοί προβλέπουν άμεσα μέτρα προστασίας για τα θύματα, όπως επείγουσες εντολές προστασίας και απαγόρευση επικοινωνίας με τα θύματα.
2. **Νόμοι για τη σεξουαλική παρενόχληση:** Ο ποινικός κώδικας της Ρουμανίας περιλαμβάνει ειδικές διατάξεις που ποινικοποιούν τη σεξουαλική παρενόχληση, παρέχοντας νομικό πλαίσιο για την προστασία των θυμάτων και τη δίωξη των δραστών.
3. **Κέντρα υποστήριξης θυμάτων:** Εξειδικευμένα κέντρα παρέχουν νομική, ψυχολογική και ιατρική υποστήριξη σε θύματα σεξουαλικής και έμφυλης βίας. Τα κέντρα αυτά συχνά συνεργάζονται με τοπικές ΜΚΟ.
4. **Γραμμές βοήθειας:** Η Ρουμανία διαθέτει γραμμές βοήθειας που παρέχουν υποστήριξη και συμβουλές σε θύματα βίας.
5. **Εκπαιδευτικά προγράμματα στα σχολεία:** Προγράμματα ενσωματώνονται στο σχολικό πρόγραμμα σπουδών για την ευαισθητοποίηση των νέων σχετικά με την ισότητα των φύλων, τον αμοιβαίο σεβασμό και τις συνέπειες της σεξουαλικής και έμφυλης βίας.
6. **Εκστρατείες ευαισθητοποίησης:** Η κυβέρνηση και οι ΜΚΟ διοργανώνουν τακτικά εκστρατείες για την ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με τα ζητήματα αυτά, την ενθάρρυνση της καταγγελίας περιστατικών βίας και τη μείωση του στιγματισμού των θυμάτων.

7. **Ειδική κατάρτιση για αστυνομικό και δικαστικό προσωπικό:** Παρέχεται κατάρτιση ώστε οι επαγγελματίες αυτοί να κατανοούν και να χειρίζονται καλύτερα περιπτώσεις σεξουαλικής και έμφυλης βίας, με έμφαση στην ανάγκη για μια ευαίσθητη προσέγγιση που σέβεται τα θύματα.
8. **Διυπηρεσιακή συνεργασία:** Υπουργεία, τοπικές αρχές, αστυνομικές υπηρεσίες, συστήματα υγείας και ΜΚΟ συνεργάζονται για την παροχή συντονισμένης απόκρισης σε περιπτώσεις σεξουαλικής και έμφυλης βίας.
9. **Συμμετοχή σε διεθνείς πρωτοβουλίες:** Η Ρουμανία συμμετέχει σε ευρωπαϊκά και διεθνή έργα και προγράμματα που αποσκοπούν στη βελτίωση των πολιτικών και πρακτικών για την καταπολέμηση της έμφυλης βίας.
10. **Εθνικό Παρατηρητήριο για την Έμφυλη Βία:** Ο φορέας αυτός είναι αρμόδιος για την παρακολούθηση των περιστατικών βίας, την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των πολιτικών που εφαρμόζονται και την υποβολή προτάσεων βελτίωσης με βάση τα δεδομένα που συλλέγονται.

Οι πολιτικές αυτές είναι ουσιώδεις για να κινηθούμε προς μια κοινωνία όπου η σεξουαλική και έμφυλη βία καταπολεμάται αποτελεσματικά και όπου τα θύματα λαμβάνουν την υποστήριξη που χρειάζονται για να ξεπεράσουν τις συνέπειες αυτών των πράξεων. Η Ρουμανία συνεχίζει να εργάζεται για τη βελτίωση των δομών και των πολιτικών της, ώστε να προστατεύει καλύτερα τους πολίτες της.

9.3.9 Σουηδία

Οι εθνικές πολιτικές για την καταπολέμηση της σεξουαλικής και έμφυλης βίας στη Σουηδία είναι ισχυρές και πολυδιάστατες και περιλαμβάνουν οικονομικές επενδύσεις, νομοθετικές μεταρρυθμίσεις, εκπαιδευτικά προγράμματα και ειδικές πρωτοβουλίες για την προστασία των ευάλωτων ομάδων. Ακολουθεί μια επισκόπηση των κύριων μέτρων και πολιτικών:

Επενδύσεις και χρηματοδοτικές πρωτοβουλίες

Επένδυση 600 εκατομμυρίων σουηδικών κορωνών: Η σουηδική κυβέρνηση διέθεσε το 2024 περισσότερα από 600 εκατομμύρια SEK για την ενίσχυση των προσπάθειών καταπολέμησης της ενδοοικογενειακής βίας και της βίας που συνδέεται με την «τιμή» (honor-related violence). Τα κονδύλια αυτά προορίζονται για ποικίλες πρωτοβουλίες, μεταξύ των οποίων η υποστήριξη των θυμάτων, η πρόληψη και η βελτίωση των δομών φιλοξενίας για θύματα βίας.

Ενισχυμένη προστασία για παιδιά και νέους

Προστασία και υποστήριξη των παιδιών που εκτίθενται σε βία: Οι πρωτοβουλίες περιλαμβάνουν την πρόληψη της βίας στα σχολεία, τη βελτίωση της γνώσης σχετικά με την έκθεση των

παιδιών στη βία και την πρόληψη της σεξουαλικής εκμετάλλευσης των νέων LGBTI. Τα μέτρα αυτά αποσκοπούν στην παροχή ολιστικής προστασίας σε παιδιά και νέους.

Βελτιωμένοι ξενώνες και συντονισμένη υποστήριξη

Ποιότητα των ξενώνων: Καταβάλλονται προσπάθειες για τη βελτίωση της ποιότητας των ξενώνων φιλοξενίας, ιδίως για παιδιά, για θύματα βίας με αναπηρία και για άτομα που βρίσκονται σε καταστάσεις βίας που συνδέεται με την «τιμή». Παρέχεται επίσης συντονισμένη υποστήριξη ώστε τα θύματα να διευκολύνονται στις επαφές τους με τις αρχές και να λαμβάνουν πρακτική βοήθεια.

Πολιτικές για την οικονομική ισότητα

Ανάλυση των οικονομικών συνθηκών: Η κυβέρνηση εξετάζει τις οικονομικές συνθήκες των νέων γυναικών και ανδρών με στόχο την προώθηση της ισότητας στην αγορά κατοικίας, στο πλαίσιο της συνολικής προσέγγισης για την ισότητα των φύλων.

Νομοθεσία και νομολογία

Νομοθεσία για τα σεξουαλικά εγκλήματα: Από την 1η Ιουλίου 2018, η σουηδική νομοθεσία για τα σεξουαλικά εγκλήματα βασίζεται στην αρχή ότι κάθε σεξουαλική επαφή πρέπει να είναι εκούσια. Το Κεφάλαιο 6 του σουηδικού Ποινικού Κώδικα ρυθμίζει τα σεξουαλικά αδικήματα, προβλέποντας αυστηρές ποινές για τον βιασμό και άλλα σεξουαλικά εγκλήματα.

Πρωτοβουλίες στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Έργο GenderSAFE: Το έργο αυτό, που χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αποσκοπεί στην καταπολέμηση της έμφυλης βίας στο ακαδημαϊκό περιβάλλον. Αναπτύσσει μεθόδους για τη δημιουργία ασφαλών και συμπεριληπτικών περιβαλλόντων στην έρευνα και την τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Υποχρεωτικές γνώσεις για τη βία: Από το 2018, τα προπτυχιακά προγράμματα σπουδών για ορισμένα επαγγέλματα (όπως ιατροί, νομικοί, κοινωνικοί λειτουργοί) περιλαμβάνουν υποχρεωτικές γνώσεις σχετικά με τη βία των ανδρών κατά των γυναικών και την ενδοοικογενειακή βία, σύμφωνα με τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης.

Πρόληψη και ευαισθητοποίηση

Εκστρατείες για την πρόληψη της σεξουαλικής βίας στα πανεπιστήμια: Διάφορες πρωτοβουλίες, όπως θεματικοί οδηγοί και γραμμές βοήθειας, εφαρμόζονται για την πρόληψη της σεξουαλικής βίας και την υποστήριξη των θυμάτων στα πανεπιστήμια.

Εκστρατείες που απευθύνονται στους νέους: εκστρατείες όπως η «Η ζήλια δεν είναι ρομαντική» (Jealousy is not romantic) ευαισθητοποιούν σχετικά με τη βία στις σχέσεις, με τη συμμετοχή τόσο των ίδιων των νέων όσο και των ενηλίκων που βρίσκονται στη ζωή τους.

Σεξουαλική αγωγή

Σχολικά προγράμματα: Η σεξουαλική αγωγή είναι υποχρεωτική στη Σουηδία και καλύπτει θέματα όπως η σεξουαλική υγεία, η συναίνεση και οι σχέσεις. Τα προγράμματα έχουν σχεδιαστεί ώστε να είναι συμπεριληπτικά και να υπερβαίνουν τις ετεροκανονικές νόρμες, αναγνωρίζοντας την ποικιλομορφία των σεξουαλικοτήτων.

Κατάρτιση εκπαιδευτικών: Οι εκπαιδευτικοί καταρτίζονται ώστε να προσεγγίζουν ζητήματα σεξουαλικότητας και σχέσεων με συμπεριληπτικό τρόπο και με σεβασμό, διασφαλίζοντας ποιοτική σεξουαλική αγωγή για όλους τους μαθητές και τις μαθήτριες.

Καταπολέμηση της παρενόχλησης

Διαδικτυακή και μη διαδικτυακή παρενόχληση: Η σουηδική κυβέρνηση και διάφοροι οργανισμοί εργάζονται ενεργά για την πρόληψη της παρενόχλησης εντός και εκτός διαδικτύου. Υπάρχουν ειδικοί νόμοι, εκστρατείες ευαισθητοποίησης και εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες για την καταπολέμηση της διαδικτυακής παρενοχλητικής παρακολούθησης (cyberstalking) και της σεξουαλικής παρενόχλησης.

Η Σουηδία ακολουθεί μια ολοκληρωμένη και συστηματική προσέγγιση στην καταπολέμηση της σεξουαλικής και έμφυλης βίας, η οποία περιλαμβάνει νομοθετικές μεταρρυθμίσεις, οικονομικές επενδύσεις, εκπαιδευτικά προγράμματα και εκστρατείες ευαισθητοποίησης, με στόχο τη δημιουργία μιας ασφαλέστερης και πιο ισότιμης κοινωνίας.

Η καταπολέμηση της σεξουαλικής και έμφυλης βίας αποτελεί βασική προτεραιότητα για τις κυβερνήσεις πολλών χωρών, γεγονός που αποτυπώνει μια συλλογική δέσμευση για την εξάλειψη αυτών των παραβιάσεων θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Οι εθνικές πολιτικές στην Αυστρία, τη Γαλλία, το Βέλγιο, την Ιταλία, τη Σουηδία, την Πορτογαλία, την Ελλάδα και την Ισπανία αναδεικνύουν μια πολυδιάστατη προσέγγιση, η οποία συνδυάζει αυστηρά νομοθετικά πλαίσια, μέτρα προστασίας και υποστήριξης των θυμάτων, καθώς και πρωτοβουλίες ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης.

Οι χώρες αυτές έχουν θεσπίσει αυστηρούς νόμους και έχουν αυξήσει τις ποινές για τους δράστες βίας, ενισχύοντας παράλληλα τα συστήματα προστασίας και υποστήριξης των θυμάτων. Η έμφαση που δίνεται στην κατάρτιση των επαγγελματιών των τομέων της υγείας, της δικαιοσύνης και της εκπαίδευσης διασφαλίζει την καλύτερη αναγνώριση και φροντίδα των θυμάτων. Επιπλέον, οι εκστρατείες ευαισθητοποίησης και τα εκπαιδευτικά προγράμματα αποσκοπούν στην αλλαγή νοοτροπιών και στην καλλιέργεια μιας κουλτούρας σεβασμού και ισότητας.

Η συνεργασία μεταξύ κυβερνήσεων, μη κυβερνητικών οργανώσεων και κοινωνίας των πολιτών είναι ουσιώδης για μια ολοκληρωμένη και αποτελεσματική προσέγγιση. Ειδικές πρωτοβουλίες, όπως οι διαδικτυακές πλατφόρμες καταγγελιών, τα κέντρα φροντίδας θυμάτων σεξουαλικής

βίας και τα εξειδικευμένα παρατηρητήρια, αναδεικνύουν την καινοτομία και την προσαρμοστικότητα των εθνικών στρατηγικών απέναντι σε αυτές τις προκλήσεις.

Είναι επιτακτική ανάγκη να διατηρηθούν και να ενταθούν οι δράσεις αυτές, ώστε να επιτευχθεί πραγματική κοινωνική αλλαγή και να διασφαλιστεί η ασφάλεια και η ευημερία όλων.

Βέλτιστες πρακτικές και κατευθυντήριες γραμμές για δράσεις πρόληψης, υποστήριξης και ανθεκτικότητας

Τυπολογία καλών πρακτικών στον τομέα της βίας και της σεξουαλικής παρενόχλησης στα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Η πρόληψη της σεξουαλικής βίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση βασίζεται σε στρατηγικές πρωτογενούς πρόληψης, οι οποίες αποσκοπούν στη μείωση της συχνότητας των βίαιων συμπεριφορών πριν αυτές εκδηλωθούν. Οι στρατηγικές αυτές ομαδοποιούνται συνήθως σε τρεις βασικές προσεγγίσεις: την πρόληψη της θυματοποίησης, την πρόληψη της διάπραξης βίας και την προσέγγιση του ενεργού παρατηρητή (Bystander approach) ή «ενεργού μάρτυρα». Κάθε προσέγγιση εστιάζει σε διαφορετικές πτυχές της δυναμικής της σεξουαλικής βίας, όλες όμως επιδιώκουν τη δημιουργία ενός ασφαλούς πανεπιστημιακού περιβάλλοντος που χαρακτηρίζεται από σεβασμό.

Πρόληψη της θυματοποίησης

Η πρόληψη της θυματοποίησης εστιάζει στα δυνητικά θύματα σεξουαλικής βίας, συχνά φοιτήτριες. Η προσέγγιση αυτή περιλαμβάνει εκπαιδευτικά προγράμματα και εκπαίδευση στην αυτοάμυνα, με στόχο τη μείωση του κινδύνου θυματοποίησης.

- 1. Εκπαιδευτικά προγράμματα:** Τα προγράμματα αυτά στοχεύουν στην ενημέρωση της φοιτητικής κοινότητας για τους κινδύνους της σεξουαλικής βίας, στην αποδόμηση των στερεοτύπων και των μύθων για τον βιασμό και στην προώθηση στρατηγικών μείωσης του κινδύνου. Οι συνεδρίες μπορούν να περιλαμβάνουν συζητήσεις για τη συναίνεση, την αναγνώριση δυνητικά επικίνδυνων καταστάσεων και τον τρόπο αντίδρασης σε περίπτωση επίθεσης.
- 2. Εκπαίδευση στην αυτοάμυνα:** Τα μαθήματα αυτά συνδυάζουν σωματικές τεχνικές και ψυχολογικές δεξιότητες, ώστε οι συμμετέχοντες/ουσες να μπορούν να υπερασπιστούν τον εαυτό τους σε περίπτωση επίθεσης. Τα προγράμματα αυτοάμυνας διδάσκουν όχι μόνο τεχνικές σωματικής άμυνας, αλλά και τον τρόπο με τον οποίο μπορεί κανείς να εκφράσει σθεναρά την άρνησή του και να ενισχύσει την αυτοπεποίθησή του.
- 3. Αλλαγή των κοινωνικών νορμών:** Πέρα από την άμεση μείωση του κινδύνου βίας, τα προγράμματα αυτά επιδιώκουν να μεταβάλουν τις κοινωνικές νόρμες που περιβάλλουν τη σεξουαλική επίθεση. Ευαισθητοποιώντας τη φοιτητική κοινότητα σχετικά με τις ανισότητες των φύλων και ενδυναμώνοντάς την, τα προγράμματα στοχεύουν σε μια ευρύτερη πολιτισμική αλλαγή.

Παρότι ορισμένοι επικριτές υποστηρίζουν ότι τα προγράμματα αυτά ενδέχεται να εκληφθούν ως απόδοση ευθύνης στο θύμα (victim-blaming), παραμένουν ωστόσο απαραίτητα, καθώς πα-

ρέχουν στη φοιτητική κοινότητα τα εργαλεία για να προστατεύεται και να κινείται με ασφάλεια σε δυνητικά επικίνδυνα περιβάλλοντα.

Πρόληψη της διάπραξης βίας

Η πρόληψη της διάπραξης βίας εστιάζει στους δυνητικούς δράστες, οι οποίοι είναι συχνά άνδρες. Η προσέγγιση αυτή επιδιώκει να μεταβάλει τις στάσεις και τις συμπεριφορές που οδηγούν στη σεξουαλική βία.

1. **Εμπλοκή των ανδρών:** Τα προγράμματα πρόληψης απευθύνονται στους άνδρες, ώστε να τους εμπλέξουν στην καταπολέμηση της σεξουαλικής βίας. Στόχος τους είναι να αλλάξουν τις εσφαλμένες αντιλήψεις για τις κοινωνικές νόρμες και τα στερεότυπα αρρενωπότητας που μπορεί να ευνοούν τη σεξουαλική βία.
2. **Εκπαίδευση για τη συναίνεση:** Τα προγράμματα αυτά περιλαμβάνουν μαθήματα για την έννοια της συναίνεσης, την επικοινωνία στις σεξουαλικές σχέσεις και τη διαχείριση του θυμού. Επιδιώκουν να αποσαφηνίσουν τι σημαίνει ενημερωμένη και συνεχής συναίνεση και να ενθαρρύνουν συμπεριφορές που χαρακτηρίζονται από σεβασμό.
3. **Αλλαγή των κοινωνικών νορμών:** Τα προγράμματα που βασίζονται στις κοινωνικές νόρμες επιχειρούν να διορθώσουν τις εσφαλμένες αντιλήψεις σχετικά με τις στάσεις και τις συμπεριφορές των συνομηλίκων. Στόχος τους είναι να καταδείξουν ότι η πλειονότητα των ανδρών αποδοκιμάζει τη σεξουαλική βία, μειώνοντας έτσι την αντιλαμβανόμενη ανοχή απέναντι σε τέτοιες συμπεριφορές.
4. **Εργαστήρια και διαδραστική εκπαίδευση:** Οι παρεμβάσεις μπορούν να περιλαμβάνουν διαδραστικά εργαστήρια, διαδικτυακή εκπαίδευση και εκστρατείες κοινωνικού μάρκετινγκ. Τα εκπαιδευτικά αυτά εργαλεία σχεδιάζονται ώστε να είναι ελκυστικά και συναφή, προκειμένου να μεγιστοποιείται ο αντίκτυπός τους στις στάσεις και τις συμπεριφορές των συμμετεχόντων.

Η προσέγγιση του ενεργού παρατηρητή (Bystander) ή «ενεργού μάρτυρα»

Η προσέγγιση του ενεργού παρατηρητή ή «ενεργού μάρτυρα» αφορά οποιονδήποτε έχει γίνει μάρτυρας σεξουαλικής επίθεσης ή των προειδοποιητικών της σημαδιών. Η μέθοδος αυτή ενθαρρύνει τα άτομα να παρεμβαίνουν, ώστε να αποτρέψουν ή να σταματήσουν μια δυνητικά βίαιη κατάσταση.

1. **Εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση:** Τα προγράμματα ενεργού παρατηρητή ενημερώνουν τους συμμετέχοντες για την έκταση της σεξουαλικής βίας, τα προειδοποιητικά σημάδια καταστάσεων κινδύνου και τον τρόπο ασφαλούς παρέμβασης. Στόχος τους είναι να αυξήσουν την επίγνωση των παρατηρητών και την προθυμία τους να αναλάβουν δράση.

2. **Ανάπτυξη δεξιοτήτων παρέμβασης:** Οι συμμετέχοντες μαθαίνουν συγκεκριμένες τεχνικές παρέμβασης, είτε αποσπώντας την προσοχή του επιτιθέμενου, είτε βοηθώντας άμεσα το θύμα, είτε καλώντας σε βοήθεια. Οι δεξιότητες αυτές διδάσκονται συχνά μέσω παιχνιδιών ρόλων και διαδραστικών σεναρίων.
3. **Προώθηση της συλλογικής ευθύνης:** Η προσέγγιση του ενεργού παρατηρητή βασίζεται στην ιδέα ότι όλοι έχουν ρόλο να διαδραματίσουν στη διασφάλιση της ασφάλειας της κοινότητας. Προωθώντας τη συλλογική ευθύνη, τα προγράμματα αυτά επιδιώκουν να δημιουργήσουν μια κουλτούρα στην οποία οι βίαιες συμπεριφορές εντοπίζονται άμεσα και αμφισβητούνται από τους συνομηλίκους.
4. **Μετρήσιμος αντίκτυπος:** Μελέτες δείχνουν ότι τα προγράμματα ενεργού παρατηρητή μπορούν να αυξήσουν τη γνώση σχετικά με τη σεξουαλική βία, να μειώσουν την αποδοχή των μύθων για τον βιασμό και να ενισχύσουν τις συμπεριφορές παρέμβασης. Οι συμμετέχοντες είναι πιθανότερο να αναφέρουν ύποπτες συμπεριφορές και να παρέμβουν για να βοηθήσουν τα θύματα.

Ποια είναι τα κριτήρια για τη μεγιστοποίηση της αποτελεσματικότητας μιας καλής πρακτικής;

Οι Nation et al. πραγματοποίησαν εκτενή ανασκόπηση των προγραμμάτων πρωτογενούς πρόληψης που απευθύνονται σε νέους και εντόπισαν εννέα χαρακτηριστικά που συνδέονται συστηματικά με αποτελεσματικά προγράμματα πρόληψης. Τα κριτήρια αυτά παρέχουν ένα πλαίσιο για την αξιολόγηση και τη βελτίωση των προγραμμάτων πρόληψης της σεξουαλικής βίας στα πανεπιστήμια. Αναλυτικά, τα κριτήρια είναι τα εξής:

1. **Ολοκληρωμένος χαρακτήρας:** Ένα αποτελεσματικό πρόγραμμα πρέπει να υιοθετεί ολιστική προσέγγιση, συνδυάζοντας διαφορετικές στρατηγικές και παρεμβαίνοντας σε πολλαπλά επίπεδα (ατομικό, διαπροσωπικό, κοινοτικό και κοινωνικό). Για παράδειγμα, ένα πρόγραμμα θα μπορούσε να περιλαμβάνει εκπαιδευτικά εργαστήρια, εκστρατείες ευαισθητοποίησης και τροποποιήσεις του φυσικού περιβάλλοντος για την αύξηση της ασφάλειας.
2. **Ποικιλία μεθόδων:** Είναι σημαντικό να περιλαμβάνεται ποικιλία διδακτικών μεθόδων για την ενεργό εμπλοκή των συμμετεχόντων. Αυτές μπορεί να περιλαμβάνουν διαδραστικές συζητήσεις, παιχνίδια ρόλων, εκπαιδευτικά βίντεο και πρακτικές δραστηριότητες. Μια πολυτροπική προσέγγιση συμβάλλει στη διατήρηση του ενδιαφέροντος των συμμετεχόντων και στην ενίσχυση των βασικών μηνυμάτων.
3. **Επαρκής ένταση και διάρκεια:** Τα προγράμματα πρέπει να έχουν επαρκή διάρκεια και ένταση ώστε να επιφέρουν διαρκή αντίκτυπο. Οι τακτικές, επαναλαμβανόμενες συνεδρίες είναι αποτελεσματικότερες από μια μεμονωμένη παρέμβαση. Η διάρκεια και η συχνότητα των παρεμβάσεων πρέπει να είναι κατάλληλες ώστε να επιτρέπουν την ουσιαστική αφομοίωση γνώσεων και δεξιοτήτων.

4. **Θεμελίωση σε αναγνωρισμένη θεωρία:** Τα προγράμματα πρέπει να βασίζονται σε τεκμηριωμένες συμπεριφορικές και κοινωνικές θεωρίες, όπως η θεωρία της κοινωνικής μάθησης ή η θεωρία των κοινωνικών νορμών. Τα θεωρητικά αυτά θεμέλια παρέχουν ένα στέρεο πλαίσιο για την κατανόηση και τον επηρεασμό της συμπεριφοράς.
5. **Ευκαιρίες για θετικές σχέσεις:** Τα προγράμματα θα πρέπει να προσφέρουν ευκαιρίες για την ανάπτυξη θετικών σχέσεων μεταξύ συμμετεχόντων και εκπαιδευτών. Η κοινωνική αλληλεπίδραση και η αμοιβαία υποστήριξη μπορούν να ενισχύσουν τη μάθηση και την εφαρμογή των δεξιοτήτων που αποκτώνται.
6. **Κατάλληλη χρονική στιγμή:** Οι παρεμβάσεις θα πρέπει να προγραμματίζονται σε κρίσιμες στιγμές της ζωής των συμμετεχόντων. Για παράδειγμα, οι συνεδρίες υποδοχής για τους νεοεισερχόμενους φοιτητές ή τα εργαστήρια κατά τις περιόδους έντονης κοινωνικής δραστηριότητας στην πανεπιστημιούπολη μπορεί να είναι ιδιαίτερα αποτελεσματικά.
7. **Κοινωνικοπολιτισμική συνάφεια:** Τα προγράμματα πρέπει να σέβονται και να ενσωματώνουν τις πεποιθήσεις, τις αξίες και τις πολιτισμικές νόρμες των συμμετεχόντων. Αυτό σημαίνει προσαρμογή του περιεχομένου και των μεθόδων στα ιδιαίτερα πολιτισμικά πλαίσια των διαφορετικών φοιτητικών πληθυσμών.
8. **Αξιολόγηση και προσανατολισμός στα αποτελέσματα:** Τα προγράμματα πρέπει να περιλαμβάνουν μηχανισμούς αξιολόγησης για τη μέτρηση της αποτελεσματικότητάς τους. Η αξιοποίηση δεδομένων και αποτελεσμάτων για τη βελτιστοποίηση και τη βελτίωση των παρεμβάσεων είναι ουσιώδης για τη διασφάλιση της μακροπρόθεσμης επιτυχίας τους.
9. **Καλά εκπαιδευμένο προσωπικό:** Οι εκπαιδευτές πρέπει να διαθέτουν τα κατάλληλα προσόντα και την κατάλληλη κατάρτιση για την υλοποίηση των προγραμμάτων. Η ποιότητα της διδασκαλίας και η ικανότητα των εκπαιδευτών να εμπλέκουν ενεργά τους συμμετέχοντες είναι καθοριστικές για την επιτυχία του προγράμματος.

Οι Newlands και O'Donohue δημοσίευσαν το 2016 μια κριτική ανασκόπηση της βιβλιογραφίας για την πρόληψη της σεξουαλικής βίας, διατυπώνοντας συγκεκριμένες συστάσεις προς τις πανεπιστημιακές διοικήσεις. Η ανασκόπηση αυτή εστιάζει σε προγράμματα που εφαρμόστηκαν σε αμερικανικές πανεπιστημιούπολεις και προσφέρει πολύτιμα συμπεράσματα, αν και ορισμένες συστάσεις χρειάζονται προσαρμογή στο γαλλικό πλαίσιο ή στο πλαίσιο άλλων χωρών. Οι βασικές συστάσεις περιλαμβάνουν:

1. **Προγράμματα ανά φύλο:** Ο Newlands προτείνει τη χρήση προγραμμάτων πρόληψης που απευθύνονται χωριστά σε άνδρες και γυναίκες. Οι παρεμβάσεις για τους άνδρες θα πρέπει να εστιάζουν στην πρόληψη της διάπραξης, ενώ εκείνες για τις γυναίκες θα πρέπει να περιλαμβάνουν στοιχεία πρόληψης της θυματοποίησης και αυτοάμυνας.
2. **Στόχευση στην κατανάλωση αλκοόλ:** Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στη σχέση μεταξύ κατανάλωσης αλκοόλ και σεξουαλικής βίας. Τα προγράμματα θα πρέπει να περι-

λαμβάνουν σκέλη που αποσκοπούν στη μείωση της υπερβολικής κατανάλωσης αλκοόλ και στην ευαισθητοποίηση της φοιτητικής κοινότητας σχετικά με τον αυξημένο κίνδυνο σεξουαλικής επίθεσης που συνδέεται με το αλκοόλ.

3. **Εκπαίδευση για τη συναίνεση:** Τα προγράμματα πρόληψης για τους άνδρες θα πρέπει να δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στην εκπαίδευση για τη συναίνεση. Αυτό περιλαμβάνει συζητήσεις σχετικά με το νόημα της συναίνεσης, τον τρόπο εξασφάλισης σαφούς και ενθουσιώδους συναίνεσης και τους λόγους για τους οποίους είναι κρίσιμο να γίνονται σεβαστά τα όρια του άλλου.
4. **Αυτοάμυνα για γυναίκες:** Τα προγράμματα για τις γυναίκες θα πρέπει να περιλαμβάνουν στοιχεία αυτοάμυνας, ώστε να τους παρέχονται οι δεξιότητες που χρειάζονται για να προστατευτούν σε περίπτωση επίθεσης. Αυτά μπορεί να περιλαμβάνουν σωματικές τεχνικές, καθώς και στρατηγικές για την ενίσχυση της αυτοπεποίθησης και της ικανότητας να λένε σθεναρά «όχι».
5. **Κοινωνικοπολιτισμικό περιβάλλον:** Πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι πολιτισμικές διαφορές μεταξύ των αμερικανικών πανεπιστημιούπολεων και εκείνων άλλων χωρών, όπως η Γαλλία. Τα προγράμματα πρέπει να προσαρμόζονται ώστε να ανταποκρίνονται στις πολιτισμικές και κοινωνικές ιδιαιτερότητες κάθε πανεπιστημιακού πλαισίου.
6. **Συνεχής αξιολόγηση:** Όπως και στα κριτήρια των Nation et al., ο Newlands τονίζει τη σημασία της συνεχούς αξιολόγησης της αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων. Τα δεδομένα που συλλέγονται πρέπει να χρησιμοποιούνται για τη βελτιστοποίηση και την προσαρμογή των παρεμβάσεων, ώστε αυτές να παραμένουν συναφείς και αποτελεσματικές.

Συνδυάζοντας τα κριτήρια των Nation et al. με τις συστάσεις του Newlands, τα πανεπιστήμια μπορούν να σχεδιάσουν και να υλοποιήσουν προγράμματα πρόληψης της σεξουαλικής βίας που είναι ολοκληρωμένα, προσαρμοσμένα και αποτελεσματικά. Οι προσεγγίσεις αυτές, θεμελιωμένες σε τεκμήρια και σε στέρεη θεωρία, μπορούν να συμβάλουν στη δημιουργία ασφαλέστερων πανεπιστημιακών περιβαλλόντων, όπου όλοι οι φοιτητές και όλες οι φοιτήτριες μπορούν να μαθαίνουν και να εξελίσσονται χωρίς την απειλή της σεξουαλικής βίας.

Βέλτιστες πρακτικές για την καταπολέμηση της σεξουαλικής βίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση που συγκέντρωσαν οι εταίροι

Οι βέλτιστες πρακτικές (best practices) που ακολουθούν ξεχωρίζουν για την ολιστική τους προσέγγιση και την ικανότητά τους να συνδυάζουν την ευαισθητοποίηση, την πρόληψη, την υποστήριξη και τη συνεχή αξιολόγηση. Υλοποιούν δομημένες δράσεις και εμπλέκουν ενεργά την πανεπιστημιακή κοινότητα, γεγονός που τις καθιστά ιδιαίτερα αποτελεσματικές στην καταπολέμηση της σεξουαλικής βίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Ακολουθεί μια σύνοψη των βέλτιστων πρακτικών που εντοπίστηκαν στις μελέτες περίπτωσης, με επεξήγηση των στοιχείων που τις καθιστούν παραδείγματα καλής πρακτικής.

1. LUIS*A on Campus (Πανεπιστήμιο του Γκρατς, Αυστρία)

Σύνοψη του έργου: Το LUIS*A on Campus είναι μια πρωτοβουλία για την καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης στο Πανεπιστήμιο του Γκρατς (University of Graz). Το πρόγραμμα περιλαμβάνει σημεία υποστήριξης σε όλη την πανεπιστημιούπολη, όπου τα θύματα μπορούν να λάβουν άμεση υποστήριξη και παραπομπή σε εξωτερικές υπηρεσίες συμβουλευτικής, όπως το Κέντρο Συμβουλευτικής TARA (TARA Counseling Center).

Γιατί αποτελεί καλή πρακτική:

1. **Προσβασιμότητα:** Τα σημεία υποστήριξης είναι εύκολα προσβάσιμα εντός της πανεπιστημιούπολης και προσφέρουν άμεση υποστήριξη στα θύματα.
2. **Συνεργασία:** Η σύμπραξη με εξειδικευμένες εξωτερικές υπηρεσίες ενισχύει την ποιότητα της παρεχόμενης υποστήριξης.
3. **Ευαισθητοποίηση:** Η ορατότητα των σημείων υποστήριξης συμβάλλει στην ευαισθητοποίηση της πανεπιστημιακής κοινότητας.

2. 100% Respect (Πανεπιστήμιο της Μονς, Βέλγιο)

Σύνοψη του έργου: Το πρόγραμμα «100% Respect» του Πανεπιστημίου της Μονς (University of Mons) στοχεύει στην ευαισθητοποίηση σχετικά με τις απαράδεκτες συμπεριφορές και στην ενθάρρυνση της καταγγελίας περιστατικών. Περιλαμβάνει εκστρατείες επικοινωνίας και εκπαίδευση για το προσωπικό και τη φοιτητική κοινότητα.

Γιατί αποτελεί καλή πρακτική:

1. **Ολοκληρωμένος χαρακτήρας:** Καλύπτει την ευαισθητοποίηση, την εκπαίδευση και την καταγγελία περιστατικών.
2. **Συμμετοχή της κοινότητας:** Εμπλέκει ενεργά φοιτητές/τριες και προσωπικό, ενισχύοντας μια κουλτούρα σεβασμού.
3. **Ορατότητα:** Οι εκστρατείες επικοινωνίας αναδεικνύουν τις προσπάθειες πρόληψης.

3. Cellule de veille et d'écoute (Sciences Po Bordeaux, Γαλλία)

Σύνοψη της δράσης: Το Sciences Po Bordeaux έχει συστήσει μια μονάδα επαγρύπνησης και υποστήριξης για τα θύματα σεξουαλικής παρενόχλησης (Cellule de veille et d'écoute), με διαδικτυακή πλατφόρμα καταγγελιών και ομάδα εργασίας αφιερωμένη στη σεξουαλική και έμφυλη βία (SGBV).

Γιατί αποτελεί καλή πρακτική:

1. **Κεντρική υποστήριξη:** Ενιαίο σημείο επαφής για τα θύματα.

2. **Ανωνυμία και εμπιστευτικότητα:** Η διαδικτυακή πλατφόρμα καταγγελιών επιτρέπει στα θύματα να καταγγέλλουν περιστατικά ανώνυμα.
3. **Συλλογική δράση:** Η ομάδα εργασίας περιλαμβάνει μέλη της διοίκησης και φοιτητές/τριες, προωθώντας μια συνεργατική προσέγγιση.

4. Πανεπιστημιακή Υπηρεσία κατά της Έμφυλης Βίας (Πανεπιστήμιο της Μπολόνια, Ιταλία)

Σύνοψη της δράσης: Το Πανεπιστήμιο της Μπολόνια (University of Bologna) έχει συστήσει ειδική υπηρεσία για την καταπολέμηση της έμφυλης βίας (University Service against Gender Violence), η οποία προσφέρει ατομικές συνεντεύξεις, τηλεφωνική γραμμή βοήθειας και διαδικασίες έκτακτης ανάγκης για την προστασία των θυμάτων.

Γιατί αποτελεί καλή πρακτική:

1. **Πολυδιάστατη υποστήριξη:** Συνδυάζει ψυχολογική υποστήριξη, τηλεφωνική γραμμή βοήθειας και άμεση προστασία.
2. **Ταχύτητα ανταπόκρισης:** Οι διαδικασίες έκτακτης ανάγκης διασφαλίζουν ταχεία αντίδραση στα περιστατικά.
3. **Νομική υποστήριξη:** Παρέχει νομικές συμβουλές στα θύματα, κάτι που είναι κρίσιμο για την προστασία και την αποκατάστασή τους.

5. Σχέδιο δράσης για την ισότητα των φύλων (Αυτόνομο Πανεπιστήμιο της Βαρκελώνης, Ισπανία)

Σύνοψη της δράσης: Το Αυτόνομο Πανεπιστήμιο της Βαρκελώνης (Autonomous University of Barcelona) έχει καταρτίσει σχέδιο δράσης για την ισότητα των φύλων, τη διαχείριση του οποίου έχει το Παρατηρητήριο για την Ισότητα (Observatory for Equality). Το σχέδιο περιλαμβάνει σημεία πληροφόρησης, εκστρατείες ευαισθητοποίησης και τακτική εκπαίδευση για το προσωπικό και τη φοιτητική κοινότητα.

Γιατί αποτελεί καλή πρακτική:

1. **Στέρεη δομή:** Το σχέδιο είναι καλά δομημένο και καλύπτει διάφορες πτυχές της ισότητας των φύλων.
2. **Σημεία πληροφόρησης:** Τα σημεία πληροφόρησης Lila καθιστούν τους πόρους προσβάσιμους σε όλα τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας.
3. **Διαρκής δέσμευση:** Οι εκστρατείες και τα εκπαιδευτικά προγράμματα πραγματοποιούνται σε τακτική βάση, διασφαλίζοντας τη συνεχή ευαισθητοποίηση.

6. Θεσμική διαδικασία διαχείρισης περιστατικών (Πανεπιστήμιο του Βουκουρεστίου, Ρουμανία)

Σύνοψη της δράσης: Το Πανεπιστήμιο του Βουκουρεστίου (University of Bucharest) έχει θεσπίσει θεσμική διαδικασία για τη διαχείριση περιστατικών σεξουαλικής παρενόχλησης, με ένα Γραφείο Ένταξης, Ισότητας και Ευκαιριών (Office for Inclusion, Equality and Opportunities) που προσφέρει υπηρεσίες κοινωνικής αρωγής και οργανώνει εκστρατείες ευαισθητοποίησης.

Γιατί αποτελεί καλή πρακτική:

1. **Σαφής μηχανισμός:** Η διαδικασία διαχείρισης περιστατικών είναι σαφώς ορισμένη και διαφανής.
2. **Κοινωνική αρωγή:** Το γραφείο προσφέρει ευρύ φάσμα υπηρεσιών κοινωνικής αρωγής, υποστηρίζοντας τη φοιτητική κοινότητα με ποικίλους τρόπους.
3. **Ενεργή ευαισθητοποίηση:** Οι τακτικές εκστρατείες βελτιώνουν την κατανόηση και την αναγνώριση των περιστατικών σεξουαλικής παρενόχλησης.

7. Έργο UNISEXO (Πορτογαλία)

Σύνοψη του έργου: Το έργο UNISEXO, υπό τον συντονισμό της Associação Portuguesa de Apoio à Vítima (APAV, Πορτογαλική Ένωση Υποστήριξης Θυμάτων), στοχεύει στην πρόληψη της σεξουαλικής βίας στα πορτογαλικά πανεπιστήμια μέσω εκστρατειών ευαισθητοποίησης, εκπαίδευσης και ομάδων συζήτησης.

Γιατί αποτελεί καλή πρακτική:

1. **Ολοκληρωμένη προσέγγιση:** Συνδυάζει ευαισθητοποίηση, εκπαίδευση και υποστήριξη.
2. **Συμμετοχή της φοιτητικής κοινότητας:** Οι ομάδες εστίασης (focus groups) ενθαρρύνουν την ενεργό συμμετοχή των φοιτητών/τριών.
3. **Διαμόρφωση πολιτικών:** Επηρεάζει τη διαμόρφωση πανεπιστημιακών πολιτικών για την πρόληψη της σεξουαλικής βίας.

Σύνοψη των μεθόδων αξιολόγησης

Οι τρόποι αξιολόγησης που χρησιμοποιούν τα πανεπιστήμια για τις πρωτοβουλίες τους κατά της σεξουαλικής βίας συνδυάζουν ποσοτικές και ποιοτικές μεθόδους, ώστε να παρέχουν μια ολοκληρωμένη εικόνα της αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων. Ο έλεγχος γνώσεων, η ανατροφοδότηση από τους συμμετέχοντες, οι επιτόπιες παρατηρήσεις, η ανάλυση δεικτών επίδοσης και τα συστήματα συνεχούς ανατροφοδότησης είναι όλα ουσιώδη για να διασφαλιστεί ότι οι πρωτοβουλίες όχι μόνο υλοποιούνται αποτελεσματικά, αλλά και βελτιώνονται διαρκώς σύμφωνα με τις ανάγκες και την ανατροφοδότηση της πανεπιστημιακής κοινότητας. Οι ολιστικές αυτές προσεγγίσεις διασφαλίζουν ότι οι δράσεις παραμένουν συναφείς και αποτελεσματικές στην καταπολέμηση της σεξουαλικής βίας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση των δράσεων που υλοποιούν τα πανεπιστήμια για την καταπολέμηση της σεξουαλικής βίας είναι κρίσιμες για τη μέτρηση της αποτελεσματικότητάς τους και τον εντοπισμό των σημείων που χρήζουν βελτίωσης. Ακολουθεί μια σύνοψη των διαφόρων μεθόδων αξιολόγησης που χρησιμοποιούνται, με βάση τις μελέτες περίπτωσης που εξετάστηκαν:

1. Έλεγχος γνώσεων

Στόχος:

Επαλήθευση της κατανόησης των εννοιών που σχετίζονται με την έμφυλη και τη σεξουαλική βία από τους συμμετέχοντες στην εκπαίδευση.

Παραδείγματα:

1. **Πανεπιστήμιο της Ρουέν (Université de Rouen, Γαλλία):** Τεστ και κουίζ ενσωματωμένα στις εκπαιδευτικές συνεδρίες.
2. **Πανεπιστήμιο της Μπολόνια (Ιταλία):** Τεστ και κουίζ για τη διερεύνηση του βαθμού κατανόησης των συμμετεχόντων.

Γιατί λειτουργεί:

1. **Μέτρηση του αντικτύπου:** Ποσοτικοποιεί τη μάθηση και τη συγκράτηση των πληροφοριών.
2. **Άμεση ανατροφοδότηση:** Παρέχει στους εκπαιδευτές άμεση ανατροφοδότηση σχετικά με την αποτελεσματικότητα της εκπαίδευσης.

2. Ανατροφοδότηση από τους συμμετέχοντες

Στόχος:

Συλλογή εντυπώσεων και σχολίων από τους συμμετέχοντες για την προσαρμογή και τη βελτίωση των προγραμμάτων.

Παραδείγματα:

1. **Πανεπιστήμιο του Βουκουρεστίου (Ρουμανία):** Συλλογή ανατροφοδότησης από φοιτητές/τριες και προσωπικό.
2. **Πανεπιστήμιο της Λισαβόνας (University of Lisbon, Πορτογαλία):** Ανατροφοδότηση από τους συμμετέχοντες σχετικά με τη χρησιμότητα και τη συνάφεια των εκπαιδεύσεων και των εκστρατειών ευαισθητοποίησης.

Γιατί λειτουργεί:

1. **Συνεχής βελτίωση:** Βοηθά στον εντοπισμό των δυνατών σημείων και των σημείων προς βελτίωση.

2. **Εμπλοκή των συμμετεχόντων:** Ενθαρρύνει την ενεργό συμμετοχή και την αίσθηση ότι η φωνή τους εισακούεται.

3. Επιτόπιες παρατηρήσεις

Στόχος:

Παρακολούθηση των αλλαγών στη συμπεριφορά φοιτητών/τριών και προσωπικού μετά τη συμμετοχή σε εκπαιδεύσεις και εργαστήρια.

Παραδείγματα:

1. **IMT Atlantique (Γαλλία):** Παρακολούθηση των συμπεριφορικών αλλαγών μετά την εκπαίδευση.
2. **Πανεπιστήμιο της Λα Λαγκούνα (University of La Laguna, Ισπανία):** Παρατηρήσεις σχετικά με τα αποτελέσματα των εκστρατειών ενημέρωσης και των εκπαιδευτικών προγραμμάτων.

Γιατί λειτουργεί:

1. **Ποιοτική αξιολόγηση:** Παρέχει εικόνα για τις πραγματικές συμπεριφορές και τις πολιτισμικές αλλαγές.
2. **Απόδειξη του αντικτύπου:** Καταδεικνύει την πρακτική εφαρμογή των γνώσεων που αποκτήθηκαν.

4. Ανάλυση δεικτών επίδοσης

Στόχος:

Μέτρηση του αντικτύπου των δράσεων μέσω στατιστικών και ποσοτικών δεδομένων.

Παραδείγματα:

1. **Πανεπιστήμιο της Βαρκελώνης (University of Barcelona, Ισπανία):** Ετήσιες έρευνες για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των προγραμμάτων πρόληψης.
2. **Πανεπιστήμιο της Κοϊμπρα (University of Coimbra, Πορτογαλία):** Ανάλυση του υλικού που διανεμήθηκε, των πληροφοριών που διαδόθηκαν και των καταγγελιών σεξιστικής και σεξουαλικής βίας.

Γιατί λειτουργεί:

1. **Αντικειμενικότητα:** Οι ποσοτικοί δείκτες παρέχουν ένα αντικειμενικό μέτρο του αντικτύπου.
2. **Συγκριτική αποτίμηση (benchmarking):** Επιτρέπει τη σύγκριση των αποτελεσμάτων από έτος σε έτος.

5. Συστήματα συνεχούς ανατροφοδότησης και παρακολούθησης

Στόχος:

Εφαρμογή συστημάτων συνεχούς ανατροφοδότησης για την προσαρμογή των στρατηγικών σε πραγματικό χρόνο.

Παραδείγματα:

1. **LUIS*A on Campus (Πανεπιστήμιο του Γκρατς, Αυστρία):** Τακτικές αξιολογήσεις και ανατροφοδότηση από τα άτομα που εργάζονται στα σημεία LUIS*A.
2. **EOWP, Πανεπιστήμιο της Βιέννης (University of Vienna, Αυστρία):** Συνεχής ανατροφοδότηση για την παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας των μέτρων.

Γιατί λειτουργεί:

1. **Ταχύτητα ανταπόκρισης:** Επιτρέπει την ταχεία προσαρμογή των δράσεων με βάση την ανατροφοδότηση.
2. **Βιώσιμη δέσμευση:** Διατηρεί τη δέσμευση και την εμπλοκή της πανεπιστημιακής κοινότητας.

Μοχλοί και εμπόδια για την αποτελεσματικότητα των εργαλείων πρόληψης

Η αποτελεσματικότητα των εργαλείων πρόληψης της σεξουαλικής βίας στα πανεπιστήμια εξαρτάται από διάφορους παράγοντες. Είναι κρίσιμο να εντοπιστούν τόσο οι μοχλοί που μπορούν να ενισχύσουν τον αντίκτυπο των εργαλείων αυτών όσο και τα εμπόδια που ενδέχεται να περιορίσουν την αποτελεσματικότητά τους. Ακολουθεί μια αναλυτική παρουσίαση των κυριότερων μοχλών και εμποδίων.

Μοχλοί για αποτελεσματικά εργαλεία πρόληψης

Ολιστική και ολοκληρωμένη προσέγγιση: Τα αποτελεσματικότερα προγράμματα πρόληψης είναι εκείνα που υιοθετούν ολιστική προσέγγιση, καλύπτοντας ένα πλήρες φάσμα θεμάτων, από την εκπαίδευση για τη συναίνεση έως τη διαχείριση συγκρούσεων και την αναγνώριση συμπεριφορών κινδύνου. Το ποικίλο και ολοκληρωμένο περιεχόμενο βοηθά στην αντιμετώπιση των πολλαπλών πτυχών της σεξουαλικής βίας και στην προετοιμασία της φοιτητικής κοινότητας για διαφορετικές καταστάσεις.

Εξατομίκευση του περιεχομένου: Η προσαρμογή των προγραμμάτων στις πολιτισμικές και πλαισιακές ιδιαιτερότητες της φοιτητικής κοινότητας καθιστά τα μηνύματα πιο συναφή και πιο αποτελεσματικά. Αυτό μπορεί να περιλαμβάνει τοπικά παραδείγματα και σενάρια, καθώς και συζητήσεις για συγκεκριμένες πολιτισμικές νόρμες και την επίδρασή τους στη συμπεριφορά.

Ενσωμάτωση μαρτυριών και προσωπικών αφηγήσεων: Η αξιοποίηση μαρτυριών θυμάτων ή προσωπικών αφηγήσεων μπορεί να δώσει ανθρώπινη διάσταση στα στατιστικά στοιχεία και να

καταστήσει τους κινδύνους και τις επιπτώσεις της σεξουαλικής βίας πιο απτές για τη φοιτητική κοινότητα. Μπορεί επίσης να καλλιεργήσει μεγαλύτερη ενσυναίσθηση και βαθύτερη επίγνωση.

Αξιοποίηση τεκμηριωμένων δεδομένων: Η ενσωμάτωση τεκμηριωμένων δεδομένων και ερευνητικών ευρημάτων στα προγράμματα πρόληψης προσδίδει αξιοπιστία στα μηνύματα και αναδεικνύει τη σημασία και τον επείγοντα χαρακτήρα της πρόληψης της σεξουαλικής βίας.

Διαδραστικές μέθοδοι: Τα προγράμματα που χρησιμοποιούν διαδραστικές διδακτικές μεθόδους, όπως παιχνίδια ρόλων, συζητήσεις σε μικρές ομάδες και προσομοιώσεις, είναι γενικά αποτελεσματικότερα. Οι προσεγγίσεις αυτές επιτρέπουν στους φοιτητές και τις φοιτήτριες να εξασκούν τις δεξιότητες που αποκτούν και να ασχολούνται ενεργά με το υλικό.

Συχνότητα και επανάληψη των συνεδριών: Οι τακτικές και επαναλαμβανόμενες παρεμβάσεις είναι απαραίτητες για την ενίσχυση των μηνυμάτων και τη μακροπρόθεσμη συγκράτηση των πληροφοριών. Οι περιοδικές συνεδρίες καθ' όλη τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους μπορούν να συμβάλουν στη διατήρηση της ευαισθητοποίησης και της επαγρύπνησης.

Εκπαίδευση από ομοτίμους (peer training): Τα προγράμματα που υλοποιούνται από ομοτίμους μπορεί να είναι ιδιαίτερα αποτελεσματικά, καθώς η φοιτητική κοινότητα είναι συχνά πιο δεκτική σε μηνύματα που μεταφέρουν οι συμφοιτητές της. Οι ομοτίμοι εκπαιδευτές μπορούν να λειτουργήσουν ως πρότυπα, καταδεικνύοντας ότι η πρόληψη της σεξουαλικής βίας αποτελεί συλλογική ευθύνη.

Αξιοποίηση σύγχρονων τεχνολογιών: Η ενσωμάτωση ψηφιακών εργαλείων, όπως εφαρμογών για κινητά, πλατφορμών ηλεκτρονικής μάθησης και μέσων κοινωνικής δικτύωσης, μπορεί να καταστήσει τα προγράμματα πιο προσβάσιμα και ελκυστικά για τη φοιτητική κοινότητα. Οι τεχνολογίες μπορούν επίσης να διευκολύνουν την παρακολούθηση και την αξιολόγηση των παρεμβάσεων.

Εμπόδια στην αποτελεσματικότητα των εργαλείων πρόληψης

Μεροληψία αισιοδοξίας

Η μεροληψία αισιοδοξίας (optimism bias), κατά την οποία τα άτομα υποτιμούν τον δικό τους κίνδυνο να βιώσουν αρνητικές εμπειρίες, μπορεί να περιορίσει την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων πρόληψης. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες ενδέχεται να πιστεύουν ότι δεν θα γίνουν ποτέ θύματα ή δράστες σεξουαλικής βίας, γεγονός που μειώνει τη δέσμευσή τους στα προγράμματα και τη σοβαρότητα με την οποία τα αντιμετωπίζουν.

Άμβλυνση της μεροληψίας: Για την αντιμετώπιση αυτής της μεροληψίας, τα προγράμματα πρέπει να περιλαμβάνουν στοιχεία που καθιστούν τους προσωπικούς κινδύνους πιο ορατούς και πραγματικούς. Για παράδειγμα, η χρήση τοπικών στατιστικών στοιχείων ή μαρτυριών συνομηλίκων μπορεί να συμβάλει στη μείωση του αισθήματος άτρωτου.

Περιορισμός των ελευθεριών

Οι παρεμβάσεις που εκλαμβάνονται ως υπερβολικά περιοριστικές ή παρεμβατικές ενδέχεται να προκαλέσουν αντίσταση ή αντίδραση στη φοιτητική κοινότητα. Τα προγράμματα που φαίνεται να περιορίζουν τις προσωπικές ελευθερίες ή να επιβάλλουν συμπεριφορές κινδυνεύουν να απορριφθούν.

Ισορροπία μεταξύ ελευθερίας και ασφάλειας: Τα προγράμματα πρέπει να σχεδιάζονται έτσι ώστε να προωθούν ασφαλείς συμπεριφορές χωρίς να φαίνονται περιοριστικά. Η εμπλοκή των φοιτητών/τριών στον σχεδιασμό των προγραμμάτων και η συλλογή της ανατροφοδότησής τους μπορούν να συμβάλουν στον σχεδιασμό παρεμβάσεων που σέβονται τους συμμετέχοντες και γίνονται εύκολα αποδεκτές.

Πατερναλιστικές παρεμβάσεις

Οι παρεμβάσεις που εκλαμβάνονται ως πατερναλιστικές, όπου η φοιτητική κοινότητα αντιμετωπίζεται σαν να αποτελείται από παιδιά ή από άτομα ανίκανα να λαμβάνουν υπεύθυνες αποφάσεις, μπορούν να αποξενώσουν το κοινό-στόχο. Η αντίληψη αυτή μπορεί να μειώσει την αποτελεσματικότητα του προγράμματος, προκαλώντας αντίσταση ή αδιαφορία.

Σεβασμός και ενδυνάμωση: Τα προγράμματα θα πρέπει να υιοθετούν μια προσέγγιση σεβασμού και ενδυνάμωσης, αντιμετωπίζοντας τους φοιτητές και τις φοιτήτριες ως εταίρους στην πρόληψη της σεξουαλικής βίας. Η ενθάρρυνση της προσωπικής και της συλλογικής ευθύνης μπορεί να ενισχύσει τη δέσμευση και την αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων.

Για να μεγιστοποιηθεί η αποτελεσματικότητα των εργαλείων πρόληψης της σεξουαλικής βίας στα πανεπιστήμια, είναι ουσιώδες να αξιοποιούνται οι μοχλοί που έχουν εντοπιστεί και να υπερβαίνονται τα πιθανά εμπόδια. Προσαρμόζοντας το περιεχόμενο και τις διδακτικές μεθόδους, εμπλέκοντας ενεργά τη φοιτητική κοινότητα και σεβόμενα την αυτονομία της, τα προγράμματα μπορούν να αποτελέσουν ισχυρά εργαλεία για τη δημιουργία ασφαλών πανεπιστημιακών περιβαλλόντων που χαρακτηρίζονται από σεβασμό.

Συζήτηση και συστάσεις

Η συγκριτική έρευνα που διεξήχθη στο πλαίσιο του PREV-HED δείχνει ότι η σεξουαλική βία και η παρενόχληση αντιμετωπίζονται μέσω ενός φάσματος θεσμικών αποκρίσεων στην ευρωπαϊκή τριτοβάθμια εκπαίδευση. Οι πρακτικές που εξετάστηκαν περιλαμβάνουν πολιτικές ισότητας, εκστρατείες ευαισθητοποίησης, εκπαιδευτικά προγράμματα, διαδικασίες καταγγελίας, ορισμένα πρόσωπα επαφής και εξειδικευμένες υπηρεσίες υποστήριξης. Συνολικά, οι προσεγγίσεις αυτές αντανακλούν την αντίληψη ότι τα πανεπιστήμια έχουν ευθύνες που εκτείνονται πέρα από την αντιμετώπιση μεμονωμένων περιστατικών. Η πρόληψη αφορά επίσης τις συνθήκες υπό τις οποίες οι φοιτητές/τριες μαθαίνουν, το προσωπικό εργάζεται και οι ακαδημαϊκές σχέσεις αναπτύσσονται.

Ωστόσο, η ύπαρξη μιας πολιτικής ή ενός πρωτοκόλλου δεν αποδεικνύει, αφ' εαυτής, ότι η προστασία είναι αποτελεσματική. Μια διαδικασία μπορεί να είναι τυπικά διαθέσιμη και ταυτόχρονα δύσκολο να εντοπιστεί, να κατανοηθεί ή να χρησιμοποιηθεί. Ομοίως, ένα ίδρυμα μπορεί να δηλώνει δέσμευση στην πρόληψη της παρενόχλησης χωρίς να διαθέτει επαρκή χρόνο προσωπικού, εξειδικευμένη τεχνογνωσία ή συντονισμό για να την εφαρμόσει με συνέπεια. Το κεντρικό ζήτημα είναι επομένως η σχέση ανάμεσα στις θεσμικές δεσμεύσεις και τις εμπειρίες εκείνων που αναμένεται να βασιστούν σε αυτές.

Η έκθεση υποστηρίζει μια προσέγγιση στην οποία η πρόληψη ενσωματώνεται στη διακυβέρνηση του πανεπιστημίου, στην εκπαιδευτική προσφορά και στις καθημερινές οργανωτικές πρακτικές. Οι δράσεις ευαισθητοποίησης, οι υπηρεσίες υποστήριξης και οι μηχανισμοί καταγγελίας πρέπει να συγκροτούν ένα συνεκτικό σύστημα. Η αποτελεσματικότητά τους εξαρτάται εν μέρει από το αν τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας κατανοούν τον σκοπό καθενός από αυτά και μπορούν να μεταβαίνουν από το ένα στο άλλο χωρίς περιττά εμπόδια.

Κατανοώντας τη σιωπή μέσα από τις σχέσεις εξουσίας και τη θεσμική εμπιστοσύνη

Ένα σημαντικό συμπέρασμα της έρευνας είναι ότι η σεξουαλική βία και η παρενόχληση δεν μπορούν να γίνουν κατανοητές αποκλειστικά ως διαπροσωπικά προβλήματα. Τα πανεπιστημιακά περιβάλλοντα περιλαμβάνουν σχέσεις εξουσίας και εξάρτησης που αφορούν την αξιολόγηση, την επίβλεψη, την απασχόληση, τις ερευνητικές ευκαιρίες και την επαγγελματική εξέλιξη. Οι σχέσεις αυτές μπορεί να επηρεάζουν το αν ένα άτομο αναγνωρίζει μια εμπειρία ως απαράδεκτη, αν αισθάνεται ότι μπορεί να ζητήσει συμβουλή ή αν εξετάζει το ενδεχόμενο να υποβάλει επίσημη καταγγελία.

Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες μπορεί να φοβούνται συνέπειες για τους βαθμούς τους, την πρόσβαση σε θέσεις πρακτικής άσκησης ή τις σχέσεις τους με το διδακτικό προσωπικό. Οι υποψήφιοι/ες διδάκτορες και οι εργαζόμενοι/ες μπορεί να ανησυχούν για την επίβλεψη, τις συστατικές επιστολές, την ανανέωση της σύμβασής τους ή την επαγγελματική τους εξέλιξη. Τέτοιες

ανησυχίες καθιστούν τη θεσμική εμπιστοσύνη κεντρική προϋπόθεση της πρόληψης και της υποστήριξης.

Κατά συνέπεια, ο χαμηλός αριθμός καταγγελιών δεν θα πρέπει να ερμηνεύεται αυτομάτως ως ένδειξη ασφαλούς περιβάλλοντος. Μπορεί επίσης να αντανακλά περιορισμένη ενημέρωση, αβεβαιότητα σχετικά με τις διαδικασίες ή αμφιβολίες για τις συνέπειες της γνωστοποίησης. Αντιστρόφως, η αύξηση των καταγγελιών μπορεί να υποδηλώνει βελτιωμένη ορατότητα και μεγαλύτερη εμπιστοσύνη στους διαθέσιμους μηχανισμούς. Τα δεδομένα καταγγελιών απαιτούν επομένως ερμηνεία με βάση το πλαίσιο.

Η ανάλυση αυτή αναδεικνύει επίσης τη σημασία της αποφυγής μιας στενής προσδοκίας ότι τα άτομα πρέπει να κινήσουν επίσημη διαδικασία πριν λάβουν βοήθεια. Η ενημέρωση, η εμπιστευτική συμβουλευτική και η κατάλληλη υποστήριξη θα πρέπει να διακρίνονται από την επίσημη καταγγελία. Τα άτομα χρειάζονται σαφείς εξηγήσεις για τις επιλογές τους, τα όρια της εμπιστευτικότητας και τις πιθανές συνέπειες κάθε βήματος.

Σύνδεση της πρώτης επαφής, της εξειδικευμένης υποστήριξης και των θεσμικών διαδικασιών

Οι μελέτες περίπτωσης παρουσιάζουν διαφορετικούς τρόπους οργάνωσης της πρόσβασης σε βοήθεια. Παραδείγματα όπως οι ρυθμίσεις ακρόασης και υποστήριξης που εξετάστηκαν στο Sciences Po Bordeaux, η Ομάδα Εργασίας για την Ισότητα Ευκαιριών (Equal Opportunities Working Party) του Πανεπιστημίου της Βιέννης και το LUIS*A on Campus του Πανεπιστημίου του Γκκρατς προσφέρουν υλικό για τη διερεύνηση ζητημάτων ορατότητας, προσβασιμότητας και παραπομπής.

Οι ρυθμίσεις αυτές θα πρέπει, ωστόσο, να διαφοροποιούνται ανάλογα με τη λειτουργία τους. Μια πρωτοβουλία πρώτης επαφής μπορεί να βοηθήσει κάποιον να προσδιορίσει ένα πρόβλημα και να εντοπίσει την κατάλληλη υποστήριξη. Μια εξειδικευμένη υπηρεσία μπορεί να παρέχει ψυχολογική, κοινωνική ή νομική συνδρομή. Ένα όργανο καταγγελιών μπορεί να λαμβάνει πληροφορίες και να κινεί θεσμική διαδικασία. Οι λειτουργίες αυτές μπορούν να αλληλοσυμπληρώνονται, αλλά δεν είναι εναλλάξιμες.

Μια βασική πρακτική πρόκληση είναι επομένως η αποσαφήνιση των αρμοδιοτήτων και των διασυνδέσεων μεταξύ των υπηρεσιών. Χωρίς αυτή την αποσαφήνιση, τα άτομα ενδέχεται να χρειαστεί να επαναλάβουν την αφήγησή τους χωρίς λόγο, να απευθυνθούν σε πολλά γραφεία ή να λάβουν αντιφατικές πληροφορίες. Μια καλά οργανωμένη διαδρομή θα πρέπει να περιορίζει αυτές τις δυσκολίες, σεβόμενη παράλληλα τις επιλογές του ατόμου και τις αρμοδιότητες κάθε υπηρεσίας.

Οι συμπράξεις με εξωτερικούς φορείς μπορούν να ενισχύσουν αυτή τη διαδρομή. Εξειδικευμένες οργανώσεις μπορούν να προσφέρουν τεχνογνωσία και μορφές υποστήριξης που ένα ίδρυ-

μα δεν είναι σε θέση να παρέχει εσωτερικά. Μια τέτοια συνεργασία απαιτεί σαφείς ρυθμίσεις για την παραπομπή, την ανταλλαγή πληροφοριών και τις αντίστοιχες αρμοδιότητες των επαγγελματιών του πανεπιστημίου και των εξωτερικών φορέων.

Η ευρωπαϊκή πολυμορφία ως βάση για μεταφορά προσαρμοσμένη στο πλαίσιο

Η συγκριτική διάσταση της έκθεσης αναδεικνύει διαφορές στα νομικά πλαίσια, τις θεσμικές δομές, την ορολογία και τους διαθέσιμους πόρους. Τα ιδρύματα διαφέρουν επίσης ως προς το μέγεθος, τη διακυβέρνηση, τον φοιτητικό πληθυσμό και τις σχέσεις τους με εξωτερικές υπηρεσίες. Οι διαφορές αυτές επηρεάζουν τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να οργανωθούν οι μηχανισμοί πρόληψης και υποστήριξης.

Η ευρωπαϊκή συμβολή του PREV-HED έγκειται στον εντοπισμό κοινών ερωτημάτων και χρήσιμων αρχών σε αυτά τα διαφορετικά πλαίσια. Το γλωσσάριο, το πλαίσιο τεκμηρίωσης και οι συγκριτικές μελέτες περίπτωσης παρέχουν μια βάση για τη συζήτηση των ορισμών, την αναγνώριση επαναλαμβανόμενων προκλήσεων και την εξέταση πιθανών αποκρίσεων.

Η μεταφορά θα πρέπει επομένως να νοείται ως διαδικασία προσαρμογής. Δεν μπορεί να θεωρηθεί δεδομένο ότι μια πρωτοβουλία που αναπτύχθηκε σε ένα πανεπιστήμιο θα λειτουργήσει με τον ίδιο τρόπο αλλού. Η καταλληλότητά της εξαρτάται από τις συνθήκες που τη στηρίζουν: την τεχνογνωσία του προσωπικού, τους πόρους, το θεσμικό κύρος, τις εξωτερικές συμπράξεις και τη συμβατότητα με τις τοπικές διαδικασίες.

Κατά συνέπεια, η έκθεση υποστηρίζει έναν συνδυασμό κοινών εκπαιδευτικών αρχών και πληροφοριών επαληθευμένων σε τοπικό επίπεδο. Η κοινή εκπαίδευση μπορεί να καλύπτει τη συναίνεση, την παρενόχληση, τις σχέσεις εξουσίας και τις κατάλληλες αντιδράσεις, ενώ οι θεσμικές οδηγίες πρέπει να προσδιορίζουν τα σημεία επαφής και τις διαδικασίες που ισχύουν σε κάθε πλαίσιο.

Μετουσίωση της έρευνας σε εκπαιδευτική πρακτική

Η έρευνα του WP3 παρέχει τη βάση για τον σχεδιασμό εκπαίδευσης που συνδέει την εννοιολογική κατανόηση με την πρακτική κρίση. Η γνώση ενός ορισμού είναι απαραίτητη, όμως οι συμμετέχοντες χρειάζονται επίσης ευκαιρίες να εξετάσουν καταστάσεις, να αναγνωρίσουν προβληματικές συμπεριφορές και να κατανοήσουν πώς να αντιδράσουν στο πλαίσιο του ρόλου τους.

Η μάθηση μέσω μελετών περίπτωσης, η καθοδηγούμενη συζήτηση, οι πρακτικές ασκήσεις και η αυτοαξιολόγηση μπορούν να υποστηρίξουν αυτόν τον στόχο. Η προσέγγιση του ενεργού παρατηρητή είναι επίσης σχετική, διότι διευρύνει την πρόληψη πέρα από όσους πλήττονται άμεσα. Ενθαρρύνει τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας να σκεφτούν πώς μπορούν να αναγνωρίζουν ανησυχητικές καταστάσεις, να αναζητούν βοήθεια ή να παρεμβαίνουν κατάλληλα χωρίς να εκθέτουν τον εαυτό τους ή άλλους σε πρόσθετους κινδύνους.

Η εκπαίδευση θα πρέπει να διακρίνει μεταξύ διαφορετικών επιπέδων ευθύνης. Οι φοιτητές/τριες, οι διδάσκοντες, οι επιβλέποντες, το διοικητικό προσωπικό και το εξειδικευμένο προσωπικό δεν χρειάζονται πανομοιότυπη προετοιμασία. Όλοι χρειάζονται κοινά σημεία αναφοράς, ενώ όσοι είναι αρμόδιοι να δέχονται γνωστοποιήσεις περιστατικών ή να διαχειρίζονται διαδικασίες χρειάζονται πρόσθετες ικανότητες και υποστήριξη.

Οι εκπαιδευτικές δραστηριότητες πρέπει επίσης να διεξάγονται με προσοχή. Δεν θα πρέπει να αναμένεται από τους συμμετέχοντες να αποκαλύψουν προσωπικές εμπειρίες, και τα παραδείγματα θα πρέπει να επιλέγονται και να παρουσιάζονται με τρόπους που σέβονται τα διαφορετικά υπόβαθρα και τις πιθανές εμπειρίες βίας. Σκοπός είναι η ανάπτυξη κατανόησης και ικανότητας δράσης μέσα σε ένα ασφαλές μαθησιακό περιβάλλον.

Οι παραπάνω παρατηρήσεις εξηγούν τη σχέση μεταξύ της ερευνητικής έκθεσης και του εκπαιδευτικού υλικού του PREV-HED που ακολουθεί. Τα ευρήματα της τεκμηρίωσης βοηθούν στον καθορισμό των μαθησιακών στόχων, στην επιλογή σχετικών καταστάσεων και στην αποσαφήνιση της διάκρισης μεταξύ ευαισθητοποίησης, πρώτης απόκρισης, παραπομπής και εξειδικευμένης παρέμβασης.

Η συμπερίληψη πέρα από τη διαθεσιμότητα των πόρων

Η δημόσια διάθεση των πόρων αποτελεί σημαντικό βήμα, όμως η διαθεσιμότητα από μόνη της δεν διασφαλίζει ότι όλοι μπορούν να τους χρησιμοποιήσουν. Η γλώσσα, η αναπηρία, η έλλειψη εξοικείωσης με τα θεσμικά συστήματα, τα ψηφιακά εμπόδια και η περιορισμένη εμπιστοσύνη στις πανεπιστημιακές υπηρεσίες μπορεί να επηρεάσουν την πρόσβαση.

Οι διεθνείς φοιτητές και φοιτήτριες, για παράδειγμα, ενδέχεται να μην είναι εξοικειωμένοι/ες με την τοπική ορολογία ή να μην είναι βέβαιοι/ες για το ποιες διαδικασίες τους αφορούν. Άλλα άτομα ενδέχεται να αντιμετωπίζουν αλληλοεπικαλυπτόμενες μορφές διακρίσεων ή εξάρτησης που δυσχεραίνουν την αναζήτηση βοήθειας. Το υλικό πρόληψης θα πρέπει επομένως να αποφεύγει την υπόθεση ότι όλοι οι χρήστες διαθέτουν τις ίδιες γνώσεις, τους ίδιους πόρους ή την ίδια ελευθερία δράσης.

Η πολυγλωσσική προσέγγιση του PREV-HED προσφέρει μια χρήσιμη βάση για τη διεύρυνση της πρόσβασης. Η αξία της εξαρτάται από τη γλωσσική σαφήνεια, τη συνεπή ορολογία και την προσοχή στο θεσμικό νόημα των μεταφρασμένων εννοιών. Η προσβάσιμη παρουσίαση και οι εναλλακτικοί τρόποι απόκτησης πληροφοριών παραμένουν απαραίτητοι παράλληλα με την πολυγλωσσική παροχή.

Η συμμετοχή της φοιτητικής κοινότητας μπορεί να βοηθήσει στον εντοπισμό αυτών των εμποδίων. Η εμπλοκή φοιτητών/τριών και των συλλόγων τους στην επανεξέταση παραδειγμάτων και επικοινωνιακού υλικού μπορεί να βελτιώσει τη συνάφεια και τη χρηστικότητα. Η συμμετο-

χή αυτή θα πρέπει να συμπληρώνει τη θεσμική ευθύνη και όχι να μεταφέρει το βάρος της πρόληψης στη φοιτητική κοινότητα.

Ερμηνεία των τεκμηρίων και αναγνώριση των μεθοδολογικών περιορισμών

Η έκθεση συγκεντρώνει μια σημαντική βάση τεκμηρίωσης για τη σύγκριση θεσμικών προσεγγίσεων. Το κοινό αναλυτικό της πλαίσιο υποστηρίζει τον εντοπισμό επαναλαμβανόμενων χαρακτηριστικών, διαφορών και πιθανών κατευθύνσεων εκπαιδευτικής ανάπτυξης. Ωστόσο, τα ευρήματα πρέπει να ερμηνεύονται σε σχέση με τα διαθέσιμα τεκμήρια.

Τα θεσμικά έγγραφα περιγράφουν κατά κανόνα πολιτικές, προβλεπόμενες διαδικασίες και δραστηριότητες. Δεν τεκμηριώνουν απαραίτητα πόσο συνεπώς λειτουργούν αυτές οι ρυθμίσεις ή πώς τις βιώνουν τα άτομα. Οι πληροφορίες αξιολόγησης είναι άνισες μεταξύ των περιπτώσεων, και το υλικό τεκμηρίωσης δεν παρέχει ενιαία βάση για την κατάταξη των ιδρυμάτων ή για τη μέτρηση της μείωσης της βίας.

Ο όρος «καλή πρακτική» θα πρέπει επομένως να χρησιμοποιείται λαμβάνοντας υπόψη την ισχύ των τεκμηρίων που τον στηρίζουν. Μια πρακτική μπορεί να είναι σχετική λόγω του σχεδιασμού, της προσβασιμότητας ή των θεσμικών της ρυθμίσεων, ενώ τα μακροπρόθεσμα αποτελέσματά της παραμένουν ανεπαρκώς τεκμηριωμένα.

Η διάκριση μεταξύ υλοποίησης, μάθησης και ευρύτερων αποτελεσμάτων είναι ιδιαίτερα σημαντική. Τα στοιχεία συμμετοχής δείχνουν την εμβέλεια· τα αποτελέσματα των αξιολογήσεων μπορούν να υποδείξουν τη μάθηση· η ανατροφοδότηση των χρηστών μπορεί να αναδείξει την αντιλαμβανόμενη συνάφεια ή τα εμπόδια. Κανένα από αυτά τα μέτρα, από μόνο του, δεν αποδεικνύει μείωση της σεξουαλικής βίας. Η έρευνα παρέχει μια δομημένη βάση για δράση και περαιτέρω αξιολόγηση, και όχι ένα ενιαίο επικυρωμένο μοντέλο εφαρμόσιμο σε κάθε ίδρυμα.

Συστάσεις

Καθιέρωση σαφούς και διαρκούς θεσμικής ευθύνης

Τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης θα πρέπει να ορίζουν τον τρόπο διακυβέρνησης της πρόληψης, ποιος είναι υπεύθυνος για την εφαρμογή της και πώς συντονίζουν οι υπηρεσίες το έργο τους. Οι αρμοδιότητες θα πρέπει να υποστηρίζονται από χρόνο προσωπικού, κατάλληλη τεχνογνωσία και σαφώς προσδιορισμένους πόρους.

Μια περιοδική επανεξέταση θα πρέπει να διερευνά αν οι διαδικασίες παραμένουν κατανοητές, αν τα στοιχεία επικοινωνίας είναι επικαιροποιημένα και αν οι ρυθμίσεις παραπομπής λειτουργούν όπως προβλέπεται. Η εμπλοκή της ηγεσίας του πανεπιστημίου, του διδακτικού προσωπικού, των υπηρεσιών υποστήριξης και των εκπροσώπων των φοιτητών/τριών μπορεί να συμβάλει στη διατήρηση της συνέχειας πέρα από μεμονωμένες πρωτοβουλίες ή αλλαγές προσωπικού.

Απλή και άμεση πρόσβαση στην ενημέρωση και την υποστήριξη

Τα ιδρύματα θα πρέπει να παρουσιάζουν μια σαφή διαδρομή που διακρίνει τα αιτήματα πληροφόρησης, την αρχική υποστήριξη, την εξειδικευμένη συνδρομή και την επίσημη καταγγελία. Οι χρήστες θα πρέπει να μπορούν να εντοπίζουν σε ποιον να απευθυνθούν, τι μπορεί να προσφέρει κάθε υπηρεσία και τι μπορεί να ακολουθήσει μετά την επικοινωνία.

Η επικοινωνία θα πρέπει να εξηγεί την εμπιστευτικότητα και τα όριά της, τις διαθέσιμες επιλογές και τις σχετικές εγγυήσεις. Όπου είναι δυνατή η ανώνυμη επικοινωνία, θα πρέπει να διευκρινίζονται επίσης οι πρακτικοί περιορισμοί της. Ο σχεδιασμός αυτών των διαδρομών θα πρέπει να ελαχιστοποιεί τις περιττές επαναλήψεις και να μην αφήνει τα άτομα να διαχειρίζονται μόνα τους τη θεσμική πολυπλοκότητα.

Ενσωμάτωση της πρόληψης στην επαναλαμβανόμενη εκπαιδευτική προσφορά

Η εκπαίδευση θα πρέπει να αποτελεί μέρος μιας συνεχούς εκπαιδευτικής προσέγγισης, που υποστηρίζεται από εισαγωγικές δραστηριότητες και ευκαιρίες εμπέδωσης. Μια κοινή βάση μπορεί να καλύπτει την αναγνώριση της βίας, τη συναίνεση, τις σχέσεις εξουσίας, τις πηγές βοήθειας και τις κατάλληλες αντιδράσεις.

Η πρόσθετη εκπαίδευση θα πρέπει να αντανακλά τις επαγγελματικές αρμοδιότητες, ιδίως για επιβλέποντες, στελέχη διοίκησης και προσωπικό που είναι πιθανό να δέχεται γνωστοποιήσεις περιστατικών. Το υλικό του PREV-HED μπορεί να υποστηρίξει αυτή την εξέλιξη μέσω της επιλεκτικής χρήσης ενοτήτων, μελετών περίπτωσης και δραστηριοτήτων, σε συνδυασμό με οδηγίες προσαρμοσμένες στο τοπικό πλαίσιο.

Συνδυασμός ψηφιακής μάθησης και καθοδηγούμενης ανταλλαγής

Οι διαδικτυακοί πόροι μπορούν να διευρύνουν την πρόσβαση και να επιτρέπουν στους χρήστες να εργάζονται με τον δικό τους ρυθμό. Οι καθοδηγούμενες δραστηριότητες μπορούν να προσφέρουν ευκαιρίες συζήτησης δύσκολων καταστάσεων, αποσαφήνισης παρανοήσεων και εξάσκησης στις κατάλληλες αντιδράσεις.

Τα ιδρύματα θα πρέπει να εξετάζουν πώς αλληλοσυμπληρώνονται αυτές οι μορφές. Η ολοκλήρωση ενός διαδικτυακού μαθήματος θα πρέπει να νοείται ως ένα μόνο στοιχείο μιας ευρύτερης στρατηγικής πρόληψης. Όπου χρησιμοποιούνται ψηφιακά εργαλεία πληροφόρησης ή chatbot, το εύρος και οι περιορισμοί τους θα πρέπει να είναι ρητά διατυπωμένοι, και το περιεχόμενό τους θα πρέπει να ελέγχεται τακτικά ως προς την αντιστοιχία του με τα τρέχοντα θεσμικά σημεία επαφής και τις ισχύουσες διαδικασίες.

Ενίσχυση των ικανοτήτων του προσωπικού που δέχεται γνωστοποιήσεις περιστατικών

Το προσωπικό που λειτουργεί ως πρώτο σημείο επαφής θα πρέπει να λαμβάνει προετοιμασία σχετικά με την ενεργητική ακρόαση, την επεξήγηση των επιλογών, τη διατήρηση κατάλληλων ορίων και την παραπομπή των ατόμων στις αρμόδιες υπηρεσίες. Θα πρέπει να κατανοεί τη

διάκριση μεταξύ της λήψης μιας γνωστοποίησης, της παροχής υποστήριξης και της διεξαγωγής έρευνας.

Οι ρόλοι αυτοί απαιτούν επίσης πρόσβαση σε επαγγελματική καθοδήγηση και οργανωτική υποστήριξη. Οι σαφείς αρμοδιότητες και ρυθμίσεις παραπομπής μπορούν να συμβάλουν στην αποτροπή ακατάλληλων αντιδράσεων και να μειώσουν την εξάρτηση από την προσωπική δέσμευση λίγων ατόμων.

Ενσωμάτωση της συμμετοχής χωρίς αποκλεισμούς στον σχεδιασμό και την επανεξέταση

Φοιτητές/τριες και μέλη του προσωπικού από διαφορετικά υπόβαθρα θα πρέπει να συμμετέχουν στην αξιολόγηση της σαφήνειας και της προσβασιμότητας των πόρων. Οι επανεξετάσεις θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τη γλώσσα, την αναπηρία, την ψηφιακή πρόσβαση και την εξοικείωση με τα πανεπιστημιακά συστήματα.

Η διαβούλευση θα πρέπει να προσφέρει τρόπους συμμετοχής χωρίς αποκάλυψη προσωπικών εμπειριών. Η ανατροφοδότηση μπορεί στη συνέχεια να αξιοποιηθεί για την αναθεώρηση των παραδειγμάτων, των μαθησιακών δραστηριοτήτων και των θεσμικών πληροφοριών. Οι φοιτητικοί σύλλογοι μπορούν να αποτελέσουν πολύτιμους εταίρους σε αυτή τη διαδικασία, μαζί με τις εξειδικευμένες υπηρεσίες και τους εξωτερικούς φορείς.

Ανάπτυξη πλαισίου αξιολόγησης που διακρίνει διαφορετικά αποτελέσματα

Η αξιολόγηση θα πρέπει να εξετάζει χωριστά την εμβέλεια, την υλοποίηση, τη μάθηση και την προσβασιμότητα των υπηρεσιών. Σχετικοί δείκτες μπορεί να περιλαμβάνουν τη συμμετοχή, την ολοκλήρωση, τη γνώση των επιλογών υποστήριξης, τις αντιδράσεις σε πρακτικά σενάρια και την αντίληψη για τη σαφήνεια των διαδρομών παραπομπής.

Οι αξιολογήσεις πριν και μετά την εκπαίδευση μπορούν να βοηθήσουν στον εντοπισμό αλλαγών στη μάθηση. Η παρακολούθηση σε μεταγενέστερο στάδιο μπορεί να διερευνήσει τη συγκράτηση των γνώσεων και την πιθανή εφαρμογή τους. Η ποιοτική ανατροφοδότηση μπορεί να εξηγήσει γιατί οι συμμετέχοντες βρήκαν συγκεκριμένα στοιχεία χρήσιμα ή δύσκολα.

Τα στοιχεία καταγγελιών και χρήσης των υπηρεσιών θα πρέπει να ερμηνεύονται σε συνδυασμό με πληροφορίες για το πλαίσιο. Η αξιολόγηση θα πρέπει να προστατεύει την ιδιωτικότητα και να αποφεύγει τη συλλογή ευαίσθητων προσωπικών πληροφοριών που δεν είναι αναγκαίες για τον σκοπό της αξιολόγησης της δραστηριότητας.

Τεκμηρίωση των προϋποθέσεων μεταφοράς και διατήρηση κοινών πόρων

Για να υποστηριχθεί η επαναχρησιμοποίηση, οι εταίροι θα πρέπει να τεκμηριώνουν τα κοινά-στόχους, τους πόρους, τις ικανότητες και τις θεσμικές ρυθμίσεις που απαιτούνται για την εφαρμογή κάθε προσέγγισης. Οι προσαρμογές θα πρέπει να καταγράφονται, ώστε άλλα ιδρύματα να μπορούν να κατανοήσουν τι άλλαξε και γιατί.

Η βιωσιμότητα των πόρων του PREV-HED απαιτεί επίσης σαφείς ρυθμίσεις για τη φιλοξενία, τη συντήρηση, την επανεξέταση του περιεχομένου και την επικαιροποίηση των τοπικών πληροφοριών. Η συνεχής συνεργασία μεταξύ πανεπιστημίων, φορέων κατάρτισης, ερευνητών και εξειδικευμένων οργανώσεων μπορεί να στηρίζει αυτό το έργο και να παραγάγει περαιτέρω τεκμήρια σχετικά με την υλοποίηση.

Η κύρια συμβολή του PREV-HED είναι η σύνδεση της συγκριτικής γνώσης με την πρακτική εκπαιδευτική ανάπτυξη. Η αξιοποίηση αυτής της βάσης απαιτεί διαρκή θεσμική δέσμευση: η εκπαίδευση πρέπει να συνδέεται με προσβάσιμη υποστήριξη, σαφείς αρμοδιότητες και συνεχή αξιολόγηση. Ο συνδυασμός αυτός προσφέρει μια αξιόπιστη βάση για την ενίσχυση της πρόληψης, με σεβασμό στην πολυμορφία της ευρωπαϊκής τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Βιβλιογραφικές αναφορές (References)

- Almeida, H. B. D. (2019). *Sexual and gender violence at university: from secrecy to the battle for recognition*. Brazil (s). Humanities and Social Sciences, (16).
- Andro, A. (2023). Mind the Gap: advances and resistance in dealing with sexual and gender-based violence in academia (2002-2022). *Mouvements*, 113(1), 109-118.
- Anitha, S., & Lewis, R. (2018). Gender-Based Violence in Higher Education: A Case Study of an UK University. *Springer*. https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-319-63233-5_8
- Bereni, L., Lépinard, E., Lieber, M., & CLASCHES. (2003). Contre le harcèlement et les violences sexuelles dans l'enseignement supérieur: quelles réponses politiques et institutionnelles? *Nouvelles questions féministes*, 22(1), 134-137.
- Bergeron, M., Fethi, I., Baril, K., Ricci, S., Dion, J., Ouellette, M. H., ... & Viau, C. (2023). Experiences of (non) reporting of sexual violence in academia: mined paths and mixed outcomes 1. *Recherches féministes*, 36(1), 243-262.
- Cromer, S. (2017). Contre les Violences sexistes et sexuelles dans l'enseignement supérieur et la recherche (ESR). *Femmes Diplômées*, 262(1), 141-150.
- Cromer, S., & Hamel, C. (2014). Measuring sexual harassment and gender-based violence at the University. Les apports de l'enquête Violences et Rapports de Genre (dite VIRAGE). *Les cahiers du CEDREF*. Center d'enseignement, d'études et de recherches pour les études féministes, (19).
- Daigneault, I., Dion, J., Paquette, G., Collin-Vézina, D., Hébert, M., Fethi, I., ... & Bergeron, M. (2023). Annual incidence rate of sexual violence at university: a comparative study between 1994 and 2016. *Sexologies*, 32(3), 206-220.
- Dejace, C. (2020). *Liège university students' representations of sexual violence*. University of Liège
- Deruelle, F., & Jarty, J. (2023). *Juger les violences sexuelles à l'université: le pari du droit disciplinaire*. Champ pénal/Penal field, (28).
- European Commission. (2020). A Union of Equality: Gender Equality Strategy 2020–2025 (COM/2020/152 final). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52020DC0152>
- European Commission. (2022). Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on combating violence against women and domestic violence (COM/2022/105 final). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52022PC0105>

- European Parliament & Council of the European Union. (2024). Directive (EU) 2024/1385 of 14 May 2024 on combating violence against women and domestic violence. Official Journal of the European Union, L, 2024/1385. <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj>
- Hamel, C. (2008). Le traitement du harcèlement sexuel et des discriminations à l'université. *Mouvements*, 5556(3), 34-45.
- Julien, M. H. M., & Daigneault, M. B. I. (2018). *Les activités préventives en matière de violences sexuelles dans les milieux d'enseignement collégiaux et universitaires: Portrait des interventions actuelles au Québec*. UQAM.
- Kambouri, M. (2021). University Students' Experiences of Sexual Harassment: The Role of Gender and Psychological Resilience. *Frontiers*. <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fsoc.2021.00010/full>
- Lavoie, F., Parent, S., Auclair, I., & Bergeron, M. (2017). *Violences sexuelles en milieu universitaire, résultats de l'Enquête Sexualité, Sécurité et Interactions en Milieu Universitaire (ESSIMU): Portrait de la situation à l'Université Laval*. Université Laval.
- LeBlanc, I. (2021). The discourse on sexual violence in francophone universities: the case of the Université de Moncton. *Francophonies d'Amérique*, (51), 11-38.
- Magni, G., & Collet, I. (2022). *Sexist and sexual violence in higher education in Switzerland: several prevention campaigns... with unknown impact*. Gender and Education in Luxembourg and Beyond: Local Challenges and New Perspectives, 170.
- Menéndez, M., van den Brink, M., & Scambor, E. (2021). Organisational Characteristics That Facilitate Gender-Based Violence and Harassment in Higher Education? *Administrative Sciences*, 11(4), 138. <https://doi.org/10.3390/admsci11040138>
- National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine.(2018). *Sexual Harassment of Women: Climate, Culture, and Consequences in Academic Sciences, Engineering, and Medicine*. Washington, D.C.: National Academies Press; 2018.
- National Academies of Sciences, Engineering, and Medicine (2018). *Action Collaborative on Preventing Sexual Harassment in Higher Education*. <https://www.nationalacademies.org/our-work/action-collaborative-on-preventing-sexual-harassment-in-higher-education>
- Nation M, Crusto C, Wandersman A, Kumpfer KL, Seybolt D, Morrissey-Kane E, et al. What works in prevention. Principles of effective prevention programs. *Am Psychol*. Jul 2003;58(6-7):449-56.
- Newlands R. A Critical Review of Sexual Violence Prevention on College Campuses. *Acta Psychopathol*. 2016;02(02).

- World Health Organization. (2002). *World Health Report 2002: Reducing Risks, Promoting Healthy Life*. World Health Organization. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/42522>
- Picard, M. (2020). *Effectiveness of primary prevention tools for sexual violence in higher education: a systematic literature review*. Thèse de médecine générale . Université de la Réunion
- Rao, P. (2018). Sexual violence in college. *Afrique Renouveau*, 32(2), 28-28.
- Ricci, S. (2017). Countering sexual violence at university: a mesh of resistance. *Nouveaux Cahiers du socialisme*, (18), 178-183.
- Savoie, L., Pelland, M. A., Morin, S., Boudreau, L. C., & Grandisson, S. (2018). The invisibility of ordinary sexual violence among female university students: experiences to understand. *Recherches féministes*, 31(2), 141-158.
- Xavier, F., Demeester, A., & Chatoney, M. (2021). *Sex education in the school context: the 3D explanatory model*. 8(1), 17.
- Zarca, A. (2017). The disciplinary repression of sexual harassment at the university. *La Revue des droits de l'homme. Revue du Centre de recherches et d'études sur les droits fondamentaux*, (